
INFORME SOBRE **EXCLUSIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL A LA DIÒCESI DE BARCELONA**

RESULTATS DE L'ENQUESTA
SOBRE INTEGRACIÓ
I NECESSITATS SOCIALS 2018

FUNDACIÓN FOESSA
FOMENTO DE ESTUDIOS SOCIALES
Y DE SOCIOLOGÍA APLICADA

Informe sobre exclusió i desenvolupament social a la diòcesi de Barcelona

**Resultats de l'Enquesta sobre Integració
i Necessitats Socials 2018**

FUNDACIÓN FOESSA
FOMENTO DE ESTUDIOS SOCIALES
Y DE SOCIOLOGÍA APLICADA

Coordinació

Guillermo Fernández Maíllo

Membre del Comitè Tècnic de la Fundació FOESSA

Anàlisi i redacció

Raúl Flores Martos

Pedro Fuentes Rey

Idoia García Goikoetxea

Gabriela Monge Sarango

Raquel Sanz Álvarez

Daniel Rodríguez de Blas

Joseba Zalakain Hernández

Secretaria tècnica de la Fundació FOESSA

Col·laborador de la Fundació FOESSA

SIS Centro de Documentación y Estudios

Equip tècnic de la Fundació FOESSA

SIS Centro de Documentación y Estudios

Col·laborador de la Fundació FOESSA

SIS Centro de Documentación y Estudios

El capítol 1 ha estat redactat per Càritas Diocesana de Barcelona.

Disseny mostral

Manuel Trujillo Carmona

Instituto de Estudios Sociales Avanzados

Treball de camp

Anàlisi i recerca

ATREVIA

Traducció

BABEL

Madrid, 2019

© FUNDACIÓN FOESSA

Embajadores, 162

28045 Madrid

informacion@foessa.org

www.foessa.es

© Cáritas Española Editores

Embajadores, 162

28045 Madrid

Teléf.: 91 444 10 00

publicaciones@caritas.es

www.caritas.es

ISBN: 978-84-8440-789-8

Dipòsit legal: M-29819-2019

Preimpressió i impressió:

ADVANTIA, Comunicación Gráfica, S. A.

Formación, 16. Pol. Ind. Los Olivos

28906 Getafe (Madrid)

Imprès a Espanya/Printed in Spain

Índex

Introducció.....	7
Capítol 0. Resum executiu	11
Capítol 1. El context de l'exclusió i el desenvolupament social a la diòcesi de Barcelona en perspectiva comparada	25
1.1. El context sociodemogràfic	28
1.2. L'estructura productiva i la despesa de les llars	37
1.3. Evolució de l'ocupació	42
1.4. Pobresa monetària, privació material i desigualtat	46
Capítol 2. La integració social a la diòcesi de Barcelona	55
2.1. La situació de la integració social en la societat barcelonina.....	58
2.2. Relació entre l'exclusió social i la pobresa econòmica.....	61
2.3. Els tres eixos que defineixen l'exclusió social	64
2.4. Les dimensions que concreten la nostra mirada sobre l'exclusió social	67

Capítol 3. Les característiques de les llars afectades pels processos d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona	75
3.1. Incidència i distribució de l'exclusió social vista a través de la persona sustentadora principal de la llar	78
a. Incidència i distribució segons l'edat	78
b. La bretxa de gènere en l'exclusió social	80
c. El nivell d'estudis com a factor protector	82
d. La situació ocupacional i la seva relació amb l'exclusió social	85
e. La nacionalitat com a factor de risc	88
3.2. Incidència i distribució de l'exclusió social des de les característiques bàsiques de les llars	91
a. L'impacte de la situació de pobresa monetària en l'exclusió social a les llars	91
b. La influència del tipus d'ingressos a les llars	93
c. La intensitat laboral a les llars	96
d. Els tipus de llars	98
e. La mida de l'hàbitat i el tipus de barri	101
3.3. Els perfils de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona	104
 Capítol 4. L'eix econòmic de l'exclusió social	111
4.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya	114
4.2. Els indicadors de l'eix econòmic	116
4.3. La precarització de l'ocupació com a factor d'exclusió	117
4.4. La capacitat protectora davant l'exclusió dels ingressos econòmics segons el seu origen	120
 Capítol 5. L'eix polític i de ciutadania de l'exclusió social	125
5.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya	127
5.2. Els indicadors de l'eix polític i de ciutadania	130
5.3. La participació civopolítica com a constructora d'integració social	132
5.4. Situacions d'exclusió social i condicions d'accés a l'educació	134
5.5. Algunes claus que aprofundeixen en la relació entre l'hàbitatge i l'exclusió social	135
5.6. Salut, discapacitat, dependència i exclusió social	139

Capítol 6. L'eix social i relacional de l'exclusió social	143
6.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya.....	143
6.2. Els indicadors de l'eix social i relacional.....	147
6.3. Xarxa social i exclusió.....	149
 Capítol 7. Els drets socials “de baixa intensitat” a la diòcesi de Barcelona: necessitats, expectatives i nivells d'accés i valoració per part de la ciutadania	 155
7.1. Algunes dades bàsiques sobre la despesa en protecció social a Catalunya	158
7.2. Percepció de la ciutadania sobre el seu nivell de vida i els drets socials que haurien de garantir-se	161
7.3. Drets vinculats a l'ocupació	166
7.4. Drets vinculats a l'habitatge	169
7.5. Drets vinculats a la garantia de rendes.....	172
7.6. Drets vinculats als serveis socials.....	176
7.7. Drets vinculats a la criança infantil.....	187
7.8. Drets vinculats a la dependència.....	190
 Capítol 8. Metodologia	 195
8.1. Univers, mostra i marge d'error	197
8.2. Període de referència	198
8.3. Administració de l'enquesta	198
8.4. Altres aspectes que cal tenir en compte en relació amb l'explotació de les dades.....	198
 Capítol 9. Glossari	 199
 Capítol 10. Índex de taules i gràfics	 207

Introducció

El VIII Informe FOESSA sobre exclusió i desenvolupament social a Espanya tracta del camí que sembla que està seguint la nostra societat des del darrer quart del segle passat fins avui, les bretxes que en els darrers temps amenacen amb trencar aquest camí i el punt crític davant del qual es troba actualment. Alhora és l'informe que dona compte de la sortida de la gran recessió i de les conseqüències que ha tingut per a la societat espanyola.

Per radiografiar-les s'ha dut a terme la quarta onada de l'Enquesta sobre Integració i Necessitats Socials (EINSFOESSA 2018). Al llarg de les quatre edicions (2007, 2009, 2013 i 2018) ha esdevingut un referent en l'anàlisi de la integració social a Espanya, i ens ha permès comprendre els processos que travessen i afecten en major o menor mesura les llars i les persones en relació amb la seva posició en l'eix integració-exclusió social.

Comprendre adequadament aquest eix suposa anar més enllà de les tradicionals mesures de la pobresa i el risc d'exclusió social, basades principalment en elements econòmics. Suposa integrar en la nostra proposta una concepció estructural, multidimensional, processual i dinàmica dels mecanismes que faciliten una participació social digna i efectiva.

Per això, s'ha validat de manera empírica al llarg dels darrers dotze anys una anàlisi de l'eix integració-exclusió a partir d'un índex sintètic d'exclusió social (ISES) construït amb una bateria de 35 indicadors, els quals descriuen situacions de dificultat de prou gravetat per qüestionar la plena participació social de les persones afectades. Entenem que l'acumulació d'aquestes diverses situacions de dificultat és la que situa determinats grups de la societat en posicions

d'exclusió de l'espai social. Amb aquest conjunt d'indicadors es pretén cobrir les diverses dimensions de l'eix econòmic (mitjançant la falta de participació en la producció econòmica –ocupació– o en la distribució del producte social –consum–), de l'eix polític i de ciutadania (falta de participació política i d'accés als drets socials –educació, habitatge i salut–) i de l'eix dels vincles socials (que es manifesta en determinades formes de conflicte i d'aïllament social).

A partir d'aquesta anàlisi recordem que, en el pitjor moment de la crisi, la pobresa i l'exclusió no només eren conseqüència de la crisi, sinó d'un model de societat que s'anava deteriorant a poc a poc, tot i que la progressivitat de les reformes socials que s'han anat duent a terme al llarg de les darreres dècades ens hagi fet pensar que no deixàvem ningú enrere. La crisi va ser una fita més en aquest deteriorament. I ara, que portem uns quants anys de creixement econòmic, podem afirmar que l'espai de la integració social s'ha recuperat, però sota un model més fràgil i precari del que teníem, que ja ho era. Allò que abans era indesitjable, el mileurisme, avui és un desig inaccessible per a molts. I a més, podem afirmar que l'espai de l'exclusió social no ha aconseguit reduir-se als mateixos nivells anteriors a la crisi. Es diu que les crisis són moments d'oportunitats, però avui en dia la societat és pessimista quant al futur de les properes generacions.

En aquest informe tindrem l'oportunitat de visualitzar com es presenta el model de cohesió social a la diòcesi de Barcelona en perspectiva comparada amb Catalunya i Espanya. A partir de l'EINSFOESSA 2018 podrem observar com la millora de l'ocupació i la sostenibilitat dels nostres mecanismes públics del benestar han reubicat la societat de la diòcesi de Barcelona en la sortida de la crisi, i si aquesta nova posició està basada en la precarietat, la incertesa i la desvinculació com al conjunt de Catalunya, Espanya i de la societat global.

El lector trobarà multitud de dades que l'aniran introduint, de manera progressiva, en els diversos eixos, dimensions i indicacions que caracteritzen l'eix integració-exclusió al llarg del qual s'ubiquen les persones que viuen a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya. A més, s'ofereix una descripció detallada de les característiques de les llars afectades pels processos d'exclusió a través de la mirada de la persona sustentadora principal a la llar i del conjunt de la llar.

Com a novetat respecte d'edicions anteriors de l'EINSFOESSA, l'informe proporciona l'opinió de la població de la diòcesi de Barcelona sobre les necessitats, les expectatives i els nivells d'accés i valoració sobre el que hem denominat drets socials “de baixa intensitat”, és a dir, els que no estan garantits per un sistema públic i universal, a saber, ocupació, habitatge, garantia de rendes, serveis socials, criança infantil i dependència. Aquesta mirada complementa la realitat

social amb el que se'n pensa, el que la ciutadania emet com a missatge cap als nostres decisoris públics. És un exercici de responsabilitat de la Fundació FOESSA cap als decisoris de les polítiques públiques i les institucions del benestar. Des del seu origen el 1964 i continuant la tasca de recerca que Càritas va dur a terme per donar suport al pla CCB, segueixen essent vàlides les paraules que es van escriure en el primer Informe FOESSA de 1966: “per a qui d’alguna manera és responsable de la direcció de la vida social és una exigència ètica no conformar-se amb el coneixement intuïtiu i superficial dels fets, i encara menys falsejat o dissimulat, i tot plegat per amor a la veritat com per una necessitat funcional, ja que, sense aquest coneixement, malament poden adoptar-se decisions encertades”.

Finalment, cal recordar que aquest document forma part d’un projecte molt més ampli, que no només descriu en diferents informes independents la realitat de l’eix integració-exclusió social a cada territori del nostre país, sinó que s’integra i vincula amb el mateix VIII Informe FOESSA sobre exclusió i desenvolupament social a Espanya. Els informes territorials tenen un caràcter principalment descriptiu; el VIII Informe diagnostica i construeix el marc des del qual han d’interpretar-se les dades presentades. Per això, ambdós estan íntimament lligats i és recomanable una lectura vinculada.

Avui en dia, en l’època de les xarxes socials, en les quals la informació i la reflexió es basen en un nombre reduït de caràcters, volem oferir a la societat una recerca àmplia i profunda que nodrirà les nostres anàlisis durant un període llarg de temps.

Resum executiu

Continguts

1.	Diòcesi de Barcelona i Catalunya: un territori econòmicament i demogràfic dinàmic, amb taxes reduïdes de pobresa monetària i una despesa social alta.....	14
2.	Taxes de desigualtat una mica més altes a l'àrea metropolitana de Barcelona que a Catalunya	14
3.	El 24,1% de la població –el 22,4% de les llars– de la diòcesi de Barcelona està en situació d'exclusió social	15
4.	Taxes d'exclusió social superiors a les de Catalunya i al conjunt d'Espanya, degut al major pes de la població en situació d'exclusió moderada	16
5.	Les situacions d'exclusió en l'eix polític i de ciutadania afecten el 48,2% de la població, i les derivades de l'eix econòmic, el 22,8%.....	17
6.	L'habitatge, l'ocupació, la política i la salut són les dimensions que en major mesura generen situacions d'exclusió social	18
7.	El risc d'exclusió social és més alt entre les llars sustentades per persones de 45-64 anys, dones, immigrants i persones desocupades, així com entre les llars formades per famílies nombroses i monoparentals.....	20
8.	El perfil majoritari de l'exclusió a la diòcesi de Barcelona: llars no pobres, sense menors a càrrec, sustentades per persones ocupades, de mitjana edat i de nacionalitat espanyola.....	20
9.	Taxa de sol·licitud de prestacions de garantia d'ingressos reduïda, valoració més positiva dels serveis socials públics i major propensió a usar-los, a més d'una major disposició a l'increment de la pressió fiscal per a la millora de les prestacions socials.....	21

Capítol 0

Resum executiu

A continuació, oferim les conclusions més generals de l'Informe sobre exclusió i desenvolupament social a la diòcesi de Barcelona, fruit de la recerca que ha dut a terme la Fundació FOESSA a través de l'Enquesta sobre Integració i Necessitats Socials 2018. La mirada d'aquest informe se centra a explicar quines són les característiques de l'eix integració-exclusió social, les quals van molt més enllà del tradicional model d'anàlisi centrat en la pobresa monetària i la privació material. Tenir en compte els processos que possibiliten la participació social enriqueix la nostra visió de com ésser i estar en societat. Analitzar les diferents dimensions que possibiliten la nostra posició en aquest eix ens ha de permetre comprendre quina és la realitat social que ens envolta i d'aquesta manera enfocar, amb el màxim encert possible, l'actuació de les polítiques públiques amb el fi de donar resposta a les dinàmiques subjacents.

Les conclusions següents són alguns dels titulars que hem extret del conjunt de dades de l'Informe. Els dos primers apartats fan referència a indicadors de la diòcesi de Barcelona, però també de la ciutat de Barcelona, de l'àrea metropolitana de Barcelona i del conjunt de Catalunya, mentre que la resta dels apartats se centren en la diòcesi de Barcelona. La seva lectura completa ofereix una descripció molt detallada i rica en dades que explica la situació de les persones i les llars en exclusió a la diòcesi de Barcelona.

1. La Diòcesi de Barcelona i Catalunya: un territori econòmicament i demogràfic dinàmic, amb taxes reduïdes de pobresa monetària i una despesa social alta

El context demogràfic de la diòcesi de Barcelona es caracteritza per un increment demogràfic des de 2007 fins a 2012, un període de pèrdua de població entre 2013 i 2016 i una tornada a la tendència del creixement en els darrers tres anys. A més, compta amb unes taxes d'envelliment una mica superiors a les del conjunt de Catalunya, una capacitat d'atracció de població immigrant i una taxa global de fecunditat lleugerament inferior a la mitjana catalana. Pel que fa al context socioeconòmic, hem de destacar el PIB per capita alt de la ciutat de Barcelona, superior al de Catalunya, amb taxes de pobresa monetària més baixes. A més, es tracta d'una zona caracteritzada pel major pes dels serveis en la seva estructura productiva, amb un índex d'atur a la ciutat de Barcelona més baix que al conjunt de Catalunya.

Catalunya també es caracteritza per una despesa social relativament alta, degut tant a la major despesa de la Seguretat Social com al major esforç realitzat per l'Administració autonòmica. La despesa mitjana anual realitzada a Catalunya en l'àmbit de la protecció social ascendeix a 3.513 euros per habitant, un 9% més que al conjunt d'Espanya. El 83,7% d'aquesta despesa correspon a la Seguretat Social; el 7,4%, a l'Administració central; el 6,5%, a l'Administració autonòmica, i el 2,4%, a les corporacions locals. La despesa de la Seguretat Social i la de les institucions autonòmiques són més altes a Catalunya que a Espanya. Per contra, la despesa de les corporacions locals i la de l'Administració central -260 euros per habitant a Catalunya enfront de 288 a Espanya- són més baixes que a la resta de l'Estat.

2. Taxes de desigualtat una mica més altes a l'àrea metropolitana de Barcelona que a Catalunya

Pel que fa als principals indicadors sobre desigualtat d'ingressos, tret de l'any 2010, el coeficient de Gini ha estat al llarg de tot el període analitzat inferior a Catalunya que al conjunt de l'Estat. D'altra banda, igual que al conjunt d'Espanya, a Catalunya ha crescut durant aquesta etapa la distància que separa el 20% de la població més rica del 20% de la més pobre. Aquesta distància és, en qualsevol cas, més reduïda a Catalunya que al conjunt de l'Estat i s'ha incrementat en menor mesura durant aquest període. Des del punt de vista evolutiu, tant a Espanya com a Catalunya ha crescut, en tot cas, la diferència entre els ingressos de les classes mitjanes i les menys benestants i s'ha mantingut esta-

ble –i fins i tot ha descendit a Catalunya– la distància que separa els grups de renda alta dels de renda mitjana.

La desigualtat mesurada en termes del Gini és superior per a l'àrea metropolitana de Barcelona en comparació amb Catalunya. A més, entre 2011 i 2017, el coeficient de Gini ha augmentat a l'àrea metropolitana de Barcelona (de 32,7 a 32,9), mentre que al conjunt de Catalunya ha disminuït del 32,1 al 31,8. En qualsevol cas, la desigualtat a l'àrea metropolitana de Barcelona que mesura el coeficient de Gini és inferior a la mitjana espanyola (34,1).

Una altra manera de mesurar la desigualtat és a partir de l'índex S80/20, que mesura la distància que separa el 20% de la població més rica del 20% de la més pobre. Aquest índex és similar a Catalunya i a l'àrea metropolitana de Barcelona (5,7% davant de 5,8%) i més reduït que al conjunt de l'Estat espanyol.

Si bé durant el període que va de 2007 a 2017 la renda mitjana de la població catalana ha augmentat un 2,1% i la dels més rics, un 0,5%, la renda dels més pobres ha caigut un 8,5% per al mateix període de temps. Tot i que es tracta d'una caiguda inferior a la que va experimentar aquest mateix grup al conjunt d'Espanya, sembla clar que el creixement de la desigualtat a Catalunya es deu, sobretot, a l'empitjorament de la situació dels grups amb menor renda i no tant a una millora particularment destacada dels grups amb ingressos més alts.

3. El 24,1% de la població –el 22,4% de les llars– de la diòcesi de Barcelona està en situació d'exclusió social

El 2018 el 41% de la població de la diòcesi de Barcelona estava en una situació d'integració plena; el 34,9%, en una situació d'integració precària; el 14,9%, en una situació d'exclusió moderada, i el 9,2%, en una situació d'exclusió severa. En conjunt, les persones en situació d'exclusió social representen el 24,1% de la població de la diòcesi de Barcelona, cosa que implica que una de cada quatre persones –una mica menys de 650.000 persones– està en una situació d'exclusió, moderada o severa.

Pel que fa al nombre de llars afectades, la fotografia és molt similar a Catalunya i a la diòcesi de Barcelona. Les diferències són mínimes, si bé és destaca en el cas de les llars una incidència una mica menor de l'exclusió (el 22,4%) davant del conjunt de la població (el 24,1%). Un dels factors que més influeix en aquesta diferència entre les taxes de llars i de persones en relació amb l'eix integració-exclusió té a

veure amb la mida de la llar, atès que, comparativament, al conjunt de Catalunya pesen més les llars unipersonals, mentre que a la diòcesi de Barcelona tenen major representació les llars amb menors.

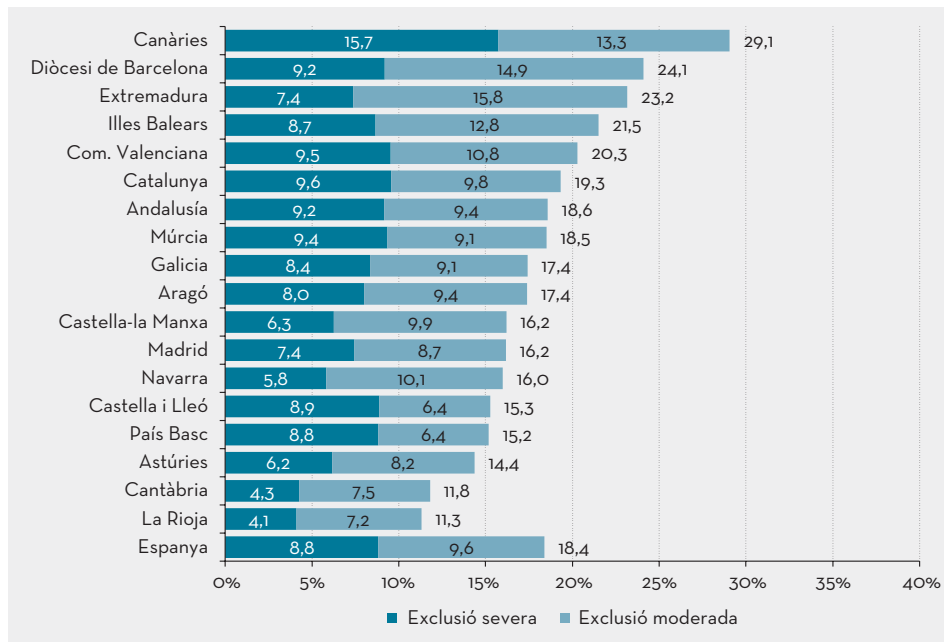
Les persones en situació d'exclusió social són les que en major mesura consideren que han experimentat un important deteriorament de les condicions de vida des del començament de la crisi. Si entre les persones en situació d'exclusió el 75% creu que la seva situació ha empitjorat –el 40% considera a més que ha empitjorat molt–, entre les persones en situació d'integració el percentatge es redueix al 40,1%.

4. Taxes d'exclusió social superiors a les de Catalunya i al conjunt d'Espanya, degut al major pes de la població en situació d'exclusió moderada

La situació actual a la diòcesi de Barcelona, en termes comparats, és més desfavorable que la que s'observa al conjunt de Catalunya, Espanya i la majoria de les comunitats autònomes. A la diòcesi de Barcelona el nivell global d'integració és una mica menor (75,9% davant de 80,6% a Catalunya i 81,6% a Espanya) i major el d'exclusió social (24,1% davant de 19,4% a Catalunya i 18,4% a Espanya). El diferencial el trobem en la integració plena i en l'exclusió moderada. La primera és del 41% enfront del 45,5% a Catalunya i el 48,4% a Espanya. La segona és del 14,9% a la diòcesi de Barcelona, del 9,8% a Catalunya i del 9,6% a Espanya.

GRÀFIC 0

Nivells d'exclusió social (moderada i severa) de la població a la diòcesi de Barcelona i a cada comunitat autònoma. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

5. Les situacions d'exclusió en l'eix polític i de ciutadania afecten el 48,2% de la població, i les derivades de l'eix econòmic, el 22,8%

A la diòcesi de Barcelona, el 22,8% de la població està afectada per una situació d'exclusió en l'eix econòmic; el 48,2%, en l'eix polític i de ciutadania, i el 15,1%, en l'eix social i relacional. Si la situació de la diòcesi de Barcelona es compara amb la del conjunt de l'àmbit català, s'observa que l'exclusió tant en l'eix polític com en l'eix econòmic i en l'eix social afecta en un percentatge de persones més alt que a Catalunya (43,7%, 20,6% i 11,6%, respectivament). Per tant, la diòcesi de Barcelona registra una incidència de l'exclusió major que Catalunya en els tres eixos analitzats. Les diferències entre ambdós territoris es deuen més a qüestions vinculades a aspectes de natura social/relacional i política/cívica i en menor mesura, a qüestions econòmiques.

6. L'habitatge, l'ocupació, la política i la salut són les dimensions que en major mesura generen situacions d'exclusió social

La dimensió que genera situacions problemàtiques a un major percentatge de la societat de la diòcesi de Barcelona és la relativa a l'habitatge, amb un 36,3% de la població afectada per dificultats en aquest eix. En el cas de l'ocupació, el percentatge de població afectada és del 20,7%; en el cas de la política, del 19,3% i en el de la salut, del 18,8%.

Si es compara l'impacte d'aquestes situacions a la diòcesi de Barcelona amb el conjunt de la població catalana, es pot observar que la primera presenta taxes d'exclusió més altes que Catalunya en sis de les vuit dimensions, tret de l'exclusió de l'educació i de l'aïllament social, les quals presenten a la diòcesi de Barcelona taxes una mica més baixes que les del conjunt de Catalunya. Una altra de les diferències destacables entre els dos territoris és la que fa referència al percentatge de població en situació d'exclusió en l'àmbit de l'habitatge. L'exclusió en aquest àmbit afecta el 36,3% de la població total de la diòcesi de Barcelona i el 27,9% de la població de Catalunya. La diferència entre ambdós territoris augmenta a mesura que augmenten també les situacions d'exclusió.

Com s'acaba de dir, els problemes relacionats amb l'habitatge tenen un impacte important a la diòcesi de Barcelona. D'una banda, el 38,4% de la seva població s'ha vist obligada a reduir les despeses de subministraments de l'habitatge (electricitat, aigua, gas) i el 31,3%, les despeses de telèfon, televisió o internet; el 20,1% s'ha trobat sense diners suficients per pagar les despeses relacionades amb l'habitatge i el 12,1% ha hagut de fer front a avisos de tall en el subministrament de llum, aigua o telèfon. D'altra banda, el 24,8% de la població de la diòcesi de Barcelona resideix en un habitatge inadequat i el 6,7%, en un habitatge insegur, d'acord amb l'enfocament ETHOS que s'ha treballat a través de les dades de l'Enquesta FOESSA. En el cas del col·lectiu en situació d'exclusió, els percentatges són del 55,6% i del 22,2%, respectivament.

Els problemes relacionats amb l'ocupació també tenen un impacte important a la diòcesi de Barcelona. La situació més generalitzada –de totes les relacionades amb l'exclusió de l'ocupació– és la relativa a les persones que resideixen en llars amb almenys una persona desocupada i que no ha rebut formació ocupacional en el darrer any. Aquest problema afecta el 17,6% de la població de la diòcesi de Barcelona. El segon indicador més generalitzat –a gran distància del primer– és el que fa referència a les llars que tenen totes

les persones actives en atur, situació en la qual es troba el 5,5% de la població. El tercer indicador més prevalent és el relatiu a les llars sense persones ocupades ni perceptores de prestacions contributives, situació que afecta el 4,9% de la població.

D'altra banda, la relació entre exclusió social i ocupació deriva sovint, tot i que no necessàriament, de la creixent prevalença de les situacions de pobresa en l'ocupació. Cal recordar al respecte que els nivells d'exclusió no són menys-preables entre les llars sustentades per persones ocupades –el 20,6% d'aquestes llars estan en aquesta situació– i, principalment, que el 56,6% de les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona estan sustentades per una persona que treballa. Hem de parlar, en aquest cas, de treballadors exclosos, en la mesura en què es tracta de llars els membres de les quals, malgrat estar ocupats en el mercat laboral, no aconsegueixen abandonar les situacions d'exclusió.

Pel que fa a la dimensió de la salut, el 8,9% de la població presenta alguna limitació de l'autonomia funcional. Les limitacions severes afecten el 2,7% i les no severes, el 6,3%. La prevalença d'aquestes limitacions a la diòcesi de Barcelona és més alta entre les que estan en situació d'exclusió (17,2%) que entre les persones en situació d'integració (6,3%). Això es deu a la molt més alta incidència en el grup en situació d'exclusió tant de les limitacions severes (6,6% i 1,5% entre els col·lectius en exclusió i integració, respectivament) com de les limitacions lleus (10,7% i 4,9% entre la població en situació d'exclusió i integració, respectivament). Quant al suport que rep aquesta població, el 32,9% no rep cap tipus d'ajuda i, no obstant això, un percentatge considerable de les persones afectades per aquestes situacions (el 46%) no requereix cap suport addicional als que ja té. Per contra, el 39% d'aquesta població requereix suport econòmic; el 27,3%, suport per a l'atenció a cures personals, i el 18,5%, suport d'acompanyament i supervisió. Les persones amb limitacions que viuen en llars en situació d'exclusió tendeixen a trobar en falta qualsevol d'aquests serveis en major mesura que les persones amb limitació que viuen en llars en situació d'integració, tret pel que fa a les cures personals i l'acompanyament o supervisió. A més, el percentatge de persones que consideren que tenen totes les seves necessitats cobertes és més alt a la diòcesi de Barcelona (46%) que a Catalunya (43,3%).

7. El risc d'exclusió social és més alt entre les llars sustentades per persones de 45-64 anys, dones, immigrants i persones desocupades, així com entre les llars formades per famílies nombroses i monoparentals

A la diòcesi de Barcelona, les llars que registren taxes d'exclusió més altes són aquelles la persona sustentadora principal de les quals té entre 45 i 64 anys (amb una prevalença de l'exclusió social del 28,3%), és dona (27,3%), no té estudis complets (34,2%) o és de nacionalitat d'algun país extracomunitari (51,1%). La prevalença més alta de les situacions d'exclusió (80,8%) correspon, en qualsevol cas, a les llars sustentades principalment per una persona que cerca feina.

Pel que fa a les característiques del conjunt de les llars, els índexs d'exclusió més alts es donen, lògicament, a les llars en situació de pobresa. No obstant això, l'exclusió no és una experiència desconeguda entre les llars que no experimenten pobresa econòmica: si bé el 45,8% de les llars sense pobresa es troba, a més, en una situació d'integració plena, el 39% està en situació d'integració precària, l'11,4%, en situació d'exclusió moderada i el 3,8%, en situació d'exclusió severa.

L'anàlisi de la incidència de les situacions d'exclusió en aquests grups palesa que les famílies nombroses i les monoparentals segueixen essent els grups més exposats al risc d'exclusió, amb taxes del 41,2% i del 35,7%, respectivament. També són comparativament una mica més altes les taxes d'exclusió a les llars en les quals viu una persona menor d'edat (24,1%) respecte de les llars en les quals no viu cap menor de divuit anys (21,6%). En l'altre extrem, només el 21,5% de les llars d'entre dues i quatre persones experimenten a la diòcesi de Barcelona situacions d'exclusió social.

8. El perfil majoritari de l'exclusió a la diòcesi de Barcelona: llars no pobres, sense menors a càrrec, sustentades per persones ocupades, de mitjana edat i de nacionalitat espanyola

Més enllà de la prevalença de l'exclusió en funció de les característiques de la persona principal o del conjunt de la llar, quin és el perfil majoritari de les persones en situació d'exclusió a la diòcesi de Barcelona? El 43,3% de les llars en situació d'exclusió té com a persona sustentadora principal algú d'entre 45 i 64 anys; el 57,2%, un home; el 36,6%, una persona amb estudis de batxillerat, BUP o FP; el 56,6%, una persona ocupada i el 71,2%, una persona de nacionalitat espanyola. El perfil d'exclusió a la diòcesi de Barcelona està, per tant, majori-

tàriament format per llars les persones sustentadores de les quals són adults, homes, amb un nivell d'estudis de batxillerat, BUP o FP, ocupades en el mercat de treball i de nacionalitat espanyola.

S'observen certes diferències entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya en relació amb aquest perfil majoritari. En primer lloc, es destaca que, des del punt de vista educatiu, el grup majoritari a la diòcesi de Barcelona no és, com a Catalunya, el de les llars sustentades per persones amb estudis primaris. El perfil majoritari des del punt de vista de l'edat, el sexe, la situació ocupacional i la nacionalitat és en ambdós casos el mateix: predominen en ambdós territoris les llars sustentades per homes, persones adultes grans, persones ocupades i de nacionalitat espanyola. En segon lloc, el pes de les llars sustentades per una persona de 45-64 anys (43,3%) i que treballa (56,6%) és una mica més gran que a Catalunya (40,5% i 51,9%, respectivament). Per contra, la representació de les llars sustentades per un home (57,2%) i de nacionalitat espanyola (71,2%) és lleugerament menor a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya (61% i 74,3%, respectivament).

Des del punt de vista de les característiques del conjunt de la llar, les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona són majoritàriament no pobres (el 57,6% de totes aquestes no pateix pobresa), tenen únicament ingressos per activitat (46,5%), una intensitat laboral mitjana alta (36,6%), estan formades per entre dues i quatre persones (65%), resideixen a ciutats de més de 50.000 habitants (96,8%) i viuen en barris en bones condicions (87,8%). Aquest perfil coincideix amb el que s'observa al conjunt de Catalunya, si bé el pes de les llars de municipis de més de 50.000 habitants (96,8% enfront de 67,1%), formats per dues-quatre persones (65% enfront de 59% a Catalunya) i només amb ingressos per activitat (46,5% enfront de 45,9% a Catalunya) és major a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya.

9. Taxa de sol·licitud de prestacions de garantia d'ingressos reduïda, valoració més positiva dels serveis socials públics i major propensió a usar-los, a més d'una major disposició a l'increment de la pressió fiscal per a la millora de les prestacions socials

Quant a l'ús que la ciutadania de la diòcesi de Barcelona fa dels diferents serveis públics relacionats amb el benestar social, hem de destacar, d'una banda, l'exigua taxa de sol·licitud de rendes mínimes d'inserció, molt inferior a la cobertura d'aquest tipus de prestacions al conjunt de Catalunya i Espanya, ja de per si baixa.

Pel que fa a l'accés de la ciutadania als serveis socials, el 15% de la població de la diòcesi de Barcelona ha acudit el darrer any als serveis socials públics; el 6,1%, als serveis socials que gestiona Càritas a Catalunya, i el 4,1%, a serveis prestats per altres entitats privades d'iniciativa social en aquesta comunitat. Si es comparen aquestes dades amb les de Catalunya, s'observa un percentatge major d'accés als serveis socials públics a la diòcesi de Barcelona, tant entre la població total (15% davant de 10,8% a Catalunya) com entre la que està en situació d'integració (7,9 davant de 6,7%) i d'exclusió (37,2% enfront de 27,8%). En tots els casos es manté la mateixa relació d'entitats: els serveis públics en primer lloc, Càritas en segon lloc i la resta de les entitats d'iniciativa social en tercer lloc es destaca, en qualsevol cas, que el 57,4% de la població en situació d'exclusió no ha accedit a cap d'aquestes entitats.

A més, sis de cada deu persones de la diòcesi de Barcelona –el 59%– acudirien en cas de necessitat als serveis socials públics; el 19,9%, a Càritas; el 0,5%, a altres entitats públiques, i el 4,6%, a entitats privades. El 15,9% no acudiria a cap d'aquestes entitats. A Catalunya, el percentatge de les persones que anirien als serveis socials públics i a Càritas és menor –50% i 14,6%, respectivament– i major, per contra, el de les persones que responen que no acudirien a cap d'aquests serveis (15,9% a la diòcesi de Barcelona enfront de 26,9% a Catalunya). Per tant, sembla observar-se a la diòcesi de Barcelona una major disposició a utilitzar els serveis socials, ja siguin públics o de qualsevol altra mena, cosa que es compensaria amb una menor propensió a recórrer, amb gran probabilitat, a altres xarxes informals o familiars.

També s'observa a la diòcesi de Barcelona una valoració més positiva del funcionament dels serveis socials –el 35,5% considera que funcionen de manera poc o gens satisfactòria, enfront del 40% al conjunt de Catalunya–, amb una valoració encara més negativa en el cas del col·lectiu en situació d'exclusió: en efecte, el 56,5% de les persones en situació d'exclusió –que accedeixen als serveis socials públics gairebé cinc vegades més que les persones en situació d'integració– consideren que el funcionament dels serveis socials és poc o gens satisfactori, enfront del 27,8% de les persones en situació d'integració.

Per acabar, una part àmpliament majoritària de la societat de la diòcesi de Barcelona –el 82,9%– considera que cal destinar més diners públics als serveis socials que en l'actualitat. El 14,7% opina que se n'hi ha de destinar la mateixa quantitat i el 2,4%, que cal reduir-ne la despesa. De manera similar, el 80,3% de la població optaria per tenir més prestacions i serveis socials pagant més impostos, mentre que el 19,7% seria partidària de menys prestacions i menys

impostos. Si es comparen les dades de la diòcesi de Barcelona i Catalunya, tot i que les diferències no són grans, s'observa en la primera una major propensió a disminuir la despesa pública en serveis socials (2,4% enfront d'1,5% a Catalunya) i, per contra, una propensió major a l'increment de la pressió fiscal per poder finançar més prestacions socials (80,3% enfront de 74,1%).

El context de l'exclusió i el desenvolupament social a la diòcesi de Barcelona en perspectiva comparada

Continguts

1.1. El context sociodemogràfic	28
1.2. L'estructura productiva i la despesa de les llars.....	37
1.3. Evolució de l'ocupació	42
1.4. Pobresa monetària, privació material i desigualtat	46

Capítol 1

El context de l'exclusió i el desenvolupament social a la diòcesi de Barcelona en perspectiva comparada

En aquest primer apartat es recull una anàlisi bàsica del marc sociodemogràfic i socioeconòmic que permet contextualitzar els indicadors sobre les situacions d'exclusió social que es deriven de l'Enquesta sobre integració i necessitats socials 2018 (EINSFOESSA 2018) i que s'analitzen en la resta dels capítols. En concret, les dades que es recullen en aquest primer capítol es refereixen al context sociodemogràfic, a l'estructura productiva i els nivells de despesa de les famílies, al funcionament del mercat de treball i als nivells de pobresa monetària, privació material i desigualtat.

La diòcesi de Barcelona respon a una ordenació territorial eclesiàstica i engloba un conjunt de municipis situats al voltant de la ciutat de Barcelona, com es detallarà més endavant. La disponibilitat d'indicadors estadístics que es corresponen exactament amb aquesta delimitació territorial és molt escassa i, per això, s'utilitzen els indicadors més propers quant a conjunt de municipis (àrea metropolitana de Barcelona) o, quan no n'hi ha, indicadors per a la ciutat o la província de Barcelona. En tots els casos en què és possible es compara amb el conjunt de Catalunya i amb l'evolució entre 2007 i 2018.

Totes les dades analitzades en aquest primer capítol provenen de fonts estadístiques secundàries ofertes per l'INE, entre les quals cal destacar l'Estadística del padró continu i les estadístiques del moviment natural de la població, l'Enquesta de població activa, l'Enquesta de condicions de vida i l'Enquesta de pressupostos familiars.

1.1. El context sociodemogràfic

En l'actualitat, la diòcesi de Barcelona comprèn 26 municipis de la província de Barcelona, amb un total de 2,7 milions de persones el 2018 ⁽¹⁾. Es tracta d'una divisió territorial eclesiàstica, que no es correspon exactament amb cap divisió civil, tot i que coincideix de manera parcial amb l'àrea metropolitana de Barcelona. En concret, 9 municipis són comuns a la diòcesi de Barcelona i a l'àrea metropolitana de Barcelona (amb una població total de 3,2 milions de persones el 2018), cosa que implica que el **74% de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona coincideix amb la de la diòcesi de Barcelona i, viceversa, el 90% de la població de la diòcesi de Barcelona coincideix amb l'àrea metropolitana de Barcelona**. Ambdues delimitacions es troben dins la província de Barcelona (amb una població total de 5,5 milions de persones) i tenen Barcelona com a ciutat principal.

La ciutat de Barcelona, amb 1,6 milions de persones, representa el 61% del total de població de la diòcesi. La segueixen l'Hospitalet de Llobregat i Badalona, amb 261.000 i 218.000 habitants el 2018, i pesos del 10% i el 8%, respectivament. En quart i cinquè lloc segons el volum de població se situen Mataró i Santa Coloma de Gramenet, amb 119.000 i 87.000 habitants el 2018, i pesos del 5% i el 4%, respectivament. Finalment, Cornellà de Llobregat, amb una població de 87.000 habitants i un pes del 3% sobre el total de la diòcesi, tanca el conjunt de municipis més poblats. En total, aquests sis municipis representen el 91% de la població de la diòcesi. La resta dels municipis no superen la xifra de 50.000 habitants i tenen pesos inferiors al 2% sobre el total de la diòcesi.

Entre els anys 2007 i 2018 la població de la diòcesi de Barcelona ha crescut un 2,6% i ha passat de 2.606.100 habitants a 2.674.300. És un increment inferior al que s'observa a la província de Barcelona, del 4,1% en el mateix període, i també al de Catalunya, del 4,7%. La variació interanual de la població de la diòcesi de Barcelona durant els anys anteriors a la crisi i del començament de la crisi va ser pràcticament una tercera part de la del conjunt de Catalunya (a l'entorn del 0,5% entre els anys 2007 i 2009 a la diòcesi de Barcelona enfront de l'1,6% a Catalunya), mentre que en els anys 2011-2014 la caiguda va ser més pronunciada (-0,2% de mitjana a la diòcesi de Barcelona enfront d'un estancament de la població a Catalunya). Finalment, en els anys posteriors a la crisi la població de Barcelona ha mostrat taxes de

(1) Històricament, la diòcesi de Barcelona ha estat formada per 159 municipis, fins que l'any 2013 es va dividir en les tres diòcesis que existeixen en l'actualitat: Sant Feliu (amb 77 municipis), Terrassa (58 municipis) i Barcelona (26 municipis, dels quals només una parròquia de Sant Joan Despí i una altra d'Esplugues de Llobregat pertanyen a Barcelona; la resta, a la diòcesi de Sant Feliu).

variació interanual lleugerament superiors a les del conjunt de Catalunya, excepte per al darrer any, en el qual s'inicia un canvi de tendència.

GRÀFIC 1
Delimitacions territorials

Catalunya, província de Barcelona, àrea metropolitana de Barcelona, diòcesi de Barcelona i ciutat de Barcelona

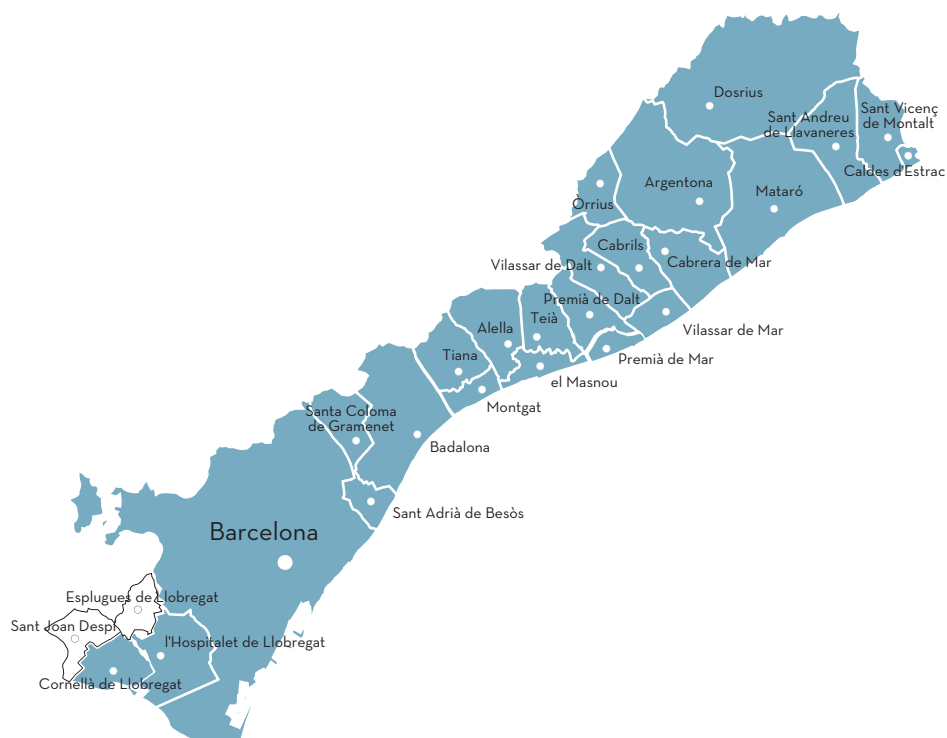
Àrea metropolitana de Barcelona i diòcesi de Barcelona

GRÀFIC 1

Delimitacions territorials *(Continuació)*

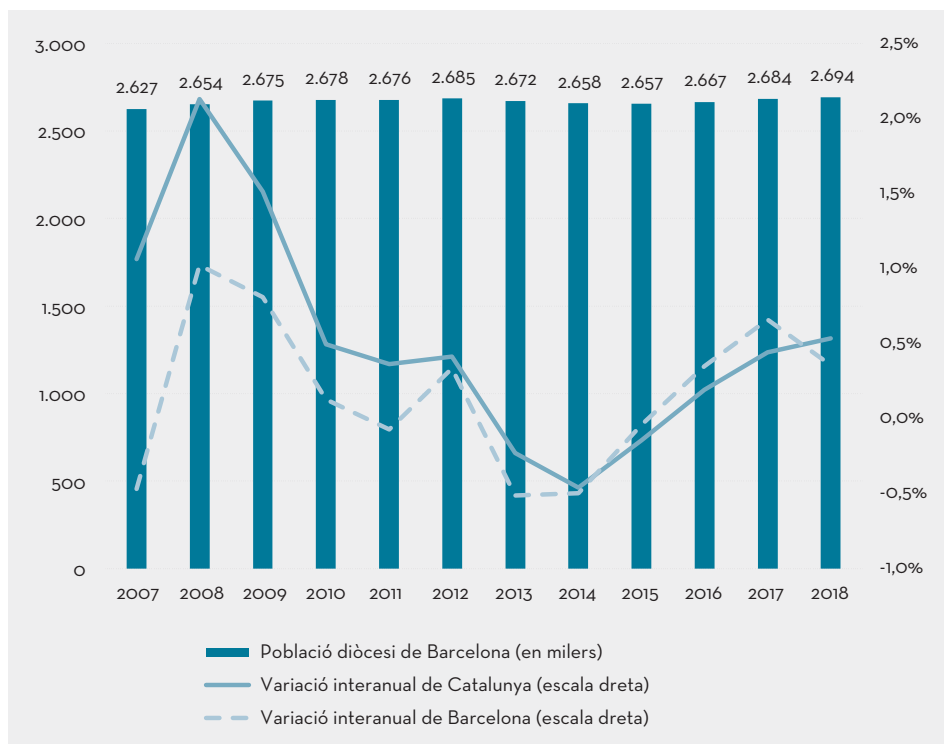
La diòcesi de Barcelona i els municipis que la componen

Font: elaboració pròpia.

GRÀFIC 2

Evolució de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya. 2007-2018

Font: INE. Estadística del padró continu l'1 de gener. Dades de 2018 provisionals.

Si s'analitzen els indicadors relatius al creixement de la població comparant la província de Barcelona amb el conjunt de Catalunya, en el darrer any (2017) el creixement poblacional ha estat més intens en aquesta província degut al fet que tant el saldo vegetatiu (és a dir, la diferència entre el nombre de naixements i el de defuncions) com el saldo migratori han tingut una evolució més favorable.

Malgrat que el creixement de la població ha caigut tant a la província de Barcelona com a Catalunya, l'evolució d'aquests indicadors al llarg dels darrers deu anys ha experimentat un descens menor a la província de Barcelona, a causa d'un major saldo vegetatiu positiu (6,9 enfront de 5,8 p. p.), mentre que el saldo vegetatiu ha caigut pràcticament en la mateixa proporció.

TAULA 1**Evolució d'indicadors de creixement de la població de Catalunya i de la província de Barcelona. 2007-2017**

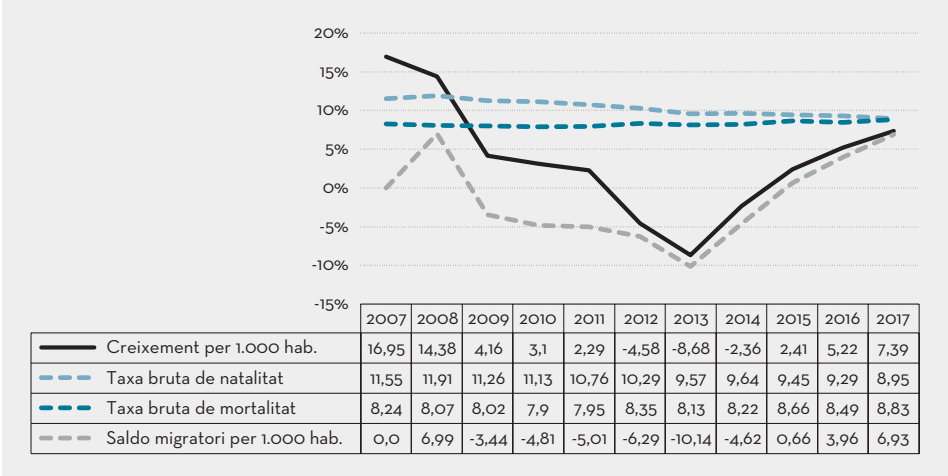
	Catalunya				Província de Barcelona			
	2007	2013	2017	Dif. 17-07	2007	2013	2017	Dif. 17-07
Creixement de la població per mil habitants	22,0	-8,7	6,3	-15,7	16,9	-8,7	7,4	-9,6
Saldo vegetatiu per mil habitants	3,3	1,4	0,1	-3,3	3,3	1,4	0,1	-3,2
Saldo migratori per mil habitants	0,0	-9,9	5,8	5,8	0,0	-10,1	6,9	6,9
Naixements per cada mil defuncions	1.400,5	1.177,3	1.006,3	-394,2	1.402,9	1.777,5	1.012,9	-389,9

Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics.

El Gràfic 3, amb dades per a la província de Barcelona corresponents al període 2007-2017, palesa la progressiva reducció fins a 2013 del creixement poblacional. Aquell any va marcar un punt d'inflexió a partir del qual el volum de població va tornar a seguir una tendència ascendent fins a assolir de nou taxes amb signe positiu el 2015. El mateix gràfic mostra també l'estabilitat de la taxa bruta de mortalitat, la reducció de la taxa bruta de natalitat (que passa de l'11,6 al 8,9 en aquest període) i la clara recuperació del saldo migratori.

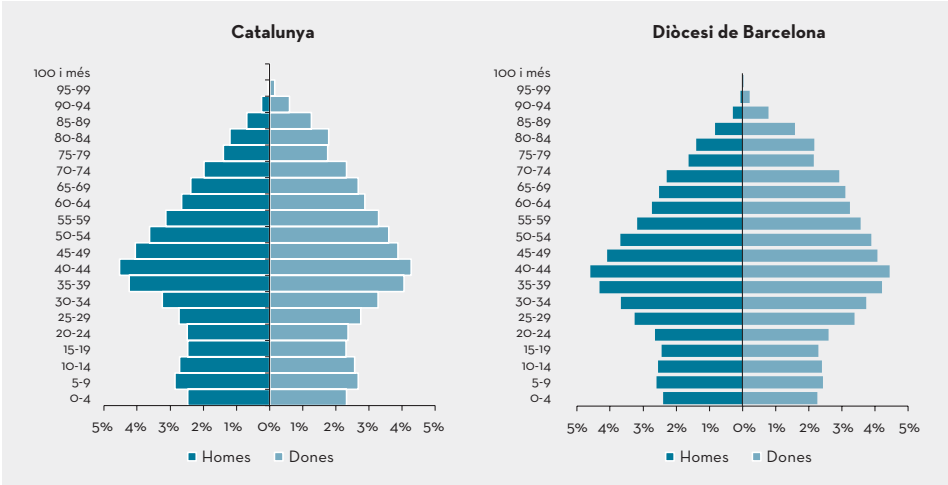
La piràmide de població de la diòcesi de Barcelona s'assembla en gran mesura a la catalana, i en ambdós casos els grups de mitjana edat són els més nombrosos: la població entre 30 i 60 anys concentra el 45% del total tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya, enfront del 29% de menors de 30 anys a la diòcesi de Barcelona (el 31% a Catalunya) i el 26% de 60 anys o més (24% a Catalunya). Aquestes xifres són pràcticament iguals a les d'Espanya, per la qual cosa els tres casos compten amb una estructura poblacional molt semblant.

GRÀFIC 3
Evolució d'indicadors de creixement de la població de la província de Barcelona. 2007-2017

Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics.

GRÀFIC 4
Piràmide de població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya. 2017

Font: INE. Estadística del padró continu l'1 de gener.

No obstant això, altres indicadors relatius a l'estructura demogràfica revelen algunes diferències entre la diòcesi de Barcelona i Catalunya. Per exemple, l'edat mitjana de la població de la diòcesi de Barcelona és lleugerament superior a la catalana, si bé ha crescut menys en els darrers deu anys. El percentatge de població major de 64 anys és lleugerament més alt a la diòcesi de Barcelona i el de població menor d'edat, més reduït, cosa que explica que l'índex d'envelliment sigui major (139,9 a la diòcesi de Barcelona enfront de 111,9 a Catalunya el 2017). En qualsevol cas, **el conjunt de la població dependent (els majors de 64 i els menors d'edat) sumen una proporció similar a ambdós territoris, amb la qual cosa la taxa de dependència és pràcticament la mateixa, a l'entorn del 54% el 2017, amb un augment molt semblant des de 2013.**

TAULA 2

Evolució d'indicadors d'estructura de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2013-2017

	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	2013	2017	Dif. 17-13	2013	2017	Dif. 17-13
Edat mitjana de la població: ambdós sexes	41,5	42,5	1,0	42,6	43,2	0,6
Persones majors de 64 anys (%)	17,5	18,8	1,4	19,7	20,5	0,8
Persones de 0 a 17 anys (%)	18,4	18,5	0,1	16,1	16,4	0,3
Índex d'envelliment (%+64/<16)	103,6	111,9	8,3	136,6	139,9	3,3
Taxa de dependència (%(<16+65+)/16-64)	51,4	54,1	2,7	51,9	54,2	2,3

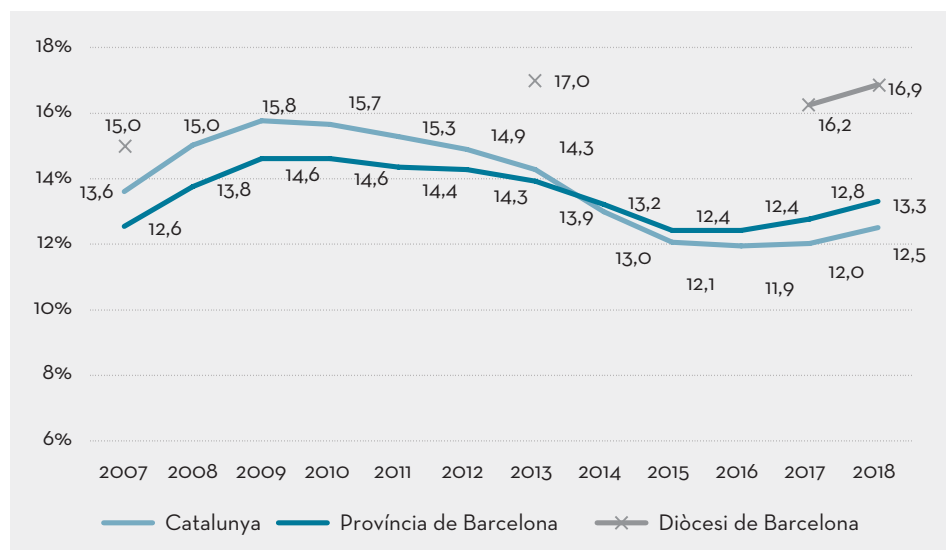
Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics.

La diòcesi de Barcelona presenta percentatges de població de nacionalitat estrangera més alts, al llarg de tot el període analitzat, respecte del conjunt de Catalunya. Representen un 16,9% de la població total, enfront del 12,5% a Catalunya o el 13,3% de la província de Barcelona. Aquesta proporció està molt per sobre del 9,8% del conjunt d'Espanya.

Pel que fa als indicadors de natalitat i fecunditat, el 2017 tant la taxa bruta de natalitat com la taxa global de fecunditat són pràcticament idèntiques a la província de Barcelona i a Catalunya, amb una variació molt semblant al llarg dels darrers deu anys. També l'esperança de vida és bàsicament idèntica en ambdós territoris.

GRÀFIC 5

Evolució de la proporció de la població de nacionalitat estrangera de la província de Barcelona, de la diòcesi de Barcelona* i de Catalunya. 2007-2018

*A la diòcesi de Barcelona no existeixen dades per a tot el període.

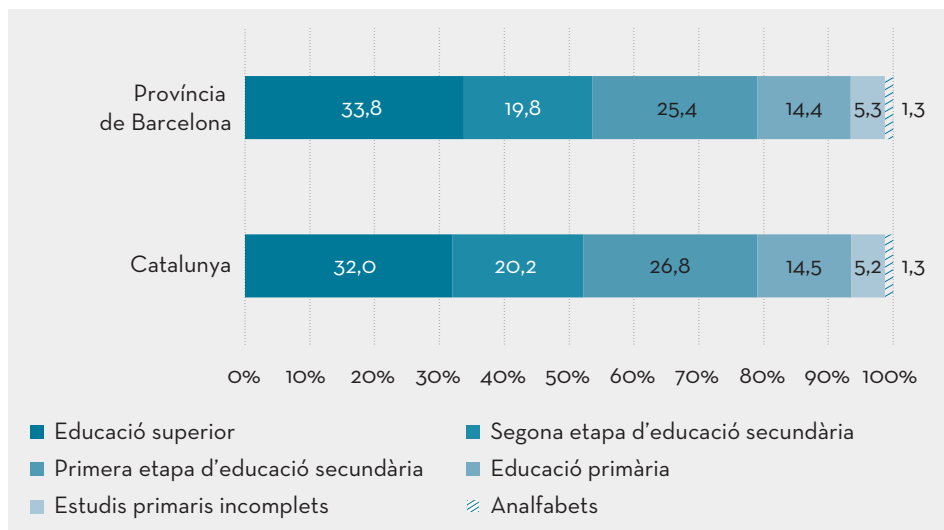
Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics.

Tot i que no revelen diferències d'una gran magnitud, les dades sobre el nivell màxim d'estudis assolit per la població de 16 anys i més en el moment actual mostren el major pes relatiu a la província de Barcelona de la població amb estudis alts (el 53,6% de la població major de 16 anys a la província de Barcelona té estudis superiors o de segona etapa de secundària enfront del 52,2% de Catalunya), mentre que la proporció amb estudis baixos (sense estudis secundaris) és pràcticament la mateixa.

TAULA 3**Evolució d'indicadors de natalitat, fecunditat i mortalitat de la població de la província de Barcelona i de Catalunya. 2007-2017**

	Catalunya				Província de Barcelona			
	2007	2013	2017	Dif. 17-07	2007	2013	2017	Dif. 17-07
Taxa bruta de natalitat	11,6	9,6	9,0	-2,7	11,6	9,6	9,0	-2,6
Taxa global de fecunditat	46,3	40,7	39,5	-6,8	45,7	40,2	39,1	-6,6
Indicador conjuntural de fecunditat	1,5	1,3	1,4	-0,1	1,4	1,3	1,4	0,0
Edat mitjana en ser mare	29,5	30,4	31,0	1,6	29,8	30,7	31,3	1,5
Taxa bruta de mortalitat	8,3	8,2	8,9	0,6	8,2	8,1	8,8	0,6
Esperança de vida en néixer: total	81,3	83,0	83,3	2,0	81,4	83,1	83,4	2,0
Esperança de vida en néixer: homes	78,1	80,1	80,5	2,4	78,1	80,0	80,5	2,4
Esperança de vida en néixer: dones	84,5	85,8	86,0	1,5	84,6	85,9	86,1	1,5
Esperança de vida a 65 anys: total	20,0	21,1	21,3	1,3	20,0	21,1	21,3	1,3
Esperança de vida a 65 anys: homes	17,8	19,0	19,2	1,4	17,6	18,9	19,1	1,5
Esperança de vida a 65 anys: dones	21,9	23,0	23,1	1,3	21,9	23,0	23,2	1,3

Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics

GRÀFIC 6**Distribució de la població major de 16 anys de la província de Barcelona i Catalunya segons el nivell d'estudis assolit. 2017**

Font: INE. Enquesta de població activa (EPA). Mitjana dels quatre trimestres de l'any

1.2. L'estructura productiva i la despesa de les llars

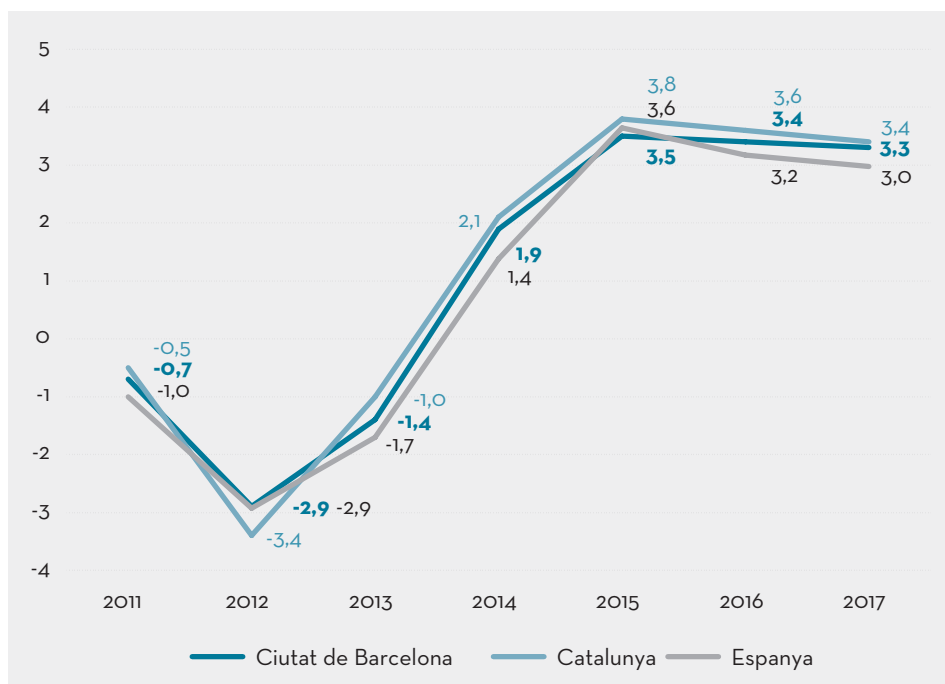
Com que no es disposa de dades específiques de l'estructura productiva per a la diòcesi de Barcelona, en aquest apartat s'analitza la ciutat de Barcelona i es compara amb el conjunt de Catalunya.

El PIB de la ciutat de Barcelona va créixer un 3,3% el 2017, en consonància amb el creixement del PIB de Catalunya (3,4%) i per sobre de la mitjana espanyola (3%). Es tracta del tercer any consecutiu amb un creixement superior al 3% des de l'inici de la recuperació, mentre que els anys de crisi el PIB de Barcelona va experimentar una caiguda relativament més continguda que al conjunt català i espanyol.

En termes corrents, el PIB de la ciutat de Barcelona ha crescut a l'entorn del 4% el 2016 i el 2017, lleugerament per sota del PIB de Catalunya, amb un pes que s'ha mantingut a l'entorn del 35% entre 2010 i 2017.

GRÀFIC 7

**Creixement del PIB real a la ciutat de Barcelona, a Catalunya i a Espanya.
2011-2017 (taxa de variació anual del PIB a preus constants en percentatge)**

Font: INE, Idescat i Ajuntament de Barcelona.

Si s'analitza el PIB per capita d'ambdós territoris, s'observa que a la ciutat de Barcelona ha estat substancialment més alt durant tot el període analitzat que al conjunt de Catalunya, amb 45.100 euros per habitant el 2017 a la ciutat catalana, enfront de poc més de 30.000 al conjunt de Catalunya. Des del punt de vista evolutiu, s'observa que el diferencial ha estat ascendent durant els anys de crisi, i el PIB per capita de Barcelona ha arribat a representar el 154% del PIB per capita català el 2014, mentre que, a partir d'aleshores, s'ha anat reduint fins a un pes del 150% el 2017.

TAULA 4
Evolució del PIB de la ciutat de Barcelona i de Catalunya a preus corrents.
2007-2017

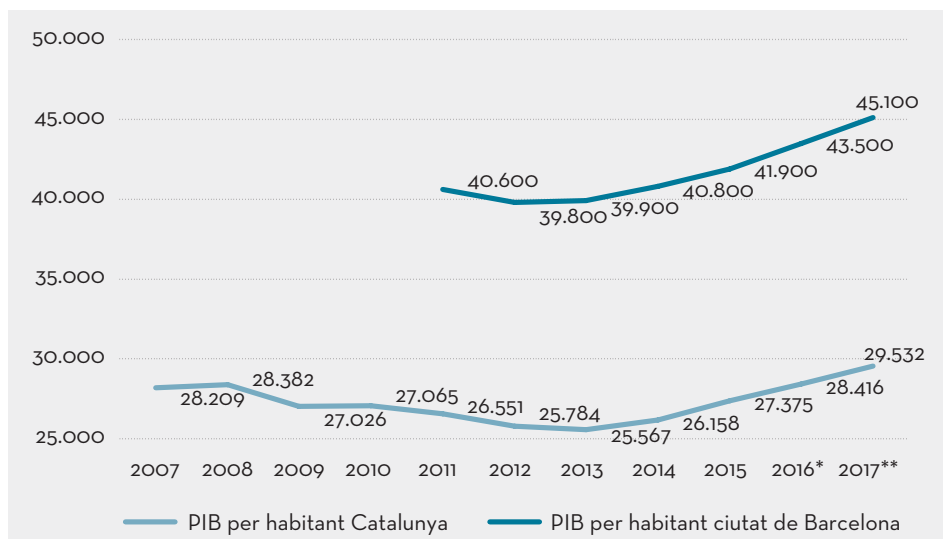
	Catalunya		Ciutat de Barcelona		
	PIB (en millones)	Variación interanual	PIB (en millones)	Variación interanual	% sobre PIB Catalunya
2007	203.403	7,1%	--	--	--
2008	209.005	2,8%	--	--	--
2009	202.028	-3,3%	--	--	--
2010	203.324	0,6%	71.763	--	35,3%
2011	200.185	-1,5%	71.668	-0,1%	35,8%
2012	195.209	-2,5%	69.753	-2,7%	35,7%
2013	193.126	-1,1%	69.064	-1,0%	35,8%
2014	196.676	1,8%	70.377	1,9%	35,8%
2015	205.350	4,4%	72.939	3,6%	35,5%
2016*	213.931	4,2%	75.870	4,0%	35,5%
2017**	223.988	4,7%	78.807	3,9%	35,2%

* Estimació d'avançament

** Primera estimació.

Font: Ajuntament de Barcelona i Idescat.

Si es té en compte l'estructura productiva per branques d'activitat, destaca el **pes elevat del sector serveis a la ciutat de Barcelona (pràcticament el 90% del valor afegit brut respecte del 71% a Catalunya)** i el pes reduït de la indústria (a l'entorn del 7%, respecte del 22% a Catalunya). L'evolució des de 2010 ha estat semblant, amb una reducció de la rellevància del sector de la construcció i un augment del sector serveis i, en menor mesura, de la indústria, i una estabilitat del sector primari.

GRÀFIC 8**Evolució del PIB per habitant a la ciutat de Barcelona i a Catalunya.
2007-2017**

* Estimació d'avançament

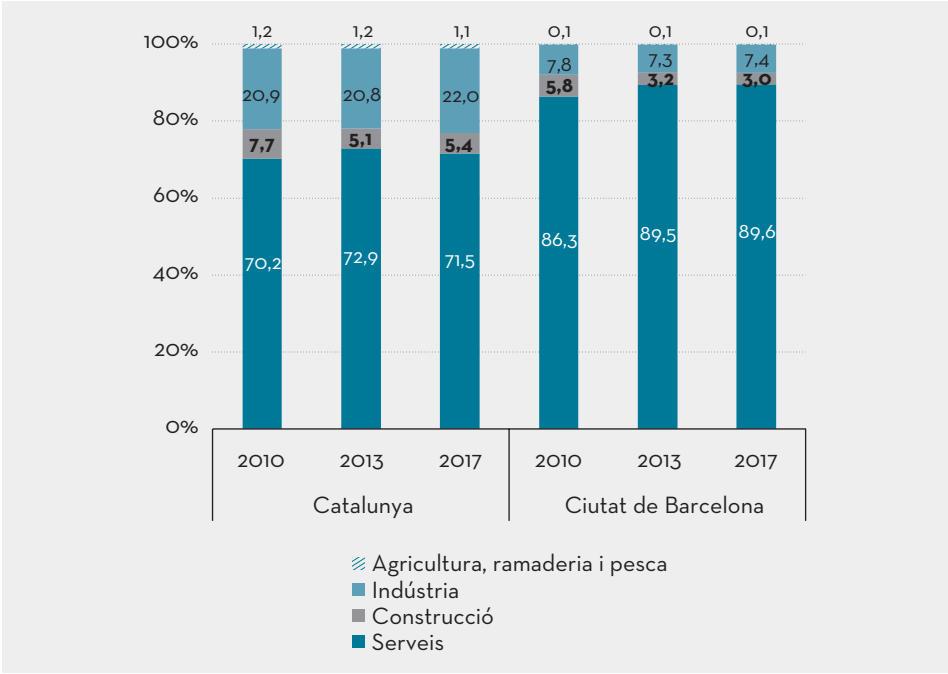
** Primera estimació.

Font: INE. Comptabilitat regional espanyola. Els valors fan referència a euros corrents.

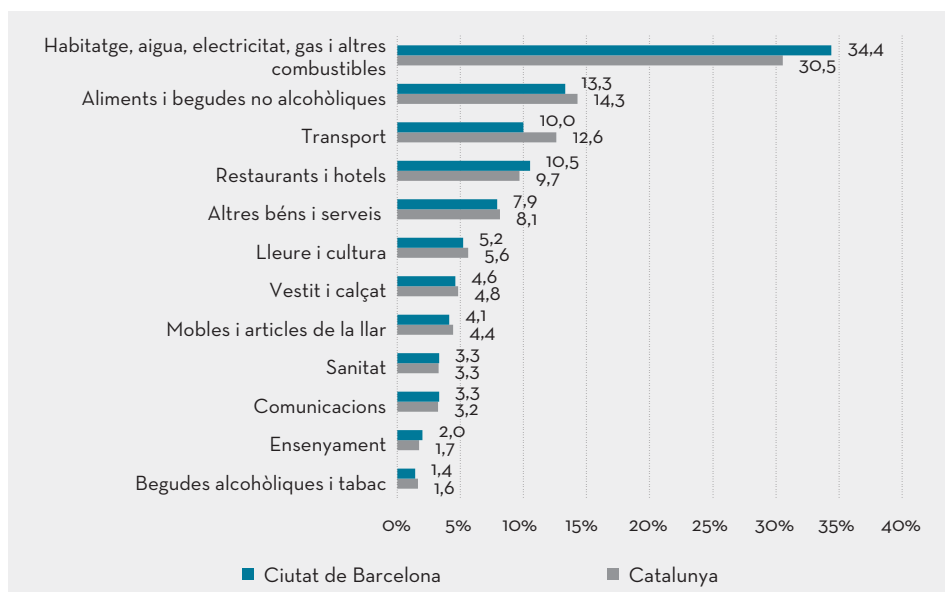
Pel que fa a la capacitat adquisitiva i els patrons de despesa de les llars barcelonines i catalanes, d'acord amb l'Enquesta de pressupostos familiars de l'INE, la despesa mitjana per llar és a Barcelona (amb 32.240 euros anuals l'any 2017) més alta que al conjunt de Catalunya (31.619 euros) i d'Espanya (29.188 euros). Destaca el major pes de les partides d'habitatge i subministres per a les llars de Barcelona amb comparació amb Catalunya (34,4% versus 30,5%) i amb Espanya (30,1%). En canvi, la proporció de despesa en transport és lleugerament inferior a la ciutat de Barcelona (10%) que a Catalunya i a Espanya (12,6% en ambdues). Les partides que concentren una major proporció de despesa tant a Barcelona com a Catalunya i a Espanya són habitatge i subministraments, aliments i begudes no alcohòliques, transport i restaurants i hotels.

GRÀFIC 9

Evolució de la distribució del PIB a Catalunya i a la ciutat de Barcelona segons les branques d'activitat. 2010-2013-2017

Font: INE. Comptabilitat regional espanyola.

GRÀFIC 10**Estructura de la despesa de les llars a la ciutat de Barcelona i a Catalunya.
2017**

Font: INE. Enquesta de pressupostos familiars.

1.3. Evolució de l'ocupació

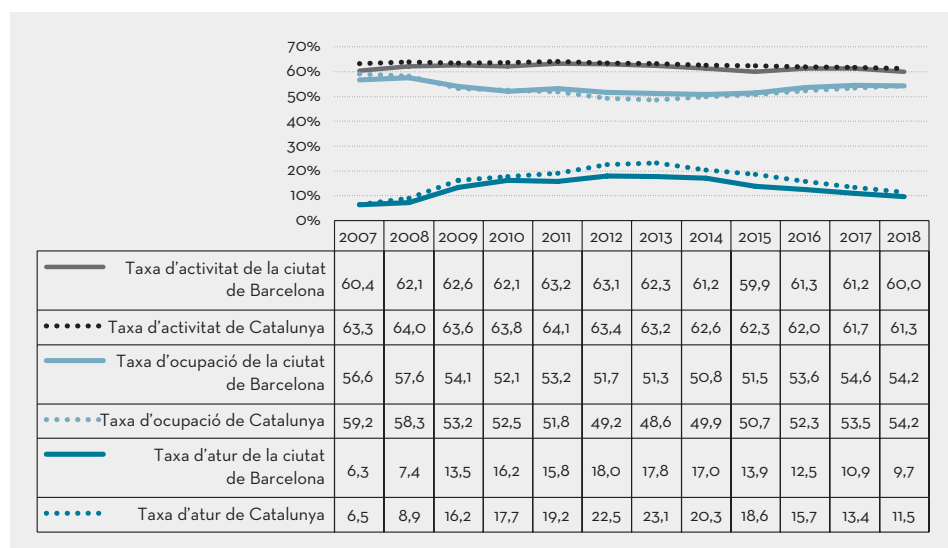
Els indicadors principals relatius a l'ocupació a la ciutat de Barcelona i a Catalunya s'analitzen en aquest apartat també des de dues perspectives: la comparativa i l'evolutiva.

Les dades corresponents a 2007-2018 palesen que la taxa d'activitat de la ciutat de Barcelona s'ha mantingut sistemàticament per sota de la del conjunt català a l'entorn d'1,3 punts percentuals, si bé en els anys 2016 i 2017 el diferencial s'ha reduït a 0,7 i 0,5 punts percentuals, respectivament (el 2018 ha tornat a la mitjana, d'1,3 p. p.). En canvi, la taxa d'ocupació a la ciutat de Barcelona s'ha mantingut lleugerament per sobre de la del conjunt de Catalunya i ha mostrat major resistència els anys de crisi (l'any 2013 la taxa d'ocupació a Barcelona es va situar en el 51,3%, mentre que a Catalunya va ser del 48,6%) i una major recuperació els anys posteriors (53,5% de mitjana en el període 2015-2018 a Barcelona, enfront del 52,7% de Catalunya) fins a igualar-se l'any 2018, si bé ambdós territoris estan 3,4 i 5 punts percentuals per sota dels nivells previs a la crisi, respectivament.

Respecte a la **taxa d'atur de la ciutat de Barcelona**, s'ha mantingut a l'entorn de **3 punts percentuals per sota de la de Catalunya** els deu darrers anys i ha arribat a diferencials de fins a 5,4 punts percentuals en els pitjors anys de la crisi (2013), cosa que palesa la major resistència del mercat laboral a la ciutat de Barcelona.

GRÀFIC 11

Evolució de la taxa d'activitat, ocupació i atur de la ciutat de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018

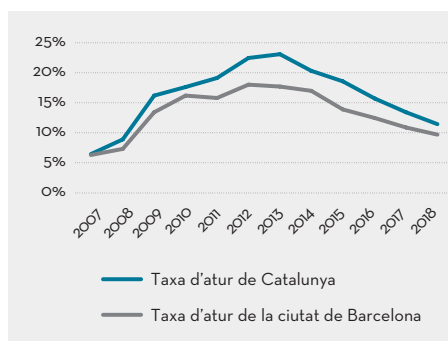

Font: INE. Enquesta de població activa.

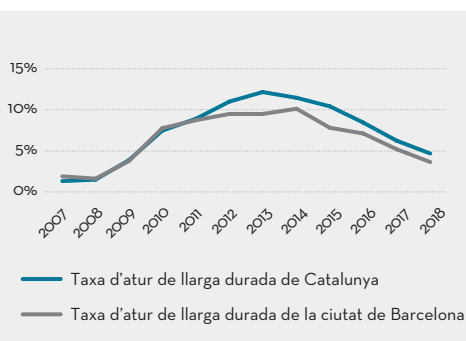
Si l'atenció se centra en la desocupació de llarga durada (és a dir, en les persones aturades que fa com a mínim 12 mesos que cerquen feina i no han treballat en aquest període), l'evolució barcelonina i la catalana resulten semblants en els primers anys de la crisi, si bé a partir de 2011 s'observa un diferencial a favor de la ciutat de Barcelona (amb una taxa d'atur de llarga durada del 9,2% de mitjana en el període 2011-2014 enfront del 10,9% de Catalunya), que es mantén en els anys de recuperació (6,7% versus 8,4%, respectivament). **A la ciutat de Barcelona, les persones aturades de llarga durada representaven el 2018 el 38% del total de persones desocupades, enfront del 41% a Catalunya i del 49% a Espanya.**

GRÀFIC 12

Evolució de la taxa d'atur de la ciutat de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018

Evolució de l'atur de llarga durada de la ciutat de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018

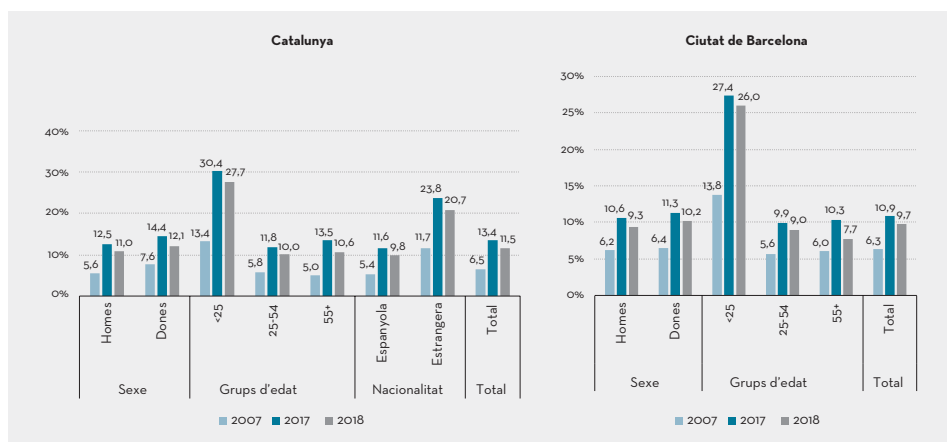

Font: INE. Enquesta de població activa.

Com acabem de veure, les taxes de desocupació general i de desocupació de llarga durada són més baixes a la ciutat de Barcelona. A més, l'índex de desocupació és inferior en aquesta ciutat per a tots els grups sociodemogràfics analitzats en el Gràfic 13.

GRÀFIC 13

Evolució de la taxa d'atur de la ciutat de Barcelona i de Catalunya per diversos grups sociodemogràfics. 2007-2018

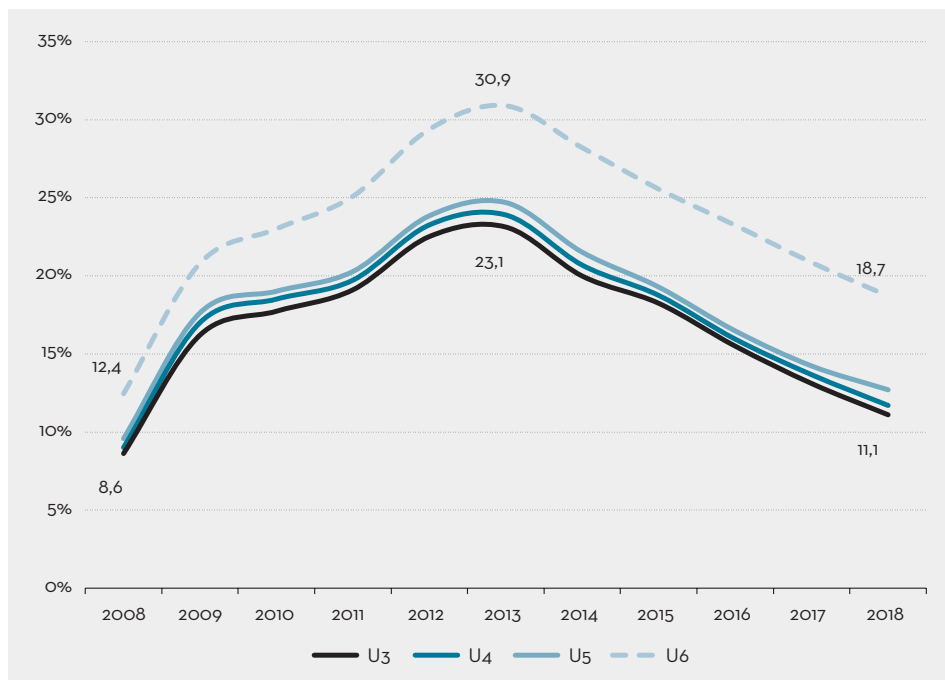
Font: INE. Enquesta de població activa.

El 2018 la major diferència entre la ciutat de Barcelona i Catalunya quant a la incidència de l'atur es relaciona amb els grups compostos per menors de 25 anys (el 26% enfront del 27,7%), per majors de 55 anys (el 7,7% enfront del 10,6%) i per dones (el 10,2% enfront del 12,1%).

Com s'ha assenyalat al principi, més enllà dels mesuraments convencionals de desocupació, s'han calculat també altres mesures alternatives per a aquest informe, les quals incorporen altres persones, a més de les aturades en sentit estricte comptabilitzades per l'EPA, com ara les persones afectades per expedients de regulació d'ocupació, les persones aturades que ja no cerquen feina per desànim o les persones que fan jornada reduïda per motius involuntaris. **(2)**

Si es tenen en compte els casos esmentats, a més de la desocupació mesurada de manera convencional, s'observa la vertadera dimensió dels problemes vinculats a la desocupació a la província de Barcelona i a Catalunya. Entre 2007 i 2013 el conjunt de situacions comentades anteriorment (la taxa d'atur segons la mitjana U6) va passar del 12,4% al 30,9%, cosa que suposa que aquestes taxes s'han multiplicat per 2,5 en aquest període. Entre 2014 i 2018 s'han reduït del 28,2% al 18,7%, si bé la taxa d'atur mesurada a partir de l'U6 és superior a l'11,1% convencional per a la província de Barcelona el 2018. I si tenim en compte, a més, la precarietat severa, entesa com la situació en què es troben les persones que fan jornada reduïda per motius involuntaris i les que tenen una feina temporal (amb una durada inferior a tres mesos), obtenim que aquestes persones representaven el 8,5% de les ocupades a la província de Barcelona (i el 8,7% de les ocupades a Catalunya).

(2) Els càlculs sobre mesuraments alternatius de la taxa d'atur que es presenta aquí són una adaptació de la proposta metodològica de Florentino Felgueroso a partir del *Bureau of Labor Statistics* dels Estats Units. Aquesta proposta consisteix a comptabilitzar l'atur a partir de la definició oficial (U3) i afegir-hi, de manera acumulada, determinats col·lectius que en el moment actual no hi estarien inclosos, com ara les persones inactives que no cerquen feina perquè creuen que no en trobaran (U4), les inactives disponibles que voldrien treballar (U5) i les persones ocupades amb jornada parcial involuntària (U6).

GRÀFIC 14**Evolució de la taxa d'atur de la província de Barcelona segons diversos tipus de mesuraments. 2008-2018**

(U3) Taxa d'atur oficial; (U4) U3 més persones que no treballen, estan disponibles i no cerquen feina perquè creuen que no en trobaran, així com persones desocupades que pateixen un ERO; (U5) U4 més persones que no cerquen feina (per qualsevol motiu), però estan disponibles i declaren que voldrien treballar; (U6) U5 més persones ocupades, però amb una jornada parcial involuntària.

Font: INE. Enquesta de població activa.

1.4. Pobresa monetària, privació material i desigualtat

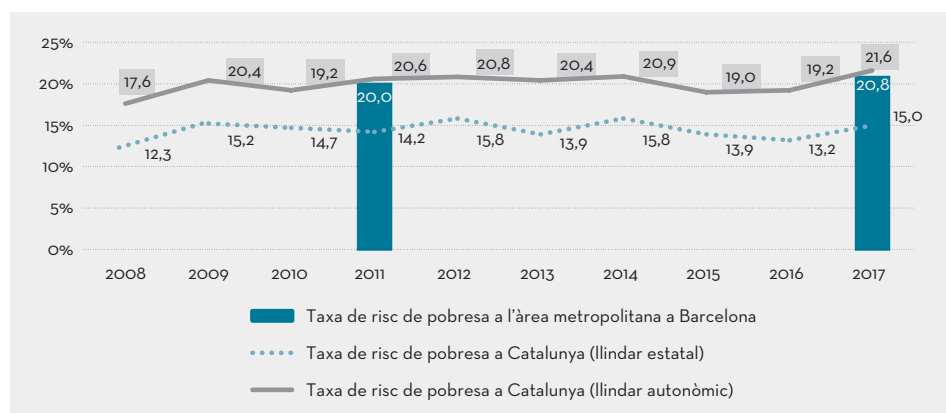
En aquesta secció s'analitza la pobresa monetària mitjançant la taxa de risc de pobresa relativa de l'àrea metropolitana de Barcelona i es compara amb la taxa de risc de pobresa relativa de Catalunya, calculada en funció d'un llindar fixat en l'àmbit autonòmic. **(3)** Així mateix, s'analitzen la privació material i la desigualtat a l'àrea metropolitana de Barcelona i a Catalunya.

(3) A aquest respecte, és important assenyalar que el llindar de pobresa relativa o baixos ingressos per a una persona se situa el 2017 en 8.522 euros anuals per al conjunt d'Espanya, mentre que a la comunitat catalana se situa en 10.997 euros anuals.

La taxa de pobresa relativa de l'àrea metropolitana de Barcelona es va situar en el 20,8% el 2017, per sota de la mitjana catalana, del 21,6%. Entre els anys 2011 i 2017 ha augmentat 0,8 punts percentuals a l'àrea metropolitana de Barcelona, mentre que a Catalunya l'augment ha estat d'1 punt.

GRÀFIC 15

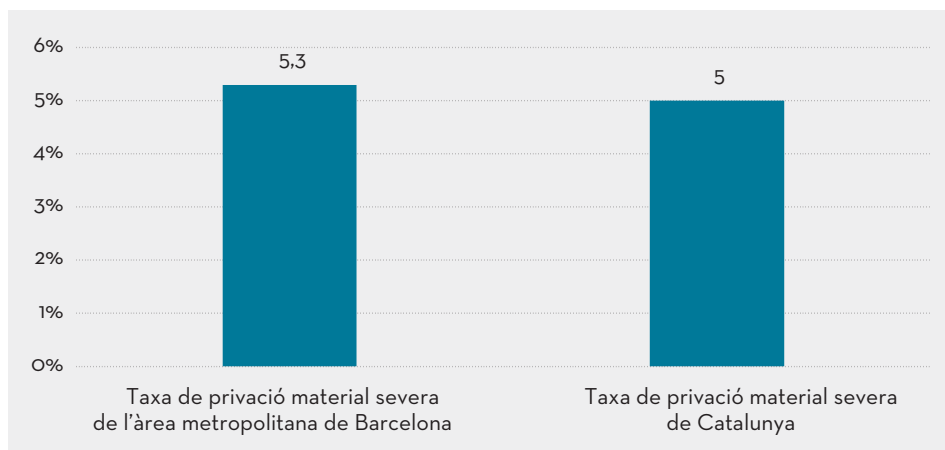
Evolució de la taxa de risc de pobresa relativa de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2008-2017

Font: INE. Enquesta de condicions de vida (ECV).

Respecte de la renda mitjana, les dades de 2017 mostren que es va situar en 21.295 euros a l'àrea metropolitana de Barcelona, per sobre de la de Catalunya, de 18.957 euros, i amb un creixement interanual superior (1,8% enfront de 0,7%), cosa que indica que l'àrea metropolitana de Barcelona és una regió relativament més “rica” que la mitjana catalana, però alhora més desigual.

Al marge dels ingressos, l'indicador de privació material severa mesura les situacions en les quals les llars declaren que no poden fer front a un nombre determinat de necessitats bàsiques. **Les dades de 2017 mostren que la taxa de privació material severa era major a l'àrea metropolitana de Barcelona i afectava el 5,3% de la població, mentre que a Catalunya va ser del 5% i a Espanya, del 5,1%.**

GRÀFIC 16**Taxa de privació material severa de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2017**

Font: IERMB, EMCV (2017) a partir d'Idescat, ECV.

La taxa de privació material severa de Catalunya presenta algunes diferències respecte de la d'Espanya.

En general, la Taula 5 mostra una situació més favorable a Catalunya. Això és deu al fet que en aquesta comunitat la proporció de població que pateix les diferents formes de privació incloses en l'indicador és menor. En aquest sentit, el 2017 destaca la bretxa favorable a Catalunya pel que fa a la població que no es pot permetre marxar de vacances almenys una setmana l'any (el 29,7% enfront del 34,3%) i que no té capacitat per atendre despeses imprevistes (el 31,9% enfront del 36,6%). Per contra, hi ha una proporció major de població a Catalunya que declara que no pot permetre's béns duradors bàsics (el 8,1% enfront del 4,9%). Finalment, podem recórrer a una dada a tall de síntesi que mesura la proporció de persones que no pateixen cap tipus de privació material, les quals són més a Catalunya (56,6%) que a Espanya (53%).

TAULA 5
Evolució dels indicadors de privació material de Catalunya i Espanya.
2008-2017

	Espanya				Catalunya			
	2008	2013	2017	Dif. 17-08	2008	2013	2017	Dif. 17-08
No pot permetre's marxar de vacances almenys una setmana l'any	36,2	48,0	34,3	-1,9	30,9	43,6	29,7	-1,2
No pot permetre's un àpat de pollastre o una altra carn o peix almenys cada dos dies	2,2	3,5	3,7	1,5	1,1	2,0	1,8	0,7
No pot permetre's mantenir l'habitatge a la temperatura adequada	5,9	8,0	8,0	2,1	5,1	5,2	6,3	1,2
No té capacitat per atendre despeses imprevistes	29,9	42,1	36,6	6,7	27,0	40,0	31,9	4,9
S'ha endarrerit en el pagament de les despeses relacionades amb l'habitatge principal o en compres a terminis en els darrers 12 mesos	8,2	11,9	9,3	1,1	8,6	10,6	8,3	-0,3
No pot permetre's béns duradors bàsics*	6,3	6,6	4,9	-1,4	7,6	7,7	8,1	0,5
Taxa de privació material severa (no pot permetre's 4 de les 9 coses)	3,6	6,2	5,1	1,6	2,7	6,1	5,0	2,3
Pot permetre's les 9 coses	53,7	42,9	53,0	-0,6	56,6	47,1	56,6	0,0

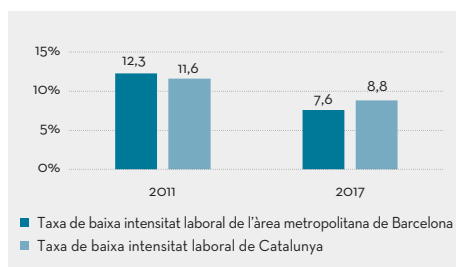
* Aquest indicador inclou de manera agrupada les situacions en les quals no es té algun d'aquests quatre béns: automòbil, telèfon, televisor o rentadora.

Font: INE. Enquesta de condicions de vida (ECV).

La taxa de baixa intensitat laboral és més baixa a l'àrea metropolitana de Barcelona que al conjunt de Catalunya el 2017 (7,6% enfront del 8,8%) i ambdues queden per sota de la mitjana espanyola (12,8%). No obstant això, la taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) és molt més alta a l'àrea metropolitana de Barcelona (24,7%) que al conjunt de Catalunya (23,8%), i aquestes diferències procedeixen de la taxa de pobresa relativa (i no de la baixa intensitat laboral ni de la carència material severa), degut a una distribució més desigual dels ingressos entre la població, com es veurà més endavant.

GRÀFIC 17

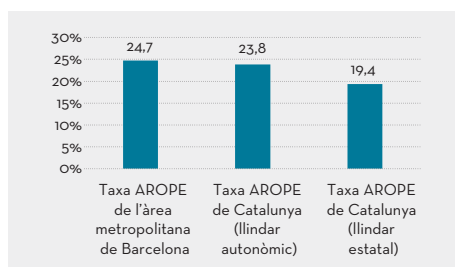
Evolució de la taxa de baixa intensitat laboral de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2011-2017

Font: INE, Idescat i IERMB, ECVHP (2011). IERMB, ECV (2017) a partir d'Idescat, ECV.

GRÀFIC 18

Comparació de la taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2017

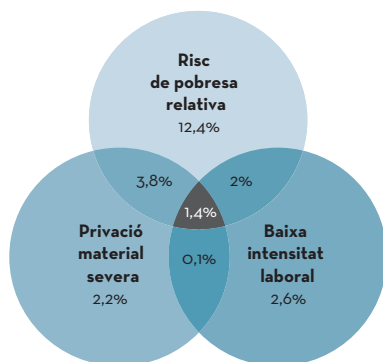
Font: INE, IERMB, ECV (2017) a partir d'Idescat, ECV.

Tal com pot observar-se en el Gràfic 19, el 12,4% de la població de Catalunya es troba en situació de pobresa relativa i no està afectada per les altres situacions de carència recollides en la taxa AROPE. El 2,2% està afectat únicament per privació material severa i el 2,6%, per baixa intensitat laboral. Per la seva banda, el 2% acumula una situació de pobresa relativa i de baixa intensitat laboral i el 3,8%, de pobresa relativa i privació material. Per acabar, cal esmentar especialment les persones que es troben afectades pels tres components de la taxa AROPE, les quals suposen l'1,4% de la població de Catalunya. Es tracta, en termes absoluts, d'una mica més de 37.000 persones.

Pel que fa als principals indicadors sobre desigualtat d'ingressos, el coeficient de Gini és més alt per a l'àrea metropolitana de Barcelona en comparació amb Catalunya. A més, entre 2011 i 2017 el coeficient de Gini ha augmentat a l'àrea metropolitana de Barcelona (de 32,7 a 32,9), mentre que al conjunt de Catalunya ha disminuït des de 32,1 fins a 31,8. En qualsevol cas, la desigualtat a l'àrea metropolitana de Barcelona que mesura el coeficient de Gini és més baixa que la mitjana espanyola, de 34,1.

GRÀFIC 19

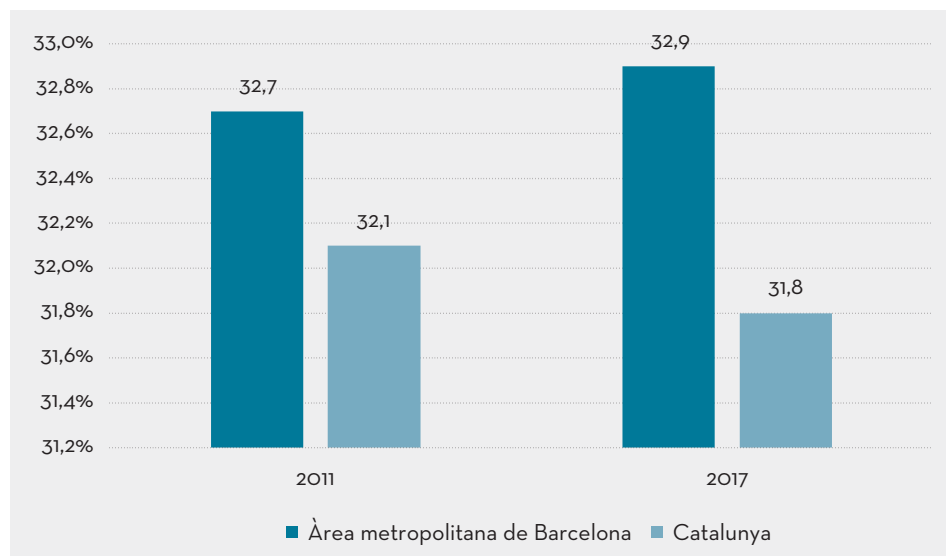
Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) de la població de Catalunya per components. 2017

Font: INE. Enquesta de condicions de vida (ECV).

GRÀFIC 20

Evolució del coeficient de Gini de Catalunya i de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2011-2017

Font: Idescat i IERMB, ECVHP (2011). IERMB, EMCV (2017) a partir d'Idescat, ECV.

Una altra manera de calcular la desigualtat és a partir de l'índex S80/20, que mesura la distància que separa el 20% de la població més rica del 20% de la població més pobre. Aquest índex és semblant a Catalunya i a l'àrea metropolitana de Barcelona (5,7% enfront de 5,8%). No obstant això, és més reduït a Catalunya que al conjunt de l'Estat espanyol. El mateix podria dir-se de la distància entre els ingressos de les classes mitjanes i els de les classes pobres (ràtio Q3/Q1) i de la distància entre els ingressos de les classes mitjanes i les més riques (ràtio Q5/Q3).

Des del punt de vista evolutiu, tant a Espanya com a Catalunya ha crescut, en tot cas, la distància entre els ingressos de les classes mitjanes i els de les pobres (ràtio Q3/Q1) i, tanmateix, s'ha mantingut estable la distància que separa els grups de renda alta dels de renda mitjana (ràtio Q5/Q3).

TAULA 6

Evolució de la relació entre quintils de renda mediana equivalent de Catalunya i Espanya. 2008-2017

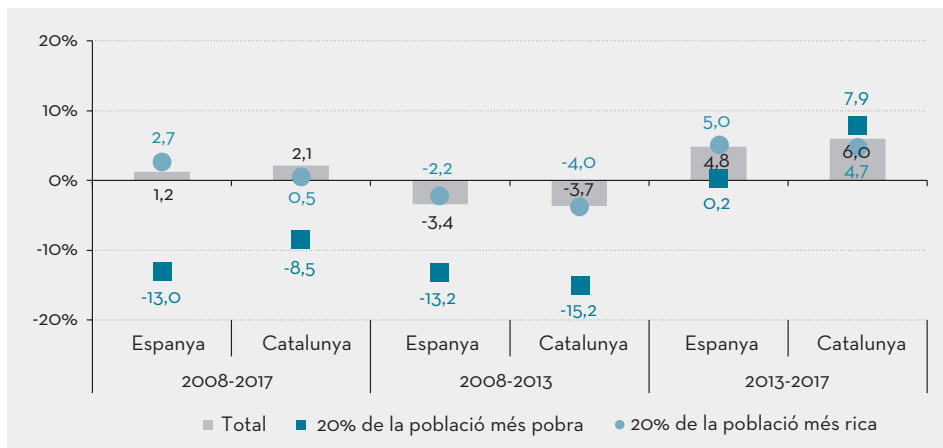
	Espanya				Catalunya			
	2008	2013	2017	Dif. 17-08	2008	2013	2017	Dif. 17-08
Relació S80/S20 [Q5/Q1]	5,6	6,3	6,6	1,0	5,2	5,7	5,7	0,5
Relació Q3/Q1	2,4	2,7	2,9	0,4	2,3	2,6	2,6	0,3
Relació Q5/Q3	2,3	2,3	2,3	0,0	2,2	2,2	2,1	-0,1

Font: INE. Enquesta de condicions de vida (ECV).

Això es complementa amb l'evolució de la renda entre el 20% de població més rica i el 20% de població més pobre a Catalunya. **Considerant el període complet que va des de 2008 fins a 2017, la renda mitjana de la població catalana ha augmentat un 2,1% i la dels més rics, un 0,5%, mentre que la renda dels més pobres ha caigut un 8,5%.** Aquest fet és conseqüència de l'efecte negatiu de la crisi sobre les rendes de tots els grups, si bé l'impacte va ser especialment severa sobre la renda dels més pobres (de 2008 a 2013 es va reduir un 15,2%). A Catalunya la recuperació econòmica va permetre que la renda de tots els grups es recuperés, amb una evolució que ha beneficiat més el grup més desafavorit, ja que la renda del 20% menys benestant de la població ha augmentat en major mesura que la dels altres grups (ha crescut en aquest període un 7,9% enfront del 4,7% de la dels més rics i del 6% del conjunt de la població).

GRÀFIC 21

Variació percentual de la renda mitjana equivalent de Catalunya i Espanya per grups de renda. 2008 i 2017

Font: INE. Enquesta de condicions de vida (ECV).

2

La integració social a la diòcesi de Barcelona

Continguts

2.1. La situació de la integració social en la societat barcelonina	58
2.2. Relació entre l'exclusió social i la pobresa econòmica	61
2.3. Els tres eixos que defineixen l'exclusió social	64
2.4. Les dimensions que concreten la nostra mirada sobre l'exclusió social.....	67

Capítol 2

La integració social a la diòcesi de Barcelona

En aquest segon capítol s'analitzen els nivells d'integració social de la diòcesi de Barcelona i, concretament, la distribució de la seva població en l'escala que va de l'exclusió severa a la integració plena. Per això, s'analitzen les dades generals en relació amb la distribució de la població en aquest eix –per a la diòcesi de Barcelona i per al conjunt de Catalunya–, l'evolució al respecte que s'ha produït a Catalunya entre 2013 i 2018 i la relació que existeix entre els nivells d'integració social i les situacions de pobresa econòmica. En el cas de la diòcesi de Barcelona no hi ha dades disponibles per a l'any 2013, per la qual cosa l'anàlisi es du a terme exclusivament des d'una perspectiva territorial, comparant la situació de la diòcesi de Barcelona amb la del conjunt de Catalunya.

L'anàlisi del contínuum integració-exclusió es desgrana en tres grans nivells: el primer i més global, els eixos de l'exclusió (econòmic, polític i de ciutadania, i social i relacional); el segon, el de les dimensions d'exclusió (ocupació, consum, participació política, educació, habitatge, salut, conflicte social i aïllament social) i, finalment, oferint una mirada molt més específica dels problemes concrets, 35 indicadors que caracteritzen el conjunt de les dimensions. Aquest capítol ofereix de manera progressiva els resultats dels eixos i les dimensions de l'enquesta, una primera mirada global que ens introdueix de manera gradual en la descripció de les dades per a una millor comprensió. En el capítol 4 donarem un pas més en abordar els indicadors que defineixen cada dimensió.

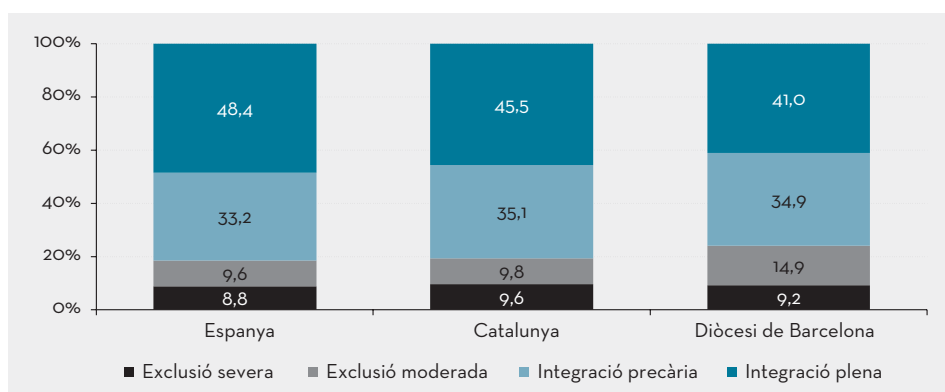
2.1. La situació de la integració social en la societat barcelonina

D'acord amb les dades de l'Enquesta sobre integració i necessitats socials de la Fundació FOESSA, el 2018 el 41% de la població de la diòcesi de Barcelona es troba en una situació d'integració plena; el 34,9%, en una situació d'integració precària; el 14,9%, en una situació d'exclusió moderada, i el 9,2%, en una situació d'exclusió severa. En conjunt, les persones en situació d'exclusió social representen el 24,1% de la població de la diòcesi de Barcelona, cosa que implica que **quasi una de cada quatre persones –una mica menys de 650.000 persones– es troba el 2018 en situació d'exclusió, ja sigui moderada o severa.**

La situació actual a la diòcesi de Barcelona, en termes comparats, **és més desfavorable que la que s'observa al conjunt de Catalunya i Espanya.** A la diòcesi de Barcelona el nivell global d'integració és menor (75,9% enfront de 80,6% a Catalunya i de 81,6% a Espanya) i el d'exclusió social, major (24,1% enfront de 19,4% a Catalunya i de 18,4% a Espanya). El diferencial el trobem en la integració plena i en l'exclusió moderada. La primera és del 41%, enfront del 45,5% a Catalunya i 48,4% a Espanya. La segona és del 14,9% a la diòcesi de Barcelona, del 9,8% a Catalunya i del 8,8% a Espanya.

GRÀFIC 22

Nivells d'integració social de la població de la diòcesi de Barcelona, de la de Catalunya i de la d'Espanya. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

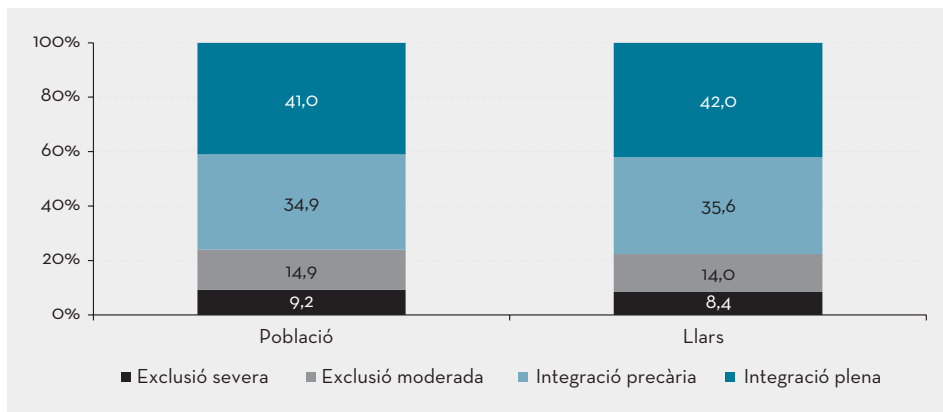
Si en comptes de fixar-nos en les taxes de població ho fem en les de llars, comprovem que el 42% de les llars de la diòcesi de Barcelona es troba en

situació d'integració plena i el 35,6%, en situació d'integració precària. **En l'àmbit de l'exclusió, s'ubiquen en total el 22,4% de les llars; en concret, el 14% està en situació d'exclusió moderada i el 8,4%, en situació d'exclusió severa.**

En termes de llars, la fotografia seria molt similar entre Catalunya i la diòcesi de Barcelona. Les diferències són mínimes, si bé destaca en el cas de les llars (el 22,4%) una incidència una mica menor de l'exclusió enfront del conjunt de la població (el 24,1%). Un dels factors que més influeix en aquesta diferència entre les taxes de llars i de persones en relació amb l'eix integració-exclusió té a veure amb la mida de la llar, atès que, comparativament, al conjunt de Catalunya pesen més les llars unipersonals, mentre que a la diòcesi de Barcelona tenen una representació més gran les llars amb menors.

GRÀFIC 23

Nivells d'integració social de les llars i la població de la diòcesi de Barcelona. 2018

Font: EINSFOESSA 2018

Atès que no disposem de dades comparables relatives a 2013, no és possible traçar l'evolució entre 2013 i 2018 dels nivells d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona. Pel que fa al conjunt de Catalunya, hem de fer referència a la considerable millora que s'ha produït el 2018 en els nivells d'integració social. En efecte, **entre 2013 i 2018 es registra a Catalunya una notable reducció del pes relatiu de la població en situació d'integració precària** (que, com hem vist en el Gràfic 22, passa del 42,4% al 35,1% de la població) **i un increment**

molt important de la població en situació d'integració plena, que esdevé el grup social majoritari (que passa de representar el 32,6% de la població a suposar el 45,5%). **A més, aquesta millora no s'ha produït només en l'espai de la integració, sinó que en l'espai de l'exclusió l'evolució també ha estat positiva** (en conjunt, ha passat del 25% al 19,3% de la població). El percentatge de població afectada per aquestes situacions s'ha reduït un 22,3%, i ha passat d'1,89 milions de persones a 1,47. Per tant, 421.000 persones han abandonat des del període més crític de la crisi econòmica l'espai de l'exclusió social a Catalunya. En efecte, entre 2013 i 2018 es redueix significativament el pes relatiu de la població en situació d'exclusió moderada (que passa del 15,7% al 9,8%).

No obstant això, cal matisar la millora generalitzada que mostren les dades, atès que, si bé s'han reduït tant les situacions d'exclusió en conjunt com el pes relatiu de l'exclusió moderada, no s'ha produït el mateix descens en el cas de l'exclusió severa (que fins i tot augmenta mínimament el 2018 fins al 9,6%). En efecte, a Catalunya la població afectada per aquesta problemàtica ha augmentat lleugerament –un 3,7%–, cosa que significa que, **en relació amb 2013, 26.000 persones més experimenten actualment situacions d'exclusió social severa a Catalunya**. En aquest sentit, les dades de l'enquesta palesen l'existència d'un cert risc de cronificació d'aquestes situacions i fins i tot de polarització de l'estructura social, atès que creix clarament l'espai de la integració precària, mentre que es mantén encara un ampli espai caracteritzat per l'exclusió social moderada o severa, que representa aproximadament una de cada quatre persones a la diòcesi de Barcelona (24,1%) i una de cada cinc persones a Catalunya (19,3%).

TAULA 7

Estimació del nombre de persones en situació d'exclusió social de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2013-2018

	Catalunya		Diòcesi de Barcelona	
	2013	2018	2013	2018
Total població (en milers)	7.554	7.596	--	2.684
Exclusió social				
Proporció exclusió social (%)	25,0	19,3	--	24,1
Estimació exclusió social (en milers)	1.890	1.469	--	646
Variació respecte de 2013 (%)	--	-23,3%	--	--
Exclusió social severa				
Proporció exclusió severa (%)	9,3	9,6	--	9,2
Estimació exclusió severa (en milers)	701	727	--	246
Valoració respecte a 2013 (%)	--	3,7%	--	--

Fonts: EINSFOESSA 2013 i 2018; INE. Estadística del padró continu l'1 de gener. Dades de 2018 provisionals.

2.2. Relació entre l'exclusió social i la pobresa econòmica

Si l'anàlisi dels processos d'exclusió social aporta una imatge complementària de la que habitualment s'utilitza en termes de pobresa monetària, l'associació entre ambdues variables és també interessant i important. D'acord amb les dades de 2018, la taxa de pobresa econòmica (o ingressos baixos) a la diòcesi de Barcelona és del 17,6%, la qual és més alta que la del conjunt de Catalunya, que se situa en un 13,2%.

Com és comprensible, aquesta taxa varia en funció de la situació d'integració/exclusió de la població. **A la diòcesi de Barcelona, el 50,5% de les persones en situació d'exclusió pateixen, a més, pobresa monetària**, mentre que el 49,5% de les persones en situació d'exclusió no serien pobres des del punt de vista monetari. Per la seva banda, el **6,5% de la població que no està en situació d'exclusió social és, no obstant això, pobre des del punt de vista econòmic**. Els resultats per al conjunt de Catalunya mostren una incidència una mica més reduïda de la pobresa entre les persones en situació d'exclusió social (44,5%) i un percentatge una mica menor també que a la diòcesi de Barcelona entre el col·lectiu en situació d'integració (5,8%).

TAULA 8

Relació entre la pobresa relativa* i l'exclusió social de la població (% sobre el total). 2018

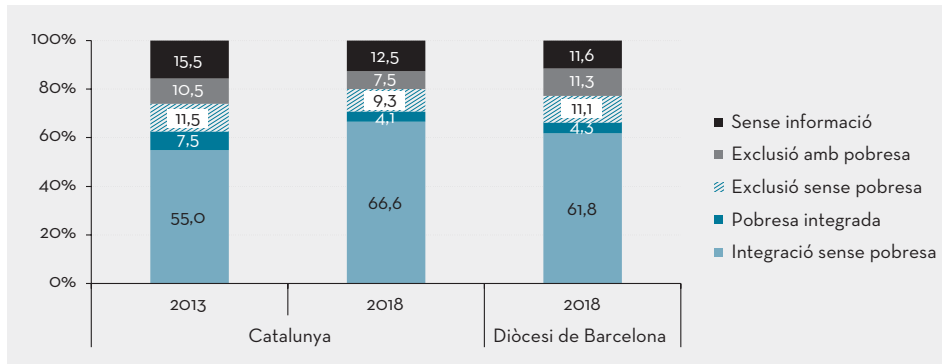
	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	Exclosos	No exclosos	Total	Exclosos	No exclosos	Total
Pobres	7,5	4,1	11,6	11,3	4,3	15,6
No pobres	9,3	66,6	75,9	11,1	61,8	72,9
Sense informació	2,6	9,9	12,5	1,8	9,8	11,6
Total	19,3	80,7	100,0	24,1	75,9	100,0
Taxa de pobresa (%)	44,5	5,8	13,2	50,5	6,5	17,6

* Per calcular l'indicador de pobresa, s'han utilitzat els ingressos declarats per la llar, però s'ha optat per no incloure-hi les llars que no han declarat els seus ingressos totals amb fiabilitat.

Font: EINSFOESSA 2018.

En altres termes, **el 61,8% de la població de la diòcesi de Barcelona no es troba ni en situació de pobresa monetària ni d'exclusió social, de manera que una de cada sis persones gaudiria d'una integració sense pobresa**; l'11,3% es troba en ambdues situacions (exclusió amb pobresa); el 4,3%, en situació de pobresa, però no d'exclusió (pobresa integrada), i l'11,1%, en exclusió, però no en pobresa (exclusió sense pobresa). Aquesta distribució està lleugerament per sobre de la del conjunt de Catalunya, on les taxes són del 66,6%, el 7,5%, el 4,1% i el 9,3%, respectivament. La integració sense pobresa és, per tant, en el cas de la diòcesi de Barcelona, menor que al conjunt de Catalunya, i l'exclusió amb pobresa i sense pobresa hi té un pes relatiu major.

Des del punt de vista evolutiu, sembla clar que la distribució de la població de Catalunya en funció de la combinació de situacions d'exclusió i pobresa ha millorat considerablement. S'observa, efectivament, que el percentatge de persones en situació d'integració sense pobresa ha augmentat (i ha passat del 55% al 66,6% entre 2013 i 2018) i, per contra, s'ha produït un clar descens de la proporció de persones en situació de pobresa integrada (del 7,5% al 4,1%), d'exclusió sense pobresa (de l'11,5% al 9,3%) i d'exclusió amb pobresa (del 10,5% al 7,5%).

GRÀFIC 24**Evolució de la distribució segons la relació entre la pobresa relativa i l'exclusió social de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2013-2018**

Font: EINSFOESSA 2018.

La Taula 9 amplia la informació oferta fins ara, amb una estimació del nombre de persones segons la seva relació amb les dimensions de pobresa monetària i exclusió social. D'acord amb les dades que s'hi recullen, a la diòcesi de Barcelona viuen 1,66 milions de persones (el 61,8% de la població) en situació d'integració sense pobresa, alienes tant a les situacions d'exclusió social com a les de pobresa monetària. Les persones en situació d'exclusió sense pobresa són 297.000 (l'11,1% de la població) i les que estan en situació d'exclusió amb pobresa, una mica més de 300.000 (l'11,3% de la població). El darrer grup el formen 115.000 persones (el 4,3% de la població) i correspon a la categoria de pobresa integrada.

TAULA 9

Estimació de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el nivell d'integració i la situació de pobresa econòmica. 2018

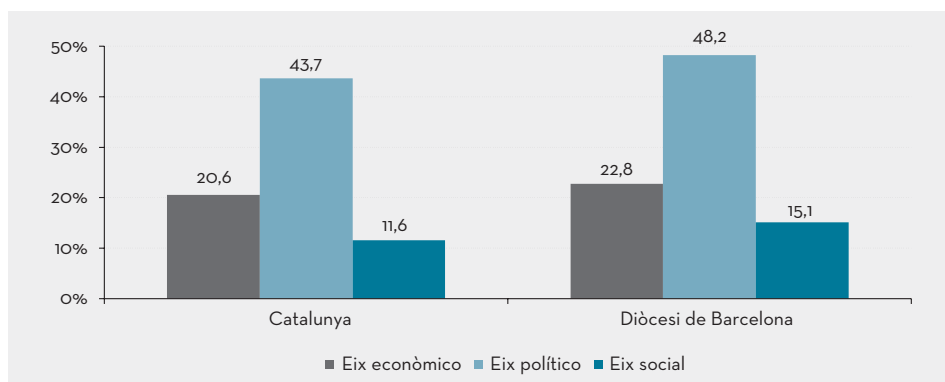
	Catalunya		Diòcesi de Barcelona	
	Nre. en milers	%	Nre. en milers	%
Exclusió amb pobresa	566	7,5	302	11,3
Exclusió sense pobresa	705	9,3	297	11,1
Pobresa integrada	312	4,1	115	4,3
Integració sense pobresa	5.062	66,6	1.659	61,8
Sense informació	951	12,5	310	11,6
Total	7.596	100,0	2.684	100,0

Font: EINSFOESSA 2018; INE. Estadística del padró continu l'1 de gener. Dades de 2018 provisionals.

2.3. Els tres eixos que defineixen l'exclusió social

La metodologia de l'EINSFOESSA diferencia tres grans eixos en l'exclusió: l'econòmic, el polític i de ciutadania, i el social i relacional. Quins són els eixos de l'exclusió que afecten un major percentatge de la població a la diòcesi de Barcelona i al conjunt de Catalunya? **A la diòcesi de Barcelona, el 22,8% de la població està afectada per una situació d'exclusió en l'eix econòmic; el 48,2%, en l'eix econòmic i de ciutadania, i el 15,1%, en l'eix social i relacional.**

GRÀFIC 25

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya afectada per cadascun dels eixos d'exclusió social. 2018

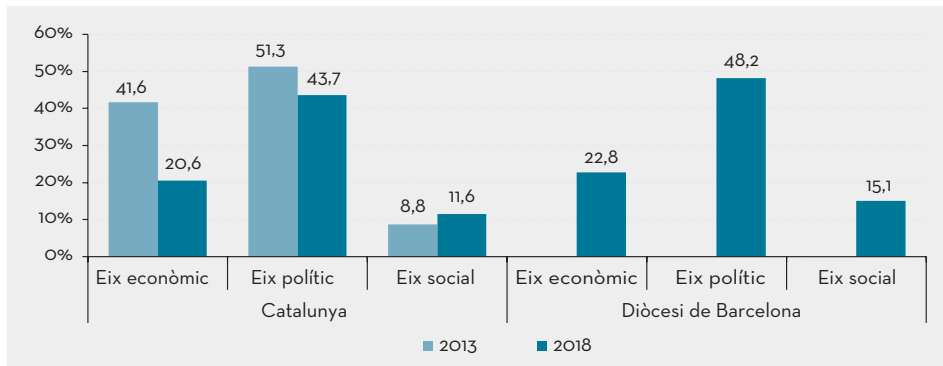
Font: EINSFOESSA 2018.

Si la situació de la diòcesi de Barcelona es compara amb la del conjunt de Catalunya, s'observa que l'exclusió tant en l'eix polític (48,2%) com en l'eix econòmic (22,8%) i en l'eix social (15,1%) afecta un major percentatge de persones que a Catalunya (43,7%, 20,6% i 11,6%, respectivament). **La diòcesi de Barcelona, per tant, registra una incidència de l'exclusió més alta que Catalunya en els tres eixos analitzats.** Les diferències entre ambdós territoris es deuen més a qüestions vinculades a aspectes d'índole social/relacional i política/cívica i en menor mesura, a qüestions econòmiques.

Des del punt de vista evolutiu, entre 2013 i 2018 a Catalunya s'ha reduït notablement el percentatge de persones afectades per situacions d'exclusió en l'eix econòmic, que ha passat del 41,6% al 20,6%, i en l'eix polític (del 51,3% al 43,7%). En canvi, la proporció de persones afectades per situacions d'exclusió en l'eix social/relacional ha augmentat (del 8,8% a l'11,6%). En el cas de l'eix econòmic, la reducció observada ha estat del 51% i en el cas de l'eix polític, del 15%. No obstant això, l'afectació en l'eix social ha augmentat un 32%.

GRÀFIC 26

Evolució del percentatge de població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascun dels eixos d'exclusió social. 2013-2018

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

La Taula 10 permet analitzar en major detall les situacions d'exclusió en cadascun dels eixos analitzats per a cadascun dels grans grups en l'escala que va de l'exclusió severa a la integració plena. A la diòcesi de Barcelona, s'observa que el 2018 l'exclusió en l'eix econòmic afecta el 20,6% de les persones en situació d'integració precària, una de cada dues persones en situació d'exclu-

sió moderada (53,8%) i quatre de cada cinc de les que es troben en situació d'exclusió severa (82,3%). Pel que fa a l'exclusió en l'eix polític i de ciutadania, afecta set de cada deu persones en situació d'integració precària (73,6%), 89,9% de les persones en situació d'exclusió moderada i pràcticament totes les persones en situació d'exclusió severa (99,4%). En el cas de l'exclusió en l'eix social i relacional, afecta el 19,5% de les persones en situació d'integració precària, el 31,8% de la població en situació d'exclusió moderada i el 38,7% de la població en situació d'exclusió severa.

Des del punt de vista evolutiu i centrant l'anàlisi en el conjunt de Catalunya, es pot dir que, en termes generals, l'impacte de l'eix econòmic s'ha reduït entre 2013 i 2018 en tots els col·lectius poblacionals considerats. Per contra, l'exclusió en l'eix polític ha augmentat en tots els col·lectius, especialment entre la població en situació d'exclusió moderada (que ha passat d'afectar el 78,3% al 89,6%) i entre la població en situació d'exclusió severa (que ha passat d'afectar el 95,3% al 99,8%). Per acabar, pel que fa a l'eix social, les situacions d'exclusió han augmentat notablement entre les persones en situació d'integració precària a Catalunya (del 8% al 18,9%), així com entre les que es troben en una situació d'exclusió moderada (del 13,7% al 28,2%), mentre que es redueixen, en canvi, entre les persones en situació d'exclusió severa (del 34,8% al 22,8%).

TAULA 10

Evolució del percentatge de població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada pels eixos de l'exclusió social segons els nivells d'integració-exclusió social. 2013-2018*

	Catalunya		Diòcesi de Barcelona	
	2013	2018	2013	2018
Eix econòmic				
Integració plena	0,0	0,0	--	0,0
Integració precària	48,7	24,5	--	20,6
Exclusió moderada	76,4	60,2	--	53,8
Exclusió severa	96,5	63,5	--	82,3
Total	41,6	20,6	--	22,8
Eix polític				
Integració plena	0,0	0,0	--	0,0
Integració precària	71,0	72,2	--	73,6
Exclusió moderada	78,3	89,6	--	89,9
Exclusió severa	95,3	99,8	--	99,4
Total	51,3	43,7	--	48,2
Eix social				
Integració plena	0,0	0,0	--	0,0
Integració precària	8,0	18,9	--	19,5
Exclusió moderada	13,7	28,2	--	31,8
Exclusió severa	34,8	22,8	--	38,7
Total	8,8	11,6	--	15,1

* El fet d'estar present en qualsevol dels tres eixos significa que les persones o les llars pateixen alguna de les situacions descrites pel sistema d'indicadors de FOESSA. Per això apareix 0,0 en la integració plena.

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

2.4. Les dimensions que concreten la nostra mirada sobre l'exclusió social

Els tres eixos de l'exclusió social analitzats fins ara s'articulen en funció de vuit dimensions concretes, que es refereixen a altres tantes dimensions de la vida quotidiana (ocupació, consum, participació política, educació, habitatge, salut, conflicte social i aïllament social). Abans d'entrar a analitzar-les, té interès analitzar la distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció del nombre de dimensions afectades amb el l'objectiu d'observar fins a quin punt es troben esteses i com han evolucionat. Això ens permet anar centrant la nostra mirada fent un pas més enllà en el nostre camí de descobriment de les dades.

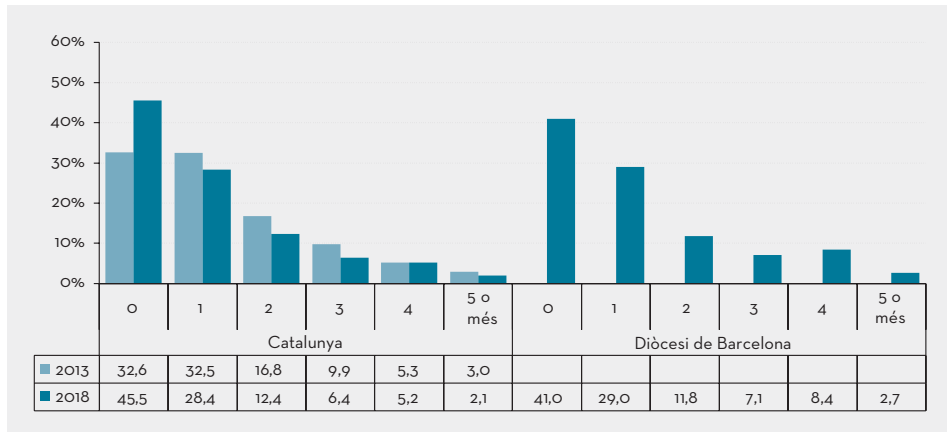
El 41% de la població de la diòcesi de Barcelona no presenta problemes en cap dimensió, per la qual cosa es trobaria, com ja s'ha esmentat anteriorment, en l'espai de la integració plena. **Les persones que experimenten tres o més dimensions de l'exclusió suposen el 18,2%.** Atès que a Catalunya els dos casos esmentats representen el 45,5% i el 13,7% de la població, respectivament, **la diòcesi de Barcelona se situa en una posició pitjor que la del conjunt de Catalunya.** També és una mica més elevat el percentatge de població afectada per cinc o més de les dimensions assenyalades (2,7% a la diòcesi de Barcelona enfront del 2,1% a Catalunya).

Els resultats de l'evolució a Catalunya mostren un augment notable del percentatge de població que no presenta problemes en cap dimensió (que passa del 32,6% el 2013 al 45,5% el 2018). En paral·lel, s'ha reduït clarament la proporció de persones afectades tant per una com per dues i per tres dimensions –del 59,2% al 47,2%. L'increment del col·lectiu en integració plena es deu a la reducció del percentatge de població en situació d'integració precària amb menys dificultats i més propera a l'espai de la integració plena. Juntament amb aquest important augment de la població sense carències en cap dimensió, el més significatiu de l'evolució que s'ha experimentat en aquesta comunitat és que el percentatge de població afectada per cinc o més dimensions de l'exclusió també s'ha reduït, i entre 2013 i 2018 ha passat del 3% al 2,1%. De la mateixa manera, la proporció de persones afectades per quatre dimensions de l'exclusió s'ha mantingut pràcticament estable a l'entorn del 5% (5,3% el 2013 i 5,2% el 2018).

De fet, si situéssim metafòricament una lupa sobre les dimensions de l'exclusió, observariem la realitat d'una manera més precisa i veuríem les millores i els retrocessos dins del contínuum integració-exclusió. Per poder-ho fer, utilitzem l'índex sintètic d'exclusió social (ISES), el qual divideix els quatre espais als quals es fa referència –integració plena, integració precària, exclusió moderada i exclusió severa– en nou intervals, cosa que permet una millor gradació de les diverses situacions dins de cada espai. Aquesta mirada ens permet observar on es produeixen les acumulacions dels indicadors d'exclusió social.

GRÀFIC 27

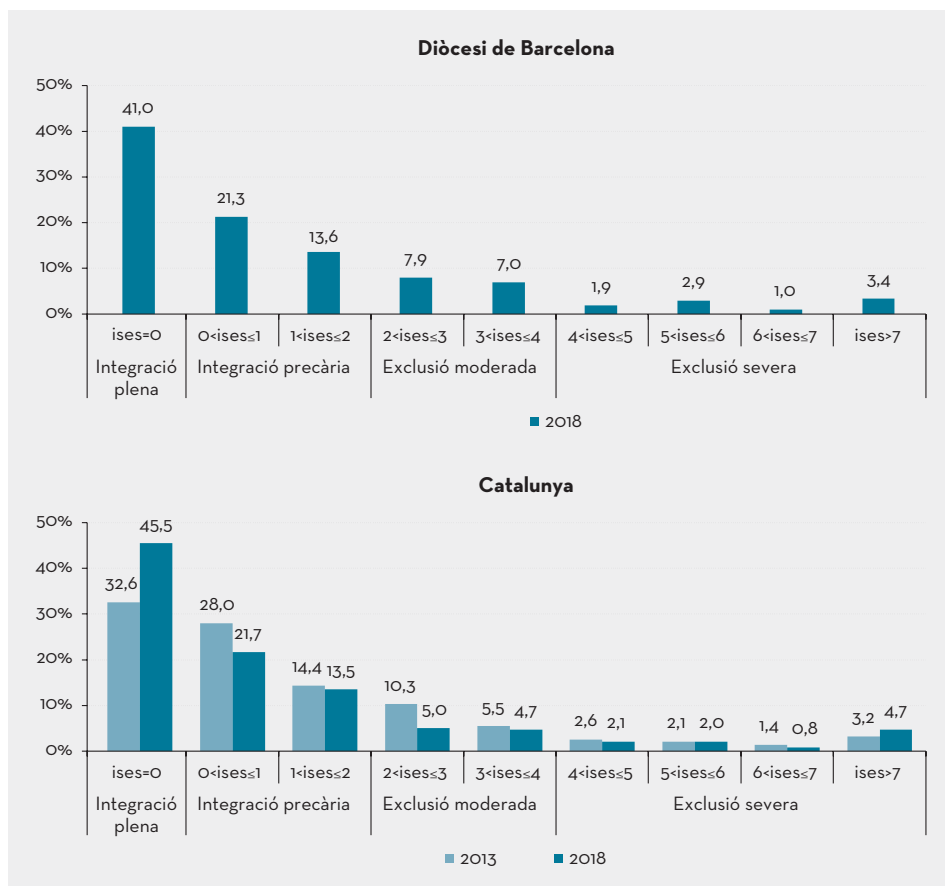
Evolució de la distribució percentual de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la presència de problemes d'exclusió social en diverses dimensions. 2013-2018

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

Tal com es presenta la informació en el Gràfic 28, a la diòcesi de Barcelona, el 24,1% de la població se situa en els sis intervals més elevats de l'ISES (és a dir, amb una afectació més alta de les situacions d'exclusió), enfront del 19,3% de la població catalana.

A partir d'aquesta anàlisi, el Gràfic 28 palesa alguns possibles canvis al llarg dels darrers cinc anys a Catalunya: d'una banda, tornem a trobar que l'increment del percentatge de població en situació d'integració plena es deu a la reducció de la mida del grup que, en l'àmbit de la integració precària, es troba més a prop de la integració plena (les persones amb un ISES d'entre 0 i 1). L'altre element significatiu a Catalunya és que, mentre que el percentatge de persones en tots els intervals de l'ISES entre 0 i 7 ha descendit, el de les persones amb valor major a 7 ha augmentat (i se situa en un 4,7% el 2018). El 2018 els casos amb un ISES superior a 7 representen el 49% de totes les persones en situació d'exclusió severa a Catalunya, enfront del 34% el 2013, cosa que podria suggerir la **cronificació i l'aseverament de les situacions d'exclusió** a les quals s'ha fet referència abans (plenament compatibles, d'altra banda, amb un increment de la proporció de persones en situació d'integració plena).

GRÀFIC 28**Evolució de la distribució percentual de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en intervals de l'índex sintètic d'exclusió social (ISES)**

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

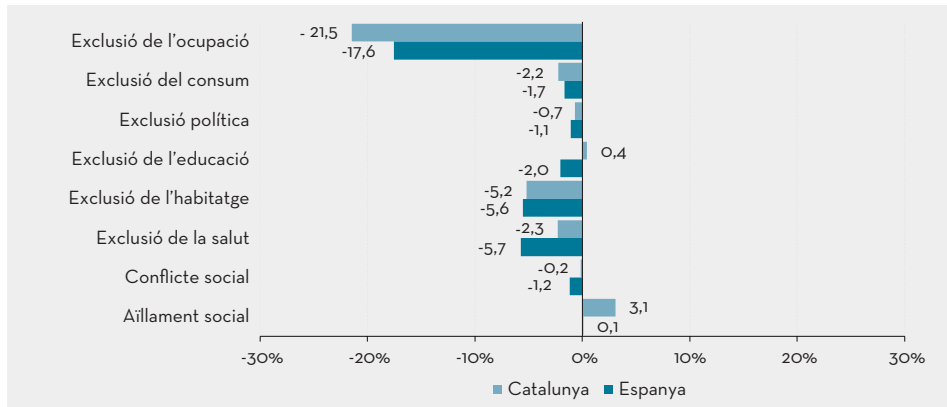
Més enllà del nombre de dimensions de l'exclusió social que poden afectar una persona o una llar, resulta també essencial conèixer el percentatge de població catalana afectada per cadascuna d'aquestes dimensions i el canvi experimentat al respecte entre 2013 i 2018. El Gràfic 29 recull, per al conjunt de Catalunya i d'Espanya, la variació entre 2013 i 2018 de la presència de problemes d'exclusió social en cadascuna de les vuit dimensions de l'exclusió social.

La major reducció, tant a Catalunya com a Espanya, s'ha produït en el que es refereix a l'exclusió de l'ocupació, que ha descendit 21,5 i 17,6 punts percentuals

a Catalunya i a Espanya, respectivament. Catalunya es distingeix clarament d'Espanya –a més de per una reducció més intensa en l'àmbit de l'ocupació, com acabem de veure– pel creixement del percentatge de persones afectades en les dimensions de l'aïllament social (3,1 punts percentuals d'increment enfront de 0,1 a Espanya) i l'educació (+0,4 enfront de -2,0 punts percentuals a Espanya). Així mateix, també cal assenyalar una reducció menor de l'exclusió en l'àmbit de la salut respecte d'Espanya (-2,3 enfront de -5,7 punts percentuals a Espanya).

GRÀFIC 29

Evolució de la presència de problemes d'exclusió social entre la població de Catalunya i d'Espanya per cadascuna de les dimensions de l'exclusió social. Diferència en punts percentuals. 2008-2013

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

Per acabar aquest apartat, a continuació s'analitza l'abast de l'exclusió en cadascuna de les seves dimensions per al total de la població, per a la població en situació d'exclusió social i per a la que està en situació d'exclusió social severa, així com l'evolució per a Catalunya de la proporció de persones afectades.

L'exclusió de l'habitatge i l'exclusió de l'ocupació afecten a la diòcesi de Barcelona el 2018 el 36,3% i el 20,7%, respectivament; l'exclusió política, el 19,3%, i l'exclusió de la salut, el 18,8%. La incidència d'aquestes problemàtiques és necessàriament més alta entre la població en situació d'exclusió social i, particularment, entre les persones que estan en situació d'exclusió social severa. Si es té en compte el col·lectiu en situació d'exclusió, l'exclusió de l'habitatge afecta el 76,2%; la de l'ocupació, el 56%; la de la salut, el 53,8%, i l'exclusió de la política, el 49,6%.

Si es compara l'impacte d'aquestes situacions a la diòcesi de Barcelona i al conjunt de la població catalana, es pot observar que **la diòcesi de Barcelona presenta taxes d'exclusió més altes que Catalunya en sis de les vuit dimensions, tret de l'exclusió de l'educació i de l'aïllament social**, les taxes de les quals són una mica més baixes que les del conjunt de Catalunya. Una altra de les diferències destacables entre els dos territoris és la diferència en el percentatge de població en situació d'exclusió en l'àmbit de l'habitatge. L'exclusió en aquest àmbit afecta el 36,3% de la població total de la diòcesi de Barcelona i el 27,9% de la població de Catalunya. La diferència entre ambdós territoris augmenta a mesura que augmenten també les situacions d'exclusió de la població. Entre el col·lectiu en situació d'exclusió, l'exclusió de l'habitatge afecta el 64,7% de la població de Catalunya enfront del 76,2% de la població de la diòcesi de Barcelona, i en el cas de les persones en situació d'exclusió social severa, l'exclusió en aquesta mateixa dimensió afecta el 70% de la població catalana enfront del 90,4% de la població de la diòcesi de Barcelona.

Finalment, pel que fa a l'evolució entre 2013 i 2018 per a Catalunya, s'ha produït un notable descens en la incidència de l'exclusió de l'ocupació, l'habitatge, la salut i el consum. També s'ha reduït, tot i que mínimament, el percentatge de població afectada per l'exclusió en les dimensions de la política i el conflicte social, i creix, com ja s'ha dit, la prevalença en l'àmbit de l'aïllament social i de l'educació. Els percentatges de persones afectades per aquestes situacions són necessàriament més alts entre el col·lectiu en situació d'exclusió social i, particularment, entre les persones en situació d'exclusió social severa. Si es té en compte només el grup en situació d'exclusió severa, l'exclusió de l'àmbit de la salut afecta el 78% -4,5 vegades més que entre la població total- i l'exclusió en l'àmbit de l'habitatge, el 70% -2,5 vegades més que entre la població total. En el cas de les persones en situació d'exclusió social en conjunt, a més, no sempre es pot parlar d'un canvi positiu entre 2013 i 2018, atès que, si bé en el cas de l'exclusió en l'ocupació o el consum la reducció ha estat significativa, ha augmentat considerablement l'exclusió de la salut -que passa del 48,9% al 61,1% en cinc anys entre les persones en situació d'exclusió.

TAULA 11

Evolució del percentatge de població a Catalunya i a la diòcesi de Barcelona afectada per cadascuna de les dimensions de l'exclusió social per al total de la població, per a la població en situació d'exclusió social i per a l'exclusió social severa. 2013-2018

	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	2013	2018	Diferencia 2018-2013	2013	2018	Diferencia 2018-2013
Total						
Exclusió de l'ocupació	39,6	18,1	-21,5	--	20,7	--
Exclusió del consum	6,8	4,5	-2,2	--	4,8	--
Exclusió política	17,4	16,7	-0,7	--	19,3	--
Exclusió de l'educació	7,0	7,4	-0,4	--	5,7	--
Exclusió de l'habitatge	33,1	27,9	-5,2	--	36,3	--
Exclusió de la salut	19,5	17,2	-2,3	--	18,8	--
Conflicte social	7,4	7,2	-0,2	--	11,2	--
Aïllament social	1,8	4,8	3,1	--	4,5	--
Població exclosa						
Exclusió de l'ocupació	75,8	49,2	-26,6	--	56,0	--
Exclusió del consum	27,1	23,5	-3,6	--	19,8	--
Exclusió política	38,0	40,5	2,5	--	49,6	--
Exclusió de l'educació	17,3	21,4	4,1	--	17,5	--
Exclusió de l'habitatge	62,2	64,7	2,5	--	76,2	--
Exclusió de la salut	48,9	61,1	12,2	--	53,8	--
Conflicte social	20,9	19,9	-0,9	--	28,1	--
Aïllament social	1,9	6,9	5,0	--	8,4	--
Població en exclusió social severa						
Exclusió de l'ocupació	81,8	43,7	-38,2	--	65,7	--
Exclusió del consum	59,4	38,6	-20,8	--	45,1	--
Exclusió política	45,3	40,3	-5,0	--	53,0	--
Exclusió de l'educació	16,1	23,1	7,0	--	16,5	--
Exclusió de l'habitatge	82,6	70,0	-12,6	--	90,4	--
Exclusió de la salut	67,3	78,0	10,7	--	69,8	--
Conflicte social	33,1	21,5	-11,6	--	36,0	--
Aïllament social	4,6	2,8	-1,8	--	7,1	--

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

The background of the page features a light blue color with a complex geometric pattern. This pattern consists of several concentric circles and overlapping rectangular shapes, some of which are filled with fine lines or dots, creating a sense of depth and architectural structure. The overall effect is a modern, abstract design.

3

Les característiques de les llars afectades pels processos d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona

Continguts

3.1. Incidència i distribució de l'exclusió social vista a través de la persona sustentadora principal de la llar	78
3.2. Incidència i distribució de l'exclusió social des de les característiques bàsiques de les llars	91
3.3. Els perfils de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona	104

Capítol 3

Les característiques de les llars afectades pels processos d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona

En el capítol anterior s'han recollit les dades principals relacionades amb la distribució dels nivells d'integració social de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya, així com l'evolució que ha experimentat els darrers cinc anys a Catalunya. També s'ha examinat l'impacte dels eixos i les dimensions que defineixen les situacions d'integració i exclusió a la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. En aquest capítol s'analitza com aquestes situacions afecten les persones i les llars en funció de les seves característiques sociodemogràfiques i quina és la composició, des del punt de vista d'aquestes variables, de les llars en situació d'exclusió social. D'aquesta manera, és possible analitzar tant el perfil de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona com els factors sociodemogràfics que es vinculen en major mesura amb les situacions d'inclusió i d'exclusió.

L'anàlisi es du a terme, en primer lloc, des de la perspectiva de les característiques sociodemogràfiques de la persona sustentadora principal de la llar i, en segon lloc, des de la perspectiva de les característiques del conjunt de la llar. Les variables que es tenen en compte en el primer cas són les relatives a l'edat, el sexe, el nivell d'estudis, la situació ocupacional i la nacionalitat de la persona sustentadora principal. En el cas de les característiques de les llars, les variables considerades són la presència de situacions de pobresa, el tipus d'ingressos, la intensitat laboral, el tipus de llar, la mida de l'hàbitat i el tipus de barri.

Per a cadascuna de les variables analitzades, es descriuen, en primer lloc, la situació de la diòcesi de Barcelona i, posteriorment, les diferències principals que s'observen entre aquest territori i el conjunt de Catalunya. L'anàlisi se cen-

tra en la situació de 2018, tant pel que fa a la diòcesi de Barcelona com al conjunt de Catalunya, tot i que en les dues darreres taules d'aquest capítol pot consultar-se l'evolució entre 2013 i 2018 per a Catalunya de la situació dels diversos grups analitzats.

3.1. Incidència i distribució de l'exclusió social vista a través de la persona sustentadora principal de la llar

a) Incidència i distribució segons l'edat

El primer apartat de la Taula 12 recull la incidència dels diferents nivells d'integració social entre les llars diferenciant els grups d'edat de la persona sustentadora principal de la llar (és a dir, com es distribueixen les situacions d'exclusió i integració de les llars en cadascun dels grups definits per l'edat de la persona sustentadora principal). En canvi, el segon apartat de la mateixa taula recull, en cadascun dels nivells de l'eix integració-exclusió social, la distribució de les llars en funció de l'edat de la persona sustentadora principal.

TAULA 12

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per edat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Menys de 30	35,0	41,6	17,1	6,3	76,6	23,4	100,0
30-44	42,5	32,3	18,8	6,4	74,8	25,2	100,0
45-54	36,7	33,4	12,6	17,2	70,1	29,9	100,0
55-64	39,8	33,6	16,2	10,4	73,4	26,6	100,0
65-74	48,6	37,1	10,1	4,1	85,7	14,3	100,0
75 i més	48,6	44,8	2,7	3,8	93,4	6,6	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Menys de 30	6,2	8,7	9,1	5,6	7,4	7,8	7,5
30-44	33,8	30,2	44,9	25,3	32,1	37,5	33,3
45-54	16,1	17,2	16,6	37,7	16,6	24,5	18,4
55-64	15,0	15,0	18,3	19,6	15,0	18,8	15,8
65-74	13,6	12,3	8,5	5,8	13,0	7,5	11,8
75 i més	15,3	16,6	2,6	6,0	15,9	3,9	13,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Edat mitjana	53,4	53,1	46,0	50,8	50,8	47,8	52,0

Font: EINSFOESSA 2018.

Si s'analitza, en primer lloc, en funció de l'edat de la persona sustentadora principal a la diòcesi de Barcelona, **la incidència de les situacions d'exclusió (moderada i severa), s'observa que és una mica més alta entre les llars amb persones sustentadores més joves** (el 23,4% de les llars amb una persona sustentadora menor de 30 anys i el 25,2% entre 30 i 44 anys estan en situació d'exclusió severa o moderada). A les llars sustentades per persones grans, per contra, l'exclusió afecta un percentatge substancialment més baix (14,3%, per exemple, en el cas de les llars sustentades per persones d'entre 65 i 74 anys i 6,6% a les llars sustentades per persones amb 75 anys i més). Cal destacar també que són les llars sustentades per persones de 65 a 74 anys i majors de 75 les que experimenten una major incidència de les situacions d'integració plena (48,6% en ambdós grups d'edat). En tot cas, a la diòcesi de Barcelona el grup que registra taxes d'exclusió més altes és el de les llars sustentades per persones amb una edat compresa entre 45 i 54 anys (29,9%).

D'aquestes diferències i de la mateixa estructura d'edat de la societat de Barcelona, se'n deriva una determinada composició de les llars en situació d'exclusió social. Com s'observa en el segon apartat de la Taula 12, **a la diòcesi de Barcelona, el 45,3% de les llars en situació d'exclusió estan sustentades per menors de 44 anys** i, per tant, per persones en edat de consolidar un projecte de vida autònom i/o de tenir fills. **El grup majoritari, en qualsevol cas, el componen les llars la persona sustentadora principal de les quals té entre 30 i 44 anys, atès que suposen el 37,5% de totes les llars en situació d'exclusió.** Aquesta sobrerrepresentació es deu tant al seu pes poblacional alt –representen el 33,3% de les llars de la diòcesi de Barcelona– com a les seves majors taxes d'exclusió. Les llars sustentades per persones de 65 anys i més –que representen una de cada quatre llars (25%)– estan, per contra, infra-representades en l'espai social de l'exclusió a la diòcesi de Barcelona, ja que només constitueixen l'11,4% d'aquest grup.

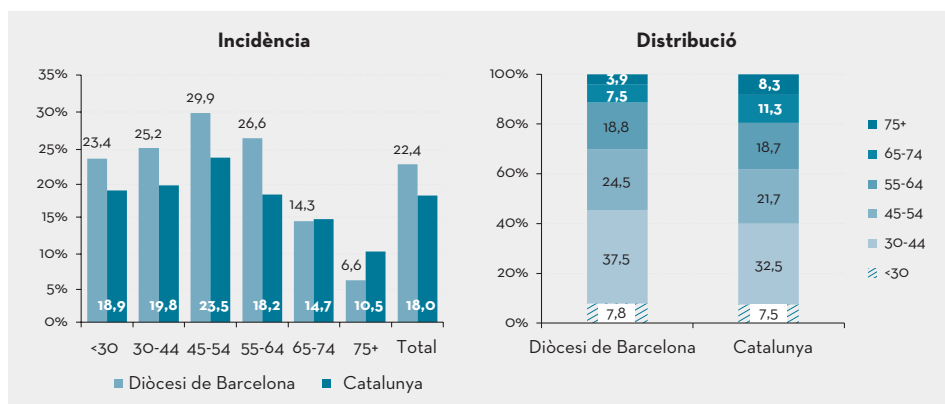
Des del punt de vista comparatiu, el Gràfic 30 recull per a 2018 les dades relatives a la incidència de les situacions d'exclusió (moderada i severa) tant per a la diòcesi de Barcelona com per a Catalunya en funció de l'edat de la persona sustentadora principal, així com la distribució del col·lectiu de llars en situació d'exclusió en funció d'aquesta variable. La comparació entre la diòcesi de Barcelona i Catalunya pot fer-se, per tant, des d'ambdues perspectives.

En termes d'incidència, les llars sustentades per persones menors de 65 anys registren a la diòcesi de Barcelona taxes d'exclusió més altes que les de les llars sustentades per persones de la mateixa edat al conjunt de Catalunya. El contrari

passa a les llars sustentades per persones de 65 anys i més, amb taxes una mica inferiors per a la diòcesi de Barcelona. Quant al perill majoritari de les llars en situació d'exclusió social a cada territori des del punt de vista de l'edat de la persona principal, les llars sustentades per persones menors de 44 anys tenen en l'espai de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona una presència una mica més àmplia (del 45,3%) que les llars de les mateixes característiques al conjunt de Catalunya (40%). El contrari ocorre amb les llars sustentades per persones de 75 anys i més, que representen el 3,9% de les llars en situació d'exclusió a la diòcesi de Barcelona i el 8,3% a Catalunya, amb la qual cosa es vincula l'exclusió social a les persones de 75 anys i més en menor mesura a la diòcesi de Barcelona que al conjunt de Catalunya.

GRÀFIC 30

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons l'edat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

b) La bretxa de sexe en l'exclusió social

La taxa d'exclusió entre les llars sustentades per dones (27,3%) és a la diòcesi de Barcelona superior a la que es registra entre les llars sustentades per homes (19,7%). Centrant-nos en el cas de les sustentades per homes, el 48,7% està en situació d'integració plena; el 31,5%, en situació d'integració precària, i el 19,7%, en situació d'exclusió (moderada i severa). En el cas de les llars sustentades per dones, per contra, les que estan en situació d'integració plena són moltes menys (29,5%) i són més, en canvi, tant les llars en situació d'integració precària (43,2%) com les que es troben en situació d'exclusió social (27,3%). **La incidència de l'exclusió social severa també és major -més del**

doble- a les llars sustentades per dones (12,7%) que a les sustentades per homes (6,1%).

Quant a la composició de cada grup en relació amb el sexe de la persona sustentadora principal, cal assenyalar, en primer lloc, que en el 35,1% de les llars de la diòcesi de Barcelona la persona sustentadora principal és una dona i en el 64,9% dels casos, un home. Malgrat les diferències en les taxes d'exclusió per a cada sexe i degut al pes poblacional de les llars sustentades per homes i per dones, les llars sustentades per homes representen el 57,2% del col·lectiu en situació d'exclusió i el 67,1% del col·lectiu en situació d'integració, enfront del 42,8% i el 32,9%, respectivament, que suposen les llars sustentades per dones.

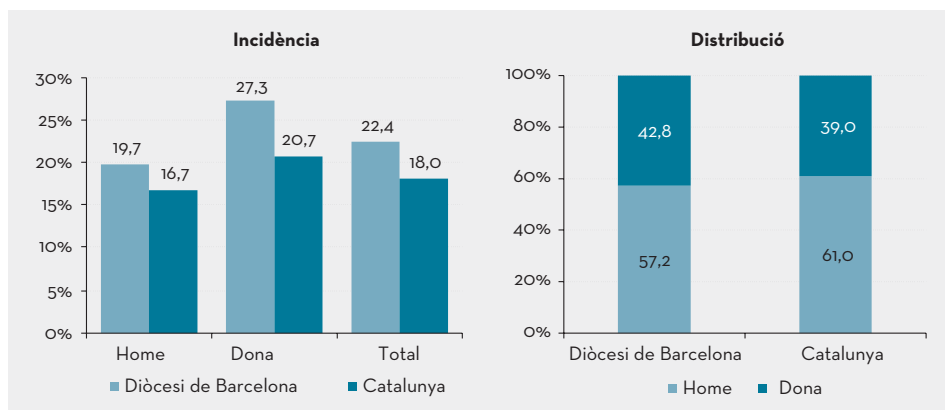
TAULA 13

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per sexe de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Home	48,7	31,5	13,7	6,1	80,3	19,7	100,0
Dona	29,5	43,2	14,6	12,7	72,7	27,3	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Home	75,3	57,4	63,3	47,0	67,1	57,2	64,9
Dona	24,7	42,6	36,7	53,0	32,9	42,8	35,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

En termes comparatius, la situació de la diòcesi de Barcelona es diferencia de la que es registra en el conjunt de la Catalunya: des del punt de vista de la incidència de les situacions d'exclusió, considerades en conjunt, són més freqüents a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, tant per a les llars amb sustentadors principals masculins (19,7% enfront de 16,7% a Catalunya) com femenins (27,3% enfront de 20,7% a Catalunya). Quant a la distribució de l'espai de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona, gairebé no hi ha diferències respecte del conjunt de Catalunya, i les llars sustentades tant per homes com per dones representen al voltant del 40% de tot el col·lectiu en situació d'exclusió social (42,8% a la diòcesi de Barcelona i 39% a Catalunya).

GRÀFIC 31**Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i Catalunya segons el sexe de la persona sustentadora principal. 2018**

Font: EINSFOESSA 2018.

c) El nivell d'estudis com a factor protector

El nivell educatiu de la persona sustentadora principal de les llars es relaciona també clarament amb el risc d'experimentar situacions d'exclusió social i d'integració precària. En aquest sentit, l'educació segueix essent un factor determinant en les dinàmiques d'exclusió social. Tant a Catalunya com a la diòcesi de Barcelona, un **nivell d'estudis alt minimitza les probabilitats de caure en situacions d'exclusió**. Les dades confirmen que comptar amb estudis universitaris és la millor fórmula per assolir una situació d'integració plena.

A la diòcesi de Barcelona **la incidència de l'exclusió entre les llars la persona sustentadora principal de les qual no té estudis bàsics complets (34,2%) és més del triple que la de les llars la persona sustentadora principal de les qual compta amb estudis universitaris (10,1%)**. De fet, les dades de la Taula 14 palesen clarament que la incidència de les situacions d'integració creix a mesura que s'avança en l'escala educativa (del 65,8% entre les llars sustentades per persones sense estudis o amb estudis incomplets al 89,9% entre les sustentades per persones amb estudis superiors) i que les situacions d'exclusió varien en sentit contrari. En el cas de l'exclusió severa, les taxes van del 14,3% entre les llars sustentades per persones sense estudis o amb estudis incomplets a l'1,3% entre les sustentades per algú amb estudis universitaris. La incidència de l'exclusió severa entre les llars sustentades per una persona

que no té estudis bàsics complets és molt superior a la de les llars sustentades per una persona amb estudis universitaris. En aquest darrer cas, és destacable el percentatge alt de població (52,3%) en situació d'integració plena a les llars sustentades per persones amb estudis superiors.

L'impacte diferencial de l'exclusió social en funció del nivell educatiu assolit per la persona sustentadora principal de cada llar, juntament amb l'estructura de la població des del punt de vista educatiu, es tradueix en una determinada composició de les llars en situació d'exclusió a la diòcesi de Barcelona i al conjunt de Catalunya. D'acord amb la Taula 14, quasi una de cada cinc llars de la diòcesi de Barcelona (el 19,1%) estan sustentades per persones sense estudis o amb estudis incomplets; el 17,7%, per persones que han assolit el nivell de graduat escolar, ESO o batxiller elemental; el 33,3%, per persones amb batxillerat, BUP o FP, i el 30%, per persones amb estudis superiors.

L'estructura de l'espai social de l'exclusió no coincideix exactament amb l'estructura poblacional de la diòcesi de Barcelona des del punt de vista educatiu. El grup més ampli està format per les llars sustentades per persones sense estudis o amb estudis incomplets, que representen el 29,1% de tot el col·lectiu en exclusió, seguit de les llars sustentades per una persona amb estudis de batxillerat, BUP o FP (representen el 36,6% del total de llars afectades). **El grup de població sense estudis o amb estudis incomplets té un pes relatiu alt en l'espai social de l'exclusió (29,1%) en comparació amb el pes poblacional real que correspondria a aquest grup (19,1%),** atesa la major incidència en aquest grup de les situacions d'exclusió a les quals s'ha fet referència anteriorment. Les llars sustentades per persones amb estudis superiors tenen, per contra, un pes en l'espai social de la integració molt inferior al que poblacionalment els correspondria: representen el 30% de totes les llars a la diòcesi de Barcelona, però només el 13,6% del col·lectiu en situació d'exclusió (si bé aquesta dada podria també llegir-se a la inversa i destacar-se que el 13,6% de les llars en situació d'exclusió estan sustentades per persones amb estudis universitaris).

TAULA 14

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per nivell d'estudis de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Sense estudis o amb estudis incomplets	31,0	34,9	19,8	14,3	65,8	34,2	100,0
Graduat escolar, en ESO o batxiller elemental	35,6	38,2	15,2	11,1	73,7	26,3	100,0
Batxillerat, BUP o FP	42,4	32,9	14,7	10,0	75,3	24,7	100,0
Estudis superiors	52,3	37,6	8,8	1,3	89,9	10,1	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Sense estudis o amb estudis incomplets	14,1	18,7	27,1	32,5	16,2	29,1	19,1
Graduat escolar, en ESO o batxiller elemental	15,0	18,9	19,2	23,2	16,8	20,7	17,7
Batxillerat, BUP o FP	33,6	30,8	34,9	39,5	32,3	36,6	33,3
Estudis superiors	37,3	31,6	18,8	4,8	34,7	13,6	30,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

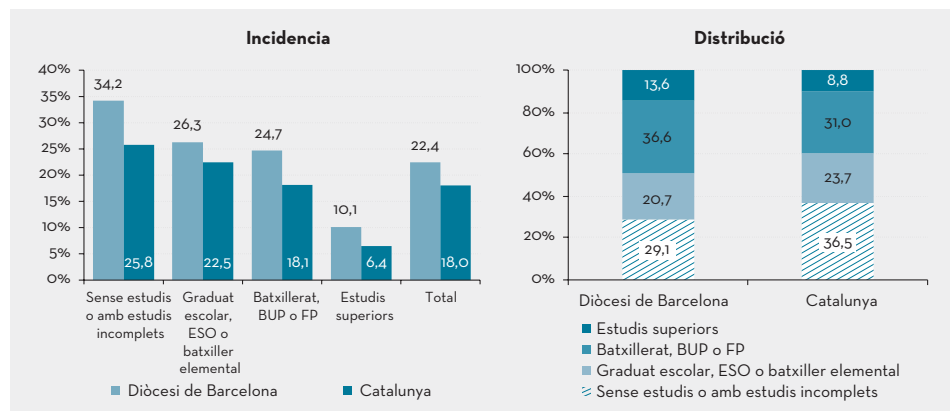
Font: EINSFOESSA 2018.

Quant a la situació d'aquests mateixos grups a Catalunya, en tots els nivells educatius s'observen taxes de risc d'exclusió (moderada i severa) una mica més altes a la diòcesi de Barcelona que al conjunt de Catalunya. Degut a aquestes diferències i a les que existeixen respecte de l'estructura poblacional relativa al nivell d'estudis a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya, **el pes de les persones amb nivells baixos d'educació és, dins de l'espai de l'exclusió, una mica menor a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya** (29,1% enfront de 36,5% a Catalunya). Per contra, és major la diferència que s'observa en aquests dos territoris quant a la presència de les llars sustentades

per persones amb estudis superiors en el col·lectiu en situació d'exclusió (el 13,6% a la diòcesi de Barcelona i el 8,8% a Catalunya). De manera agrupada, mentre que el pes de les llars sustentades per una persona amb un nivell d'estudis obligatori o inferior dins de l'espai de l'exclusió a la diòcesi de Barcelona és proper al 50% (49,8%), en el cas de Catalunya aquesta proporció ascendeix al 60,2%.

GRÀFIC 32

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el nivell d'estudis de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

d) La situació ocupacional i la seva relació amb l'exclusió social

La situació ocupacional de la persona sustentadora principal de les llars es relaciona clarament amb les situacions d'exclusió i inclusió social i existeix un vincle clar entre desocupació i exclusió. D'acord amb les dades de la Taula 15, **el 80,8% de les llars sustentades per persones que cerquen feina està en situació d'exclusió social moderada o severa, enfront del 20,6% de les llars sustentades per persones que treballen i el 14,3% de les sustentades per persones jubilades o prejubilades.** Els tres col·lectius principals que s'analitzen des del punt de vista ocupacional –llars sustentades per persones ocupades, desocupades i jubilades– difereixen clarament pel que fa a la seva distribució en el contínuum que va de la integració a l'exclusió.

En el cas de les llars amb una persona sustentadora principal que treballa, el 45,7% s'ubica en l'espai de la integració plena; el 33,7%, en l'espai de la integració precària,

i el 20,6%, en l'espai de l'exclusió moderada o severa. En el cas de les llars sustentades per persones desocupades, per contra, la presència en l'espai social de la integració és nul·la (4) i la major part està en situació d'exclusió severa (59,1%). El cas de les llars sustentades per persones jubilades o prejubilades s'assembla al de les persones ocupades si es té en compte l'àmbit de la integració, però no tant si es considera l'espai de l'exclusió. Efectivament, el 7,6% de les llars sustentades per persones jubilades o prejubilades està en situació d'exclusió moderada i el 6,7%, en situació d'exclusió severa, enfront del 15,9% i el 4,7%, respectivament, de les llars sustentades per persones ocupades.

TAULA 15

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per situació ocupacional de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Treballa	45,7	33,7	15,9	4,7	79,4	20,6	100,0
Busca feina	0,0	19,2	21,7	59,1	19,2	80,8	100,0
Està jubilat o prejubilat	43,7	42,0	7,6	6,7	85,7	14,3	100,0
Altres situacions	38,1	41,5	12,4	8,0	79,6	20,4	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Treballa	67,0	58,2	69,9	34,3	63,0	56,6	61,5
Busca feina	0,0	2,9	8,3	37,4	1,3	19,2	5,3
Està jubilat o prejubilat	22,7	25,7	11,8	17,5	24,1	13,9	21,8
Altres situacions	10,3	13,2	10,0	10,8	11,6	10,3	11,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

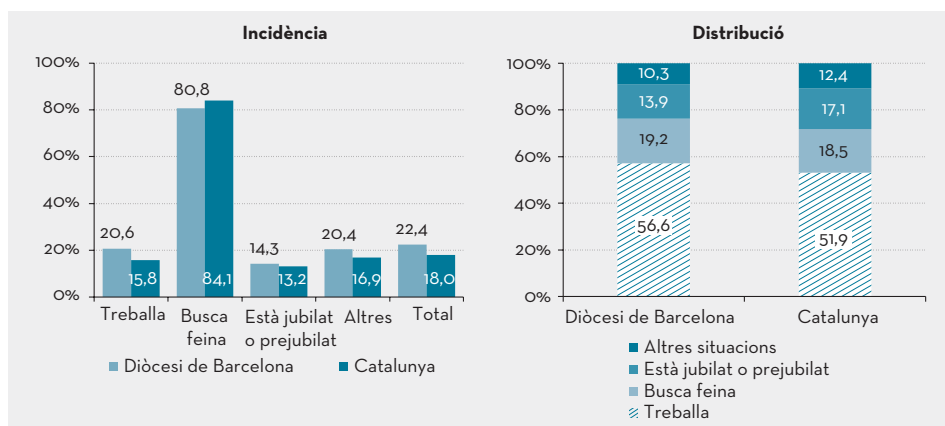
Aquestes diferències quant a la incidència de l'exclusió social en funció de la situació ocupacional de les persones sustentadores principals de les llars es tradueixen, com ocorre amb la resta de les variables analitzades, en una determi-

(4) El fet que no s'hagin localitzat en la mostra enquestada llars sustentades per persones desocupades en situació d'integració plena no implica, lògicament, que aquest tipus de situacions no es donin entre aquestes llars. Sí que permet assenyalar, tanmateix, que la vivència de situacions de plena integració en aquest col·lectiu és prou residual perquè no sigui detectada mitjançant enquestes domiciliàries a la població general.

nada composició de les llars de la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió, que també es veu afectada, en qualsevol cas, per la mateixa composició de la població en relació amb la seva estructura ocupacional.

Una mica més del 60% de les llars de la diòcesi de Barcelona estan sustentades per persones ocupades (el 61,5%); el 21,8%, per persones jubilades o prejubilades; el 5,3%, per persones que cerquen feina, i l'11,3%, per persones en altres situacions. En l'espai social de l'exclusió, la distribució d'aquestes situacions varia: **el grup majoritari (56,6%) el formen les llars sustentades per persones ocupades, el 19,2% correspon a llars sustentades per persones que cerquen feina -amb la qual cosa la seva representació en aquest grup multiplica per 3,6 el seu pes poblacional- i el 13,9%, a llars sustentades per persones jubilades o prejubilades.** De fet, les llars sustentades per persones que treballen resulten majoritàries tant en l'espai de la integració plena -cosa que resulta lògica i esperable- com en l'espai de la integració precària i, fins i tot, de l'exclusió moderada, en què representen el 67%, el 58,2% i el 69,9%, respectivament. Aquesta dada posa de manifest la compatibilitat que hi ha entre ocupació i exclusió social i permet parlar d'un col·lectiu de persones ocupades en el mercat de treball que, tanmateix, estan en situació d'exclusió social.

Si comparem les dades corresponents a la diòcesi de Barcelona amb les que s'han obtingut per al conjunt de Catalunya, no s'observen grans diferències pel que fa a les taxes d'incidència de l'exclusió corresponents a cada grup, excepte en el cas de les llars sustentades per persones desocupades, l'índex d'exclusió social de les quals és una mica més baix (el 80,8% a la diòcesi de Barcelona enfront del 84,1% a Catalunya). En la resta de les categories la incidència de l'exclusió social és lleugerament més alta a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya. Quant a la composició del col·lectiu en situació d'exclusió, a la diòcesi de Barcelona són lleugerament majors tant el pes dels que treballen (el 56,6% enfront del 51,9% a Catalunya) com el de les llars sustentades per una persona desocupada (el 19,2% enfront del 18,5% a Catalunya).

GRÀFIC 33**Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la situació ocupacional de la persona sustentadora principal de la llar. 2018**

Font: EINSFOESSA 2018.

e) La nacionalitat com a factor de risc

La crisi econòmica va afectar amb força la població extracomunitària i encara avui se segueixen percebent severes seqüeles que s'evidencien en les diferències en els percentatges d'exclusió respecte de la població espanyola i la nacional dels estats membres de la UE. També en el cas de Catalunya –i, per tant, de la diòcesi de Barcelona– la realitat ens mostra un panorama en què la població immigrant segueix experimentant escenaris crítics, amb **un 51,1% de les llars sustentades per persones de nacionalitat extracomunitària en situació d'exclusió i, dins d'aquest grup, més de la meitat (el 23,1%), en situació d'exclusió severa.**

Com en les anteriors variables analitzades, la Taula 16 recull la incidència de cadascuna de les situacions considerades des del punt de vista de la nacionalitat de la persona sustentadora principal –espanyola, de la resta dels països de la UE-28 i de fora de la UE-28– i la composició de cadascun dels grups en l'escala integració/exclusió segons la nacionalitat de la persona sustentadora principal de cada llar. Quant a la incidència de les situacions d'exclusió social, és obvi, en primer lloc, el major risc d'exclusió de les llars de la diòcesi de Barcelona sustentades per persones de nacionalitat extracomunitària (51,1% enfront de 38,1% entre les sustentades per persones de nacionalitat d'algun país de la UE-28 i 18,3% entre les que tenen com a sustentadora principal una persona

de nacionalitat espanyola). També s'ha de destacar que només el 12,3% de les llars sustentades per una persona amb nacionalitat extracomunitària i només el 19,9% de les sustentades per una persona de nacionalitat comunitària es troben en l'espai de la integració plena, enfront del 46,3% a les llars sustentades per algú de nacionalitat espanyola.

La major incidència de les situacions d'exclusió entre les llars sustentades per persones de nacionalitat extracomunitària no implica, en qualsevol cas, que aquestes llars constitueixin la major part de les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona. En efecte, des del punt de vista de la composició d'aquest col·lectiu, el 27% són llars sustentades per persones de nacionalitat extracomunitària. **El perfil de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona està majoritàriament definit per llars sustentades per persones de nacionalitat espanyola, que representen set de cada deu (71,2%) llars de totes les d'aquest grup, igual que a Catalunya.** En tot cas, també s'observa que el pes de les llars sustentades per persones de nacionalitat extracomunitària creix a mesura que empitjora la situació en l'escala integració/exclusió, de manera que en el cas de les llars en situació d'integració plena passen de tenir una representació mínima (3,5%) a representar el 23,7% de la població en situació d'exclusió moderada i el 32,5% en el de la població en situació d'exclusió severa.

TAULA 16

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per nacionalitat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Espanyola	46,3	35,4	11,8	6,5	81,7	18,3	100,0
Rest a UE-28	19,9	42,1	34,6	3,5	61,9	38,1	100,0
Fora UE-28	12,3	36,6	28,0	23,1	48,9	51,1	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Espanyola	96,0	86,6	73,7	67,0	91,7	71,2	87,1
Rest a UE-28	0,5	1,3	2,6	0,4	0,8	1,8	1,1
Fora UE-28	3,5	12,2	23,7	32,5	7,5	27,0	11,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

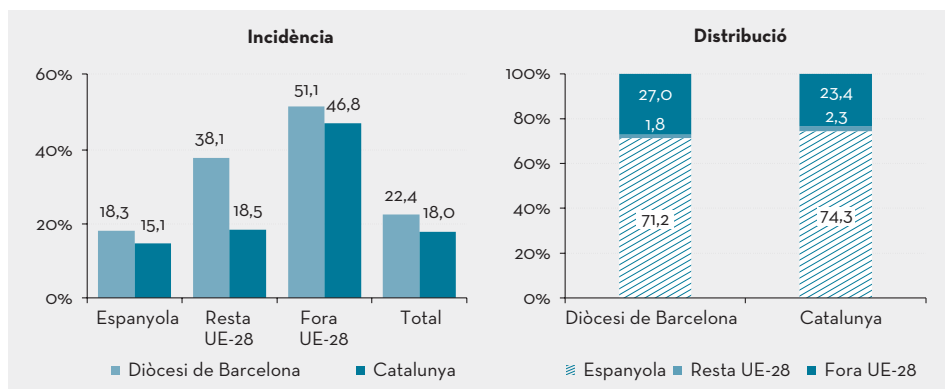
La comparació entre la situació de la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya pot novament fer-se des de dues perspectives.

La primera es refereix a la incidència de l'exclusió (moderada i severa) entre les llars sustentades per persones de nacionalitat extracomunitària, comunitària i espanyola a cada territori. Els resultats mostren unes taxes d'exclusió més altes entre les llars de la diòcesi de Barcelona, independentment de la nacionalitat de la persona sustentadora principal de la llar. Les diferències més grans entre ambdós territoris es troben a les llars sustentades per una persona de nacionalitat comunitària, amb una taxa d'exclusió major a la diòcesi de Barcelona (38,1%) que a Catalunya (18,5%).

La segona perspectiva es refereix al perfil majoritari de les llars en situació d'exclusió social a cada territori. Com ja s'ha assenyalat, el perfil de l'exclusió social tant a la diòcesi de Barcelona (71,2%) com –en major mesura– a Catalunya (74,3%) està majoritàriament definit per llars sustentades per persones de nacionalitat espanyola. No obstant això, el pes de cada grup segons la nacionalitat de la persona principal difereix notablement entre els dos territoris. El pes de les llars sustentades per algú de nacionalitat extracomunitària en l'espai de l'exclusió és molt més alt a la diòcesi de Barcelona (27%) que a Catalunya (23,4%). Per contra, a la diòcesi de Barcelona la representació de les llars sustentades per una persona pertanyent a la UE-28 és una mica menor (1,8% enfront de 2,3% a Catalunya).

GRÀFIC 34

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la nacionalitat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Dues característiques que defineixen l'exclusió social des del punt de vista de la nacionalitat de la persona sustentadora principal a la diòcesi de Barcelona són, d'una banda, que la nacionalitat majoritària és l'espanyola i, de l'altra, que la incidència és proporcionalment major entre els col·lectius de nacionalitat estrangera.

3.2. Incidència i distribució de l'exclusió social des de les característiques bàsiques de les llars

En l'apartat anterior s'han analitzat els nivells d'integració i d'exclusió des del punt de vista de les característiques sociodemogràfiques de la persona sustentadora principal de cada llar. En aquest apartat l'anàlisi es fa des de la perspectiva d'algunes característiques vinculades al conjunt de persones que conformen la llar, com són les situacions de pobresa econòmica, el tipus d'ingressos, la intensitat laboral, el tipus de llar i la mida de l'hàbitat i el tipus de barri de residència. Com en l'apartat anterior, s'analitzen tant la incidència de les situacions d'exclusió com la composició del col·lectiu en cada situació així com les diferències principals entre la diòcesi de Barcelona i Catalunya al respecte. També en aquest cas l'anàlisi se centra bàsicament en la situació de 2018, tot i que en la darrera taula d'aquest apartat pot consultar-se l'evolució entre 2013 i 2018 per a Catalunya de les diverses categories analitzades.

a) L'impacte de la situació de pobresa monetària en l'exclusió social a les llars

En la mesura en què –atesa la construcció de l'indicador sintètic d'exclusió que fem servir en aquest informe– la vivència de la pobresa econòmica es considera un dels factors determinants de les situacions d'inclusió i exclusió, sembla lògica l'associació que es produeix entre exclusió social i pobresa econòmica i, sobretot, entre pobresa severa (per sota del 30% de la mediana d'ingressos equivalents) i exclusió severa. No obstant això, l'exclusió no és una experiència desconeguda entre les llars que no experimenten pobresa econòmica: així, d'acord amb les dades de la Taula 17, si bé el 45,8% de les llars sense pobresa es troben en una situació d'integració plena, el 39% està en situació d'integració precària; l'11,4%, en situació d'exclusió moderada, i el 3,8%, en situació d'exclusió severa. Òbviament, els percentatges s'inverteixen en el cas de les llars en situació de pobresa econòmica severa:

cap d'elles no està en situació d'integració **(5)** i el 88,3%, en canvi, està en situació d'exclusió severa.

Si es llegeix des d'una altra perspectiva, també és important assenyalar que **el 57,6% de les llars de la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió (moderada i severa) no està en situació de pobresa i que tan sols el 14,4% d'aquestes està en situació de pobresa severa**. Efectivament, si en comptes de la incidència de les situacions d'integració i exclusió en funció del nivell de pobresa, analitzem la composició de cada grup segons aquesta variable, observem que **l'espai de l'exclusió està majoritàriament compost per llars que no són pobres** (57,6%), si bé el pes de les llars en situació de pobresa severa també és alt (14,4%). En l'espai de la integració, per contra, les famílies que no són pobres són clarament majoritàries (95,7%): les situacions d'integració i de pobresa econòmica resulten, per tant, en gran mesura incompatibles, mentre que l'exclusió i l'absència de pobresa resulten en bona mesura compatibles.

TAULA 17

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per situació de pobresa* monetària de les llars. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Sense pobresa	45,8	39,0	11,4	3,8	84,8	15,2	100,0
Pobresa però no severa	0,9	33,1	40,2	25,7	34,0	66,0	100,0
Pobresa severa	0,0	0,0	11,7	88,3	0,0	100,0	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Sense pobresa	99,8	91,3	69,7	37,9	95,7	57,6	86,9
Pobresa però no severa	0,2	8,7	27,6	28,7	4,3	28,0	9,8
Pobresa severa	0,0	0,0	2,7	33,3	0,0	14,4	3,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*En aquest càlcul de les taxes de pobresa no es tenen en compte els valors perduts, és a dir, els casos en què no s'ha pogut comptar amb informació fiable sobre els ingressos.

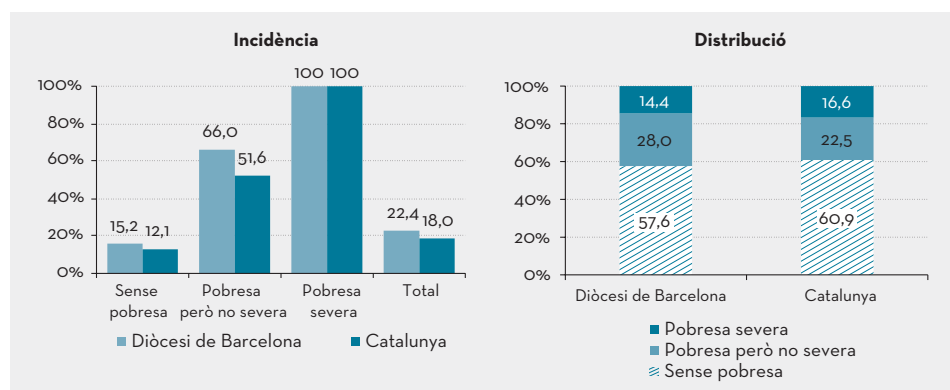
Font: EINSFOESSA 2018.

- (5)** El fet que no s'hagin localitzat en la mostra enquestada llars en situació de pobresa severa amb integració plena no implica, lògicament, que aquest tipus de situacions no es donin entre aquestes llars. Sí que permet assenyalar, tanmateix, que la vivència de situacions de plena integració en aquest col·lectiu és prou residual perquè no sigui detectada mitjançant enquestes domiciliàries a la població general.

Quant a la relació entre pobresa i exclusió entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya, s'observa un **major risc d'exclusió a les llars en situació de pobresa no severa a la diòcesi de Barcelona** (66% enfront de 51,6% a Catalunya). Des del punt de vista de la composició, l'espai social de l'exclusió no difereix significativament entre els dos territoris, tot i que a la diòcesi de Barcelona s'observa un pes lleugerament menor de les llars que no pateixen pobresa econòmica (el 57,6% de les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona són llars que no són pobres des del punt de vista econòmic, enfront del 60,9% de les llars a Catalunya), i també un pes menor de les llars en situació de pobresa severa (14,4% enfront de 16,6% a Catalunya). Aquest resultat respecte de les llars està influït per la variable de la mida de la llar, com ja hem explicat anteriorment.

GRÀFIC 35

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la situació de pobresa monetària de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018

b) La influència del tipus d'ingressos a les llars

Tot i que es relaciona clarament amb l'edat i amb la situació ocupacional –i els resultats d'aquesta anàlisi s'assemblen en gran mesura als de la que es s'ha fet des d'aquests punts de vista–, és convenient analitzar també la relació que existeix entre les situacions d'exclusió i integració i el tipus d'ingressos que es perceben a cada llar. Per això, les llars de la mostra s'han classificat en quatre grans grups en funció dels ingressos percebuts: les que únicament tenen ingressos derivats de l'activitat econòmica, les que combinen aquest tipus d'ingressos amb altres derivats del sistema de protecció social (pensions, subsidis, etc.), les

que només tenen ingressos derivats de la protecció social i les que no reben cap dels dos tipus d'ingressos.

Si analitzem la incidència de l'exclusió a cadascun d'aquests grups de llars, observem que les diferències són molt marcades: **el 72,8% de les llars que no tenen ingressos de cap dels dos tipus (activitat i protecció) es troben en situació d'exclusió (moderada i severa)**. En la resta dels grups, les situacions d'exclusió arriben al 39,8% de les llars amb ambdós tipus d'ingressos, al 22% de les llars només amb ingressos per protecció i al 18,3% de les que compten amb ingressos per activitat.

Des del punt de vista de la composició de l'espai de la integració i de l'exclusió, tanmateix, el col·lectiu format per llars només amb ingressos per activitat predomina clarament sobre els altres: en efecte, **les llars que només perceben ingressos per activitat representen el 46,5% de totes les llars excloses**; les que tenen ingressos d'ambdós tipus (per activitat i per protecció) representen una de cada quatre llars excloses (25,9%) i les que només perceben ingressos per protecció representen el 24,4%. El quart grup –malgrat que registra les taxes d'exclusió més altes, com ja s'ha dit– només representa el 3,1% de les llars en situació d'exclusió social, degut al seu escàs pes poblacional (1% de la població total).

Quines diferències hi ha entre la diòcesi de Barcelona i Catalunya quant a la relació entre els nivells d'exclusió i el tipus d'ingressos percebuts per les llars? Des del punt de vista de la incidència, s'observa una taxa d'exclusió més alta entre les llars amb ingressos d'ambdós tipus (39,8% a la diòcesi de Barcelona enfront de 20,9% a Catalunya), sense gairebé diferències entre ambdós territoris en la resta de les categories. Des del punt de vista de la composició del col·lectiu, a la diòcesi de Barcelona destaca el pes més alt de les llars que no perceben cap tipus d'ingressos (3,1% enfront d'1,7% a Catalunya), així com un pes més alt també de les llars amb ingressos d'ambdós tipus (25,9% a la diòcesi de Barcelona i 19,4% a Catalunya). Al contrari, el pes de les llars només amb ingressos per protecció és bastant més baix a la diòcesi de Barcelona (24,4%) que a Catalunya (33,1%).

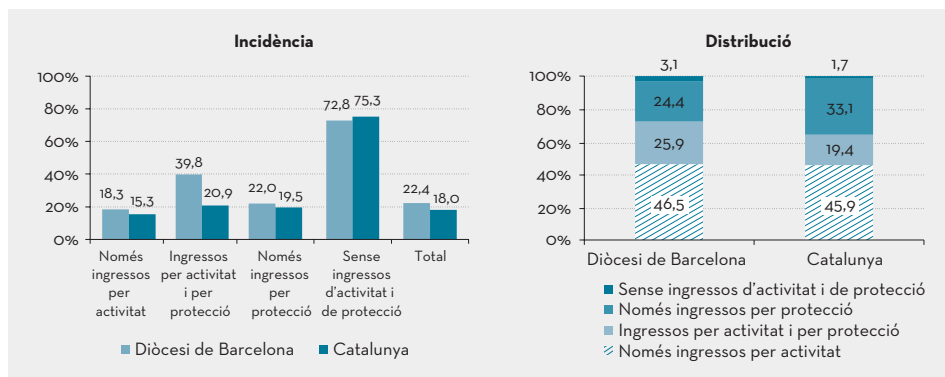
TAULA 18
Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per tipus d'ingressos de les llars. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Només ingressos per activitat	45,6	36,1	12,9	5,4	81,7	18,3	100,0
Ingressos per activitat i protecció	34,1	26,1	29,3	10,5	60,2	39,8	100,0
Només ingressos per protecció	31,9	46,2	8,2	13,8	78,0	22,0	100,0
Sense ingressos d'activitat i protecció	0,0	27,2	20,8	52,0	27,2	72,8	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Només ingressos per activitat	66,7	56,9	53,1	35,8	62,0	46,5	58,4
Ingressos per activitat i protecció	12,8	10,6	30,8	18,0	11,7	25,9	15,0
Només ingressos per protecció	20,4	31,8	14,6	40,4	25,9	24,4	25,6
Sense ingressos d'activitat i protecció	0,0	0,7	1,4	5,9	0,3	3,1	1,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

GRÀFIC 36

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus d'ingressos de la llar. 2018

c) La intensitat laboral a les llars

Els nivells d'integració i exclusió es deriven també de la intensitat laboral de les llars, és a dir, de la quantitat d'hores que les persones adultes de cada llar destinen a la feina al llarg de l'any. Per a aquesta anàlisi, s'ha calculat la intensitat laboral seguint criteris molt semblants als de l'indicador de baixa intensitat laboral de la EU-SILC. (6). Si l'atenció se centra en la incidència de les situacions d'exclusió social (moderada i severa) a les llars de la diòcesi de Barcelona en funció de la seva ubicació en l'escala d'intensitat laboral, s'observa amb claredat que **l'exclusió té tendència a créixer a mesura que decreix la intensitat laboral, si bé no pot dir-se que la relació entre ambdues variables sigui sempre lineal**. En efecte, la integració plena és més freqüent entre les llars amb una intensitat laboral alta, a la inversa del que succeeix en el cas de l'exclusió severa, que és més freqüent a mesura que baixa la intensitat laboral. En qualsevol cas, una intensitat laboral baixa no pressuposa, necessàriament, l'existència de situacions d'exclusió, ja que el 35,7% i el 25,9%, respectivament, de les persones que viuen en llars amb intensitat laboral molt baixa o mitjana baixa es troben en situació d'integració i en aquests casos

(6) L'indicador que es mostra a continuació mesura la intensitat laboral de les llars integrades per persones adultes de 18 a 59 anys en funció de les hores anuals treballades per part de les persones en edat activa (sense comptar-hi els estudiants de 18 a 24 anys) que les componen. La intensitat laboral s'ha calculat a través d'una escala de 0 a 1, en la qual 0 significa que l'activitat laboral de la llar ha estat inexistent i 1, que l'activitat ha estat plena. D'aquesta escala es deriven quatre situacions diferents, que van de la intensitat molt baixa (menys del 0,2) a la més alta (més del 0,8).

predomina la integració precària. De la mateixa manera, **una intensitat laboral alta no sempre protegeix del risc de l'exclusió: el 45% de les persones en llars amb intensitat laboral mitjana alta i l'11,5% en llars amb intensitat laboral alta estan en situació d'exclusió social.**

De fet, a la diòcesi de Barcelona, el perfil de les llars en situació d'exclusió social no es relaciona especialment amb la intensitat laboral baixa: encara que el 25,7% de les llars en situació d'exclusió social (i el 52,5% de les que estan en situació d'exclusió severa) registren una intensitat laboral molt baixa –és a dir, estan formades per persones desocupades o que tenen una dedicació laboral molt limitada–, tot i que representen només el 10,4% de les llars de la diòcesi de Barcelona, les que mantenen una intensitat laboral mitjana alta i alta són el 65,5% de totes les llars en situació d'exclusió.

TAULA 19

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per intensitat laboral de les llars. 2018

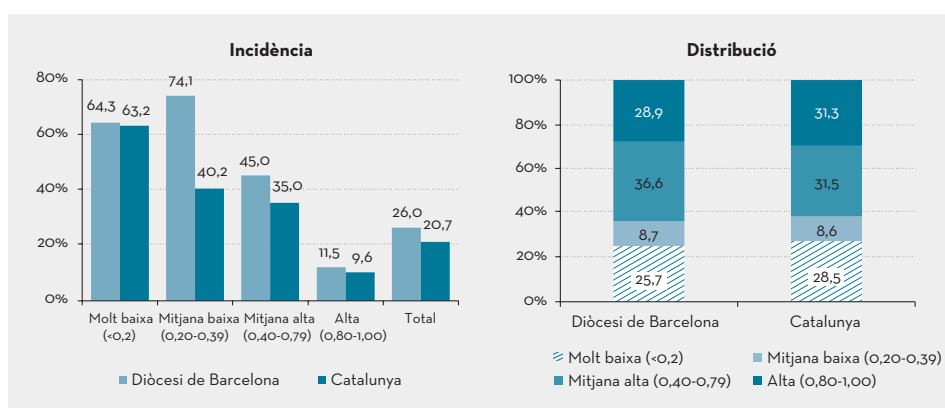
	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Molt baixa (<0,2)	16,1	19,7	12,3	52,0	35,7	64,3	100,0
Mitjana baixa (0,20-0,39)	0,0	25,9	54,9	19,3	25,9	74,1	100,0
Mitjana alta (0,4-0,79)	8,8	46,1	31,7	13,4	55,0	45,0	100,0
Alta (0,80-1,00)	58,7	29,7	9,3	2,2	88,5	11,5	100,0
Total	41,9	32,0	15,7	10,3	74,0	26,0	100,0
Distribució (%)							
Molt baixa (<0,2)	4,0	6,4	8,1	52,5	5,0	25,7	10,4
Mitjana baixa (0,20-0,39)	0,0	2,5	10,7	5,7	1,1	8,7	3,1
Mitjana alta (0,4-0,79)	4,5	30,5	42,6	27,5	15,7	36,6	21,2
Alta (0,80-1,00)	91,5	60,6	38,6	14,2	78,2	28,9	65,4
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

En comparació amb el conjunt de Catalunya, destaquen unes taxes d'exclusió social més altes a la diòcesi de Barcelona independentment de la intensitat laboral de les llars. En aquest sentit, sobresurten principalment les diferències entre els dos territoris pel que fa a les taxes d'exclusió entre les llars amb una intensitat laboral mitjana baixa (el 74,1% enfront del 40,2%) i mitjana alta (el 45% enfront del 35%). Quant a la composició del col·lectiu de llars en situació d'exclusió, no s'observen grans diferències entre els dos territoris, tot i que cal destacar un pes més gran de les llars amb intensitat laboral mitjana alta (el 36,6% enfront del 31,5%) i, en canvi, un pes lleugerament més petit de les llars de la diòcesi de Barcelona amb una intensitat laboral alta (el 28,9% enfront del 31,3% a Catalunya) i molt baixa (el 25,7% enfront del 28,5 a Catalunya).

GRÀFIC 37

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la intensitat laboral de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

d) Els tipus de llars

Més enllà de la situació econòmica, el tipus d'ingressos o la intensitat laboral de les llars, també és convenient analitzar la relació entre el tipus o la mida de la llar i les situacions d'exclusió. Per això, les llars de la diòcesi de Barcelona s'han agrupat en funció del nombre de membres i s'han distingit les llars unipersonals, les llars "tradicionals" -formades per entre dues i quatre persones- i les llars de mida gran -amb més de cinc persones. S'ha inclòs en l'anàlisi, a més, les llars monoparentals i les llars en les quals viu almenys una persona menor d'edat.

TAULA 20

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per tipus de llar. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Llar d'1 persona	32,3	48,1	12,1	7,4	80,4	19,6	100,0
Llar de 2 a 4 persones	48,6	29,9	13,8	7,8	78,5	21,5	100,0
Llar de 5 persones o més	13,2	45,6	23,0	18,2	58,8	41,2	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
És una llar monoparental	27,4	36,9	7,9	27,8	64,3	35,7	100,0
No és una llar monoparental	43,3	35,5	14,6	6,6	78,8	21,2	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Algun menor de 18 anys	38,6	37,3	14,1	10,0	75,9	24,1	100,0
Cap menor de 18 anys	43,5	34,9	13,9	7,7	78,4	21,6	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Llar d'1 persona	19,6	34,4	22,1	22,5	26,4	22,2	25,5
Llar de 2 a 4 persones	78,2	56,7	66,5	62,5	68,3	65,0	67,6
Llar de 5 persones o més	2,2	8,9	11,4	15,1	5,3	12,8	6,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
És una llar monoparental	5,5	8,8	4,8	28,1	7,0	13,5	8,5
No és una llar monoparental	94,5	91,2	95,2	71,9	93,0	86,5	91,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Algun menor de 18 anys	28,9	32,9	31,7	37,3	30,8	33,8	31,4
Cap menor de 18 anys	71,1	67,1	68,3	62,7	69,2	66,2	68,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

Les llars amb presència de menors i joves **segueixen essent les llars en què s'acumulen els percentatges més alts de població en situació d'exclusió**. Les dades obtingudes el 2018 per a Espanya i Catalunya palesen que no hem estat capaços de revertir aquest escenari al qual ens va portar la crisi, atès que abans els percentatges d'exclusió més alts es donaven en llars entre el grup d'edat de

65 anys o més. L'especial vulnerabilitat a l'exclusió social de les llars amb menors i joves es confirma com una tendència preocupant, ja que es constitueix com un fenomen estructural, després del període de crisi i recuperació econòmica.

L'anàlisi de la incidència de les situacions d'exclusió en aquests grups palesa que **les famílies nombroses i les monoparentals segueixen essent els grups més exposats al risc d'exclusió, amb taxes del 41,2% i del 35,7%, respectivament, a la diòcesi de Barcelona.** També són comparativament una mica més altes les taxes d'exclusió a les llars en les quals viu una persona menor d'edat (24,1%), respecte de les llars en les quals no viu cap menor de 18 anys (21,6%). En l'altre extrem, només el 21,5% de les llars de la diòcesi de Barcelona que tenen entre dues i quatre persones experimenten situacions d'exclusió social.

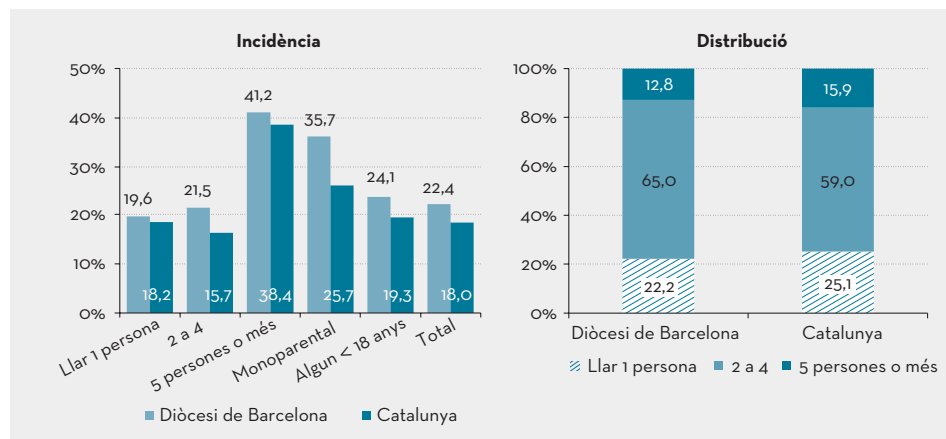
No obstant això, atès el seu pes poblacional (suposen el 67,6% de les llars de la diòcesi de Barcelona), **aquest grup de llars amb entre dos i quatre membres segueixen essent el majoritari en l'espai social de l'exclusió, ja que el 65% de les llars excloses correspon a aquesta categoria.** També tenen un pes molt marcat –superior al seu pes poblacional– les famílies monoparentals, que suposen el 8,5% de totes les llars de la diòcesi de Barcelona, però el 13,5% del col·lectiu en situació d'exclusió i només el 5,5% de les llars en situació d'integració plena, així com les llars amb almenys un menor a càrrec, que suposen el 31,4% de les llars de la diòcesi de Barcelona, però el 33,8% de les que es troben en situació d'exclusió.

En relació amb el conjunt de Catalunya, cal destacar les taxes d'exclusió més altes que es registren a la diòcesi de Barcelona, independentment de la mida i la composició de la llar, i sobresurten especialment les diferències entre ambdós territoris pel que fa a les llars monoparentals (35,7% enfront de 25,7% a Catalunya) i a les llars d'entre dues i quatre persones (21,5% enfront de 15,7%).

Des del punt de vista de la composició del col·lectiu de llars en situació d'exclusió, i tenint en compte únicament la mida familiar, la diòcesi de Barcelona destaca per un pes una mica més gran de les llars d'entre dues i quatre persones (65% enfront de 59% a Catalunya) i un pes més petit de les que tenen cinc persones o més (12,8% enfront de 15,9% a Catalunya) i les llars unipersonals (22,2% enfront de 25,1%).

GRÀFIC 38

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la mida i la composició de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

e) La mida de l'hàbitat i el tipus de barri

La darrera variable relacionada amb la llar que s'analitzarà en aquest apartat té a veure amb la mida de l'hàbitat de residència de les llars i el tipus de barri on viuen. Igual que en els apartats anteriors, si s'analitza la incidència de l'exclusió en cadascuna de les categories establertes, s'observa, en primer lloc, una taxa del 22,9% **-pràcticament igual al valor mitjà (22,4%) - entre les llars residents als sis grans nuclis urbans de la diòcesi de Barcelona amb més de 50.000 habitants -Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Mataró, Santa Coloma de Gramenet i Cornellà de Llobregat.**

Amb nivells d'exclusió del 17,9%, el segon grup quant a la incidència de l'exclusió és el que està format per llars residents als catorze municipis de la diòcesi de Barcelona que tenen 20.000 habitants o menys -Argentona, Montgat, Sant Andreu de Llavaneres, Premià de Dalt, Alella, Vilassar de Dalt, Tiana, Cabrils, Teià, Sant Vicenç de Montalt, Dosrius, Cabrera de Mar, Caldes d'Estrac i Òrrius. En tercera posició, amb una taxa d'exclusió del 10% hi hauria les llars residents als cinc municipis següents de la diòcesi de Barcelona que tenen entre 20.001 i 50.000 habitants -Esplugues de Llobregat, Sant Adrià de Besòs, Premià de Mar, el Masnou i Vilassar de Mar.

El nivell d'exclusió als barris considerats degradats o marginals arriba al 33% de les llars, enfront del 21,4% de les llars en barris considerats en bones condicions.

Des del punt de vista de la seva composició, és molt clara la concentració de les situacions d'exclusió a les sis grans ciutats amb més de 50.000 habitants de la diòcesi de Barcelona, atès que la gran majoria de les llars de la diòcesi en aquesta situació (el 96,8%) resideixen en aquestes ciutats. Quant al tipus de barri, **el grup en què el col·lectiu de llars en situació d'exclusió (moderada i severa) té un pes més alt és el de les llars situades en barris en bones condicions**. La gran majoria (87,8%) de les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona resideix en aquest tipus de barris.

TAULA 21

Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per mida d'hàbitat i tipus de barri. 2018

	Integració plena	Integració precària	Exclusió moderada	Exclusió severa	Integració (plena i precària)	Exclusió (moderada i severa)	Total
Incidència (%)							
Més de 50.000 habitants	41,6	35,5	14,0	8,8	77,1	22,9	100,0
Entre 20.001 i 50.000 habitants	50,5	39,5	8,6	1,4	90,0	10,0	100,0
20.000 habitants o menys	46,8	35,4	17,9	0,0	82,1	17,9	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Barri en bones condicions	44,0	34,6	14,0	7,4	78,6	21,4	100,0
Barri degradat o marginal	19,6	47,3	13,5	19,6	67,0	33,0	100,0
Total	42,0	35,6	14,0	8,4	77,6	22,4	100,0
Distribució (%)							
Més de 50.000 habitants	94,0	94,5	95,1	99,5	94,2	96,8	94,8
Entre 20.001 i 50.000 habitants	3,2	2,9	1,6	0,5	3,1	1,2	2,6
20.000 habitants o menys	2,9	2,5	3,3	0,0	2,7	2,0	2,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Barri en bones condicions	96,1	89,0	92,0	80,7	92,8	87,8	91,7
Barri degradat o marginal	3,9	11,0	8,0	19,3	7,2	12,2	8,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

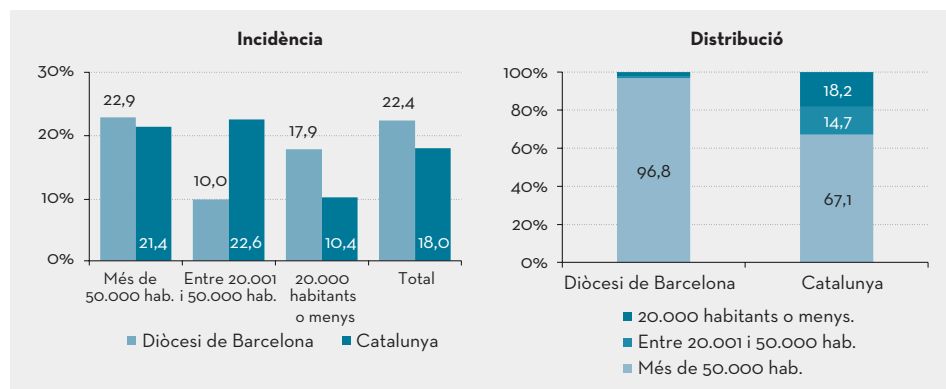
Font: EINSFOESSA 2018.

En comparació amb Catalunya, **destaquen, d'una banda, les taxes d'exclusió més altes que es registren a la diòcesi de Barcelona a les llars situades en municipis de 20.000 habitants o menys** (17,9% enfront de 10,4% a Catalunya) i, d'altra banda, unes taxes d'exclusió més reduïdes a les llars residents en municipis d'entre 20.001 i 50.000 habitants (10% enfront de 22,6% a Catalunya). No s'observen grans diferències, en canvi, entre les llars ubicades en ciutats de més de 50.000 habitants (22,9% i 21,4% a Catalunya).

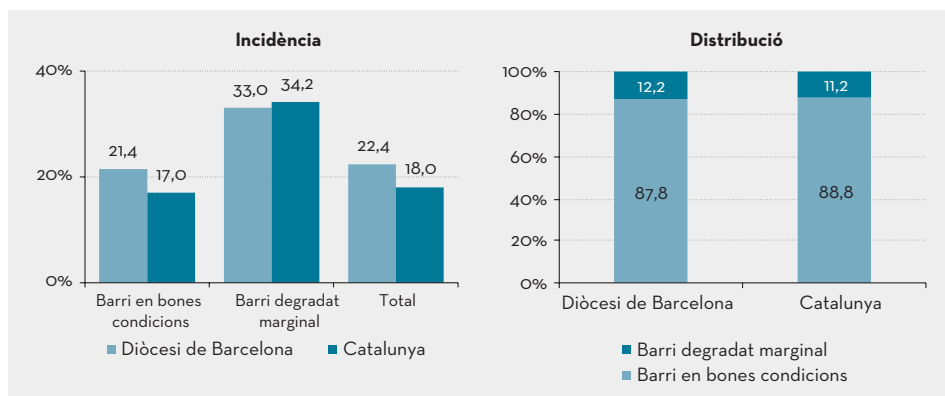
Des del punt de vista de la composició del col·lectiu de llars en situació d'exclusió, destaca la concentració de l'exclusió a les llars residents a les grans ciutats de més de 50.000 habitants. Aquests municipis concentren el 96,8% del col·lectiu de llars en situació d'exclusió de la diòcesi de Barcelona, en comparació amb el 67,1% a Catalunya. Òbviament, l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona té un caràcter més urbà i menys rural, en contrast amb el conjunt de la comunitat.

GRÀFIC 39

Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la mida de l'hàbitat. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

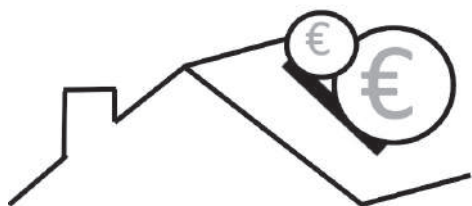
GRÀFIC 40**Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus de barri. 2018**

Font: EINSFOESSA 2018

Quant al tipus de barri, la diòcesi de Barcelona registra nivells d'exclusió una mica més alts que Catalunya en el cas dels barris en bones condicions (21,4% enfront de 17% a Catalunya). Per la seva banda, la concentració de les situacions d'exclusió als barris degradats o marginals és lleugerament més baixa a la diòcesi de Barcelona (33%) que a Catalunya (34,2%), tot i que l'exclusió social en ambdós territoris s'acumula de manera majoritària en aquest tipus de barris: el 87,8% de les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona i el 88,8% de les llars en aquesta mateixa situació de Catalunya en concentren en barris en bones condicions.

3.3. Els perfils de l'exclusió social a la diòcesi de Barcelona

A tall de síntesi d'aquest tercer capítol, oferim resumides les característiques principals de la diòcesi de Barcelona, tant des de la perspectiva de la persona sustentadora principal com des de la del tipus de llar. Al final del capítol, en les taules 22 i 23, es presenta el conjunt de les dades que s'han desglossat en els dos apartats precedents, comparades amb les de Catalunya, i s'ofereix l'evolució de la situació catalana respecte de 2013.

DIAGRAMA 1**Característiques principals de la persona sustentadora principal de la llar en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona**

Home: 57%	Dona: 43%
Entre 45 i 64 anys: 43%	
Sense estudis o amb estudis incomplets: 29%	
Batxillerat/FP: 37%	
Treballa: 57% / Cerca feina: 19%	
Nacionalitat:	
Espanyola: 71%	
Immigrant no UE: 27%	

Font: EINSFOESSA 2018.

A Catalunya predominen les llars en exclusió sustentades per homes, amb 14 punts de diferència respecte de les que estan sustentades per dones.

Quant als perfils de formació, els de la diòcesi de Barcelona són similars als del conjunt de Catalunya, i predominen en l'espai de l'exclusió les persones amb batxillerat/FP i les persones sustentadores sense estudis o amb estudis incomplets.

És molt destacable a la diòcesi el percentatge alt de persones sustentadores principals que treballen que estan en l'àmbit de l'exclusió. Aquest tret el comparteix amb Catalunya, però resulta especialment intens a la diòcesi de Barcelona.

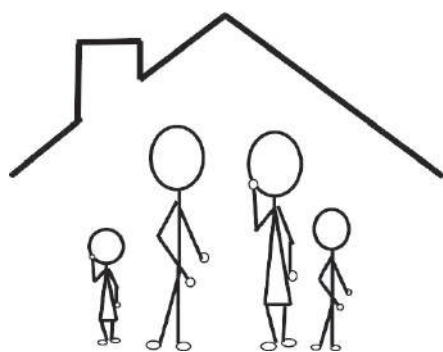
Set de cada deu persones sustentadores d'una llar en l'espai de l'exclusió són espanyoles, tot i que el volum d'immigrants de fora de la Unió Europea és superior que al conjunt de Catalunya.

S'observen certes diferències entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya en relació amb aquest perfil majoritari. En primer lloc, destaca que, des del punt de vista educatiu, el grup majoritari a la diòcesi de Barcelona no és, com a Catalunya, el de les llars sustentades per persones amb estudis primaris. El perfil majoritari des del punt de vista de l'edat, el sexe, la situació ocupacional i la nacionalitat és en ambdós casos el mateix: predominen tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya les llars sustentades per homes, persones adultes grans, persones ocupades i de nacionalitat espanyola. En segon lloc, el pes de les llars sustentades per una persona de 45-64 anys

(43,3%) i que treballa (56,6%) és una mica més gran que a Catalunya (40,5% i 51,9%, respectivament). Al contrari, el pes de les llars sustentades per un home (57,2%) i de nacionalitat espanyola (71,2%) és lleugerament més baix a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya (61% i 74,3%, respectivament).

DIAGRAMA 2

Característiques principals de les llars en situació d'exclusió social a Catalunya

De 2 a 4 persones: 65%

En pobresa severa: 14% Sense pobresa: 58%

Ingressos:

Només per prestacions: 24%

Només per feina: 47%

Sense menors: 66%

No monoparental: 88%

Bones condicions del barri: 88%

Font: EINSFOESSA 2018.

Tot i que els motius econòmics i, per tant, la pobresa i la privació material són factors importants generadors d'exclusió dins la diòcesi de Barcelona, la majoria de les llars en situació d'exclusió no es troba sota el llindar de la pobresa. No obstant això, en termes comparatius, la vivència de la pobresa en l'àmbit de l'exclusió social és una mica més freqüent a la diòcesi de Barcelona que al conjunt de Catalunya.

Així doncs, l'exclusió afecta majoritàriament llars no monoparentals i en les quals no hi ha menors. La monoparentalitat té més presència en l'espai de l'exclusió social dins la diòcesi que a Catalunya.

Les llars de dues a quatre persones ocupen l'espai de l'exclusió social i, tot i que el pes de les llars unipersonals és inferior al que es registra a Catalunya, també supera el 22%.

Aquest perfil coincideix amb el que s'observa al conjunt de Catalunya, si bé el pes de les llars formades per dues-quatre persones (65% enfront de 59% a Catalunya) i tan sols amb ingressos per activitat (46,5% enfront de 49,5% a Catalunya) és major a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya. Per contra, és una mica més baix el pes de les llars que no són pobres (57,6% enfront de 60,9% a Catalunya) i el de les llars residents en barris en bones condicions (87,8% enfront de 88,8%).

TAULA 22

Evolució de la incidència dels nivells d'integració i exclusió social a les llars de Catalunya i de la diòcesi de Barcelona segons diverses característiques de les llars i de la persona sustentadora principal de la llar. 2013-2018

Incidència (%)		Catalunya				Diòcesi de Barcelona			
		Integració		Exclusió		Integració		Exclusió	
		2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
Persona sustentadora principal									
Edat	Menys de 30	77,1	81,1	22,9	18,9	--	76,6	--	23,4
	30-44	70,9	80,2	29,1	19,8	--	74,8	--	25,2
	45-64	76,3	79,3	23,7	20,7	--	71,7	--	28,3
	65 i més	90,6	87,4	9,4	12,6	--	89,8	--	10,2
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Sexe	Home	80,7	83,3	19,3	16,7	--	80,3	--	19,7
	Dona	76,8	79,3	23,2	20,7	--	72,7	--	27,3
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Nivell d'estudis	Sense estudis o amb estudis incomplets	75,0	74,2	25,0	25,8	--	65,8	--	34,2
	GE, ESO o batxiller elemental	76,9	77,5	23,1	22,5	--	73,7	--	26,3
	Batxillerat, BUP o FP	81,9	81,9	18,1	18,1	--	75,3	--	24,7
	Estudis superiors	84,4	93,6	15,6	6,4	--	89,9	--	10,1
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Situació ocupacional	Treballa	84,9	84,2	15,1	15,8	--	79,4	--	20,6
	Cerca feina	21,6	15,9	78,4	84,1	--	19,2	--	80,8
	Jubilat o prejubilat	90,5	86,8	9,5	13,2	--	85,7	--	14,3
	Altres situacions	77,9	83,1	9,5	13,2	--	79,6	--	22,4
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Nacionalitat	Espanyola	81,5	84,9	18,5	15,1	--	81,7	--	18,3
	Resta UE	62,2	81,5	37,8	18,5	--	61,9	--	38,1
	Fora UE	58,0	53,2	42,0	46,8	--	48,9	--	51,1
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4

TAULA 22

Evolució de la incidència dels nivells d'integració i exclusió social a les llars de Catalunya i de la diòcesi de Barcelona segons diverses característiques de les llars i de la persona sustentadora principal de la llar. 2013-2018 (Continuació)

Incidència (%)		Catalunya				Diòcesi de Barcelona			
		Integració		Exclusió		Integració		Exclusió	
		2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
Llars									
Pobresa	Sense pobresa	85,7	87,9	14,3	12,1	--	84,8	--	15,2
	Pobresa però no severa	56,5	48,4	43,5	51,6	--	34,0	--	66,0
	Pobresa severa	0,0	0,0	100,0	100,0	--	0,0	--	100,0
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Tipus d'ingressos	Només ingressos per activitat	80,2	84,7	19,8	15,3	--	81,7	--	18,3
	Ingressos per activitat i per protecció	73,6	79,1	26,4	20,9	--	60,2	--	39,8
	Només ingressos per protecció	82,5	80,5	17,5	19,5	--	78,0	--	22,0
	Sense ingressos per activitat i per protecció	53,1	24,7	46,9	75,3	--	27,2	--	72,8
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,0	--	23,0
Mida	Llar d'1 persona	88,8	81,8	11,2	18,2	--	80,4	--	19,6
	Llar de 2 a 4 persones	78,7	84,3	21,3	15,7	--	78,5	--	21,5
	Llar de 5 persones o més	56,9	61,6	43,1	38,4	--	58,8	--	41,2
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Mono-parentalitat	És una llar monoparental	64,3	74,3	35,7	25,7	--	64,3	--	35,7
	No és una llar monoparental	81,6	82,5	18,4	17,5	--	78,8	--	21,2
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
<18 anys	Algun menor de 18 anys	67,9	80,7	32,1	19,3	--	75,9	--	24,1
	Cap menor de 18 anys	83,6	82,6	16,4	17,4	--	78,4	--	21,6
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Mida de l'habitatge	Més de 50.000 hab.	78,4	78,6	21,6	21,4	--	77,1	--	22,9
	Entre 20.001 i 50.000 hab.	73,8	77,4	26,2	22,6	--	90,0	--	10,0
	20.000 hab. o menys	82,3	89,6	17,7	10,4	--	82,1	--	17,9
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4
Tipus de barri	Barri en bones condicions	80,5	83,0	19,5	17,0	--	78,6	--	21,4
	Barri degradat marginal	69,3	65,8	30,7	34,2	--	67,0	--	33,0
	Total	79,1	82,0	20,9	18,0	--	77,6	--	22,4

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

TAULA 23

Evolució de la distribució de les llars de Catalunya i de la diòcesi de Barcelona segons els nivells d'integració i exclusió social per diverses característiques de les llars i de la persona sustentadora principal de la llar. 2013-2018

Distribució (%)		Catalunya				Diòcesi de Barcelona			
		Integració		Exclusió		Integració		Exclusió	
		2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
Persona sustentadora principal									
Edat	Menys de 30	7,0	7,1	7,8	7,5	--	7,4	--	7,8
	30-44	22,9	29,0	35,4	32,5	--	32,1	--	37,5
	45-64	37,6	34,1	44,0	40,5	--	31,6	--	43,3
	65 i més	32,5	29,9	12,8	19,5	--	28,9	--	11,4
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Sexe	Home	59,9	67,0	54,2	61,0	--	67,1	--	57,2
	Dona	40,1	33,0	45,8	39,0	--	32,9	--	42,8
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Nivell d'estudis	Sense estudis o amb estudis incomplets	24,8	23,1	31,6	36,5	--	16,2	--	29,1
	GE, ESO o batxiller elemental	24,6	18,0	28,2	23,7	--	16,8	--	20,7
	Batxillerat, BUP o FP	31,8	30,9	26,8	31,0	--	32,3	--	36,6
	Estudis superiors	18,9	28,0	13,4	8,8	--	34,7	--	13,6
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Situació ocupacional	Treballa	58,3	61,1	39,0	51,9	--	63,0	--	56,6
	Cerca feina	2,8	0,8	38,2	18,5	--	1,3	--	19,2
	Jubilat o prejubilat	28,0	24,7	11,1	17,1	--	24,1	--	13,9
	Altres situacions	11,0	13,5	11,7	12,4	--	11,6	--	10,3
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Nacionalitat	Espanyola	91,9	91,9	78,7	74,3	--	91,7	--	71,2
	Resta UE	2,1	2,2	4,7	2,3	--	0,8	--	1,8
	Fora UE	6,1	5,8	16,6	23,4	--	7,5	--	27,0
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0

TAULA 23

Evolució de la distribució de les llars de Catalunya i de la diòcesi de Barcelona segons els nivells d'integració i exclusió social per diverses característiques de les llars i de la persona sustentadora principal de la llar. 2013-2018 (Continuació)

Distribució (%)		Catalunya				Diòcesi de Barcelona			
		Integració		Exclusió		Integració		Exclusió	
		2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
Llars									
Pobresa	Sense pobresa	89,4	95,5	54,9	60,9	--	95,7	--	57,6
	Pobresa però no severa	10,6	4,5	30,2	22,5	--	4,3	--	28,0
	Pobresa severa	0,0	0,0	14,9	16,6	--	0,0	--	14,4
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Tipus d'ingres-sos	Només ingressos per activitat	38,3	54,6	34,9	45,9	--	62,0	--	46,5
	Ingressos per activitat i per protecció	27,5	15,8	36,4	19,4	--	11,7	--	25,9
	Només ingressos per protecció	33,5	29,4	26,3	33,1	--	25,9	--	24,4
	Sense ingressos per activitat i per protecció	0,7	0,1	2,4	1,7	--	0,3	--	3,1
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Mida	Llar d'1 persona	21,3	24,9	10,2	25,1	--	26,4	--	22,2
	Llar de 2 a 4 persones	73,5	69,5	75,0	59,0	--	68,3	--	65,0
	Llar de 5 persones o més	5,2	5,6	14,8	15,9	--	5,3	--	12,8
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Mono-parenta-litat	És una llar monoparental	11,9	6,4	24,9	10,0	--	7,0	--	13,5
	No és una llar monoparental	88,1	93,6	75,1	90,0	--	93,0	--	86,5
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
<18 anys	Algun menor de 18 anys	24,8	31,9	44,2	34,7	--	30,8	--	33,8
	Cap menor de 18 anys	75,2	68,1	55,8	65,3	--	69,2	--	66,2
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Mida de l'hàbitat	Més de 50.000 hab.	53,4	54,2	55,6	67,1	--	94,2	--	96,8
	Entre 20.001 i 50.000 hab.	12,3	11,1	16,5	14,7	--	3,1	--	1,2
	20.000 hab. o menys	34,3	34,7	27,9	18,2	--	2,7	--	2,0
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0
Tipus de barri	Barri en bones condicions	88,7	95,2	81,0	88,8	--	92,8	--	87,8
	Barri degradat marginal	11,3	4,8	19,0	11,2	--	7,2	--	12,2
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	--	100,0	--	100,0

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

4

L'eix econòmic de l'exclusió social

Continguts

4.1.	Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya	114
4.2.	Els indicadors de l'eix econòmic.....	116
4.3.	La precarització de l'ocupació com a factor d'exclusió	117
4.4.	La capacitat protectora davant l'exclusió dels ingressos econòmics segons el seu origen	120

Capítol 4

L'eix econòmic de l'exclusió social

Com s'ha explicat prèviament, l'exclusió social i el seu desenvolupament a través de l'ISES s'han estudiat partint de la base de tres grans eixos d'anàlisi de la situació de les llars, incloent-hi l'eix econòmic (els altres dos són l'eix polític i de ciutadania i l'eix social-relacional, que s'analitzen sota els epígrafs següents). L'eix econòmic s'endinsa en les característiques de la llar quant a la participació en la producció i la participació en el consum. En la dimensió relacionada amb l'ocupació (participació en la producció) s'examinen els processos que exclouen les llars i els seus membres d'una relació laboral normalitzada, mentre que la dimensió que es refereix al consum analitza la suficiència i/o la qualitat dels ingressos econòmics per a la participació en la societat i la privació de béns considerats bàsics.

Sota aquest epígraf s'analitzen les dificultats de la població de la diòcesi de Barcelona en relació amb les dues dimensions que conformen l'eix econòmic. Per això, s'examinen, en primer lloc, el percentatge de població –tant pel que fa a la població en situació d'exclusió com al conjunt de la població– que està afectada per problemes en aquestes dimensions, a la diòcesi de Barcelona i al conjunt de Catalunya, i l'evolució entre 2013 i 2018 a Catalunya (7). En segon lloc, s'analitzen els vuit indicadors que determinen aquestes situacions segons el percentatge de població afectada per problemes en cadascun dels indicadors, de nou des dels punts de vista comparatiu i evolutiu. Finalment, es consideren alguns elements específics relacionats amb aquestes dues dimensions de l'ex-

(7) No disposem de dades de l'any 2013 per a la diòcesi de Barcelona.

clusió, com són la precarització de l'ocupació (pobresa laboral i parcialitat de la jornada laboral) i la natura dels ingressos de la llar.

En tots els casos, l'èmfasi es posa fonamentalment en la identificació dels problemes que afecten la població en situació d'exclusió social (moderada i severa), així com en la identificació de les diferències principals entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya.

4.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya

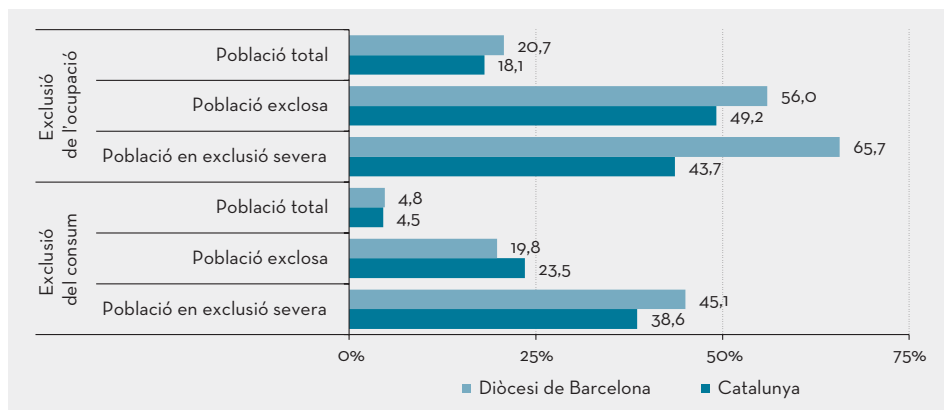
Recordem que el 22,8% de la població a la diòcesi de Barcelona està afectada per dificultats en l'eix econòmic i que, després de l'eix polític, aquest eix de l'exclusió és el que afecta un percentatge més gran. Més concretament, els resultats assenyalen que el **20,7% de la població de la diòcesi de Barcelona està afectada per situacions d'exclusió de l'ocupació i el 4,8%, per situacions d'exclusió del consum**. La incidència de problemes en aquestes dues dimensions és per als col·lectius en situació d'exclusió, lògicament, molt més gran: el 56% de la població en situació d'exclusió presenta problemes en l'eix de l'ocupació i el 19,8%, en l'eix del consum. En el cas del col·lectiu en situació d'exclusió severa els percentatges són encara més grans: el 65,7% de la població en aquesta situació presenta problemes en l'eix de l'ocupació i el 45,1%, en l'eix del consum.

En relació amb el conjunt de Catalunya, tant l'exclusió de l'ocupació com la del consum afecten a la diòcesi de Barcelona un major percentatge de la població –llevat de l'exclusió del consum entre la població en situació d'exclusió, que és una mica més alta en el cas de Catalunya–, cosa que palesa **una situació pitjor de l'exclusió social en l'eix econòmic a la diòcesi de Barcelona, almenys des d'un punt de vista comparat**. Les diferències entre ambdós territoris es produeixen especialment entre la població en situació d'exclusió severa tant en la dimensió de l'ocupació (65,7% a la diòcesi de Barcelona i 43,7% a Catalunya) com en la del consum (45,1% a la diòcesi de Barcelona i 38,6% a Catalunya).

Des del punt de vista evolutiu, a Catalunya, i d'acord amb el que s'ha assenyalat en l'apartat anterior, **la proporció de la població afectada per carències en l'eix econòmic s'ha reduït a la meitat entre 2013 i 2018 i ha passat del 41,6% al 20,6%**. El percentatge de persones en situació d'exclusió de l'ocupació també s'ha reduït a la meitat i ha passat del 39,6% al 18,1%, mentre que les situacions d'exclusió del consum s'han reduït en menor mesura i han passat del 6,8% al 4,5% en els darrers cinc anys.

GRÀFIC 41

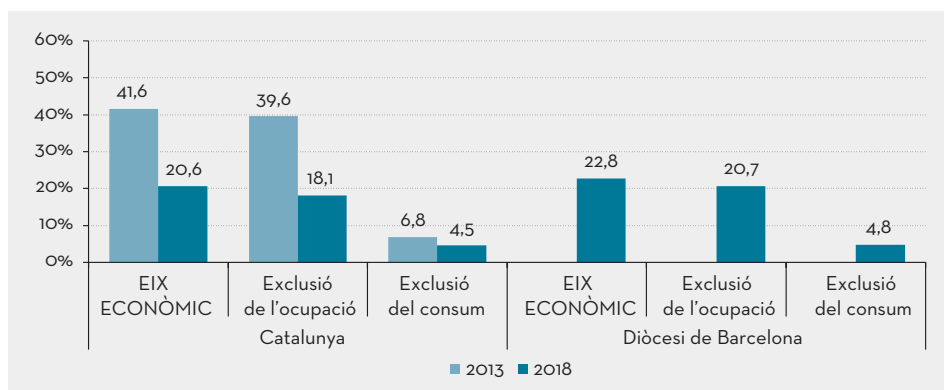
Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascuna de les dimensions de l'eix econòmic segons el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

GRÀFIC 42

Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'eix econòmic i les seves dimensions. 2013-2018

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

4.2. Els indicadors de l'eix econòmic

L'extensió de les situacions d'exclusió de l'ocupació i del consum es deriva de la incidència d'un total de vuit indicadors especialment vinculats a aquestes dues dimensions de la integració social. La taula 24 recull, tant per a la diòcesi de Barcelona com per a Catalunya i Espanya, el percentatge de la població afectada per cadascun d'aquests indicadors.

TAULA 24

Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada per l'eix econòmic i les seves dimensions. 2018

Dim.	Núm.	Indicadors	Espanya	Catalunya	Diòcesi de Barcelona
Ocupació	1	Llars la persona sustentadora principal de les quals és a l'atur des de fa almenys un any	3,6	2,1	2,5
	2	Llars la persona sustentadora principal de les quals té una feina d'exclusió (venda a domicili, venda ambulant de suport, venda ambulant marginal, empleades de la llar no qualificades, peons agrícoles eventuais temporers, recollidors de cartró i altres residus, repartiment de propaganda, mendicitat)	1,2	0,5	1,2
	3	Llars la persona sustentadora principal de les quals té una feina irregular: sense contracte i sense cobertura en la Seguretat Social	1,1	1,0	2,6
	4	Llars sense persones ocupades, ni pensionistes contributius, ni amb prestacions contributives per desocupació	5,8	2,7	4,9
	5	Llars amb almenys una persona desocupada sense formació ocupacional en l'últim any	20,0	16,5	17,6
	6	Llars amb totes les persones actives desocupades	7,0	4,3	5,5
Consum	7	Llars en pobresa severa (ingressos inferiors al 30% de la renda mediana equivalent), utilitzant el lliardar estable en euros constants com a mitjana de les 4 onades (2.945 € el 2007, 3.063 el 2009, 3.339 € el 2013 i 3.416 € el 2018)	5,1	3,2	3,3
	8	Llars en les quals hi ha privació d'almenys un bé considerat bàsic: aigua corrent, aigua calenta, energia elèctrica, evacuació d'aigües brutes, cuina, frigorífic, rentadora	1,4	2,2	2,4

Font: EINSFOESSA 2018.

La situació més estesa –de totes les relacionades amb l'exclusió de l'ocupació– és la relativa a les persones que resideixen en llars amb almenys una persona des-

ocupada i que no ha rebut formació ocupacional en el darrer any, la qual afecta el 17,6% de la població de la diòcesi de Barcelona. El segon indicador més estès –a gran distància del primer– és el referent a les llars que tenen totes les persones actives a l'atur, que afecta el 5,5% de la població. El tercer indicador més prevalent és el relatiu a les llars sense persones ocupades ni perceptores de prestacions contributives, el qual afecta el 4,9% de la població.

Tant en el cas de Catalunya com en el d'Espanya, els indicadors més estesos coincideixen amb els de la diòcesi de Barcelona, però difereixen en l'abast. A la diòcesi de Barcelona aquests problemes d'exclusió estan menys estesos que al conjunt d'Espanya, però més que a Catalunya.

Els indicadors relatius a la dimensió del consum són dos: les llars amb pobresa extrema i les llars amb privació material d'algun bé considerat bàsic. **El 3,3% de la població de la diòcesi de Barcelona es troba en una situació de pobresa extrema i el 2,4%, en una situació de privació material,** mesurada en els termes assenyalats. L'estimació en xifres absolutes de població seria d'unes 90.000 persones en el primer cas i de 64.000 en el segon.

Des del punt de vista comparatiu, gairebé no s'observen diferències entre la diòcesi de Barcelona i Catalunya. No obstant això, Espanya registra una xifra lleugerament més alta en el cas de les llars en situació de pobresa extrema (3,3% a la diòcesi de Barcelona, 3,2% a Catalunya i 5,1% a Espanya) i xifres lleugerament més reduïdes en el cas de les llars amb privació material (2,4% a la diòcesi de Barcelona, 2,2% a Catalunya i 1,4% a Espanya).

4.3. La precarització de l'ocupació com a factor d'exclusió

Més enllà de l'extensió dels indicadors específicament relacionats amb l'exclusió de l'ocupació i que conformen la bateria d'indicadors mitjançant la qual es construeix l'ISES, és convenient analitzar alguns elements vinculats amb l'àmbit de l'ocupació i, concretament, amb la seva progressiva precarització. Per això s'aborda, en primer lloc, el fenomen de la pobresa extrema en l'ocupació. Recordem que els nivells d'exclusió no són negligibles entre les llars sustentades per persones ocupades –el 20,6% de les quals estan en aquesta situació– i, principalment, que el 56,6% de les llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona estan sustentades per una persona ocupada en el mercat laboral. També, des d'una altra perspectiva, el 63% de les llars de la diòcesi de Barcelona consideren que els efectes de la recuperació econòmica no els han arribat encara. A Catalunya, el percentatge és del 67,9%.

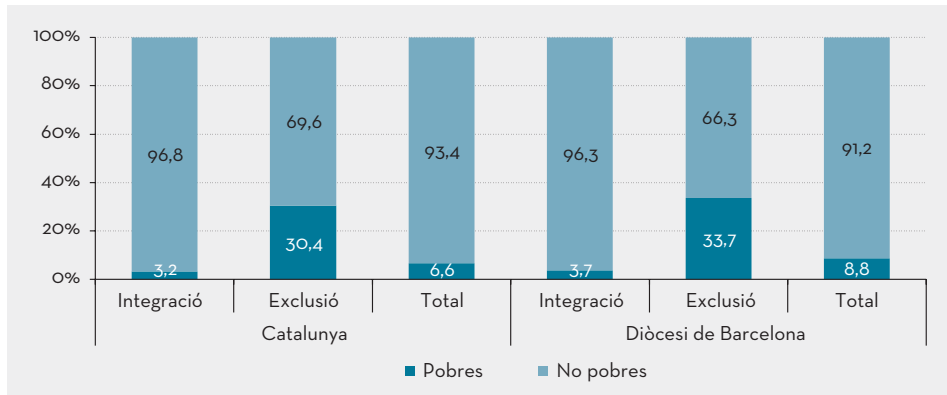
En aquest context, la qüestió de la pobresa en l'ocupació resulta un element essencial, en la mesura en què aquest fenomen augmenta el risc d'exclusió social i qüestiona la capacitat que la feina assalariada ha tingut tradicionalment en les nostres societats com a mecanisme de protecció davant la pobresa i l'exclusió. Aquesta debilitat ja coneguda del nostre mercat laboral s'ha aseptat en el nostre model de sortida de la crisi i n'ha aprofundit el caràcter estructural.

Per analitzar aquesta qüestió, el gràfic 43 recull la incidència de la pobresa entre les persones que indiquen que treballen, en funció de la situació d'integració o exclusió de les llars. D'acord amb aquestes dades, **la taxa de persones treballadores pobres a la diòcesi de Barcelona és d'un 8,8%**, més àmplia que la corresponent a Catalunya (6,6%). Per descomptat, també s'observa que aquesta taxa és substancialment més alta entre el col·lectiu en situació d'exclusió. En el cas de la diòcesi de Barcelona, **el 33,7% de les persones treballadores en situació d'exclusió són pobres, mentre que tan sols ho són el 3,7% de les que viuen en llars integrades**. Aquestes dades indiquen clarament en quina mesura la inserció laboral no és incompatible amb l'exclusió social.

En segon lloc, també la parcialitat de la jornada laboral es relaciona amb la precarietat laboral i incideix en les situacions d'exclusió. El nivell d'exclusió a les llars amb intensitat laboral mitjana o baixa –que recull situacions d'ocupació temporal i parcial– és més alt que a les llars amb intensitat laboral alta. També s'ha vist que un percentatge important de les llars en situació d'exclusió social –a la diòcesi de Barcelona, el 45,3%– registren una intensitat laboral mitjana (és a dir, han treballat entre el 20% i el 80% de la jornada anual disponible).

GRÀFIC 43

Taxa de persones treballadores* en situació de pobresa (per sota del 60% de la mediana) a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya per nivell d'integració social. 2018

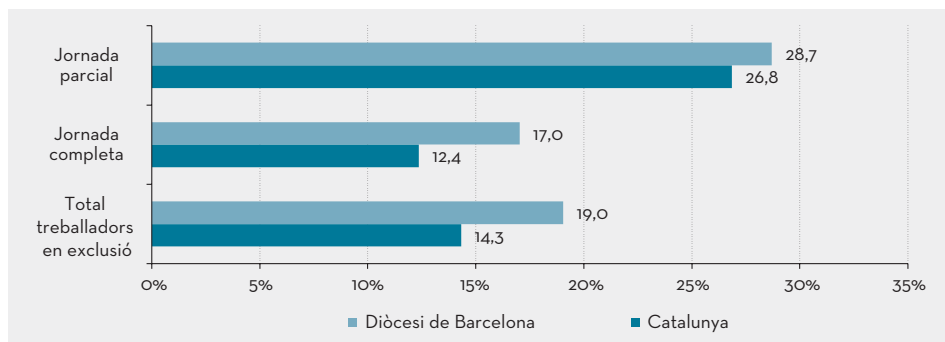

* Els percentatges d'aquest gràfic s'han calculat a partir de la població que en el moment en què es va dur a terme l'enquesta va declarar que treballava.

Font: EINSFOESSA 2018.

El gràfic 44 analitza l'extensió de les situacions d'exclusió a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya en funció de la parcialitat de la jornada laboral al llarg de l'any (8). Com succeïa amb la pobresa laboral, **els nivells d'exclusió són més alts entre els que treballen a jornada parcial (28,7%) que entre els que ho fan a jornada completa (17%). Per al conjunt de persones treballadores les taxes d'exclusió són del 19% a la diòcesi de Barcelona i del 14,3% a Catalunya**, independentment de la seva jornada laboral. Aquestes xifres són superiors al que hem definit com a pobresa laboral en el gràfic 43. Els salaris baixos no només col·loquen les persones i les llars en situació de pobresa econòmica, sinó que també generen situacions d'exclusió no estrictament monetària, o si més no s'hi correlacionen.

(8) S'ha considerat que són persones treballadores a temps parcial les que han treballat almenys un mes durant 2017 i que, durant almenys un dels mesos en què han treballat, han tingut una jornada inferior a 35 hores setmanals. Per la seva banda, les persones treballadores a jornada completa són les que durant tots els mesos que han treballat el 2017 han tingut una jornada igual o superior a 35 hores setmanals.

GRÀFIC 44**Percentatge de la població treballadora de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que es troba en exclusió social segons el tipus de jornada. 2017***

* En aquest gràfic els percentatges s'han calculat a partir de la població que indica que ha treballat en alguna mesura l'any 2017. La dada del total de treballadors en situació d'exclusió el 2018 és del 13,6% a Catalunya i del 16,5% a la diòcesi de Barcelona.

Font: EINSFOESSA 2018.

A més de la seva major vinculació amb les situacions d'exclusió, cal assenyalar l'important component d'involuntarietat de la feina a temps parcial. A la diòcesi de Barcelona un 51,2% de la població que treballa amb una jornada de tipus parcial –sense diferències respecte del conjunt de Catalunya (51,1%)– al·lega com a motiu principal pel qual no ha dut a terme una feina a temps complet el fet de no haver-ne pogut trobar. En el 20,7% dels casos –el 16,4% a Catalunya– el motiu de la jornada parcial es relaciona amb la cura de menors, adults malalts, persones amb discapacitat o grans, i en el 6,7% dels casos –el 3,3% a Catalunya– està relacionat amb altres obligacions familiars o personals.

4.4. La capacitat protectora davant l'exclusió dels ingressos econòmics segons el seu origen

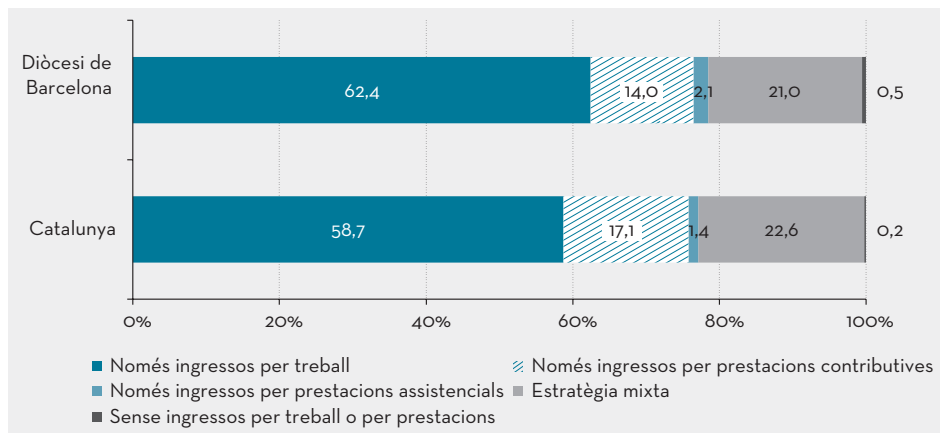
Atès que no totes les llars les integren persones ocupades ni tan sols actives i que existeixen altres fonts d'ingressos a més dels que procedeixen del treball, és molt adequat analitzar la distribució de les llars en funció del tipus d'ingressos que perceben per poder oferir una panoràmica global i observar fins a quin punt l'origen dels ingressos està relacionat amb les situacions d'exclusió social.

Amb aquest objectiu, s'ha elaborat una variable que defineix la tipologia (9) d'ingressos percebuts l'any 2007 pels diferents membres de la llar en funció de l'origen dels ingressos: si, per exemple, són del treball o d'algun tipus de prestació o si l'estratègia d'ingressos combina diverses modalitats.

Al voltant de sis de cada deu persones residents a la diòcesi de Barcelona (62,4%) viuen en llars els ingressos de les quals procedeixen exclusivament de les rendes del treball; el 14% ho fa en llars que reben només prestacions de tipus contributiu i un 21%, aproximadament una cinquena part, en llars que, d'acord amb l'origen dels ingressos, presenten una estratègia mixta. El 2,6% restant de la població es divideix entre els que resideixen en llars que únicament reben prestacions assistencials (2,1%) i els que no compten amb ingressos per treball o per prestacions (0,5%).

GRÀFIC 45

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya pel tipus d'ingressos de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

- (9) Aquesta variable s'ha confeccionat així: (1) només ingressos per treball: inclou les llars els ingressos de les quals procedeixen exclusivament del treball; (2) només ingressos per prestacions contributives: inclou les llars els ingressos de les quals procedeixen exclusivament de prestacions de tipus contributiu; (3) només ingressos per prestacions assistencials: s'hi inclouen les llars la font d'ingressos única de les quals són les prestacions de tipus no contributiu; (4) estratègia mixta: inclou les llars amb més d'un tipus d'ingressos, i (5) sense ingressos: inclou les llars que no tenen ni ingressos procedents del treball ni de prestacions.

Des d'una perspectiva comparada, no hi ha diferències significatives entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya, tot i que és lleugerament més alta en la primera la proporció de població resident en llars els ingressos de les quals estan vinculats de manera exclusiva a la feina (62,4% enfront de 58,7% a Catalunya) i de les que només tenen ingressos per prestacions assistencials (2,1% enfront d'1,4%). Per contra, és menor a la diòcesi de Barcelona el percentatge de residents en llars només amb ingressos per prestacions contributives (14% enfront de 17,1%) i en llars que mantenen una estratègia mixta (21% enfront de 22,6% a Catalunya).

Aquest pes relatiu més baix de les llars que només perceben ingressos procedents del treball s'observa també entre el col·lectiu en situació d'exclusió social: **a la diòcesi de Barcelona la població que resideix en llars que només perceben ingressos per treball representa el 45,6% de les persones en situació d'exclusió**, mentre que a Catalunya la meitat de la població està en aquesta mateixa situació (50%). D'altra banda, entre la població en situació d'exclusió social, **a la diòcesi de Barcelona el 34,6% resideix en llars que necessiten una estratègia combinada** d'ingressos per poder satisfer les seves necessitats, mentre que, al conjunt de Catalunya, degut a una major fortalesa de l'ocupació, la proporció de llars empeses a combinar les fonts d'ingressos no és tan àmplia (25,2%).

TAULA 25

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya pel tipus d'ingressos de la llar segons el nivell d'integració social. 2018

	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	Integració	Exclusió	Total	Integració	Exclusió	Total
Només ingressos per treball	60,8	50,0	58,7	68,1	45,6	62,4
Només ingressos per prestacions contributives	17,1	16,8	17,1	15,3	10,2	14,0
Només ingressos per prestacions assistencials	0,0	7,0	1,4	0,1	8,0	2,1
Estratègia mixta	22,0	25,2	22,6	16,4	34,6	21,0
Sense ingressos per treball o per prestacions	0,0	0,9	0,2	0,1	1,7	0,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

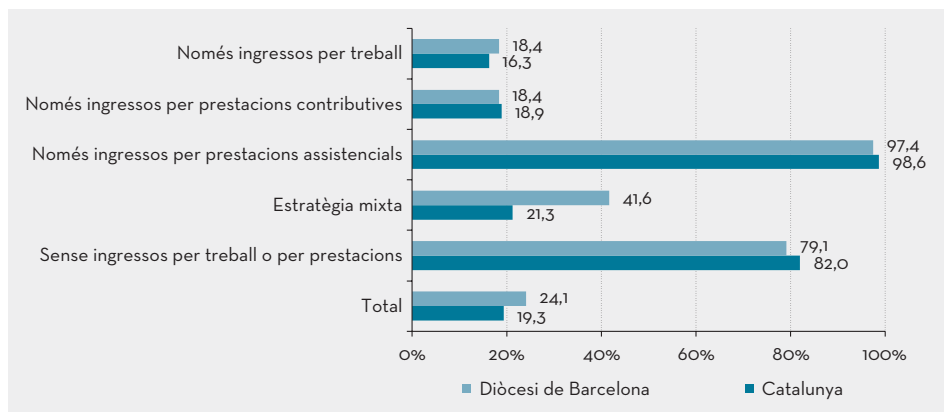
Font: EINSFOESSA 2018.

Des d'una altra perspectiva, quan s'analitza la incidència de l'exclusió social segons el tipus d'ingressos de les llars, **s'observa de manera molt clara que la**

població que està més protegida davant l'exclusió social és la que resideix en llars els ingressos de les quals procedeixen exclusivament o bé del treball (18,4%) o bé de les prestacions contributives (18,4%), entre les quals destaquen fonamentalment les pensions de jubilació. En ambdós casos, el percentatge de població afectada per situacions d'exclusió és inferior al de la població total (24,1%). Després d'aquestes llars, es troben les que combinen diferents fonts d'ingressos (41,6%) i que presenten, per la seva banda, una incidència de l'exclusió social més alta, però, en tot cas, no gaire allunyada de la de la població total (24,1%). Al contrari, la incidència de l'exclusió es dispara a les llars sense ingressos (fins al 79,1% a la diòcesi de Barcelona i fins al 82% a Catalunya) i en les que tan sols compten amb prestacions assistencials, la taxa d'exclusió de les quals arriba pràcticament a la totalitat del col·lectiu (97,4% a la diòcesi de Barcelona i 98,6% a Catalunya).

GRÀFIC 46

Percentatge de població en situació d'exclusió social de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus d'ingressos de la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

5

L'eix polític i de ciutadania de l'exclusió social

Continguts

5.1.	Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya	127
5.2.	Els indicadors de l'eix polític i de ciutadania.....	130
5.3.	La participació civicopolítica com a constructora d'integració social.....	132
5.4.	Situacions d'exclusió social i condicions d'accés a l'educació.....	134
5.5.	Algunes claus que aprofundeixen en la relació entre l'habitatge i l'exclusió social.....	135
5.6.	Salut, discapacitat, dependència i exclusió social.....	139

Capítol 5

L'eix polític i de ciutadania de l'exclusió social

5.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya

En el marc metodològic de l'Enquesta FOESSA, el segon gran eix de l'exclusió es refereix a l'eix polític i de ciutadania, el qual fa referència a l'exclusió de la participació política, de l'educació, de l'habitatge i de la salut. En la dimensió de la participació política s'observa el dret a elegir els representants polítics i a ser elegits, així com la capacitat efectiva de participació política i ciutadana. En les dimensions relacionades amb la ciutadania, es considera l'accés en condicions similars al conjunt de la població a l'educació, l'habitatge i la salut.

Igual que en el cas anterior, s'analitzen, en primer lloc, el percentatge de població que –tant pel que fa a la població en situació d'exclusió com al conjunt de la població– està afectada per problemes en aquestes dimensions, a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya, i l'evolució entre 2013 i 2018 a Catalunya. En segon lloc, s'analitzen els dinou indicadors que determinen aquestes situacions pel que fa al percentatge de població afectada per problemes en cadascun d'ells, novament des dels punts de vista comparatiu i evolutiu. Finalment, s'analitzen alguns elements específics relacionats amb aquestes quatre dimensions de l'exclusió, com la satisfacció amb el funcionament de la democràcia, la participació civopolítica, la percepció de beques i la dificultat per atendre la despesa en material escolar, el règim de tinença de l'habitatge, els problemes econòmics relacionats amb l'habitatge o l'existència de situacions de discapacitat i dependència, en l'àmbit de la salut.

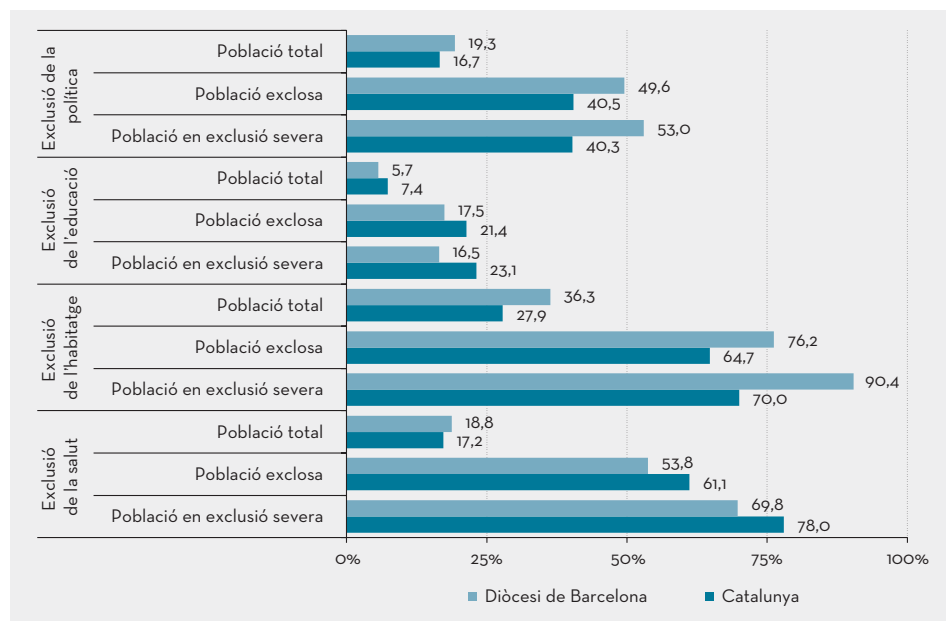
Igual que en l'apartat anterior, l'èmfasi es posa fonamentalment en la identificació dels problemes que afecten el col·lectiu en situació d'exclusió social (moderada i severa), així com en la identificació de les diferències principals entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya.

El gràfic 47 recull algunes de les dades ja detallades en l'apartat anterior en relació amb el percentatge de persones afectades per dificultats en cadascuna de les quatre dimensions que conformen aquest eix, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya, diferenciant el conjunt de la població, la població en situació d'exclusió en conjunt (moderada i severa) i, específicament, la població en situació d'exclusió social severa. Les dades palesen que **la dimensió que genera situacions problemàtiques a un percentatge més alt és la relativa a l'habitatge, amb un 36,3% de la població afectada per dificultats en aquest eix. Entre les persones en situació d'exclusió, el percentatge és del 76,2% i entre les que estan en situació d'exclusió severa, del 90,4%**. En el cas de la política, el percentatge de població afectada per l'exclusió és del 19,3%; en el cas de la salut, del 18,8%, i en el de l'educació, del 5,7%. Quant a l'exclusió de l'habitatge i de la política, les taxes d'exclusió són a la diòcesi de Barcelona més altes que a Catalunya –tant en el cas de la població total com entre els col·lectius en situació d'exclusió i exclusió severa. En el cas de l'exclusió de l'educació –independentment del col·lectiu poblacional considerat– i de la salut entre la població en situació d'exclusió i exclusió severa, les taxes d'exclusió són a la diòcesi de Barcelona més reduïdes que a Catalunya.

Des del punt de vista evolutiu, **a Catalunya s'ha reduït clarament entre 2013 i 2018 el percentatge de població afectada per dificultats en aquestes dimensions, excepte en el cas de l'exclusió de l'educació, en què el percentatge pràcticament es manté**. En la totalitat de l'eix de l'exclusió política i de ciutadania la incidència ha disminuït en un 15%.

GRÀFIC 47

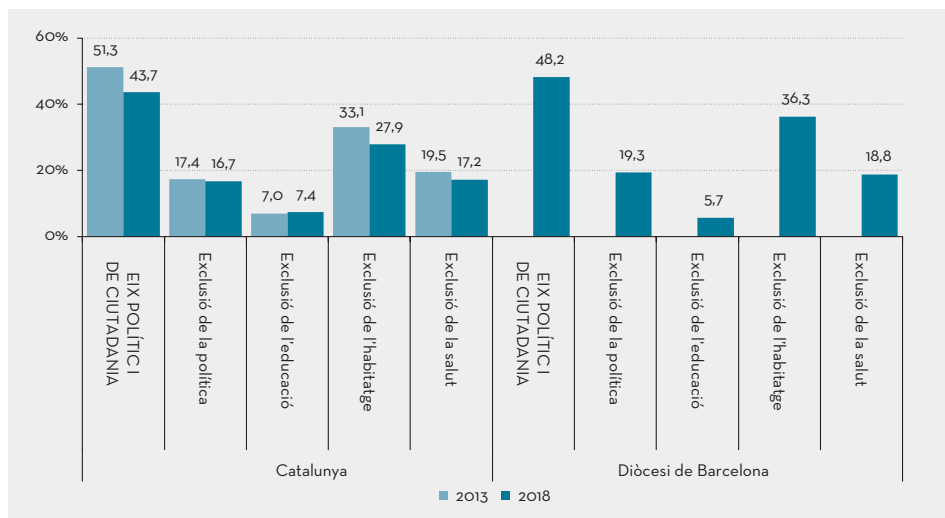
Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascuna de les dimensions de l'eix polític i de ciutadania segons el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

GRÀFIC 48

Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'eix polític i de ciutadania

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

5.2. Els indicadors de l'eix polític i de ciutadania

Les quatre dimensions analitzades en aquest eix recullen dinou indicadors diferents. Si ens cenyim a la situació de la diòcesi de Barcelona, observem que **la problemàtica més freqüent és la relativa a la de les llars amb amuntegament severa, que afecta el 20,4% de la població (o, en termes absoluts, més de 547.000 persones)**. Hi segueixen la relativa a la població en llars amb despeses excessives de l'habitatge (16,9% en total, més de 455.000 persones), les llars amb alguna persona major d'edat amb dificultat per exercir el dret a elegir els seus representants i a ser elegida (15,2%) i les llars que han deixat de comprar medicaments o seguir un tractament o una dieta per problemes econòmics (13,1%).

Les diferències més grans entre la diòcesi de Barcelona i el conjunt de Catalunya i Espanya s'observen en el pes més alt que tenen en la primera les llars en una situació de amuntegament severa (20,4% a la diòcesi de Barcelona, 12,6% a Catalunya i 6,7% a Espanya), així com les que suporten despeses excessives de l'habitatge (16,9% a la diòcesi de Barcelona enfront de 12,4% a Catalunya i 11% a Espanya) i les que han deixat de comprar medicaments o seguir tractaments o dietes per problemes econòmics (13,1% enfront de 10,3% a Catalunya i 8,8% a Espanya).

TAULA 26

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada pels indicadors d'exclusió social de l'eix polític i de ciutadania. 2018

Dim.	Núm.	Indicadores	Espanya	Catalunya	Diòcesi de Barcelona
Política	9	Llars amb persones sense dret a elegir els seus representants i a ser elegides: llars amb alguna persona major de 18 de nacionalitat extracomunitària (sense conveni de reciprocitat)	7,6	12,9	15,2
	10	Llars amb alguna persona sense capacitat efectiva de ser considerada i d'influir en el procés de presa de decisions col·lectives: no participa en les eleccions per manca d'interès ni és membre de cap entitat ciutadana	6,1	4,1	4,7
Educació	11	Llars amb persones de 3 a 15 anys no escolaritzades durant el curs 2017-2018	0,7	0,5	0,4
	12	Llars en les quals ningú de 16 a 64 anys no té estudis: de 16 a 54 sense acabar EGB, ESO o graduat escolar; de 55 a 64 anys, menys de 5 anys d'escolarització	4,7	5,5	3,9
	13	Llars en les quals alguna persona major de 65 anys no sap llegir i escriure o no anat a escola	1,6	1,6	1,8
	14	Llars amb situacions d'infrahabitatge: xaboles, baixos comercials, barraques, prefabricades o similar	0,3	0,5	0,3
Habitatge	15	Llars amb deficiències constructives severes, situació de ruïna i/o necessitat de rehabilitar la major part de les estructures de l'habitatge	2,0	2,7	3,0
	16	Llars amb situacions d'insalubritat: humitat, brutor i olors	6,9	7,8	6,8
	17	Llars amb situacions d'amuntegament (<15 metres quadrats per persona)	6,7	12,6	20,4
	18	Llars amb tinença de l'habitatge en precari: facilitat gratuïtament per altres persones o institucions, rellogat, ocupat il·legalment, haver patit algun tipus d'amenaça d'expulsió de l'habitatge	3,9	3,9	6,5
	19	Llars en un entorn molt degradat i/o en un barri conflictiu	1,5	1,1	2,1
	20	Llars amb barreres arquitectòniques on viuen persones que pateixen discapacitat	3,5	1,9	3,8
	21	Llars amb despeses excessives en l'habitatge (ingressos-despeses en habitatge < llindar de pobresa severa) o amb deutes relacionats amb el pagament de l'habitatge i els subministraments de l'habitatge	11,0	12,4	16,9

TAULA 26**Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada pels indicadors d'exclusió social de l'eix polític i de ciutadania. 2018**
(Continua)

Dim.	Núm.	Indicadores	Espanya	Catalunya	Diòcesi de Barcelona
Salud	22	Llars amb alguna persona sense cobertura sanitària	0,8	1,4	1,7
	23	Llars en les quals algú ha passat fam amb freqüència en els últims 10 anys o en passa ara mateix	2,6	3,7	3,6
	24	Llars en les quals tots els adults pateixen discapacitat, malaltia crònica o problemes severas de salut que els generen limitacions per a les activitats de la vida diària	2,5	2,2	3,6
	25	Llars amb alguna persona dependent que necessita ajuda o cures d'una altra persona (per dur a terme les activitats de la vida diària) i que no la rep	0,9	0,8	1,6
	26	Llars amb algun malalt severa o crònic que no ha rebut assistència mèdica per a la dita malaltia	1,6	2,8	0,5
	27	Llars que han deixat de comprar medicaments o seguir tractaments o dietes per problemes econòmics	8,8	10,3	13,1

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

5.3. La participació civicopolítica com a constructora d'integració social

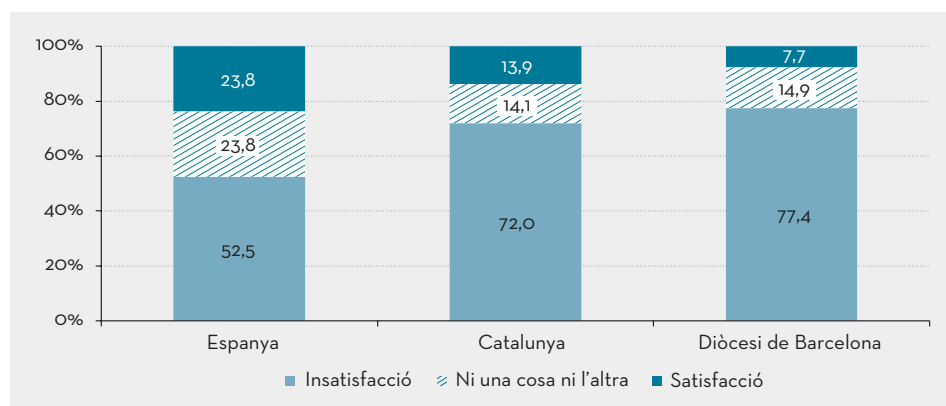
La participació efectiva en el procés de presa de decisions és un dels elements clau sobre el qual hem construït el nostre model d'integració en la societat. En una anàlisi multidimensional de l'exclusió no pot faltar el concepte de participació social com a vertebrador d'aquest model. Per això, més enllà dels indicadors utilitzats per construir l'ISES, és convenient també analitzar com afecten el conjunt de la població i especialment la població en situació d'exclusió social determinades qüestions relacionades amb la participació cívica i política.

Una d'aquestes és la satisfacció amb el funcionament de la democràcia, indicador que s'ha anat deteriorant en els últims anys, per al conjunt de la població, com a conseqüència de la crisi política i institucional generada després

de la crisi econòmica de 2008. Però existeixen en aquest àmbit diferències entre la diòcesi de Barcelona, Catalunya i Espanya? Les dades del gràfic 49 palesen **que la diòcesi de Barcelona presenta nivells d'insatisfacció amb el funcionament de la democràcia encara més alts que els de Catalunya en conjunt, ja de per si molt més alts que els que es registren per al conjunt d'Espanya**. Concretament, la proporció de llars insatisfetes és del 77,4% a la diòcesi de Barcelona, el 72% en el cas de Catalunya i el 52,5% en el conjunt de l'Estat.

GRÀFIC 49

Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya pel grau de satisfacció amb el funcionament de la democràcia. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

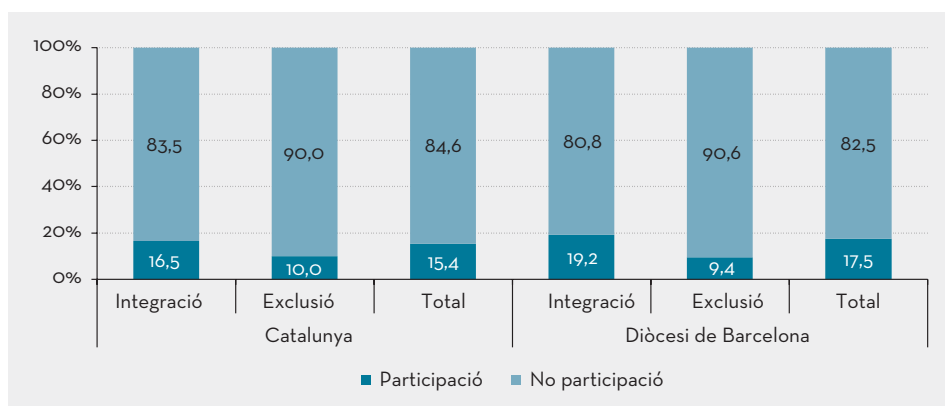
El mateix ocorre quan s'analitzen les taxes de participació civico-política. El gràfic 50 recull el percentatge de llars que participen sempre o gairebé sempre en les diferents convocatòries electorals (municipals, autonòmiques i generals) i formen part, com a membres actius o no actius, d'almenys una organització de tipus civico-política (associacions religioses, sindicats, partits polítics, organitzacions ecologistes, associacions de veïns, de dones, de joves, de persones grans o educatives), i es diferencien els nivells de participació per al conjunt de la població, per a les persones en situació d'integració social i per a les persones en situació d'exclusió.

Tenint en compte aquests criteris, **la taxa de participació política de les llars en situació d'exclusió social és del 9,4% a la diòcesi de Barcelona, una proporció més baixa que la de les llars en situació d'integració (19,2%)**. A Catalunya, les diferències són una mica més petites i la participació cívica i política

del col·lectiu en situació d'exclusió social implica una de cada deu llars (10%), tot i que les taxes són també més reduïdes que les de les llars que viuen en situació d'integració (16,5%).

GRÀFIC 50

Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per a cada nivell d'integració social per l'existència d'una participació civicipolítica activa. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

5.4. Situacions d'exclusió social i condicions d'accés a l'educació

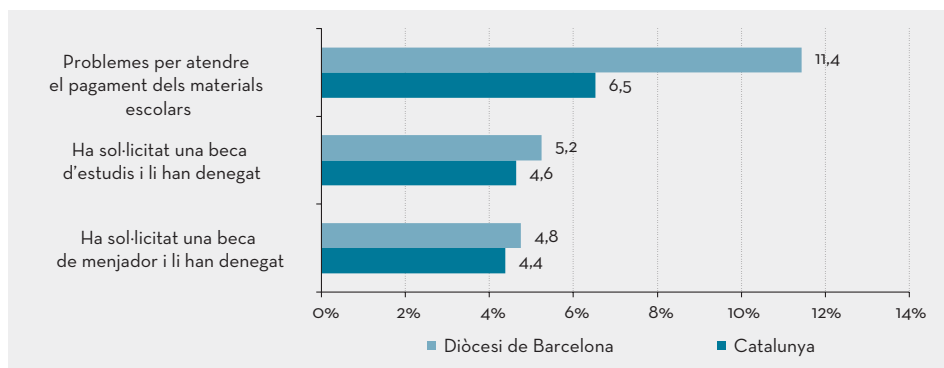
En el capítol anterior s'ha palesat la vinculació que existeix entre el nivell educatiu de la persona sustentadora principal de la llar i les situacions d'exclusió. Cal recordar que a la diòcesi de Barcelona les llars sustentades per persones sense estudis o amb estudis primaris incomplets registren uns nivells d'exclusió del 34,2%, enfront del 10,1% de les sustentades per persones amb estudis universitaris, i que el 29,1% de les persones en situació d'exclusió pertanyen a la franja educativa més baixa.

Juntament amb aquests elements bàsics, és important destacar també que **l'11,4% de la població de la diòcesi de Barcelona resideix en llars que tenen dificultats per atendre la despesa en material escolar, xifra superior a la registrada a Catalunya (6,5%)**, que el 5,2% ha sol·licitat una beca d'estudis i li ha estat denegada i que el 4,8% ha sol·licitat una beca de menjador i li ha estat denegada igualment. Aquestes xifres són lleugerament més altes que a Catalunya en aquests dos últims casos també, ja que els percentatges de denegació han estat del 4,6% i del 4,4%, respectivament.

Malgrat que tenen una incidència relativament baixa entre la població total, les dificultats econòmiques per adquirir els materials escolars afecten un 34% de la població en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona i un 26% de la població en aquesta mateixa situació de Catalunya.

GRÀFIC 51

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que per problemes econòmics s'han enfrontat a diferents situacions en l'àmbit de l'educació al llarg del darrer any. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

5.5. Algunes claus que aprofundeixen en la relació entre l'habitatge i l'exclusió social

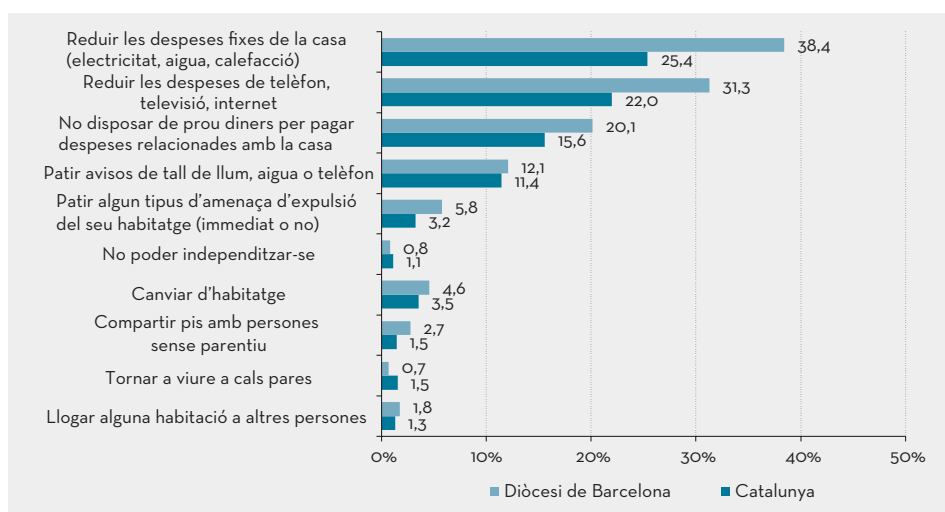
Ja hem assenyalat que un percentatge molt important de les persones en situació d'exclusió social –el 76,2% a la diòcesi de Barcelona i el 64,7% a Catalunya– troben dificultats importants en l'àmbit de l'habitatge. Per això, és convenient analitzar quin impacte tenen per a les persones en situació d'exclusió social i per al conjunt de la població determinades carències vinculades a l'habitatge.

En aquest sentit, les dades que s'ofereixen a continuació palesen la relativa extensió, entre el conjunt de la població de la diòcesi de Barcelona, de determinades situacions problemàtiques en l'àmbit de l'habitatge derivades en gran mesura de la insuficiència dels seus recursos econòmics, dels costos energètics i de la manca de desenvolupament d'unes polítiques públiques que aconseguixin reduir prou les dificultats en aquesta dimensió. D'aquesta manera, **el 38,4% de la població de la diòcesi de Barcelona s'ha vist obligada a reduir les despeses de subministraments de l'habitatge (electricitat, aigua, gas); el 31,3%, les despeses de telèfon, televisió o internet, el 20,1% s'ha trobat sense prou diners per al pagament de**

despeses relacionades amb l'habitatge i el 12,1% ha hagut de fer front a avisos de tall en el subministrament de llum, aigua o telèfon. En tots els casos, llevat pel que fa a la possibilitat d'independitzar-se i a la tornada a l'habitatge dels progenitors –que, en qualsevol cas, afecten una part molt reduïda de la població–, el percentatge de persones afectades és a la diòcesi de Barcelona una mica més alt que a Catalunya.

GRÀFIC 52

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya en llars que s'han enfrontat a diferents situacions en l'àmbit de l'habitatge per problemes econòmics al llarg del darrer any. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

En relació amb aquesta qüestió, una part no negligible de les llars de la diòcesi de Barcelona s'han vist obligades a endarrerir amb certa freqüència –en dues ocasions o més– el pagament de rebuts relacionats amb els subministraments domèstics (13,4%), els pagaments relacionats amb l'habitatge (lloguer o hipoteca) (6,7%), el pagament de multes, impostos o cotitzacions a l'Administració (2,6%) o l'amortització de préstecs personals i targetes de crèdit (0,7%). El 15,3% de les llars s'ha endarrerit en més de dues ocasions en almenys un d'aquests pagaments a la diòcesi de Barcelona i l'11,4%, a Catalunya. En concret, el 36,3% de les persones que han contret aquests deutes o han incorregut en endarreriments assenyalen que han pogut posar-se al dia i el 28,1% considera que ho farà a curt termini, enfront del 26,4% i el 27,7%, res-

pectivament, a Catalunya. De fet, a Catalunya, el 3,1% de les llars han hagut de renegociar crèdits o finançament per problemes econòmics. El percentatge és una mica més alt a la diòcesi de Barcelona, del 3,9%.

TAULA 27

Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que s'han endarrerit en dues ocasions o més en el pagament de diversos rebuts segons la seva capacitat per saldar els deutes. 2018

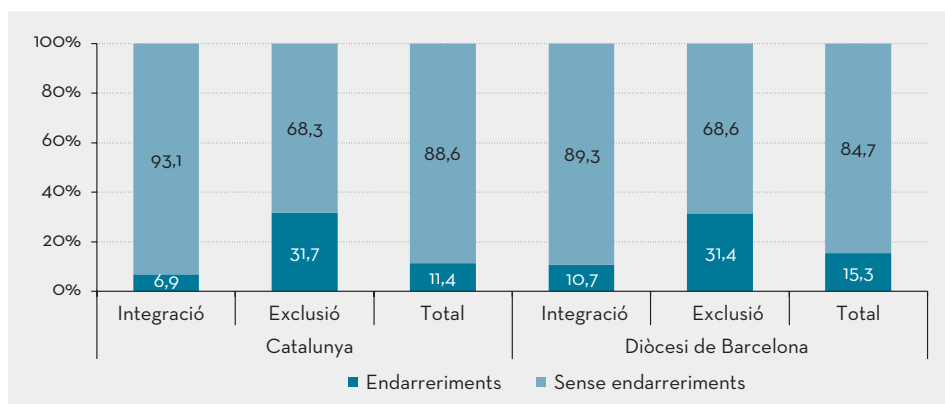
	Catalunya	Diòcesi de Barcelona
Sí, he pogut	26,4	36,3
Sí, podré a curt termini (en 12 mesos o menys)	27,7	28,1
No, trigaré més	30,1	21,1
No podré en molt de temps	13,8	12,9
No ho sé	1,9	1,6
Total	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

Com seria esperable, el risc **d'haver incorregut en aquest tipus d'endarreriments en assumptes relacionats amb l'habitatge és molt més alt entre les llars en situació d'exclusió social (31,4%) que entre els que estan en situació d'integració (10,7%)**. D'aquesta manera, si bé és cert que gairebé set de cada deu llars en situació d'exclusió social no s'han vist obligades a endarrerir els pagaments, no pot deixar de destacar-se l'impacte diferencial que tenen aquestes situacions d'endeutament en l'espai social de l'exclusió.

GRÀFIC 53

Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per cada nivell d'integració social per existència de dos endarreriments o més en el pagament de diferents rebuts al llarg del darrer any, 2018

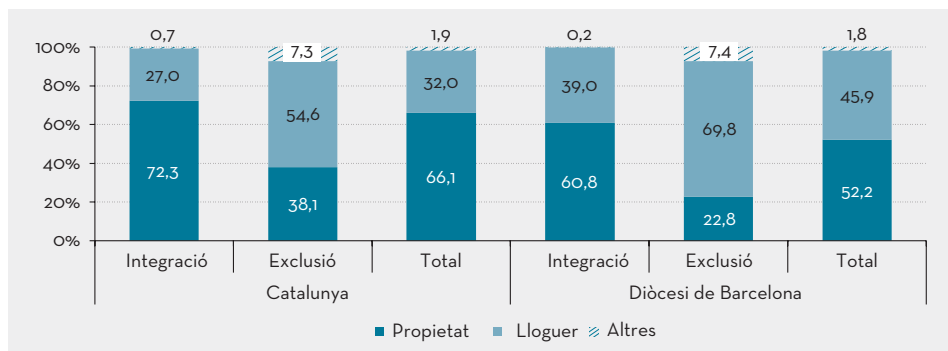

Font: EINSFOESSA 2018.

Un altre dels elements significatius en relació amb la dimensió de l'habitatge és el recurs diferencial per part de la població en situació d'exclusió social a l'habitatge de lloguer, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya. D'aquesta manera, com s'observa en el gràfic 54, **gairebé set de cada deu llars a la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió social (69,8%) han accedit al seu habitatge en règim de lloguer, enfront del 39% de la població en situació d'integració social**, que recorre molt més a l'habitatge en propietat. La situació és la mateixa a Catalunya, si bé el recurs diferencial a l'habitatge de lloguer és per a les llars en situació d'exclusió de la diòcesi de Barcelona més clar encara que per a les de Catalunya: en efecte, a Catalunya, el 54,6% de les llars en situació d'exclusió viuen de lloguer, xifra que duplica el percentatge de les persones en situació d'integració social (27%).

GRÀFIC 54

Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per a cada nivell d'integració social per règim de tinença de l'habitatge. 2018

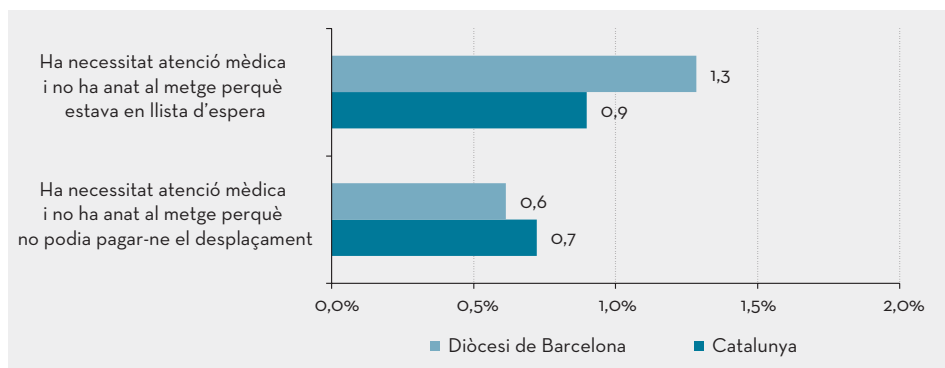
Font: EINSFOESSA 2018.

5.6. Salut, discapacitat, dependència i exclusió social

Nombrosos estudis han palesat l'impacte que la desigualtat econòmica té en les diferències quant a estat de salut, morbiditat i mortalitat, així com el vincle que existeix entre problemes de salut i exclusió social. En les pàgines precedents ja s'ha assenyalat que l'1,7% de la població de la diòcesi de Barcelona resideix en llars en els quals almenys una persona no té cobertura sanitària, que el 3,6% resideix en llars en els quals s'ha patit fam en els últims deu anys, i que el 13,1% viu en llars que han deixat de comprar medicaments i/o de seguir dietes per problemes econòmics. En tot cas, d'acord amb les dades de l'enquesta, és molt reduït a la diòcesi de Barcelona el percentatge de població que s'ha enfrontat a problemes importants d'accés a l'atenció sanitària degut a problemes d'accessibilitat física o a dificultats d'accés al servei. D'aquesta manera, d'acord amb les dades del gràfic 55, només el 0,6% de la població ha necessitat atenció mèdica i no hi ha pogut accedir perquè no n'ha pogut pagar el desplaçament –el 0,7% en el cas de Catalunya. Igualment, l'1,3% de la població de la diòcesi de Barcelona ha necessitat atenció mèdica i no n'ha rebut perquè estava en llista d'espera –el 0,9% en el cas de Catalunya.

GRÀFIC 55

Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que, per problemes econòmics, s'han enfrontat a diferents situacions en l'àmbit de la sanitat al llarg del darrer any. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

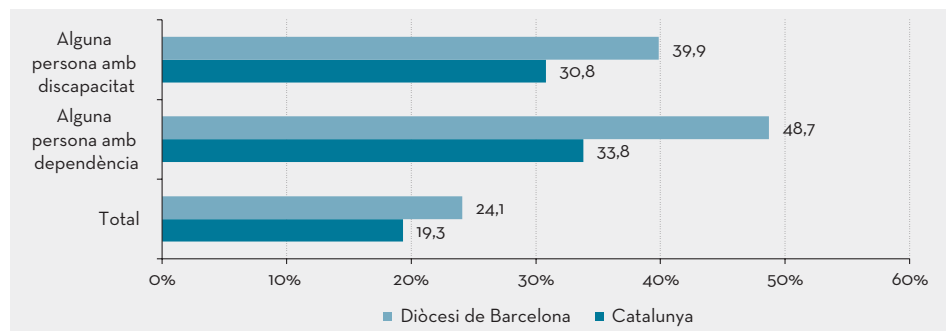
L'exclusió social també es relaciona clarament amb la presència de persones amb alguna discapacitat i/o amb dependència a la llar. **La incidència de l'exclusió social, que en el conjunt de la població de la diòcesi de Barcelona és del 24,1%, s'eleva fins a un 39,9% en el cas de la població en llars amb alguna persona amb discapacitat (10) i fins a un 48,7% en el cas de la que viu en llars en les quals hi ha alguna persona dependent (11).** Amb tot, i des d'una perspectiva comparada, els resultats obtinguts palesen que la incidència de l'exclusió per a ambdós grups és més alta a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya.

(10) Aquesta variable ha estat dissenyada a partir de la proporció de persones que tenen un certificat de discapacitat, independentment del grau de discapacitat reconegut.

(11) Es consideren dependents les persones a les quals s'ha reconegut una situació de dependència.

GRÀFIC 56

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'exclusió social per la presència a la llar d'alguna persona amb discapacitat o dependència. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

The background is a solid blue color. In the upper right corner, there is a large, faint, light blue graphic consisting of several concentric circles and overlapping rectangular shapes, some of which are filled with a fine grid pattern. A large, dark blue number '6' is positioned in the upper right area, partially overlapping the geometric pattern.

6

On the left side of the page, there are two faint, light blue geometric shapes: a rectangle and a trapezoid, both tilted at an angle.

L'eix social i relacional de l'exclusió social

Continguts

6.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya.....	145
6.2. Els indicadors de l'eix social i relacional	147
6.2. Xarxa social i exclusió	149

Capítol 6

L'eix social i relacional de l'exclusió social

6.1. Situació actual, evolució i diferències principals amb Catalunya

Finalment, el tercer gran eix de l'exclusió descriu l'àmbit social relacional, que fa referència fonamentalment a les situacions de conflicte i aïllament social. Les persones s'interrelacionen en la vida quotidiana amb altres persones del seu entorn, en l'àmbit del veïnat, de la família, de la comunitat ètnica, lúdica o religiosa, etc. Aquestes interrelacions generen xarxes de solidaritat que constitueixen autèntics recursos socials (capital social), però també generen processos de pertinença i d'identitat no menys importants en la dimensió simbòlica de la integració social. Atesa la dificultat per establir indicadors per analitzar aquests tipus d'interrelacions, aquestes situacions es diferencien en dues dimensions: d'una banda, l'aïllament social com a forma d'exclusió, és a dir, l'absència de vincles socials, la manca de suport social, principalment a través de la institució familiar, però també a través de vincles comunitaris basats en el veïnatge o altres elements; d'altra banda, la dimensió de conflicte social, en la qual hem inclòs les relacions socials adverses o conflictives, i l'espai de conflictivitat social i/o familiar (conductes anòmiques, addiccions, maltractaments, relacions veïnals i familiars deteriorades).

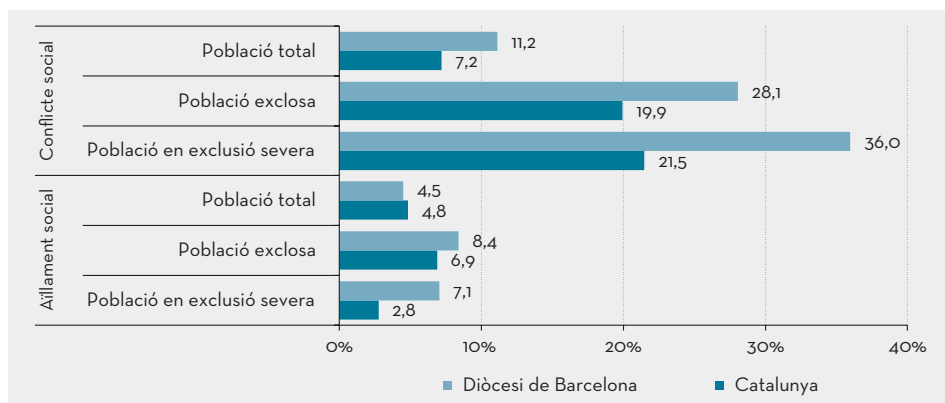
Tal com s'ha fet per als dos eixos anteriors, s'analitzen, en primer lloc, el percentatge de població que –pel que fa tant a la que està en situació d'exclusió com al conjunt de la població– està afectada per problemes en aquestes dimensions, a la diòcesi de Barcelona i al conjunt de Catalunya, i l'evolució entre 2013 i 2018 a Catalunya. En segon lloc, s'analitzen els vuit indicadors que determinen aquestes situacions pel que fa al percentatge de població afectada per proble-

mes en cadascun d'ells, novament des del punt de vista comparatiu i evolutiu. Finalment, s'analitzen alguns elements específics relacionats amb aquestes vuit dimensions de l'exclusió, com ara la prestació i percepció d'ajuda informal, la pèrdua de relacions socials degut a les dificultats econòmiques i la percepció de situacions de discriminació.

Com s'ha assenyalat prèviament, l'exclusió de l'eix social relacional afecta el 15,1% de la població a la diòcesi de Barcelona. També s'ha esmentat que el percentatge de població afectada per aquesta problemàtica és a la diòcesi de Barcelona lleugerament més alt que a Catalunya. Si s'analitzen cadascuna de les dues grans dimensions que conformen aquest eix, s'observa que les **situacions de conflicte social afecten l'11,2% de la població de la diòcesi de Barcelona, el 28,1% de la població en situació d'exclusió –cosa que suposa una afectació 2,5 vegades més gran– i el 36% de la que està en situació d'exclusió severa**, la qual cosa multiplica per 3,2 el nivell general. **En el cas de la dimensió de l'aïllament social, afecta el 4,5% de la població de la diòcesi de Barcelona, el 8,4% de la població en situació d'exclusió i el 7,1% de la que està en situació d'exclusió severa.**

GRÀFIC 57

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascuna de les dimensions de l'eix social relacional segons el nivell d'integració social. 2018

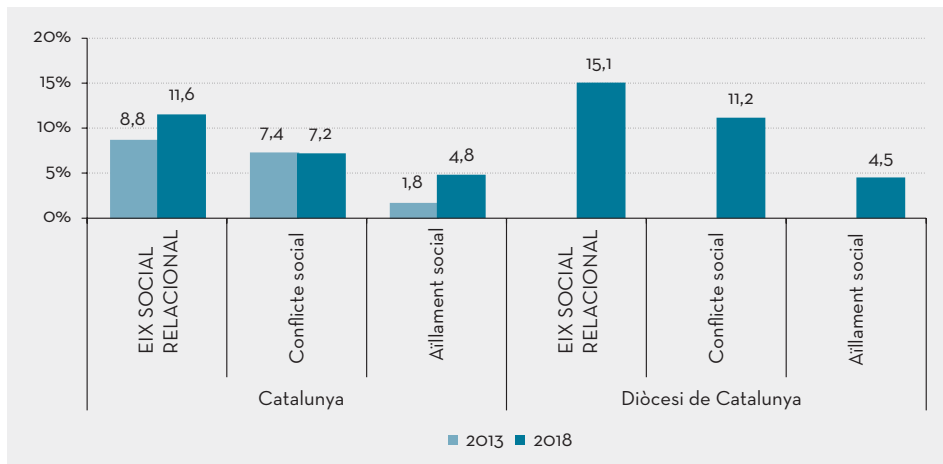
Font: EINSFOESSA 2018.

Quant a l'evolució a Catalunya, si es té en compte el conjunt de la població, l'eix social relacional ha augmentat del 8,8% a l'11,6% entre 2013 i 2018. Pel que fa a cadascuna de les dimensions, **la incidència de l'aïllament social ha**

augmentat clarament entre 2013 i 2018 i ha passat de l'1,8% al 4,8%. La dimensió del conflicte social, per la seva banda, es manté pràcticament estable (a l'entorn del 7%).

GRÀFIC 58

Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'eix social relacional i les seves dimensions. 2013-2018

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

6.2. Els indicadors de l'eix social i relacional

Les dues dimensions que conformen l'eix social relacional s'articulen en funció de vuit indicadors, dels quals cap no afecta més del 3,9% de la població a la diòcesi de Barcelona. Es tracta, efectivament, de situacions molt minoritàries que experimenten un percentatge molt reduït de la població general i, fins i tot, de la població en situació d'exclusió: aquesta singularitat fa, precisament, que l'impacte d'aquestes carències sobre les condicions de vida de les persones afectades sigui més alt.

Les dues situacions més freqüents són les relatives a les llars en les quals alguna persona té o ha tingut problemes d'addicció en els darrers deu anys, que representen, com s'ha esmentat, el 3,9% de la població –enfrent del 2,7% a Catalunya i el 2% a Espanya– i les llars en les quals alguna persona ha rebut maltractaments físics o psicològics en la darrera dècada, que representen el 3,8% de la població de la diòcesi de Barcelona –enfrent del 3,3% a Catalunya i el 2,4% a Espanya.

En el cas de la dimensió de l'aïllament social, la diòcesi de Barcelona presenta una prevalença una mica més baixa que Catalunya quant a la proporció de persones en llars sense relacions dins la llar i que no compten amb suport de cap tipus per a situacions de malaltia o dificultat (el 2,9% enfront del 4,1% del conjunt de Catalunya). El percentatge de llars amb males o molt males relacions amb els veïns –malgrat ser molt baix– és una mica més alt a la diòcesi de Barcelona (1,4% respecte a 0,7% a Catalunya i 0,4% a Espanya).

TAULA 28

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada pels indicadors d'exclusió social de l'eix social relacional. 2018

Dim.	Núm.	Indicadors	Espanya	Catalunya	Diòcesi de Barcelona
Conflicte social	28	Llars en les quals algú ha rebut o rep maltractaments físics o psicològics en els darrers 10 anys	2,4	3,3	3,8
	29	Llars en les quals hi ha relacions molt dolentes, dolentes o més aviat dolentes entre els membres de la llar	0,6	0,5	1,0
	30	Llars amb persones que tenen o han tingut problemes amb l'alcohol o altres drogues o amb el joc en els darrers 10 anys	2,0	2,7	3,9
	31	Llars en les quals algú ha estat o està a punt de ser pare o mare amb menys de 18 anys en els darrers 10 anys	0,8	1,4	2,3
	32	Llars amb persones que tenen o han tingut problemes amb la justícia (antecedents penals) en els darrers 10 anys	0,7	1,2	2,0
Aïllament social	33	Llars sense relacions a la llar que no tenen suport personal de cap tipus per a situacions de malaltia o dificultat	2,2	4,1	2,9
	34	Llars amb relacions molt dolentes o dolentes amb els veïns del barri	0,4	0,7	1,4
	35	Llars amb persones en institucions: centres de drogodependència, hospitals i pisos psiquiàtrics, centres penitenciaris, centres de menors, centres per a transeünts o per a dones	0,2	0,1	0,2

Font: EINSFOESSA 2018.

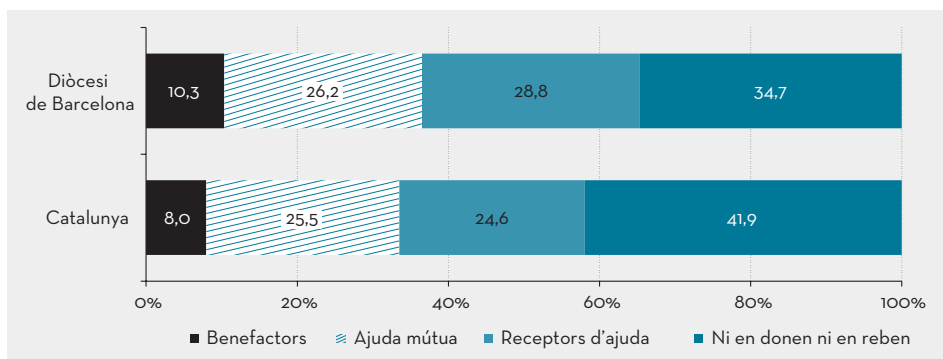
6.3. Xarxa social i exclusió

Les qüestions vinculades amb l'eix social relacional s'analitzen en aquest capítol des de tres perspectives: la relativa a les xarxes de suport entre llars en cas de necessitar ajuda, la pèrdua de relacions socials habituals causada per l'existència de problemes econòmics recents i la percepció de situacions de discriminació per part de les llars degut a la raça o l'ètnia, el sexe o l'aspecte físic.

Pel que fa als diferents tipus d'ajuda entre llars, **el 34,7% de la població de la diòcesi de Barcelona resideix en llars que ni presten ni reben ajuda; el 28,8%, en llars que només en reben; una mica més d'una de cada quatre persones habiten en llars que col·laboren mútuament amb altres (26,2%), i una de cada deu, en llars que només presten ajuda (10,3%), per la qual cosa poden considerar-se benefactors.** La distribució de la població entre aquestes categories no varia substancialment respecte de Catalunya, tot i que sí que s'observa una proporció una mica més baixa de persones residents en llars que ni donen ni presten ajuda (34,7% a la diòcesi de Barcelona i 41,9% a Catalunya) i una mica més alta de persones residents en llars que només reben ajuda (28,8% enfront de 24,6% a Catalunya), que presten i reben ajuda de manera mútua (26,6% enfront de 25,5%) i que només en presten (10,3% enfront de 8% a Catalunya).

GRÀFIC 59

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons l'ajuda que reben i ofereixen les llars. 2018

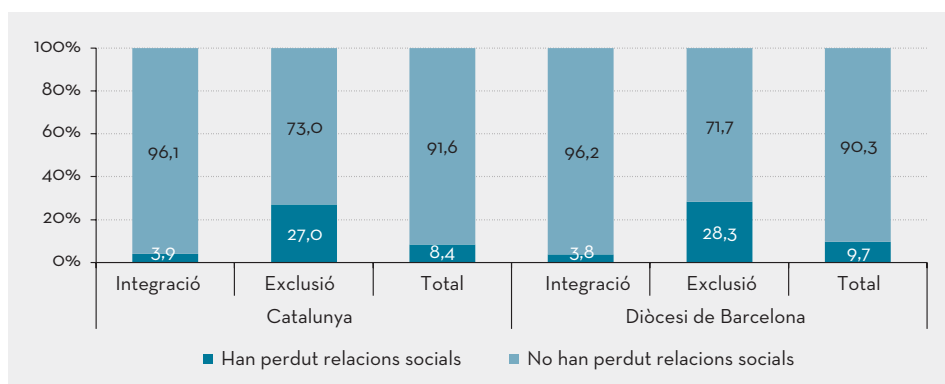
Font: EINSFOESSA 2018.

Els problemes econòmics d'una part de la població s'han traduït en un cert afebliment de les xarxes socials i en la pèrdua d'amistats, especialment entre les persones en situació d'exclusió social, tant a la diòcesi de Barcelona

com al conjunt de Catalunya. En efecte, **el 9,7% de la població de la diòcesi de Barcelona resideix en llars que assenyalen haver perdut relacions socials per problemes econòmics: el percentatge arriba al 28,3% entre les llars en situació d'exclusió social i és 7,4 vegades més baix entre les llars en situació d'integració social (3,8%).**

GRÀFIC 60

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que per problemes econòmics han perdut relacions socials habituals al llarg del darrer any. 2018

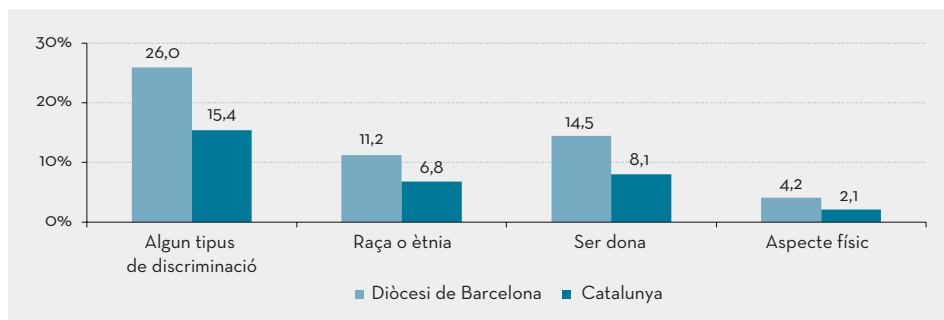

Font: EINSFOESSA 2018.

La situació és similar a Catalunya, on la pèrdua de relacions socials degut a problemes econòmics ha afectat el 8,4% de la població, el 27% de les persones en situació d'exclusió i el 3,9% –gairebé set vegades menys– de les que estan en situació d'integració.

GRÀFIC 61

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus de discriminació percebuda per la llar. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Finalment, **el 26% de la població de la diòcesi de Barcelona resideix en llars que assenyalen haver percebut algun tipus de discriminació, ja sigui per ser dona (14,5%), per raons de raça o ètnia (11,2%) o per qüestions relacionades amb l'aspecte físic (4,2%).** En tots els casos, el percentatge de població que resideix en llars que assenyalen haver experimentat algun tipus de discriminació és més alt a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, on el 15,4% de la població resideix en llars en algun d'aquests casos. Si tenim en compte el conjunt de les discriminacions que declaren les persones enquestades, la percepció de les que han nascut a Espanya és molt diferent de la de les que no hi ha nascut. En el cas de Catalunya, el 12,6% de les persones nascudes a Espanya hauria patit algun tipus de discriminació, enfront del 30,5% en el cas d'haver nascut fora. **A la diòcesi de Barcelona els percentatges són més alts en ambdós casos: el 22,1% de la població nascuda a Espanya i el 42,3% de la població nascuda fora diu haver-se sentit discriminada.**

TAULA 29

Percentatge i nombre de persones i llars de la diòcesi de Barcelona afectades pels indicadors d'exclusió social. 2018

Dim.	Núm.	Indicadors	Persones		Llars	
			%	Nre.	%	Nre.
Ocupació	1	Llars la persona sustentadora principal de les quals és a l'atur des de fa almenys un any	2,5	67.000	2,4	26.000
	2	Llars la persona sustentadora principal de les quals té una feina d'exclusió (venda a domicili, venda ambulant de suport, venda ambulant marginal, empleades de la llar, no qualificades, peons agrícoles eventuais temporers, recollidors de cartró i altres residus, repartiment de propaganda, mendicitat)	1,2	31.000	1,5	15.000
	3	Llars la persona sustentadora principal de les quals té una feina irregular: sense contracte i sense cobertura a la Seguretat Social	2,6	70.000	2,3	25.000
	4	Llars sense persones ocupades, ni pensionistes contributius, ni amb prestacions contributives per desocupació	4,9	131.000	6,0	64.000
	5	Llars amb almenys una persona desocupada sense formació ocupacional en el darrer any	17,6	472.000	13,4	141.000
	6	Llars amb totes les persones actives desocupades	5,5	146.000	5,7	60.000
Consum	7	Llars amb pobresa severa (ingressos inferiors al 30% de la renda mediana equivalent) usant el llindar estable en euros constants com a mesura de les 4 onades (2.945 € el 2007, 3.063 el 2009, 3.339 el 2013 i 3.416 el 2018)	3,3	90.000	3,1	33.000
	8	Llars en les quals hi ha privació d'almenys un bé considerat bàsic: aigua corrent, energia elèctrica, evacuació d'aigües brutes, cuina, frigorífic, rentadora	2,4	64.000	1,9	20.000
Política	9	Llars amb alguna persona sense dret a elegir els seus representants polítics i a ser elegida: llars amb alguna persona major de 18 anys, de nacionalitat extracomunitària (sense conveni de reciprocitat)	15,2	408.000	10,6	113.000
	10	Llars amb alguna persona sense capacitat efectiva de ser considerada i d'influir en el procés de presa de decisions col·lectives: no participa en les eleccions per manca d'interès ni és membre de cap entitat ciutadana	4,7	127.000	4,5	47.000
Educació	11	Llars amb persones de 3 a 15 anys no escolaritzades durant el curs 2017-2018	0,4	12.000	0,3	3.000
	12	Llars en les quals ningú de 16 a 64 anys té estudis: de 16 a 54 sense haver acabat EGB, ESO o graduat escolar; de 55 a 64 anys menys de 5 anys d'escolarització	3,9	103.000	3,2	34.000
	13	Llars amb alguna persona major de 65 anys que no sap llegir i escriure o que no ha anat a escola	1,8	48.000	1,7	18.000

TAULA 29

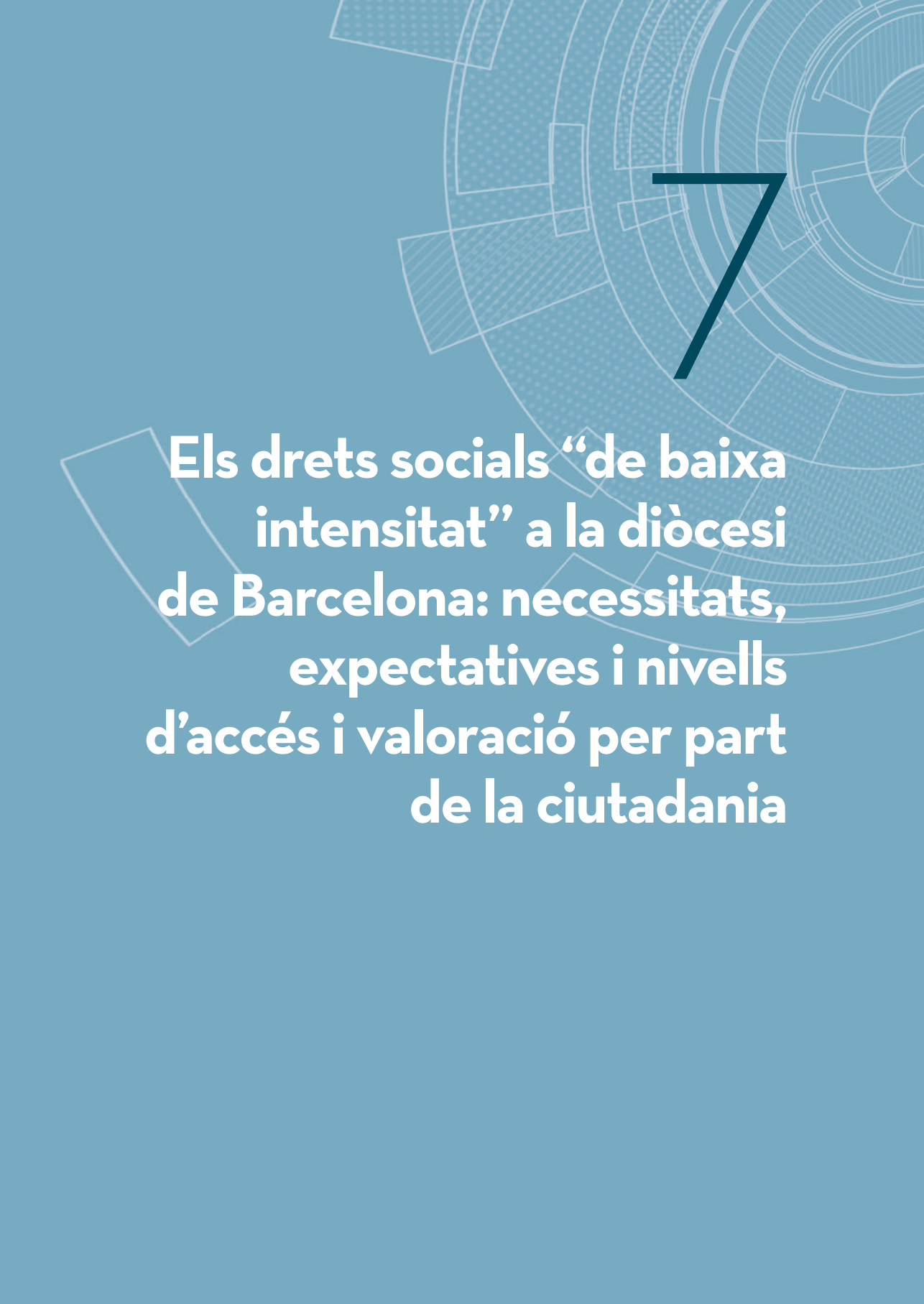
Percentatge i nombre de persones i llars de la diòcesi de Barcelona afectades pels indicadors d'exclusió social. 2018 (Continua)

Dim.	Núm.	Indicadors	Persones		Llars	
			%	Nre.	%	Nre.
Habitatge	14	Llars amb situacions d'infrahabitatge: xabola, baix comercial, barraca, prefabricada o similar	0,3	7.000	0,4	4.500
	15	Llars amb deficiències constructives severas, situació de ruïna i/o necessitat de rehabilitar la major part de les estructures de l'habitatge	3,0	81.800	2,6	28.000
	16	Llars amb situacions d'insalubritat: humitat, brutor i olors	6,8	183.000	5,9	62.000
	17	Llars amb situacions d'amuntegament (<15 metres quadrats per persona)	20,4	547.000	12,6	133.000
	18	Llars amb tinença de l'habitatge en precari: facilitat gratuïtament per altres persones o institucions, rellogat, ocupat il·legalment, haver patit algun tipus d'amenaça d'expulsió de l'habitatge	6,5	174.000	6,2	65.000
	19	Llars en un entorn molt degradat i/o en un barri conflictiu	2,1	56.000	6,2	65.000
	20	Llars amb barreres arquitectòniques on viuen persones que pateixen discapacitat	3,8	102.000	4,3	46.000
	21	Llars amb despeses excessives en l'habitatge (ingressos-despeses en habitatge < llindar de pobresa severa) o amb deutes relacionats amb el pagament de l'habitatge i els subministraments de l'habitatge	16,9	455.000	13,7	145.000
	22	Llars amb alguna persona sense cobertura sanitària	1,7	47.000	1,7	18.000
	23	Llars en les quals algú ha passat fam amb freqüència en els últims 10 anys o en passa ara mateix	3,6	97.000	2,6	28.000
Salut	24	Llars en les quals tots els adults pateixen discapacitat, malaltia crònica o problemes severas de salut que els generen limitacions per a les activitats de la vida diària	3,6	98.000	6,0	64.000
	25	Llars amb alguna persona dependent que necessita ajuda o cures d'una altra persona (per dur a terme les activitats de la vida diària) i que no la rep	1,6	44.000	2,1	22.000
	26	Llars amb algun malalt severa o crònic que no ha rebut assistència mèdica per a la dita malaltia	0,5	14.000	0,6	7.000
	27	Llars que han deixat de comprar medicaments o seguir tractaments o dietes per problemes econòmics	13,1	352.000	12,2	129.000

TAULA 29**Percentatge i nombre de persones i llars de la diòcesi de Barcelona afectades pels indicadors d'exclusió social. 2018 (Continua)**

Dim.	Núm.	Indicadors	Persones		Llars	
			%	Nre.	%	Nre.
Conflicte social	28	Llars en les quals algú ha rebut o rep maltractaments físics o psicològics en els darrers 10 anys	3,8	101.000	3,7	39.000
	29	Llars en les quals hi ha relacions molt dolentes, dolentes o més aviat dolentes entre els membres de la llar	1,0	28.000	1,5	16.000
	30	Llars amb persones que tenen o han tingut problemes amb l'alcohol o altres drogues o amb el joc en els darrers 10 anys	3,9	105.000	3,8	40.000
	31	Llars en les quals algú ha estat o està a punt de ser pare o mare amb menys de 18 anys en els darrers 10 anys	2,3	61.000	1,7	18.000
	32	Llars amb persones que tenen o han tingut problemes amb la justícia (antecedents penals) en els darrers 10 anys	2,0	54.000	1,4	15.000
Aïllament social	33	Llars sense relacions a la llar que no tenen suport personal de cap tipus per a situacions de malaltia o dificultat	2,9	77.000	7,1	75.000
	34	Llars amb relacions molt dolentes o dolentes amb veïns del barri	1,4	38.000	1,6	17.000
	35	Llars amb persones en institucions: centres de drogodependència, hospitals i pisos psiquiàtrics, centres penitenciaris, centres de menors, centres per a transeünts o per a dones	0,2	6.000	0,2	2.000

Font: EINSFOESSA 2018.

7

Els drets socials “de baixa intensitat” a la diòcesi de Barcelona: necessitats, expectatives i nivells d’accés i valoració per part de la ciutadania

Continguts

7.1. Algunes dades bàsiques sobre la despesa en protecció social a Catalunya	158
7.2. Percepció de la ciutadania sobre el seu nivell de vida i els drets socials que haurien de garantir-se	161
7.3. Drets vinculats a l'ocupació.....	166
7.4. Drets vinculats a l'habitatge.....	169
7.5. Drets vinculats a la garantia de rendes	172
7.6. Drets vinculats als serveis socials	176
7.7. Drets vinculats a la criança infantil	187
7.8. Drets vinculats a la dependència	190

Capítol 7

Els drets socials “de baixa intensitat” a la diòcesi de Barcelona: necessitats, expectatives i nivells d’accés i valoració per part de la ciutadania

Una de les novetats principals de l’Enquesta sobre integració i necessitats socials 2018 és que introdueix en el qüestionari utilitzat una àmplia bateria de preguntes relatives a les necessitats, les expectatives, els nivells d’accés i la valoració de la ciutadania en relació amb una sèrie de drets socials que cal considerar “de baixa intensitat”: l’ocupació, l’habitatge, la garantia d’uns ingressos mínims, els serveis socials, el suport a la criança i l’atenció a les persones amb dependència o amb limitacions en l’autonomia funcional.

Es tracta en tots els casos de drets directament relacionats amb les situacions d’integració i d’exclusió analitzades en els capítols anteriors. Per tant, la manera en la qual se’n gestiona l’accés té un impacte directe en els processos d’integració i d’exclusió que s’acaben de descriure. No obstant això, són drets menys consolidats que els reconeguts a la ciutadania en altres àmbits de la protecció social, com la salut, l’educació o les pensions, tant pel que fa a la despesa pública que es destina a satisfer-los com a la capacitat de la ciutadania per exigir-los i fins i tot al fet de ser considerats com a drets per part de la mateixa ciutadania. A més, són drets socials la satisfacció dels quals correspon bàsicament a les institucions autonòmiques i locals, que els han desenvolupat aplicant un ampli marge de discrecionalitat tècnica, econòmica i política, cosa que justifica que s’analitzin des de la realitat específica de cada comunitat autònoma.

El desenvolupament menor i el marge de discrecionalitat major permeten considerar aquests drets com de baixa intensitat i expliquen, a més, l’atenció preferent que s’ha donat a la seva anàlisi en aquest informe. Per això, en aquest darrer capítol s’analitzen en detall les necessitats, les percepcions i

les expectatives de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en matèria d'ocupació, habitatge, garantia d'ingressos, serveis socials, suport a la criança o atenció a la dependència, el nivell d'utilització d'aquests serveis, la valoració que fa la ciutadania del seu funcionament i la seva percepció respecte de la responsabilitat que l'Administració té per fer efectiu l'accés a aquests drets.

Com en els capítols anteriors, la situació de la diòcesi de Barcelona en relació amb les qüestions analitzades es compara amb la que s'ha registrat al conjunt de Catalunya, amb l'objectiu de determinar els elements diferencials de la diòcesi de Barcelona al respecte. També s'ha prestat gran atenció a les diferències que s'observen en aquestes qüestions entre les persones que estan en situació d'exclusió social i les que estan en situació d'integració, entre altres motius per orientar la intervenció social que es fa cap a les necessitats, les percepcions i les expectatives de tota la població i, en particular, de les persones que estan en situació d'exclusió social.

L'estructura d'aquest capítol és la següent: en primer lloc, s'ofereixen algunes dades bàsiques sobre la despesa en protecció social a Catalunya, com a primera aproximació al seu model de benestar social i es comparen amb el conjunt d'Espanya. Posteriorment, es detallen algunes dades sobre la percepció de la ciutadania de la diòcesi de Barcelona respecte de l'evolució del seu nivell de vida i respecte als drets socials que han de ser prioritàriament garantits per l'Administració. La resta del capítol analitza la informació disponible sobre les necessitats, les expectatives i les percepcions de la ciutadania de la diòcesi de Barcelona en relació amb el seu dret a l'ocupació, l'habitatge, la garantia d'ingressos, la criança infantil i l'atenció a la dependència.

7.1. Algunes dades bàsiques sobre la despesa en protecció social a Catalunya

En els capítols anteriors d'aquest informe s'ha palesat que Catalunya registra taxes de desocupació, de pobresa monetària i de desigualtat més baixes que Espanya, així com un PIB per capita més alt. Tanmateix, les taxes d'exclusió social a Catalunya són similars a les d'Espanya. En el cas de la diòcesi de Barcelona, els nivells d'exclusió social són més alts amb una major desigualtat i, alhora, una major riquesa per capita. Des del punt de vista demogràfic, Catalunya es caracteritza per unes taxes més baixes d'envelliment i un pes més alt de la població estrangera, un tret més accentuat a la diòcesi de Barcelona. A més de recordar aquestes dades, per contextualitzar la informació que s'ofereix a continuació també és convenient analitzar de manera succinta algunes dades

bàsiques sobre la despesa en protecció social que es fa a Catalunya i comparar-la amb la d'Espanya.

La Taula 30 recull la despesa per habitant que les diferents administracions van fer en matèria de protecció social en el període que va de 2002 a 2013 (12). La despesa mitjana anual realitzada a Catalunya en les partides considerades ascendeix a 3.513 euros per habitant, dels quals el 83,7% van ser finançats per la Seguretat Social; el 7,4%, per l'Administració estatal; el 6,5%, per l'Administració autonòmica, i el 2,4%, per les corporacions locals. **En general, la despesa pública en prestacions socials a Catalunya (3.513 euros) és més alta que la d'Espanya**, en què la mitjana en protecció social va ascendir en el període analitzat a 3.214 euros per habitant. Quant a la distribució de la despesa, **la despesa de la Seguretat Social i la de les institucions autonòmiques són més altes a Catalunya que a Espanya**. Al contrari, **la despesa de les corporacions locals i la de l'Administració estatal** –260 euros per habitant a Catalunya enfront de 288 a Espanya– són més baixes que al conjunt de l'Estat.

TAULA 30

Despesa en protecció social per fonts de finançament a Catalunya i a Espanya. Despesa mitjana anual en euros per capita i distribució de la despesa. 2002-2013

	Espanya		Catalunya		
	En euros per habitant	Distribució (%)	En euros per habitant	Espanya=100	Distribució (%)
Administració estatal	288,3	9,0	259,5	90,0	7,4
Comunitats autònomes	195,0	6,1	227,2	116,5	6,5
Corporacions locals	120,5	3,7	84,7	70,3	2,4
Seguretat Social	2.611,0	81,2	2.941,8	112,7	83,7
Total	3.214,9	100,0	3.513,3	109,3	100,0

Font: PÉREZ GARCÍA, F. (dir.) (2015): *Servicios públicos, diferencias territoriales e igualdad de oportunidades*. Bilbao: Fundación BBVA.

(12) La despesa en protecció social es refereix a les activitats del sector públic relacionades amb la prestació i gestió de serveis derivats de la jubilació, la malaltia i incapacitat, l'edat avançada, la protecció a la família, la desocupació, l'habitatge i l'exclusió social. Per evitar el biaix que podria suposar el fet d'utilitzar un any específic, s'ha optat per recollir la despesa mitjana, en termes d'euros per habitant, per al període que va de 2002 a 2013, a partir de la base de dades sobre distribució territorial de la despesa pública en serveis fonamentals publicada per la Fundación BBVA (Pérez García, 2015). No s'inclou en aquestes dades ni la despesa pública en salut ni en educació.

Les dades de la Taula 31 confirmen i detallen la informació recollida en la Taula 30, amb dades estimades per a 2018 a partir de la despesa feta el mes de setembre d'aquell any. Efectivament, **la despesa per habitant en prestacions contributives de la Seguretat Social és a Catalunya un 14% més alta que a Espanya, degut bàsicament a la despesa major en pensions contributives de jubilació.** Mentre que la partida en prestacions contributives per desocupació és similar en ambdós territoris, **són menors tant les despeses en pensions no contributives com la que es destina a prestacions per desocupació de caràcter assistencial i rendes mínimes.**

TAULA 31
Despesa en euros per habitant en diverses prestacions econòmiques a Catalunya i a Espanya. 2018

	Espanya	Catalunya	
	En euros per habitant	En euros per habitant	Espanya=100
Pensions contributives (INSS)	2.385,1	2.720,7	114,1
Incapacitat permanent	233,9	273,7	117,0
Jubilació	1.697,3	1.985,1	117,0
Viudetat	413,6	430,5	104,1
Orfandat	34,3	30,1	87,7
Favor familiar	6,0	1,3	22,2
Pensions no contributives (IMSERSO)	45,1	36,7	81,4
Prestacions LIMSI (IMSERSO)	0,3	0,1	54,8
Pensions assistencials (MEYSS)*	0,1	0,0	1,9
Prestacions per desocupació (SPEE)	367,1	331,2	90,2
Nivell contributiu	244,4	256,6	104,6
Nivell assistencial	122,7	75,6	61,6
Assignació econòmica per fill a càrrec (INNS)	22,6	19,6	86,5
Rendes mínimes (CCAA)**	33,2	23,2	72,8
Total	2.853,5	3.131,6	109,8

*No està inclosa en el còmput estatal la despesa d'aquestes pensions corresponent al País Basc.

**La despesa en rendes mínimes fa referència a la despesa executada el 2016, el darrer any disponible. La resta de la informació es refereix a la despesa el setembre de 2018, multiplicada per 12.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Estadística sobre distribució geogràfica de les prestacions socials del Ministeri de Treball i Seguretat Social i de l'Informe de Rendes Mínimes del Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social.

Els efectes redistributius de les transferències socials són majors a la ciutat de Barcelona que a la resta de l'àrea metropolitana, atès que la taxa de risc de po-

bresa es redueix del 40,8% abans de transferències al 15,4% després de transferències a la ciutat, mentre que a la resta de l'àrea metropolitana la reducció és del 40,2% al 21,3%.

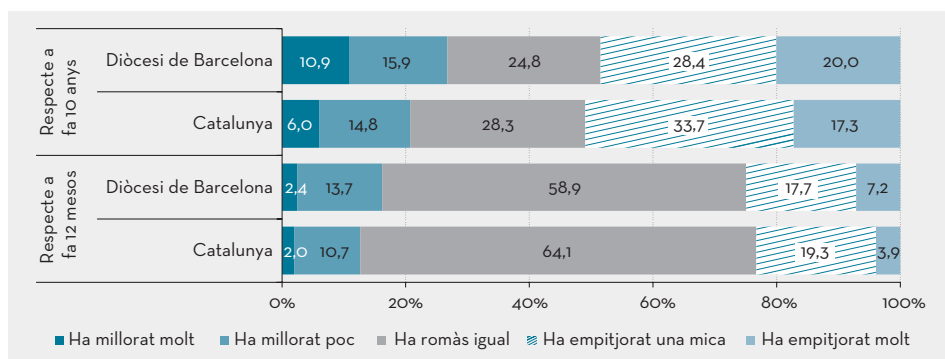
7.2. Percepció de la ciutadania sobre el seu nivell de vida i els drets socials que haurien de garantir-se

Tal com s'ha assenyalat en el capítol introductori, després d'aquesta primera aproximació a la despesa catalana en protecció social i la comparativa amb el conjunt d'Espanya, en aquest segon apartat s'analitza la percepció de les persones enquestades –tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya– respecte de l'evolució del seu nivell de vida a curt i mitjà termini, pel que fa a l'impacte de la millora del cicle econòmic en la situació particular de la seva llar i a la responsabilitat que atribueixen a les administracions públiques relativa a la garantia de l'accés a determinats drets socials.

Quant a la primera de les qüestions, **prop de la meitat de la població de la diòcesi de Barcelona, el 48,4%, considera que el seu nivell de vida ha empitjorat respecte al que tenia fa deu anys**; el 20% del conjunt de la població considera que la situació ha empitjorat molt i el 28,4%, que ha empitjorat poc. El 26,8% pensa, per contra, que el seu nivell de vida ha millorat i el 24,8%, que ha romàs igual. **La situació és, en qualsevol cas, menys negativa si l'evolució del nivell de vida s'analitza a curt termini**: respecte als darrers dotze mesos, la gran majoria de la població de la diòcesi de Barcelona (el 58,9%) considera que la seva situació no ha canviat; el 24,9% creu que ha empitjorat i el 16,1%, que ha millorat. Si ens centrem en l'evolució a llarg termini, el percentatge de les persones que creuen que la seva situació ha millorat és més alt a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya (26,8% enfront de 20,8%). Així mateix, la proporció de persones que opinen que el seu nivell de vida ha empitjorat és més alta a Catalunya (51%) que a la diòcesi de Barcelona (48,4%). **La valoració dels canvis que la crisi ha provocat en el nivell de vida de la ciutadania sembla, per tant, menys negativa a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya.**

GRÀFIC 62

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per percepció de l'evolució del seu nivell de vida en comparació amb fa 10 anys i amb fa 12 mesos. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

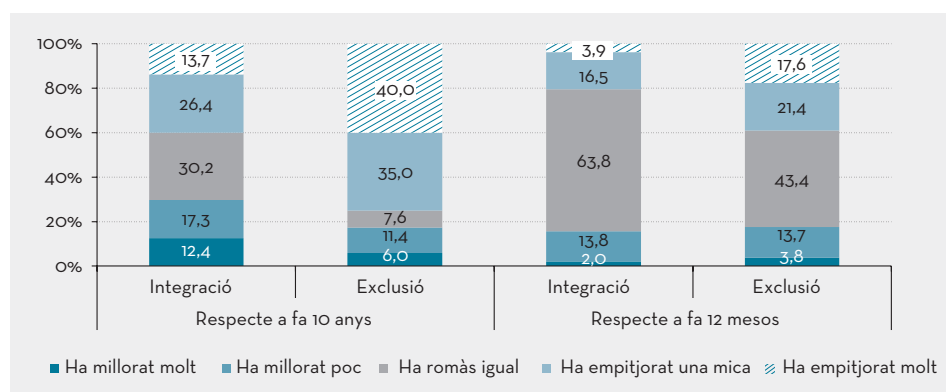
La percepció de l'evolució del nivell de vida està, en qualsevol cas –tant a llarg termini com a curt–, determinada per la vivència de situacions d'exclusió i d'integració o, en altres paraules, per la posició que cada persona ocupa en el contínuum que va de l'exclusió severa a la integració plena. En efecte, si la percepció de l'evolució del nivell de vida s'analitza tenint en compte la posició de les llars en aquesta escala, s'observa clarament que **les persones en situació d'exclusió tenen major tendència a considerar que, tant a curt termini com a llarg, la seva situació ha empitjorat**: si entre les persones en situació d'exclusió tres de cada quatre –el 75%– consideren que la seva situació ha empitjorat –el 40% considera, a més, que ha empitjorat molt–, entre les persones en situació d'integració el percentatge es redueix al 40,1%. El mateix succeeix quan la situació s'analitza a curt termini: el 39% de les persones en situació d'exclusió social creu que el seu nivell de vida s'ha deteriorat en comparació amb fa dotze mesos, enfront del 20,4% de les persones que viuen en llars en situació d'integració. En el cas d'aquestes darreres, sis de cada deu consideren que la seva situació ha romàs igual en el darrer any (63,8%).

Sembla clar, en definitiva, que **una gran part de les persones que el 2018 viuen en llars en situació d'exclusió han experimentat –o han percebut, almenys– un deteriorament important del seu nivell de vida, tant a curt termini com, sobretot, a llarg termini**. Al contrari, la major part de les persones en situació d'integració no han experimentat –o, si més no, no han percebut– canvis negatius en la seva situació i, fins i tot, han notat alguna millora. Des del

punt de vista de les percepcions subjectives, aquestes dades confirmen que la crisi ha afectat en major mesura les persones en situació d'exclusió social, si bé com que no es disposa de dades longitudinals no és possible saber si aquestes persones ja estaven fa deu anys en una situació d'exclusió o si, per contra, el deteriorament del seu nivell de vida ha estat el factor desencadenant de la situació d'exclusió social en la qual es troben avui.

GRÀFIC 63

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona per percepció de l'evolució del seu nivell de vida en comparació amb fa 10 anys i amb fa 12 mesos segons el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

En tot cas, **els efectes de la recuperació econòmica no semblen haver-se fet notar amb claredat: la major part de la població de la diòcesi de Barcelona (el 63,5%) no percep l'arribada dels efectes de la recuperació econòmica a la seva llar**, percentatge que s'amplia fins al 83,2% en el cas de les persones que viuen en llars en situació d'exclusió. El 40,8% de les llars en situació d'integració –enfront del 15,8% de les que estan en situació d'exclusió– sí que han percebut, per contra, l'impacte positiu de la recuperació econòmica. La situació de la diòcesi de Barcelona al respecte és molt similar a la de Catalunya, on dues de cada tres persones assenyalen no haver percebut a la seva llar els efectes de l'esmentada millora.

TAULA 32

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció de la percepció de l'arribada dels efectes de la recuperació econòmica a la seva llar segons el nivell d'integració social. 2018

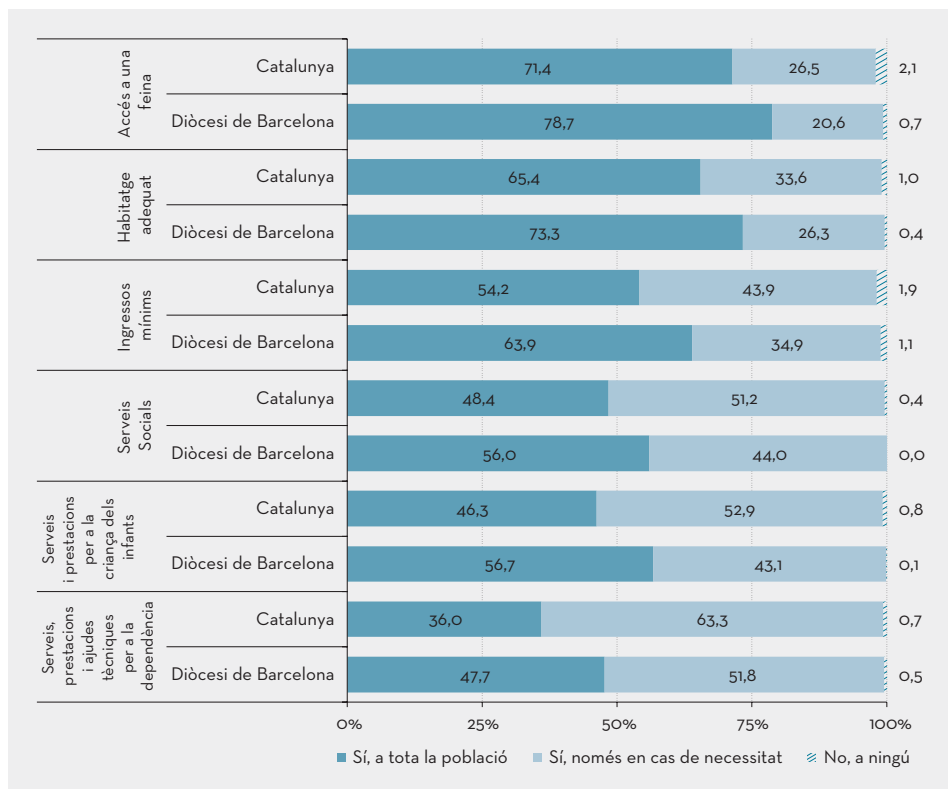
	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	Integració	Exclusió	Total	Integració	Exclusió	Total
Sí	32,0	20,3	29,7	40,8	15,8	34,8
No	65,2	78,8	67,9	57,2	83,2	63,5
No ho sap	2,8	0,9	2,4	2,0	0,9	1,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: EINSFOESSA 2018.

Juntament amb la percepció respecte a l'evolució del nivell de vida i a l'arribada dels efectes de la recuperació, de cara a contextualitzar l'anàlisi que es du a terme en els apartats següents, també és convenient considerar la posició de la població de la diòcesi de Barcelona en relació amb l'obligació que atribueix a les administracions públiques quant a la garantia de determinats drets socials. Per això, el Gràfic 64 recull el percentatge de persones que consideren que les administracions tenen el deure de garantir els drets socials en sis àmbits principals: l'ocupació, l'habitatge, la garantia de tenir uns ingressos mínims, els serveis socials, els suports per a la criança infantil i els serveis d'atenció a la dependència. Es pregunta, a més, si la garantia de l'accés a aquests drets hauria de ser per a tota la població, només per als que estan en una situació de necessitat o bé per a ningú. La primera opció denotaria un plantejament universalista i la segona, un plantejament de tipus més col·lectiu, mentre que la tercera s'associaria a la voluntat de limitar la cobertura d'aquests drets per part de les administracions, independentment del nivell de necessitat.

GRÀFIC 64

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir diversos drets socials. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Les dades que es recullen en el Gràfic 64 palesen almenys tres qüestions d'interès:

- D'una banda, **el percentatge de persones que consideren que l'Administració pública no ha de responsabilitzar-se en cap cas de garantir l'accés a aquests drets és molt minoritari**, tant a Catalunya com a la diòcesi de Barcelona, amb percentatges inferiors en tots els casos al 2,1% de la població.
- D'altra banda, s'observa una gradació clara en el nivell d'universalitat que s'atribueix als diversos drets: així, **el percentatge de població que considera que l'accés als drets socials indicats s'ha de garantir al conjunt de la població, independentment del seu nivell de necessitat, oscil·la a Catalunya**

entre el 78,7% en el cas de l'ocupació i el 47,7% en el cas dels serveis d'atenció a la dependència. El 73,3% de la població defensorsa planteja-ments universalistes en el cas del dret a l'habitatge; el 63,9%, en el cas dels ingressos mínims; el 56%, en el cas dels Serveis Socials, i el 56,7%, en el dels serveis per a la criança infantil.

- En general, **la població de la diòcesi de Barcelona sembla mostrar-se més “universalista” que la de Catalunya** en relació amb tots els drets socials analitzats, i també és menor el percentatge de població que considera que els drets socials no han de ser garantits per les administracions públiques sota cap circumstància.

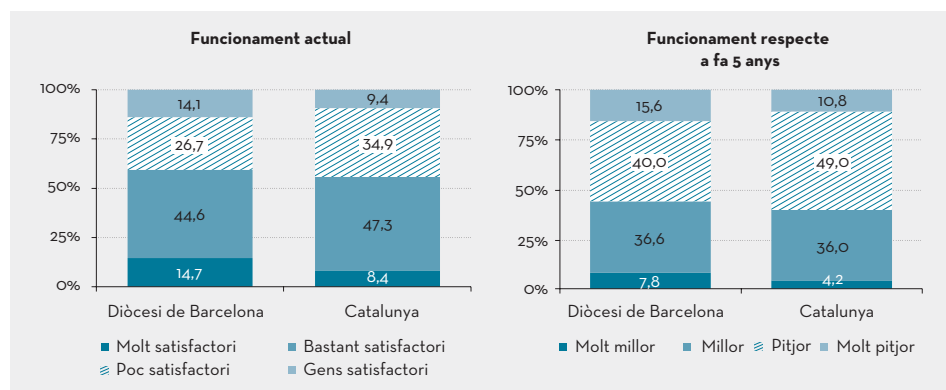
7.3. Drets vinculats a l'ocupació

Tal com s'acaba d'assenyalar, l'accés als drets socials en l'àmbit de l'ocupació és el que en major mesura considera la ciutadania de la diòcesi de Barcelona que ha de ser garantit des de plantejaments universalistes: el 78,7% de les persones enquestades creuen que les administracions haurien de garantir l'accés a una feina a tota la població i el 20,6%, que les administracions han de garantir l'accés a una feina només a les persones en situació de necessitat. A partir d'aquesta primera aproximació, en aquest capítol s'analitza la percepció de la població de la diòcesi de Barcelona sobre el funcionament dels serveis d'ocupació a la seva comunitat, així com l'opinió diferent que té –en funció de la seva ubicació en l'escala que va de la integració a l'exclusió– respecte del deure de l'Administració de garantir l'accés a l'ocupació.

Pel que fa a la primera de les qüestions analitzades, **el 40,8% de la població consultada considera que el funcionament dels serveis públics d'ocupació a la diòcesi de Barcelona és actualment poc o gens satisfactori. El 55,6% considera, a més, que funcionen pitjor o molt pitjor que fa cinc anys.** La valoració és molt similar als dos territoris, si bé la insatisfacció respecte del funcionament dels serveis públics d'ocupació a la diòcesi de Barcelona és lleugerament més baixa que a Catalunya, on el percentatge de persones que opinen que el seu funcionament és poc o gens satisfactori és del 44,3% i el de les que consideren que és pitjor o molt pitjor que fa cinc anys, del 59,8%.

GRÀFIC 65

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a fa 5 anys dels serveis públics d'ocupació. 2018

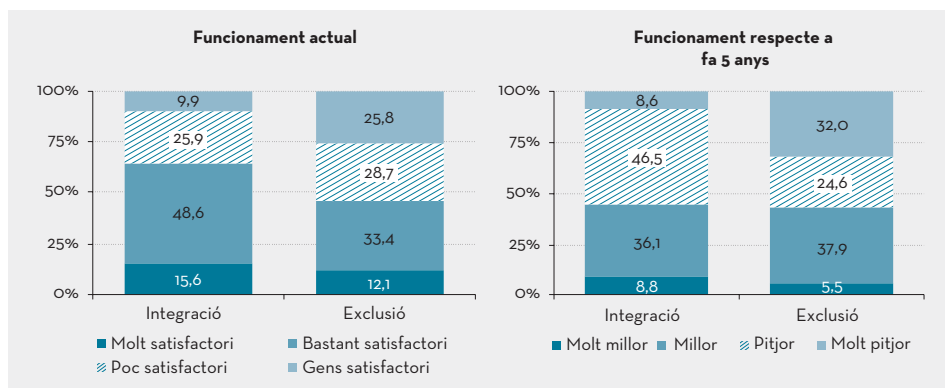

Font: EINSFOESSA 2018.

A la diòcesi de Barcelona la **valoració que fan les persones que viuen en llars en situació d'exclusió social és pitjor que la que en fan les persones que viuen en llars en situació d'integració** (les quals, com hem vist anteriorment, estan afectades en menor mesura per la manca d'ocupació). El 54,5% de les persones en situació d'exclusió consideren que el funcionament dels serveis públics d'ocupació és poc o gens satisfactori i el 56,6%, que funcionen pitjor o molt pitjor que fa cinc anys. Entre les persones que resideixen en llars en situació d'integració, els percentatges són respectivament del 35,8% i del 55,1%. A més, entre la població en situació d'exclusió és molt més alta la proporció de les persones que el valoren de manera més negativa. En efecte, el 25,8% de la població en situació d'exclusió valora el funcionament actual dels serveis públics d'ocupació com gens satisfactori i el 32% considera que és molt pitjor que fa cinc anys. Els percentatges entre la població en situació d'integració són molt més reduïts, del 9,9% i el 8,9%, respectivament.

GRÀFIC 66

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona en funció de la valoració del funcionament actual i amb respecte a fa 5 anys dels serveis públics d'ocupació segons el nivell d'integració social. 2018

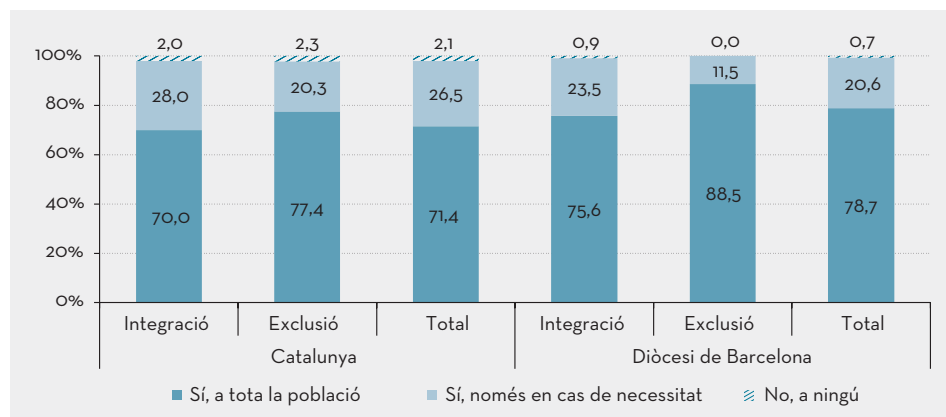

Font: EINSFOESSA 2018.

Davant aquesta valoració negativa del funcionament dels serveis públics d'ocupació, com s'ha assenyalat prèviament, la població de la diòcesi de Barcelona considera de manera aclaparadorament majoritària que l'Administració pública té el deure de garantir l'accés a una feina, ja sigui a tota la població (78,7%) o als que estan en una situació de necessitat (20,6%). Existeixen diferències al respecte en funció de la situació de les persones en l'escala que va de la integració a l'exclusió social? Les dades permeten afirmar que sí, atès que **tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya la població en situació d'exclusió social es mostra més partidària d'una aproximació universalista a aquesta qüestió, en comparació amb la que està en situació d'integració social**. L'opció universalista està, a més, més estesa entre la població de la diòcesi de Barcelona, tant entre la població total com entre els col·lectius en situació d'integració i exclusió. Les diferències entre ambdós grups són, a més, més pronunciades a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya.

GRÀFIC 67

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir el dret a una feina. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

7.4. Drets vinculats a l'habitatge

En un capítol anterior a aquest informe, en examinar les dificultats de la població en l'eix cívic i de ciutadania, s'ha analitzat la situació de la població de la diòcesi de Barcelona pel que fa a la dimensió de l'habitatge, i s'ha palesat que el 36,3% presenta carències en aquest àmbit, percentatge que augmenta fins al 76,2% en el cas del col·lectiu en situació d'exclusió social. També s'ha palesat en aquesta anàlisi el recurs diferencial per part de la població en situació d'exclusió social a l'habitatge en lloguer, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya.

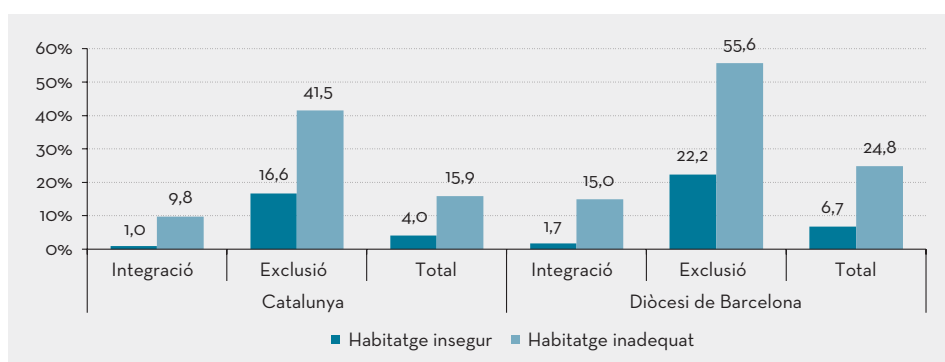
Juntament amb aquest diferencial, pel que fa al règim de tinença de l'habitatge, també és important assenyalar que les persones en situació d'exclusió social pateixen en major mesura que les persones en situació d'integració problemes d'habitatge insegur o inadequat, en els termes definits per la tipologia ETHOS (13). En efecte, d'acord amb les dades recollides en els gràfics següents, **el 22,2% de la població de la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió social resideix en un habitatge insegur i el percentatge ascendeix a 55,6% en el cas**

(13) Per a aquesta anàlisi s'ha fet una aproximació a les categories 3 i 4 de la tipologia ETHOS (*European Typology on Homelessness and Housing Exclusion*) desenvolupada per FEANTSA.

de les situacions d'habitatge inadequat. El 63% es troba, almenys, en una d'aquestes dues situacions i el 14,9%, en ambdues. La situació, lògicament, és més favorable per a les persones en situació d'integració social: l'1,7% resideix en un habitatge insegur i el 15%, en un d'inadequat.

GRÀFIC 68

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per situacions d'habitatge insegur i habitatge inadequat segons el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

És destacable la diferència que en aquesta qüestió es dona entre la diòcesi de Barcelona i Catalunya. En efecte, **la incidència global de les situacions d'habitatge insegur i habitatge inadequat és més gran a la diòcesi de Barcelona (6,7% i 24,8%) que a Catalunya (4% i 15,9%).** S'observa, a més, una major incidència d'aquests problemes a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, tant entre la població en situació d'integració com entre la que està en situació d'exclusió social.

TAULA 33

Estimació del percentatge i nombre (en milers) de persones i llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectades per situacions d'habitatge insegur i habitatge inadequat. 2018

		Persones				Llars			
		Catalunya		Diòcesi de Barcelona		Catalunya		Diòcesi de Barcelona	
		%	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%	Nre.
Habitatge insegur	Sí	4,0	305,4	6,7	179,4	4,2	126,9	6,4	67,8
	No	96,0	7.290,7	93,3	2.504,9	95,8	2.866,7	93,6	990,0
	Total	100,0	7.596,1	100,0	2.684,3	100,0	2.993,6	100,0	1.057,9
Habitatge inadequat	Sí	15,9	1.210,1	24,8	664,6	11,0	329,5	17,5	185,1
	No	84,1	6.386,0	75,2	2.019,7	89,0	2.664,1	82,5	872,7
	Total	100,0	7.596,1	100,0	2.684,3	100,0	2.993,6	100,0	1.057,9

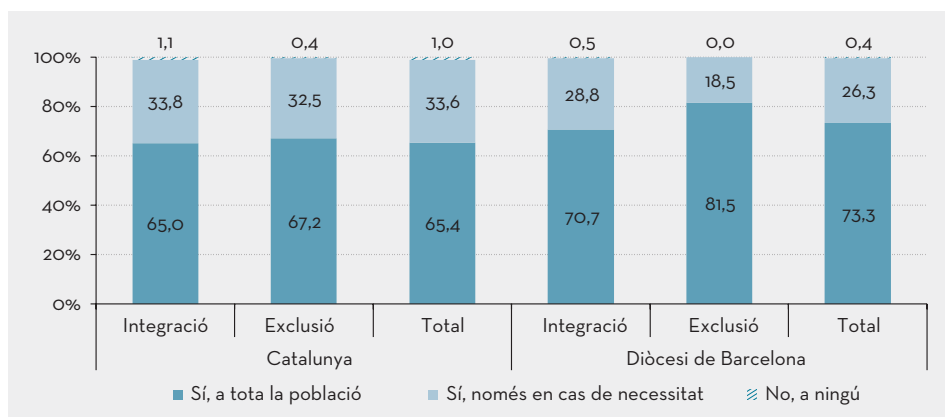
Font: EINSFOESSA 2018.

Davant aquest panorama –amb més de 179.400 persones en un habitatge insegur a la diòcesi de Barcelona i 664.000 en un habitatge inadequat– i tornant al terreny de les percepcions, quina és la visió que la ciutadania té respecte de la garantia pública del dret a l'habitatge? **El 73,3% de la població de la diòcesi de Barcelona considera que l'Administració pública té el deure de garantir l'accés a un habitatge a tota la població i el 26,3%, que aquest deure s'ha de limitar a la població en situació de necessitat.** El 0,4% opina que l'Administració no té l'obligació de garantir aquest dret a cap ciutadà, independentment del seu nivell de necessitat. Tal com s'ha assenyalat anteriorment, el percentatge de persones que opten per una aproximació universalista és més alt a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, tant si es té en compte el conjunt de la població com els col·lectius en situació d'integració i exclusió social.

D'altra banda, com ocorria en el cas de l'ocupació, **les persones en situació d'exclusió social es mostren –tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya– més favorables als plantejaments universalistes** (el 81,5% del col·lectiu de la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió defensa que l'Administració ha de garantir el dret a l'habitatge a tota la població, enfront del 70,7% dels que estan en situació d'integració) i les diferències entre les persones en situació d'integració i d'exclusió són més acusades en el cas de la diòcesi de Barcelona que en el de Catalunya.

GRÀFIC 69

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir el dret a un habitatge adequat. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

7.5. Drets vinculats a la garantia de rendes

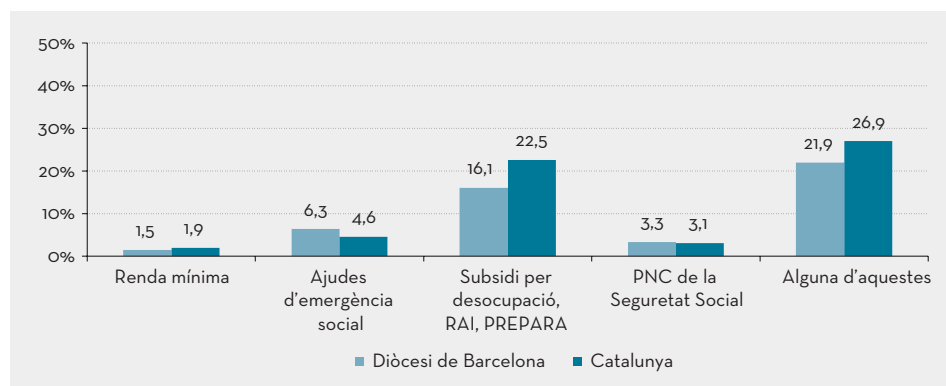
En analitzar la despesa pública en protecció social a Catalunya, hem observat la mesura en què, en relació amb Espanya, aquesta comunitat es caracteritza per una inversió més alta en pensions contributives de jubilació, les quals representen la partida més gran en protecció social, i una despesa més baixa en pensions no contributives, prestacions per desocupació de caràcter assistencial i rendes mínimes. En aquest apartat s'analitza com es plasmen aquestes xifres en els nivells d'accés a les prestacions de garantia d'ingressos a la diòcesi de Barcelona i la percepció que té aquesta població sobre la garantia d'aquest dret per part de l'Administració.

D'acord amb les dades de l'enquesta, el 21,9% de la població de la diòcesi de Barcelona i el 26,9% de la de Catalunya resideixen en llars que han sol·licitat en alguna ocasió ajudes o prestacions econòmiques de tipus no contributiu. Les que s'han sol·licitat més sovint són les prestacions vinculades a la cobertura assistencial per desocupació (subsidi per desocupació, RAI i PREPARA) (16,1%), seguides de les ajudes d'emergència social (6,3%), les prestacions no contributives de la Seguretat Social (3,3%) i les rendes mínimes autonòmiques (1,5%). Tal com s'observa en el gràfic, destaca que les ajudes d'emergència social (6,3%) tenen una taxa de sol·licitud lleugerament més alta que a Catalunya (4,6%), mentre que és una mica més reduïda en el cas del sistema assistencial de pro-

tecció a la desocupació (16,1% a la diòcesi de Barcelona i 22,5% a Catalunya). Les prestacions autonòmiques –rendes mínimes i ajudes d'emergència social– tenen, en qualsevol cas, una taxa de sol·licitud minoritària, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya.

GRÀFIC 70

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han sol·licitat alguna vegada diverses ajudes i prestacions econòmiques. 2018

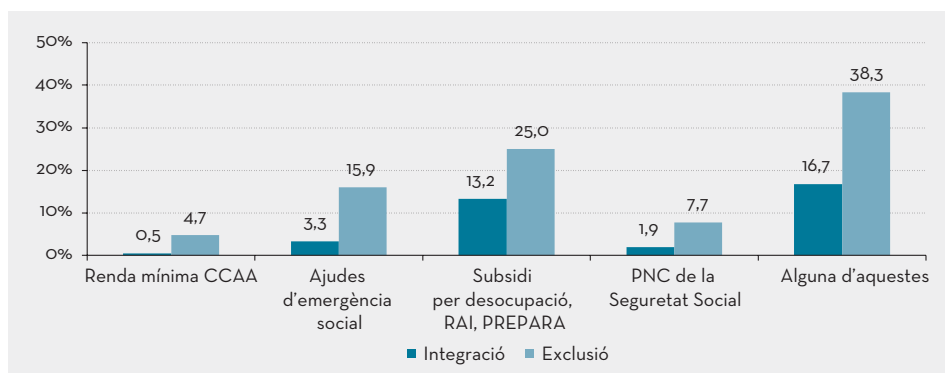

Font: EINSFOESSA 2018.

Com era esperable, **el recurs a aquest tipus de prestacions és més alt entre les persones que resideixen en llars en situació d'exclusió social**. Tal com s'observa en el gràfic, el 38,3% de la població que resideix en llars en situació d'exclusió social ha sol·licitat alguna vegada aquestes prestacions, enfront del 16,7% de la població en situació d'integració, si bé el diferencial en l'accés varia en funció del tipus de prestació. En el cas de les llars en situació d'exclusió, les ajudes i les prestacions més sol·licitades són les que es relacionen amb el sistema assistencial de protecció a la desocupació, al qual han recorregut el 25% de la població i el 13,2% de la que està en situació d'integració. Crida l'atenció, d'altra banda, que únicament el 15,9% de les persones en llars en situació d'exclusió ha sol·licitat les ajudes d'emergència social; el 7,7%, les prestacions no contributives de la Seguretat Social, i el 4,7%, la renda mínima d'inserció.

GRÀFIC 71

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona en llars que han sol·licitat alguna vegada diverses ajudes i prestacions econòmiques segons el nivell d'integració social. 2018

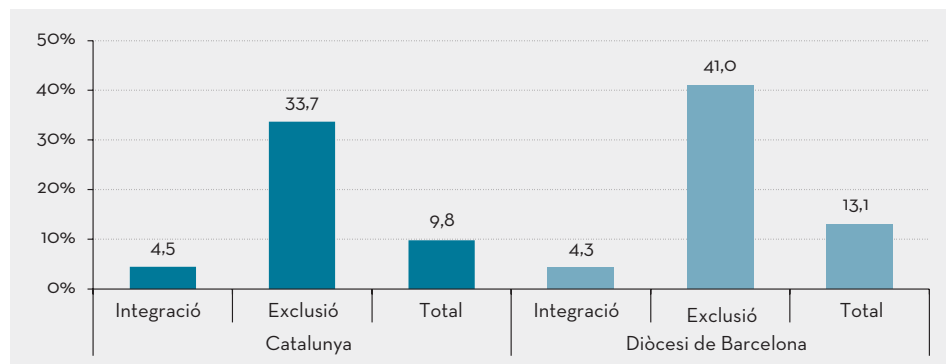

Font: EINSFOESSA 2018.

El 41% de la població que resideix en llars en situació d'exclusió social a la diòcesi de Barcelona considera, d'altra banda, que haurà de recórrer en els pròxims dotze mesos a aquest tipus d'ajudes, si bé les dades podrien llegir-se a la inversa i assenyalar que el **59% de les persones que resideixen en llars en situació d'exclusió no creuen que hagin de recórrer a prestacions d'aquest tipus a curt termini**. Entre les persones en situació d'integració, el percentatge de les que creuen que necessitaran aquestes ajudes en els pròxims dotze mesos és del 4,3%. A Catalunya, el percentatge de població que considera que podria haver de recórrer el pròxim any a aquestes ajudes i prestacions és més reduït que a la diòcesi de Barcelona, tant entre la població total (13,1% enfront de 9,8% a Catalunya) com entre el col·lectiu en situació d'exclusió (41% enfront de 33,7%), sense diferències notables entre la població en situació d'integració.

GRÀFIC 72

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que consideren que podrien haver de recórrer els pròxims 12 mesos a diverses ajudes i prestacions econòmiques segons el nivell d'integració social. 2018

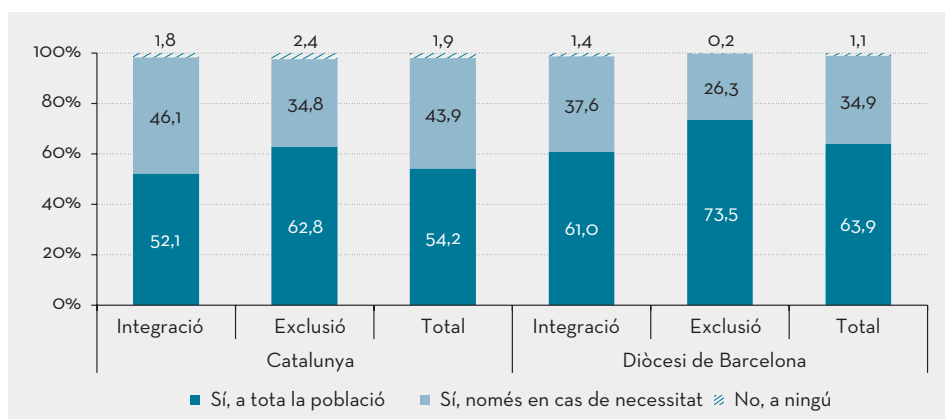

Font: EINSFOESSA 2018.

Finalment, pel que fa al dret a la garantia de rendes, cal recordar que el 63,9% de la població de la diòcesi de Barcelona considera que l'Administració pública hauria de garantir uns ingressos mínims al conjunt de la població i que el 34,9% pensa que s'haurien de garantir únicament a les persones en situació de necessitat. L'1,1% de la població creu que l'Administració pública no ha de garantir uns ingressos mínims a ningú, independentment de la situació en què es trobi la persona. Com ocorria amb la resta dels drets analitzats fins ara, **les persones que resideixen en llars en situació d'exclusió social tenen, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya, una posició més universalista que les que estan en situació d'integració.** També com succeïa amb la resta dels drets analitzats en aquest capítol, la ciutadania de la diòcesi de Barcelona –independentment de la seva ubicació en l'escala que va de la integració a l'exclusió– és, en comparació amb Catalunya, més partidària de les aproximacions universalistes.

GRÀFIC 73

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir uns ingressos mínims. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

7.6. Drets vinculats als serveis socials

En aquest apartat s'analitzen l'accés de la ciutadania de la diòcesi de Barcelona als serveis socials, tant públics com privats d'iniciativa social, l'evolució al conjunt de Catalunya des de 2013, el tipus d'entitat a la qual la ciutadania acudiria en cas de necessitat, la valoració del funcionament dels serveis socials i, en consonància amb el que s'ha assenyalat en els apartats anteriors, el posicionament de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya –en funció de la seva ubicació en l'escala que va de la integració a l'exclusió– respecte de la responsabilitat de l'Administració de garantir els serveis esmentats.

Pel que fa a l'accés de la ciutadania als serveis socials, **el 15% de la població de la diòcesi de Barcelona ha acudit el darrer any als serveis socials públics; el 6,1%, als serveis socials que gestiona Càritas a Catalunya, i el 4,1%, a serveis prestats per altres entitats privades d'iniciativa social en aquesta comunitat.** Les dades recollides en el Gràfic 74 poden analitzar-se des de dos punts de vista:

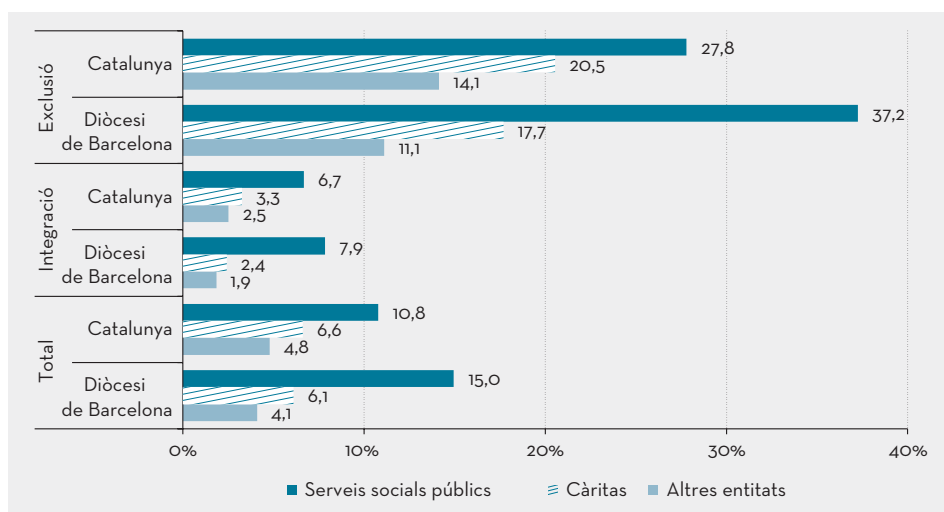
- El diferencial de la població en situació d'integració i d'exclusió pel que fa a l'accés als serveis socials és molt important a la diòcesi de Barcelona. En efecte, **el 37,2% de la població de la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió ha accedit als serveis socials públics; el 17,7%, als serveis de**

Càritas, i l'11,1%, als prestats per altres entitats d'iniciativa social, enfront de percentatges del 7,9%, el 2,4% i l'1,9% per a la població en situació d'integració. La taxa d'accés de les persones en situació d'exclusió multiplica la que correspon a les persones en situació d'integració per 4,7 en el cas dels serveis públics, per 4,7 en el cas de Càritas i per 5,9 en el cas de la resta de les entitats.

- Si es comparen les dades de la diòcesi de Barcelona amb les de Catalunya, s'observa un percentatge més alt d'accés als serveis socials públics a la diòcesi de Barcelona, tant entre la població total (15% enfront de 10,8% a Catalunya) com entre la que està en situació d'integració (7,9% enfront de 6,7%) i exclusió (37,2% enfront de 27,8%). En tots els casos es mantén la mateixa relació d'entitats: els serveis públics en primer lloc, Càritas en segon lloc i la resta de les entitats d'iniciativa social en tercer lloc.

GRÀFIC 74

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han acudit el darrer any a diferents serveis per cercar ajuda. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Si s'analitza el tipus d'entitats a les quals accedeix la població de la diòcesi de Barcelona des del punt de vista de la titularitat, i tenint en compte la possibilitat de combinar l'accés a més d'un tipus d'entitat, observem que el 82,9% no ha accedit el darrer any a cap d'aquestes entitats, el 10,5% ha accedit únicament a serveis públics, el 2,1%, només a serveis d'iniciativa privada i el 45%,

a serveis d'ambdós tipus. La taxa d'accés a aquests serveis és més alta entre el col·lectiu en situació d'exclusió, si bé destaca que el **57,4% de la població en exclusió no ha recorregut a cap d'aquestes entitats**. El percentatge del conjunt de la població que no ha accedit a cap d'aquests serveis per cercar ajuda és una mica més reduït a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, independentment del col·lectiu poblacional que s'observi. Amb tot, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya, entorn del 60% de les persones en situació d'exclusió social resideixen en llars que no han acudit a cap d'aquests serveis els darrers dotze mesos.

TAULA 34

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han acudit el darrer any a diferents serveis per cercar ajuda per titularitat del servei segons el nivell d'integració social. 2018

	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	Integració	Exclusió	Total	Integració	Exclusió	Total
Cap	92,1	61,9	86,2	91,1	57,4	82,9
Només públics	4,2	12,1	5,7	6,3	23,6	10,5
Només privats	1,2	10,3	3,0	1,1	5,3	2,1
Ambdós tipus	2,5	15,7	5,1	1,6	13,6	4,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

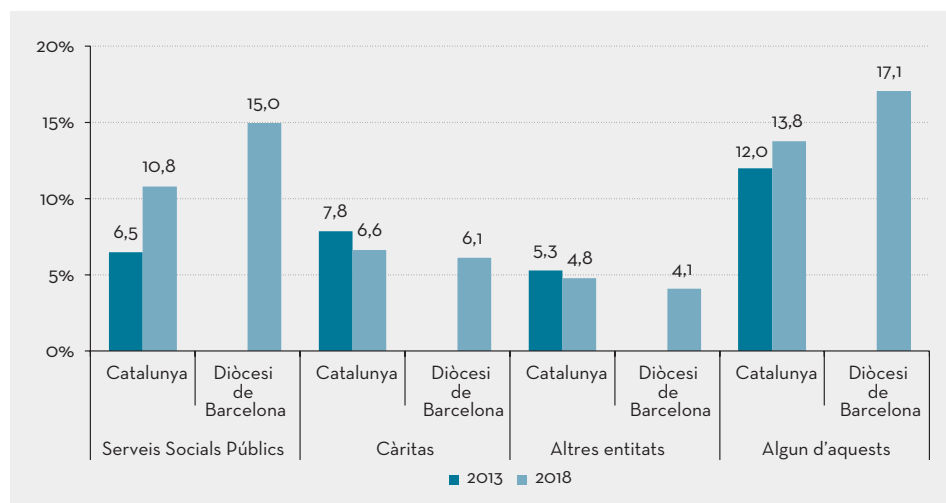
Font: EINSFOESSA 2018.

Des del punt de vista evolutiu **(14)**, a Catalunya ha augmentat el percentatge de la població en llars que han acudit el darrer any a algun servei per cercar ajuda, i ha passat del 12% al 13,8% entre 2013 i 2018. Aquest increment general s'ha produït, principalment, per l'augment de casos dels serveis socials públics (que han passat del 6,5% al 10,8%). Per contra, s'ha reduït el percentatge de població en llars que han acudit a Càritas (del 7,8% al 6,6%) o a altres entitats (del 5,3% al 4,8%) per cercar ajuda.

(14) No es disposa de dades de l'any 2013 per a la diòcesi de Barcelona.

GRÀFIC 75

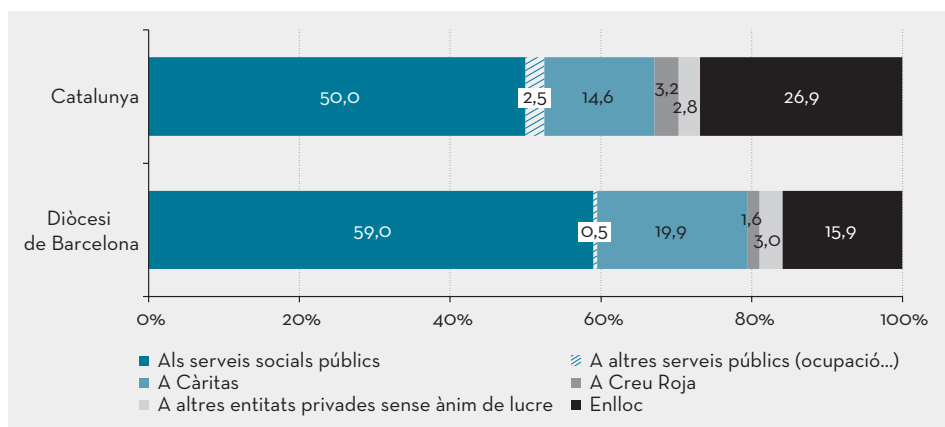
Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han acudit el darrer any a diferents serveis per cercar ajuda. 2013-2018

Font: EINSFOESSA 2013 i 2018.

Més enllà de les dades respecte a la utilització dels serveis socials per part de la població de la diòcesi de Barcelona, també es va demanar en l'enquesta sobre el servei o l'entitat a la qual acudirien preferentment les persones enquestades en cas de necessitat econòmica. D'acord amb les dades del Gràfic 76, **sis de cada deu persones de la diòcesi de Barcelona –el 59%– acudirien als serveis socials públics; el 19,9%, a Càritas; el 0,5%, a altres entitats públiques, i el 4,6%, a altres entitats privades. El 15,9% no acudiria a cap d'aquestes entitats.** A Catalunya, el percentatge de les persones que acudirien als serveis socials públics i a Càritas és més baix –el 50% i el 14,6%, respectivament– i és més alt, per contra, el de les persones que responen que no acudirien a cap d'aquests serveis (el 15,9% a la diòcesi de Barcelona enfront del 26,9% a Catalunya). **Per tant, sembla observar-se a la diòcesi de Barcelona una disposició més alta a utilitzar els serveis socials, ja siguin públics o de qualsevol altre tipus, cosa que es compensaria, amb gran probabilitat, amb una propensió més baixa a recórrer a altres xarxes informals o familiars.**

GRÀFIC 76

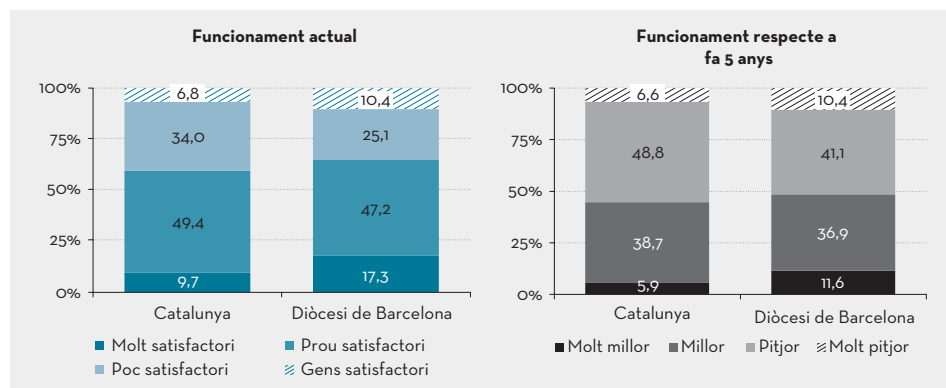
Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per servei o entitat preferent a què acudirien en cas de necessitat econòmica. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Independentment del nivell d'accés de la ciutadania de la diòcesi de Barcelona als serveis socials, durant i després de la crisi, com en valoren el funcionament? Sobre el funcionament actual d'aquests serveis, **el 10,4% de la població creu que és gens satisfactori i el 25,1%, poc satisfactori, mentre que el 47,2% considera que és prou satisfactori i el 17,3%, molt satisfactori. Més de la meitat de la població (el 51,5%) considera, a més, que el seu funcionament s'ha deteriorat els últims cinc anys.** Si les dades corresponents a la diòcesi de Barcelona es comparen amb les de Catalunya, s'observa que la població de la diòcesi de Barcelona valora de manera més positiva el funcionament dels serveis socials –el 35,5% considera que és poc o gens satisfactori, enfront del 40,8% a Catalunya. El mateix ocorre quant a la valoració sobre el funcionament dels serveis socials respecte a fa cinc anys: el 51,5% de la població de la diòcesi de Barcelona opina que és molt pitjor que fa cinc anys, enfront del 55,4% a Catalunya.

GRÀFIC 77

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a fa 5 anys dels serveis socials. 2018

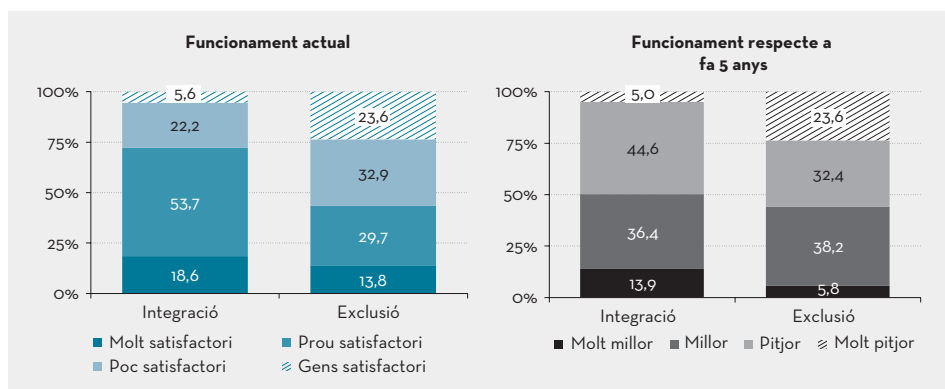

Font: EINSFOESSA 2018.

Varia la valoració del funcionament dels serveis socials en funció de la ubicació de les persones en l'escala que va de la integració a l'exclusió? Igual que en el cas dels serveis d'ocupació, les dades permeten afirmar que sí. **El 56,5% de les persones en situació d'exclusió –que, com hem assenyalat anteriorment, accedeixen quasi cinc vegades més als serveis socials públics que les persones en situació d'integració– consideren que el funcionament dels serveis socials és poc o gens satisfactori, enfront del 40,8% de les persones en situació d'integració.** El mateix succeeix a l'hora de valorar l'evolució en el funcionament d'aquests serveis: el 56% del col·lectiu en situació d'exclusió pensa que és pitjor o molt pitjor que fa cinc anys, enfront del 49,6% de la població en situació d'integració. Cal destacar especialment el cas de les persones que el valoren de manera més negativa: el 5,6% i el 5% de la població en situació d'integració consideren que el funcionament actual dels serveis és gens satisfactori, enfront del 23,6% de la població en situació d'exclusió, que opinen el mateix.

GRÀFIC 78

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a fa 5 anys dels serveis socials segons el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Juntament amb l'accés als serveis socials i la valoració del seu funcionament, també resulta del màxim interès analitzar la percepció de la ciutadania de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya respecte d'alguns plantejaments normatius relacionats amb certes prestacions socials que conformen l'estat del benestar. Per això, en l'enquesta se sol·licitava a les persones entrevistades que indiquessin el seu grau de satisfacció amb tres afirmacions concretes, ja utilitzades en estudis previs sobre la percepció ciutadana en relació amb les polítiques socials. Les afirmacions són les següents:

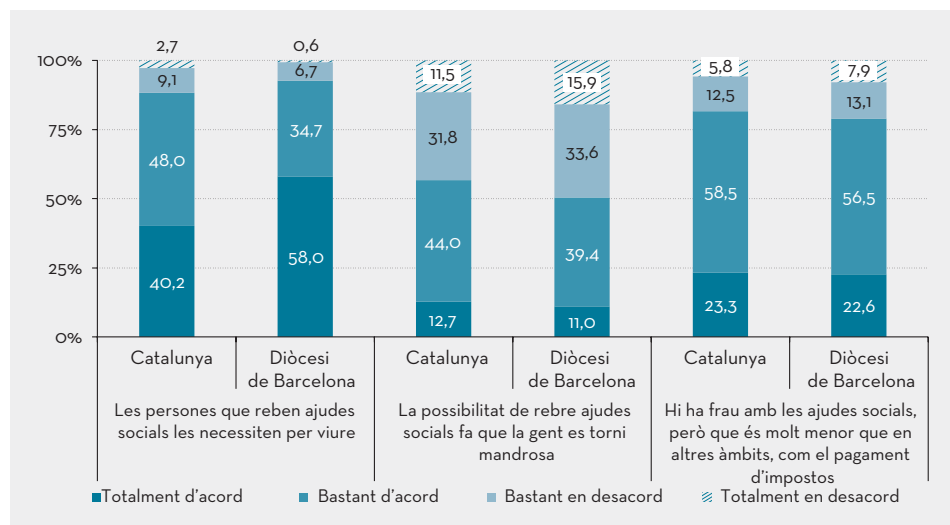
- Les persones que reben ajudes socials les necessiten per viure.
- La possibilitat de rebre ajudes socials fa que la gent es torni mandrosa.
- Hi ha frau amb les ajudes socials, però és molt menor que en altres àmbits, com el pagament d'impostos.

Els gràfics següents analitzen el grau de suport a aquestes afirmacions que es registra a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya per al conjunt de la població i les diferències que existeixen, en el cas de la diòcesi de Barcelona, entre les persones en situació d'integració i d'exclusió a l'hora de posicionar-se al respecte. D'acord amb les dades recollides en el Gràfic 79, el **92,7% de la població de la diòcesi de Barcelona està molt o bastant d'acord amb la idea que les persones que reben ajudes socials les necessiten per viure; el 50,4%,**

amb la idea que la possibilitat de rebre ajudes socials fa que la gent es torni mandrosa i el 79,1%, amb la idea que hi ha frau en les ajudes socials, però que és molt menor que en altres àmbits, com el pagament d'impostos. Si comparem les dades relatives a la diòcesi de Barcelona amb les de Catalunya, no observem grans diferències en cap de les tres preguntes plantejades, tot i que sí que és lleugerament més alt a la diòcesi de Barcelona el suport a la idea que les persones que reben ajudes socials les necessiten per viure (92,7% enfront de 88,2% a Catalunya), igual que també és més alt el desacord amb les idees que la possibilitat de rebre ajudes socials fa que la gent es torni mandrosa (49,5% enfront de 43,3%) i que hi ha frau amb les ajudes socials, però que és molt menor que en altres àmbits, com el pagament d'impostos (21% enfront de 18,3%).

GRÀFIC 79

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el grau d'acord amb diverses afirmacions sobre les ajudes socials. 2018

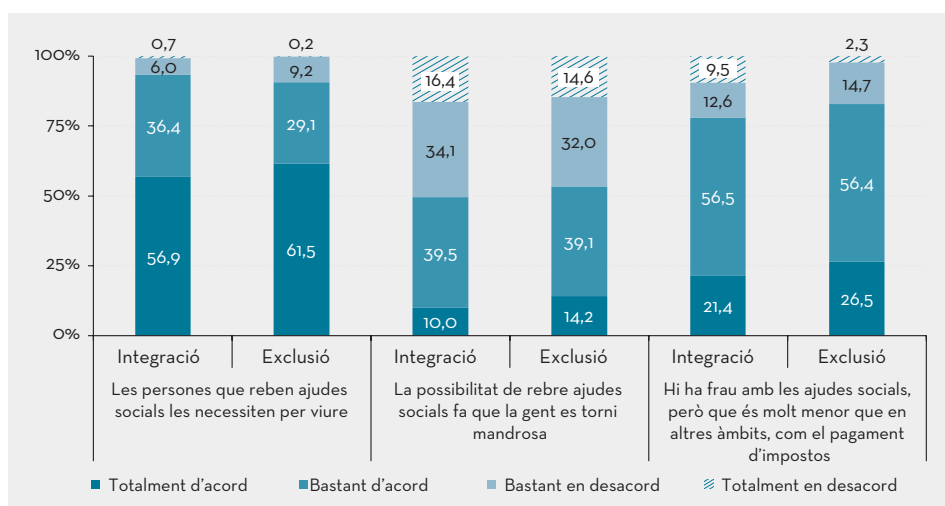
Font: EINSFOESSA 2018.

Les diferències entre els col·lectius en situació d'integració i exclusió a la diòcesi de Barcelona també són mínimes. La gran majoria de les persones en situació d'exclusió –el 90,6%– considera que qui rep ajudes socials les necessita per viure (93,3% entre la població en situació d'integració); el 46,6% de la població en situació d'exclusió està en desacord amb la idea que la possibilitat de rebre ajudes socials fa que la gent es torni mandrosa –el 50,5% entre les persones en situació

d'integració- i el 17% es mostra en desacord amb la idea que hi ha frau en les ajudes socials, però que és molt menor que en altres àmbits, com el pagament d'impostos, enfront del 22,1% de la població en situació d'integració.

GRÀFIC 80

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona segons el grau d'acord amb diverses afirmacions sobre les ajudes socials i el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

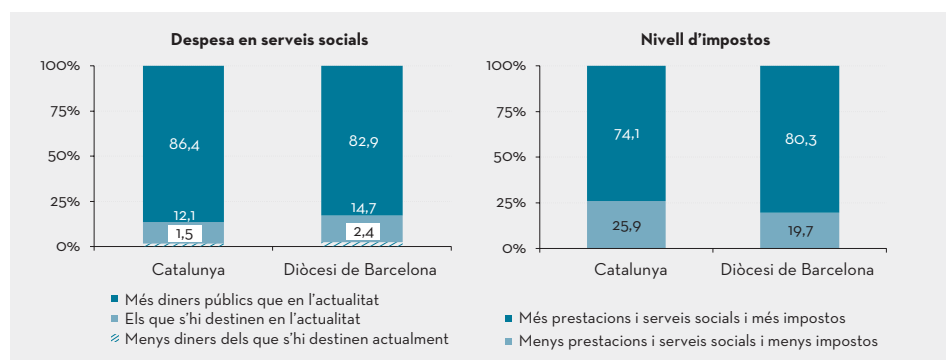
Tenint en compte tot el que s'ha exposat anteriorment –l'accés als serveis socials públics i d'iniciativa social, la valoració del seu funcionament, el posicionament davant algunes afirmacions sobre l'ús o l'impacte de les prestacions socials, etc.–, és necessari també saber quina és l'opció majoritària entre la ciutadania de la diòcesi de Barcelona en relació amb la despesa pública en aquesta matèria i la pressió fiscal que s'ha d'establir per finançar-la.

Sembla clar, d'acord amb les dades que es recullen en el Gràfic 81, que **una part àmpliament majoritària de la societat catalana –el 82,9%– considera que cal destinar als serveis socials més diners públics que en l'actualitat**. El 14,7% opina que cal destinar-hi la mateixa quantitat i només el 2,4%, que cal reduir-ne la despesa. Igualment, el 80,3% de la població optaria per tenir més prestacions i serveis socials, pagant més impostos, mentre que el 19,7% seria partidària de menys prestacions i menys impostos. Si es comparen les dades de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya, tot i que les diferències no són grans, **s'observa a la diòcesi de Barcelona una propensió més alta a disminuir la despesa pú-**

blica en serveis socials (2,4% enfront d'1,5% a Catalunya) i, per contra, una propensió més alta a l'increment de la pressió fiscal per poder finançar més prestacions socials (80,3% enfront de 74,1%).

GRÀFIC 81

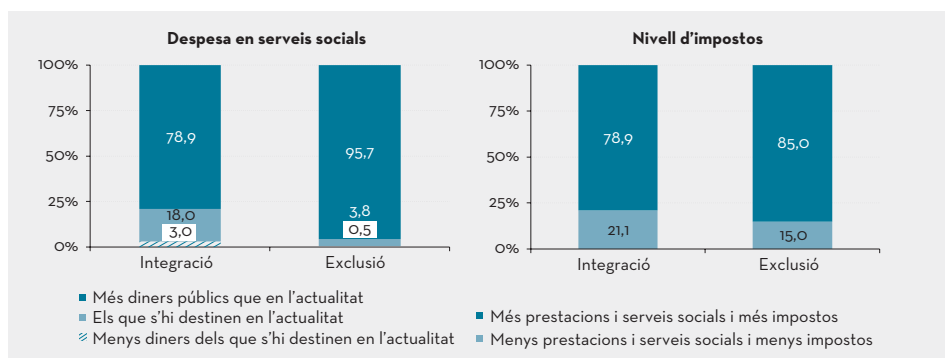
Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons l'opinió sobre diverses mesures relacionades amb la despesa social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

També s'observen diferències entre la població en situació d'integració i en situació d'exclusió social en relació amb aquestes qüestions. **Els resultats mostren que pràcticament la totalitat de la població en situació d'exclusió (el 95,7%) es declara a favor de destinar als serveis socials més diners dels que s'hi destinen actualment.** També és major entre aquest col·lectiu el percentatge de les persones que es declaren a favor de destinar més diners públics que en l'actualitat als serveis socials (85% enfront de 78,9%). Així mateix, entre la població en situació d'integració és lleugerament més alta la proporció de persones que optarien per tenir menys prestacions i serveis socials, pagant menys impostos (21,1% enfront de 15% en situació d'exclusió), a diferència del que succeeix al conjunt de Catalunya, on és precisament la població en situació d'exclusió la que optaria, en major mesura, per tenir menys prestacions i serveis socials, pagant menys impostos. Aquesta diferència s'observa també a Espanya i es repeteix, de manera constant, en els diversos estudis que analitzen aquesta qüestió (15).

(15) El 2012, Fernández Albertos i Manzanos ja assenyalaven que, tot i que els grups socials amb menys recursos econòmics són els que estan més a favor de polítiques redistributives (que afavoreixen els més pobres), no són els més favorables a una expansió de l'estat del benestar. Segons el parer d'aquests autors, una possible explicació d'aquest fenomen és que l'estat del benestar a Espanya és poc redistributiu i, per tant, no afavoreix els grups socials amb menys recursos econòmics.

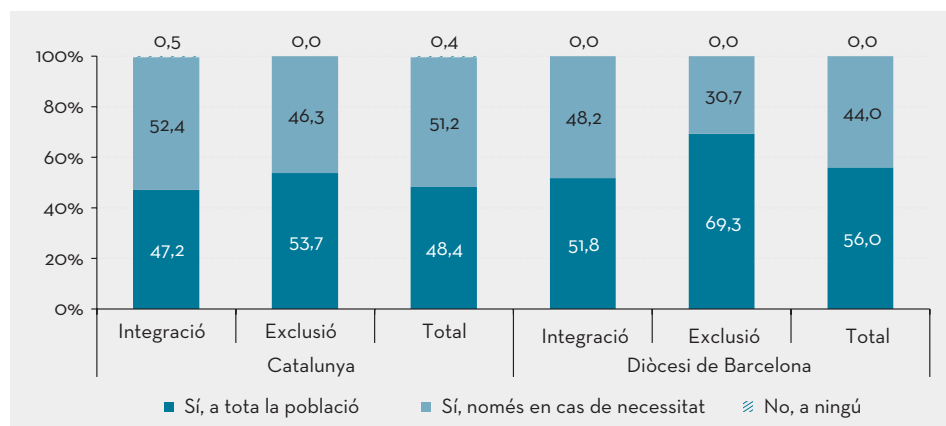
GRÀFIC 82**Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona segons l'opinió sobre diverses mesures relacionades amb la despesa social i el nivell d'integració social. 2018**

Font: EINSFOESSA 2018.

Les persones que viuen en llars en situació d'exclusió consideren, en major mesura que les que estan en situació d'integració, que l'Administració pública ha de garantir l'accés als serveis socials a tota la població (69,3% enfront de 51,8%). Des d'una perspectiva comparada, l'opció selectiva està més estesa a Catalunya per a qualsevol dels grups analitzats, tot i que, igual que a la diòcesi de Barcelona, el col·lectiu en situació d'exclusió a Catalunya es mostra també més partidari que l'Administració pública garanteixi els serveis a tota la població. Les diferències entre els grups en situació d'integració i exclusió són més marcades a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya.

GRÀFIC 83

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir serveis socials. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

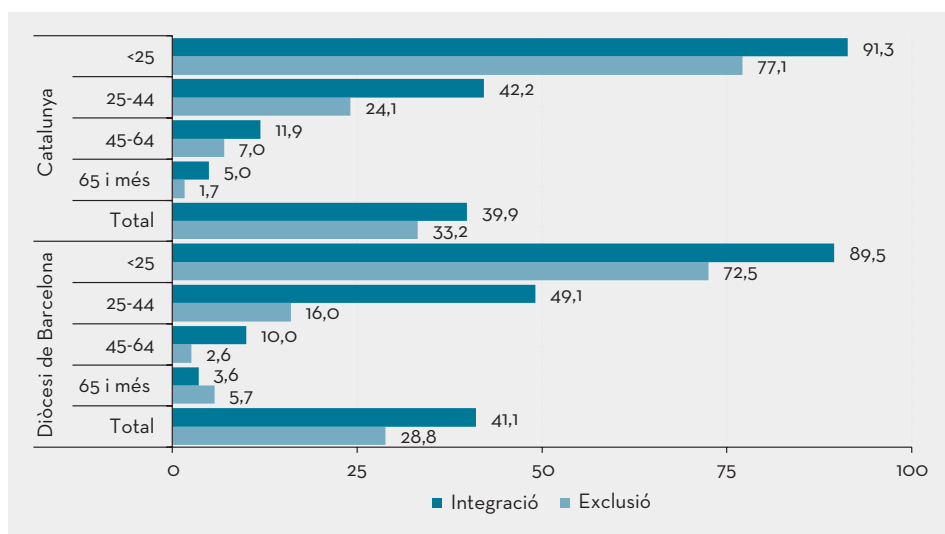
7.7. Drets vinculats a la criança infantil

Entre els drets socials “de baixa intensitat” que s’analitzen en aquest capítol, els relacionats amb els suports per a la criança infantil han adquirit els darrers anys un protagonisme cada vegada més gran en els àmbits tant acadèmic com polític i social. A aquest respecte, s’analitzen en aquest apartat el percentatge de població escolaritzada menor de quatre anys i, posteriorment, el tipus de suport per a la criança que necessiten (o haurien necessitat) en major mesura les persones amb fills, tant a la diòcesi de Barcelona com a Catalunya. També s’examinen les diferències que s’observen entre la població en situació d’integració i la que està en situació d’exclusió social pel que fa al deure que s’atribueix a les administracions públiques d’afavorir l’accés als serveis de suport a la criança infantil.

Quant a la primera de les qüestions assenyalades, les dades respecte a l’accés a l’escolarització d’infants menors de quatre anys s’han desagregat, tant per a la diòcesi de Barcelona com per a Catalunya, des del punt de vista de l’edat i de les situacions d’integració i exclusió.

GRÀFIC 84

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que va començar a anar a escola abans de 4 anys, segons els grups d'edat i el nivell d'integració social. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

En el conjunt de la població de la diòcesi de Barcelona, s'observa un percentatge de població escolaritzada amb menys de quatre anys més alt entre el col·lectiu en situació d'integració (41,1%) que entre els que estan en situació d'exclusió (28,8%). Entre la població menor de 65 anys, el percentatge d'escolarització d'infants menors de quatre anys és més alt entre els grups en situació d'integració. Entre la població de 65 anys i més, per contra, l'escolarització és una mica més alta entre el col·lectiu en situació d'exclusió (5,7% enfront de 3,6%). Des d'una perspectiva comparada, els nivells d'escolarització, en general, són més baixos a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, excepte en el cas de la població de 25 a 44 anys en situació d'integració (49,1% enfront de 42,2% a Catalunya) i en el cas de la població de 65 anys i més en situació d'exclusió (5,7% enfront d'1,7% a Catalunya).

Al marge dels nivells d'escolarització primerenca i de les raons que expliquen la no escolarització, quin tipus de suport troben a faltar o han trobat a faltar les persones que tenen o han tingut fills per fer front a la seva criança? **El 32,4% de la població que té o ha tingut fills no ha trobat a faltar cap tipus de suport. A Catalunya aquest percentatge és més alt (39,4%).** No obstant això, el 30,4% necessita o hauria necessitat algun tipus de suport econòmic

(30% a Catalunya). Hi segueixen l'orientació en la criança i educació dels fills (15,6% i 11,4% a Catalunya), el suport familiar per a la criança (9,8% i 6,4% a Catalunya) i el suport escolar en l'educació obligatòria (9,2% i 5,1% a Catalunya).

TAULA 35

Distribució de la població entrevista de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons si troba a faltar o ha trobat a faltar algun tipus de suport o ajuda per fer front a la criança dels fills independentment de l'edat dels fills. 2018

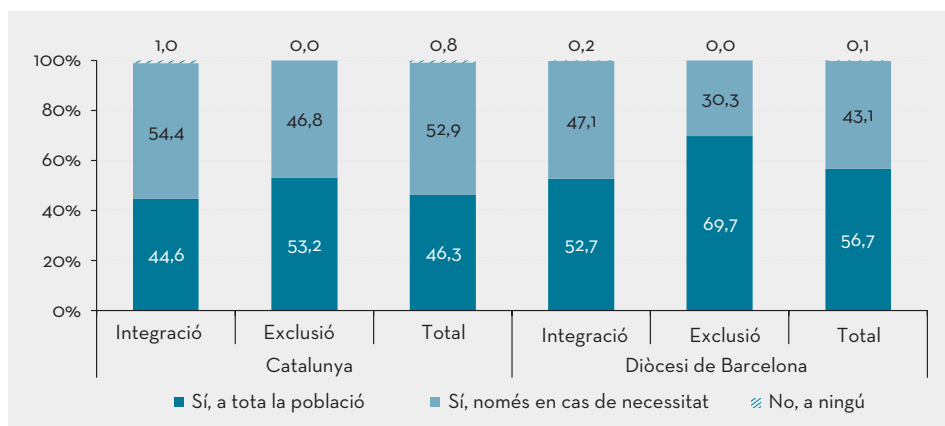
	Catalunya	Diòcesi de Barcelona
No he trobat a faltar res	39,4	32,4
Suport econòmic	30,0	30,4
Suport familiar per a la criança	6,4	9,8
Orientació en la criança i l'educació dels fills	11,4	15,6
Accés a centres d'educació infantil (0-2 anys)	5,9	6,8
Suport escolar en l'educació obligatòria	5,1	9,2
Suport per a infants amb alguna deficiència o discapacitat	0,9	0,8
No tinc fills (exclou les opcions anteriors)	21,2	25,6

Font: EINSFOESSA 2018.

Finalment, les persones en situació d'integració i d'exclusió atribueixen en la mateixa mesura a les administracions públiques el deure de garantir serveis i prestacions per a la criança dels fills? Tal com succeïa amb la resta dels serveis analitzats, **les persones en situació d'exclusió a la diòcesi de Barcelona mantenen una posició universalista al respecte en major mesura que les persones en situació d'integració**: prop del 70% de la població de la diòcesi de Barcelona en situació d'exclusió (el 69,7%) creu que s'hauria de garantir l'accés a aquests serveis a tota la població, mentre que el 30,3% considera que s'hauria de garantir només en cas de necessitat. Entre les persones en situació d'integració, el suport a l'opció universalista és més baix (52,7%) i és més alta l'opció per garantir aquest dret només en cas de necessitat (47,1%). L'opció universalista està una mica més estesa a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya, tant entre la població total com entre els col·lectius en situació d'exclusió i integració, i són majors les diferències que es registren entre ambdós grups.

GRÀFIC 85

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir serveis i prestacions per a la criança dels fills. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

7.8. Drets vinculats a la dependència

El repàs de les necessitats, les expectatives, els nivells d'accés i la valoració per part de la ciutadania en relació amb el que hem denominat drets socials de baixa intensitat conclou amb una anàlisi succinta de les necessitats de la població catalana quant a les situacions de dependència, dels serveis o de les ajudes que les persones afectades reben i dels suports que necessiten en aquest àmbit.

Pel que fa a les necessitats vinculades a les situacions de dependència, la primera dada es refereix a la prevalença de les limitacions per a la realització de la vida diària: a la diòcesi de Barcelona, el 8,9% de la població presenta alguna limitació en aquest àmbit. Les limitacions severes afecten el 2,7% de la població i les no severes, el 6,3%. **La prevalença d'aquestes limitacions a la diòcesi de Barcelona és més alta entre les persones en situació d'exclusió (17,2%) que entre les que estan en situació d'integració (6,3%).** Això es deu a la incidència molt més alta en el grup en situació d'exclusió tant de les limitacions severes (6,6% i 1,5% entre els col·lectius en exclusió i integració, respectivament) com de les limitacions lleus (10,7% i 4,9% entre la població en situació d'exclusió i integració, respectivament). La prevalença d'aquest tipus de limitacions és lleugerament més baixa a Catalunya (7,7% per al conjunt de la població), tot i que, igual que a la diòcesi de Barcelona, resulta desproporcionadament alta entre el col·lectiu en situació d'ex-

clusió, tant en el cas de les limitacions severes com en el de les lleus. En aquest sentit, el diferencial que existeix a la diòcesi de Barcelona entre les persones en situació d'integració i d'exclusió pel que fa a la prevalença d'aquest tipus de limitacions és més ampli que el que es registra a Catalunya.

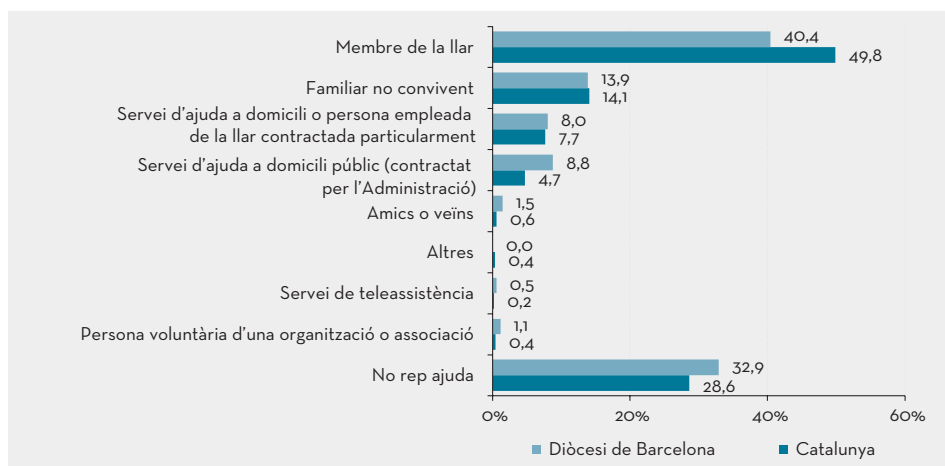
TAULA 36

Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que pateix alguna minusvalidesa, malaltia crònica o problema severa de salut que li genera limitacions per a les activitats de la vida diària, segons el nivell d'integració social. 2018

	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	Integració	Exclusió	Total	Integració	Exclusió	Total
Limitació severa	1,5	4,4	2,0	1,5	6,6	2,7
Limitació no severa	4,9	9,0	5,7	4,9	10,7	6,3
Alguna limitació	6,4	13,4	7,7	6,3	17,2	8,9

Font: EINSFOESSA 2018.

Quin tipus d'ajuda reben les persones amb limitacions severes per fer les activitats de la vida diària a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya? Tal com s'observa en el Gràfic 86, el **40,4% de la població a la diòcesi de Barcelona és atesa per alguna persona de la seva llar i el 32,9% no rep cap tipus d'ajuda**. El 13,9% rep l'ajuda d'un familiar amb el qual no conviu. El 8,8% acudeix a un servei d'ajuda a domicili facilitada per l'Administració i el 8% accedeix a un servei d'ajuda a domicili o persona empleada de la llar contractada particularment. Des d'una perspectiva comparada, a la diòcesi de Barcelona s'observa un percentatge més alt de persones que no reben cap tipus d'ajuda (32,9% enfront de 28,6%) i, per contra, un percentatge més baix de persones que rebut ajuda d'un altre membre de la llar (32,9% enfront de 28,6%).

GRÀFIC 86**Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya amb limitació severa per fer les activitats de la vida diària en funció dels serveis de cura rebuts. 2018**

Font: EINSFOESSA 2018.

Davant aquesta situació, quins tipus de suport necessiten les persones amb limitacions per fer les activitats quotidianes? Com succeïa en el cas de les ajudes i suports per a la criança, un percentatge considerable de les persones afectades per aquestes situacions (el 46%) no necessita cap suport addicional al que ja té i assenyalava no trobar a faltar res. Per contra, **el 39% d'aquesta població necessita suport econòmic; el 27,3%, suport per a l'atenció a cures personals, i el 18,5%, suport d'acompanyament i supervisió.** La resta dels serveis plantejats (accés a centres de dia o ocupacionals, a centres de lleure especialitzats per a aquestes situacions, a un servei residencial especialitzat o a un centre especial d'ocupació o empresa d'inserció) els reclamen percentatges més reduïts que els tres tipus de suports indicats inicialment (per sota del 6,2%). Sobre els tipus de suport que es necessiten, cal afegir-hi dos elements importants:

- **Les persones amb limitacions que viuen en llars en situació d'exclusió tenen tendència a trobar a faltar qualsevol d'aquests serveis en major mesura que les persones amb limitació que viuen en llars en situació d'integració,** excepte pel que fa a les cures personals i a l'acompanyament o supervisió. De fet, en el cas de la manca de suport econòmic, el percentatge és del 57,8% entre la població en situació d'exclusió, enfront del 25,9% de

les persones en situació d'integració. En el mateix sentit, el percentatge de les persones que consideren que tenen totes les necessitats cobertes és més baix entre les persones en situació d'exclusió (36,7%) que entre les que estan en situació d'integració (52,5%).

- D'altra banda, **el percentatge de persones que consideren que tenen totes les necessitats cobertes és una mica més alt a la diòcesi de Barcelona (46%) que a Catalunya (43,3%)**. En el mateix sentit, el percentatge de persones que troben a faltar qualsevol dels serveis indicats resulta més alt a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya. Aquestes diferències afecten tant la població total com les persones en situació d'exclusió social.

TAULA 37

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció dels tipus de suport o ajuda que troben a faltar les llars amb persones amb alguna limitació per fer les activitats quotidianes. 2018

	Catalunya			Diòcesi de Barcelona		
	Integració	Exclusió	Total	Integració	Exclusió	Total
Suport econòmic	32,6	55,6	39,1	25,9	57,8	39,0
Suport per a l'atenció a cures personals	21,9	20,5	21,5	28,8	25,1	27,3
Suport d'acompanyament i supervisió	19,0	17,3	18,5	12,5	27,2	18,5
Accés a centres de dia o ocupacionals	4,3	6,5	4,9	3,0	8,5	5,3
Accés a centres de lleure especialitzats per a aquestes situacions	0,2	1,5	0,6	0,8	2,9	1,7
Accés a un servei residencial especialitzat	1,9	5,4	2,9	4,2	9,3	6,2
Accés a un centre especial d'ocupació o empresa d'inserció	0,0	3,3	0,9	0,0	5,2	2,1
Ho tinc cobert, no cal	44,5	40,0	43,3	52,3	36,7	46,0

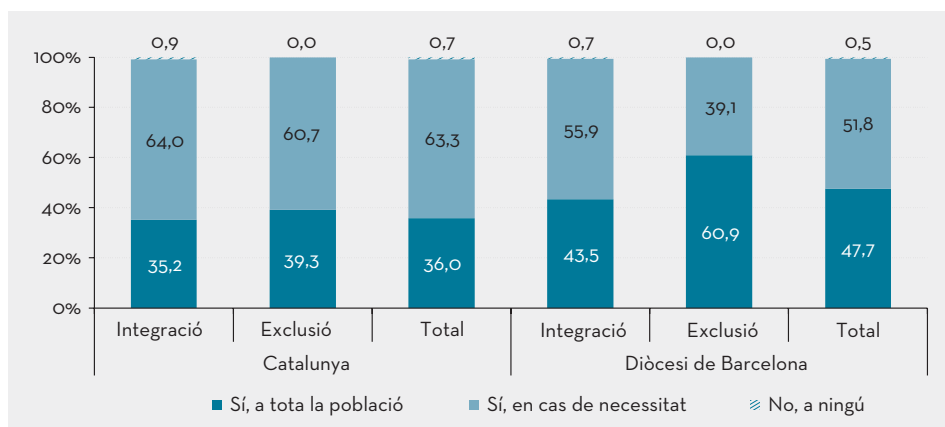
Font: EINSFOESSA 2018.

Finalment, tal com s'ha assenyalat abans, el 47,7% de la població de la diòcesi de Barcelona considera que correspon a l'Administració pública garantir serveis, prestacions i ajudes tècniques per a la dependència independentment del nivell de necessitat, mentre que el 51,8% pensa que el deure de garantir aquest tipus de serveis només hauria d'aplicar-se a les persones en situació de necessitat. La població en situació d'exclusió (60,9%) opta per un enfocament

universalista en major mesura que la població en situació d'integració (43,5%). No obstant això, l'opció selectiva és majoritària entre la població en situació d'integració. Així mateix, l'opció universalista en l'àmbit de la garantia de serveis, prestacions i ajudes tècniques per a la dependència és més freqüent a la diòcesi de Barcelona que a Catalunya –on l'opció selectiva és majoritària en qualsevol dels grups poblacionals analitzats–, i les diferències entre els col·lectius en situació d'integració i d'exclusió a la diòcesi de Barcelona són molt més marcades.

GRÀFIC 87

Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure de l'Administració pública de garantir serveis, prestacions i ajudes tècniques per a la dependència. 2018

Font: EINSFOESSA 2018.

Metodologia

Continguts

8.1. Univers, mostra i marge d'error.....	197
8.2. Període de referència.....	198
8.3. Administració de l'enquesta.....	198
8.4. Altres aspectes que cal tenir en compte en relació amb l'explotació de les dades.....	198

Capítol 8

Metodologia

8.1. Univers, mostra i marge d'error

L'EINSFOESSA és una enquesta dirigida a les llars d'Espanya en la qual es recull informació de totes les persones que resideixen en cadascuna de les llars. Per tant, existeixen dos nivells d'anàlisi: el de les llars i el de la població. L'univers de l'estudi el componen el conjunt de totes les llars i el conjunt de totes les persones residents en llars de la diòcesi de Barcelona i d'Espanya.

La mostra de llars de la diòcesi de Barcelona està conformada per 648 enquestes, les quals han aportat informació sobre 1.672 persones, cosa que suposa uns marges d'error del +2,4% per a la informació de la població i del +3,9% per a la de les llars. En ambdós casos, el marge d'error és òptim, la informació és estadísticament representativa del conjunt de l'univers i els intervals de confiança permeten una anàlisi detallada dels nivells d'integració i exclusió social. La mostra d'Espanya està conformada per 8.776 llars i 24.775 persones, i registra marges d'error del +1% i del +0,6%, respectivament.

	La diòcesi de Barcelona	Espanya
Univers de població	2.664.983	46.722.980
Univers de llars*	1.049.206	18.472.800
Mostra de població	1.672	29.953
Mostra de llars	648	11.655
Marge d'error de la població	±2,4%	±0,6%
Marge d'error de les llars	±3,9%	±0,9%

*L'univers de llars ha estat estimat prenent com a referència la ràtio de persones per llar del conjunt de Catalunya, establerta en 2,54.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i de l'EINSFOESSA 2018

8.2. Període de referència

El procés d'administració de les enquestes ha transcorregut entre el 19 de gener i el 23 d'abril de 2018. La informació relativa a les activitats econòmiques i a les pensions i prestacions econòmiques es refereix a l'any 2017.

8.3. Administració de l'enquesta

L'enquesta s'ha administrat de manera presencial, mitjançant una entrevista personal, i les respostes s'han recollit en un qüestionari estructurat i precodificat en el 99% de les variables. L'enquesta ha estat administrada per entrevistadors prèviament formats per a la tasca, que han treballat en 41 rutes, repartides en 7 municipis de la diòcesi de Barcelona, i en un total de 1.051 rutes, repartides en 530 municipis d'Espanya. Les enquestes s'han administrat seguint una selecció prèvia de seccions censals, en les quals s'ha establert un sistema de rutes aleatòries des d'una adreça de partida i dins la llista de carrers en tota la seva extensió fins a fer-hi 3 voltes o fins a completar el nombre de qüestionaris.

8.4. Altres aspectes que cal tenir en compte en relació amb l'explotació de les dades

A l'hora de donar compte de la informació sobre els ingressos a les llars, es consideren els ingressos declarats per les persones enquestades, excloent-hi els casos corresponents a persones en llars que no han declarat els seus ingressos totals amb fiabilitat, és a dir, les llars que no responien a la pregunta sobre ingressos i les que ho feien de manera incompleta. També s'han inclòs en aquesta categoria els casos en els quals les persones que van portar a terme l'enquesta valoraren aquesta informació amb escassa fiabilitat.

The background is a solid light blue. In the upper right corner, there is a complex geometric pattern consisting of several concentric circles and radial lines, creating a circular, segmented appearance. Some of these segments are filled with a fine grid pattern. To the left of this pattern, there is a simple white outline of a tilted rectangle.

9

Glossari

Capítol 9

Glossari

Taxa de dependència

Mostra el percentatge de població inactiva (persones menors de 16 anys i majors de 65) respecte de la població teòricament activa (amb edats compreses entre 16 i 64 anys). Atès que aquest indicador és una relació entre les persones que es troben en edat de treballar i les que no s'hi troben, el seu resultat es pot interpretar en termes d'una major o menor sostenibilitat de l'estat del benestar.

Taxa bruta de natalitat

Expressa el nombre total de naixements per cada 1.000 habitants en un any determinat.

Taxa global de fecunditat

Expressa el nombre total de naixements ocorreguts en un any per cada 1.000 dones d'entre 15 i 49 anys.

Indicador conjuntural de fecunditat

Es defineix com el nombre mitjà de fills que tindria una dona al llarg de la seva vida fèrtil en cas que mantingués la mateixa intensitat fecunda per edat que la que s'observa un any determinat.

Taxa d'activitat

Expressa el percentatge de persones actives (persones ocupades o que cerquen feina activament) respecte del total de la població major de 16 anys. Les taxes d'activitat, ocupació i atur que es recullen en el capítol 1 d'aquest informe han estat extretes de l'Enquesta de població activa (EPA).

Taxa d'ocupació

Recull el percentatge de persones ocupades respecte del total de població major de 16 anys. Persones ocupades són les majors de 16 anys que durant la setmana de referència per a l'administració de l'EPA han estat treballant durant almenys una hora a canvi d'una retribució en diners o espècie o les que tenen feina però n'han estat temporalment absents per malaltia, vacances, etc.

Taxa d'atur

Expressa el percentatge de persones que es troben en situació de desocupació respecte del total de la població activa (persones ocupades o que cerquen feina activament). Persones aturades són les majors de 16 anys que durant la setmana de referència per a l'administració de l'EPA no han tingut feina, tot i que han estat disponibles per treballar i han buscat feina activament. L'EPA també considera aturades les persones que ja han trobat una feina però que encara no s'hi han incorporat.

Taxa de risc de pobresa o baixos ingressos (pobresa relativa)

Expressa la proporció de persones que viuen en llars amb uns ingressos anuals nets inferiors al 60% de la mediana per persona equivalent. La mediana és el valor que, ordenant tots els individus de menors a majors ingressos, en deixa la meitat per sota del dit valor. Els ingressos nets d'una llar es converteixen en ingressos per persona equivalent utilitzant l'escala de l'OCDE corregida, que pondera la primera persona adulta de la llar amb un 1; la resta de les persones adultes, amb 0,5, i les menors de 14 anys, amb 0,3.

És un indicador relatiu de pobresa i, per tant, es considera que una persona és pobra quan es troba en una situació de desavantatge econòmic respecte de la resta de les persones del seu entorn.

Històricament, s'ha entès la pobresa en termes econòmics. Recentment, la Unió Europea ha creat l'indicador AROPE, que suposa una ampliació de la dimensió econòmica i aborda altres aspectes.

Taxa de pobresa severa

Expressa el percentatge de persones que viuen en llars amb uns ingressos anuals nets inferiors al 30% de la mediana per persona equivalent. També es pot mesurar a partir del 40% de la renda mediana equivalent. Eurostat proposa ambdues mesures, tot i que habitualment usa el 40%.

Renda mediana equivalent

És el valor que, ordenant la renda de les unitats de consum de menor a major, deixa la renda obtinguda pel 50% d'elles per sota del dit valor i l'altre 50%, per sobre.

La renda mediana representa millor el punt central de la distribució que la renda mitjana, perquè la distribució de la renda se sol caracteritzar per ser asimètrica, amb uns valors molt alts en els grups de rendes altes, cosa que es manifesta en l'obtenció de valors mitjans alts.

Llindar de pobresa estatal i llindar autonòmic

Les taxes de risc de pobresa que procedeixen de l'Enquesta de condicions de vida han estat calculades de dues maneres: a partir del llindar estatal i a partir del llindar de cada comunitat autònoma. El llindar estatal és el que s'obté considerant la mediana de la distribució dels ingressos equivalents de tota la mostra, mentre que per al càlcul dels diferents llindars autonòmics únicament es considera la distribució dels ingressos a cada comunitat autònoma.

La taula següent resumeix per a l'any 2017 les taxes de risc de pobresa de les diferents comunitats autònomes segons els dos llindars.

Les diferències que es poden observar han de ser enteses en el sentit que en el llindar estatal es poden establir comparacions entre comunitats autònomes, mentre que, en la columna referida als llindars autonòmics, cadascun dels llindars ha de ser interpretat només en funció de la realitat de la mateixa comunitat autònoma, atès que, com s'ha dit anteriorment, només s'ha calculat partint dels ingressos de la població que viu en aquesta comunitat autònoma.

Taxa de risc de pobresa calculada sota el llindar estatal i autonòmic, 2017.
Este título lo vamos a hacer como el que aparece en la página 205, es decir no lleva numeración y así no tocamos el índice de cuadros y tablas

	Llindar estatal	Llindar autonòmic
Andalusia	31,0	21,4
Aragó	13,3	17,0
Astúries	12,6	16,6
Illes Balears	21,3	20,8
Canàries	30,5	22,9
Cantàbria	17,6	17,0
Castella i Lleó	15,4	19,6
Castella-la Manxa	28,1	19,5
Catalunya	15,0	20,0
Comunitat Valenciana	25,6	22,9
Extremadura	38,8	16,5
Galícia	18,7	19,8
Madrid	16,9	23,2
Múrcia, Regió de	30,1	18,3
Navarra	8,3	17,3
País Basc	9,7	17,5
La Rioja	9,7	16,4
Espanya	21,6	--

Font: INE. Enquesta de Condicions de Vida, 2017.

Taxa de població en risc de pobresa o exclusió social

Davant l'elevat nombre de persones a la UE en risc de pobresa i exclusió social, el 17 de juny de 2010 el Consell Europeu va aprovar per a la dècada següent l'estratègia de creixement de la UE: **Europa 2020**. L'objectiu era aconseguir que la UE comptés a mig termini amb una economia intel·ligent, sostenible i integradora. En el marc d'aquesta estratègia, la mateixa UE va proposar ampliar l'indicar de pobresa relativa utilitzant l'**indicador AROPE** (*at risk of poverty and/or exclusion*), que engloba les persones en risc de pobresa i/o exclusió social. Aquest nou indicador agrupa les tres dimensions següents:

- **Risc de pobresa o baixos ingressos:** fa referència a les situacions en les quals les persones viuen en llars amb una renda inferior al 60% de la renda mediana equivalent (després de les transferències socials).

- **Privació material severa:** afecta les persones que viuen en condicions de manca d'accés a determinats recursos. Concretament, es tracta de persones en llars que no poden permetre's 4 dels 9 ítems seleccionats en l'àmbit europeu: pagar el lloguer o una lletra; mantenir la casa adequadament calenta; atendre despeses imprevistes; un àpat de pollastre, un altre tipus de carn o peix (o els seus equivalents vegetarians) almenys 3 cops la setmana; pagar unes vacances almenys una setmana l'any; un cotxe; una rentadora; un televisor en color; un telèfon (fix o mòbil).
- **Baixa intensitat laboral:** recull la situació de les persones amb edats compreses entre 0 i 59 anys que viuen en llars on els adults (entre 18 i 59 anys) han treballat menys del 20% del seu temps potencial de treball durant un any de referència.

La taxa AROPE s'expressa com el percentatge de persones que estan afectades per una o més dimensions sobre el total de població.

Taxa AROPE i els seus components (2017)

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROE)	26,6%
En risc de pobresa	21,6%
Amb carència material severa	5,1%
En llars amb baixa intensitat laboral (de 0 a 59 anys)	12,8%

Font: Enquesta de condicions de vida. INE

A tall de resum, veiem que la taxa de risc de pobresa i/o exclusió social (AROE) per a l'any 2017 se situa en un 26,6% (aquest és el percentatge del total de població afectada per un o més dels elements que componen aquest indicador). Per components, veiem que un 21,6% de persones es troben en llars en situació de risc de pobresa; un 5,1%, amb carència material severa, i un 12,8%, amb baixa intensitat laboral. No obstant això, la taxa de risc de pobresa o exclusió social no és el resultat de la suma dels seus components.

Coeficient de Gini

Indicador que mesura la desigualtat social a partir dels ingressos disponibles per part de la població d'una regió en un període de temps determinat. El valor del coeficient de Gini és un número comprès entre 0 i 1, en què 0 expressa una igualtat perfecta (tots els individus tenen els mateixos ingressos)

i 1, la desigualtat absoluta (una persona té tots els ingressos i les altres, cap). L'aproximació a la distribució dels ingressos s'efectua en termes d'ingressos equivalents d'acord amb l'escala de l'OCDE corregida. En aquest estudi els valors del coeficient de Gini es presenten en percentatges. Per tant, el valor mínim és 0 i el màxim, 100.

Relació S80/S20

Aquest indicador de desigualtat expressa el quocient entre els ingressos totals percebuts pel 20% de les persones amb uns ingressos equivalents més alts i els percebuts pel 20% amb els ingressos equivalents més baixos.

Sustentador principal

Des del punt de vista conceptual, s'ha considerat sustentador principal la persona major de 16 anys que aporta la font d'ingressos principal a la llar, independentment que ho faci mitjançant la retribució de la feina o com a titular d'una prestació o un altre tipus de prestació social.

Si la persona que més aporta per atendre les despeses comunes de la llar no és membre de la llar, es considera sustentador principal el membre de la llar que rep les aportacions econòmiques destinades a atendre les despeses de la llar. En cap cas, el sustentador principal no pot ser servei domèstic, convidat o hoste.

Intensitat laboral

Aquest indicador mesura la intensitat laboral de les llars integrades per persones adultes de 18 a 59 anys en funció de les hores anuals treballades per part de les persones en edat activa (sense comptar-hi estudiants de 18 a 24 anys) que les integren. La intensitat laboral s'ha calculat a través d'una escala de 0 a 1, en la qual 0 significa que l'activitat laboral de la llar ha estat inexistent i 1, que l'activitat ha estat plena. A partir d'aquesta escala, s'han identificat quatre situacions diferents, que van des de la intensitat molt baixa (menys del 0,2) a la més alta (més del 0,8).

10

Índex de taules i gràfics

Capítol 10

Índex de taules i gràfics

Taules

Taula 1. Evolució d'indicadors de creixement de la població de Catalunya i de la província de Barcelona. 2007-2017	32
Taula 2. Evolució d'indicadors d'estructura de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2007-2017	34
Taula 3. Evolució d'indicadors de natalitat, fecunditat i mortalitat de la població de la província de Barcelona i de Catalunya. 2007-2017	36
Taula 4. Evolució del PIB de la ciutat de Barcelona i de Catalunya a preus corrents. 2007-2017	39
Taula 5. Evolució dels indicadors de privació material de Catalunya i d'Espanya. 2008-2017	49
Taula 6. Evolució de la relació entre quintils de renda mitjana equivalent de Catalunya i d'Espanya. 2008-2017	52
Tabla 7. Estimació del nombre de persones en situació d'exclusió social de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2013-2018	61
Taula 8. Relació entre la pobresa relativa* i l'exclusió social de la població (% sobre el total). 2018	62

Taula 9. Estimació de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el nivell d'integració i la situació de pobresa econòmica. 2018	64
Taula 10. Evolució del percentatge de població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada pels eixos de l'exclusió social segons els nivells d'integració-exclusió social. 2007-2018*	67
Taula 11. Evolució del percentatge de població a Catalunya i a la diòcesi de Barcelona afectada per cadascuna de les dimensions de l'exclusió social per al total de la població, per a la població en situació d'exclusió social i per a l'exclusió social severa. 2013-2018	73
Taula 12. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per edat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	78
Taula 13. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per sexe de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	81
Taula 14. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per nivell d'estudis de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	84
Taula 15. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per situació ocupacional de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	86
Taula 16. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per nacionalitat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	89
Taula 17. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per situació de pobresa* monetària de les llars. 2018	92
Taula 18. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per tipus d'ingressos de les llars. 2018	95
Taula 19. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per intensitat laboral de les llars. 2018.....	97
Taula 20. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per tipus de llar. 2018	99

Taula 21. Incidència i distribució dels nivells d'integració social a les llars de la diòcesi de Barcelona per mida d'hàbitat i tipus de barri. 2018.....	102
Taula 22. Evolució de la incidència dels nivells d'integració i exclusió social a les llars de Catalunya i de la diòcesi de Barcelona segons diverses característiques de les llars i de la persona sustentadora principal de la llar. 2013-2018	107
Taula 23. Evolució de la distribució de les llars de Catalunya i de la diòcesi de Barcelona segons els nivells d'integració i exclusió social per diverses característiques de les llars i de la persona sustentadora principal de la llar. 2013-2018.....	109
Taula 24. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada pels indicadors d'exclusió social de l'eix econòmic. 2013-2018	116
Taula 25. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya pel tipus d'ingressos de la llar segons el nivell d'integració social. 2018	122
Taula 26. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada pels indicadors d'exclusió social de l'eix polític i de ciutadania. 2013-2018	131
Taula 27. Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que s'han endarrerit en dues ocasions o més en el pagament de diversos rebuts segons la seva capacitat per saldar els deutes. 2018	137
Taula 28. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya afectada pels indicadors d'exclusió social de l'eix social relacional. 2013-2018	148
Taula 29. Percentatge i nombre de persones i llars de la diòcesi de Barcelona afectades pels indicadors d'exclusió social. 2018	152
Taula 30. Despesa en protecció social per fonts de finançament a Catalunya i a Espanya. Despesa mitjana anual en euros per capita i distribució de la despesa. 2002-2013	159
Taula 31. Despesa en euros per habitant en diverses prestacions econòmiques a Catalunya i a Espanya. 2018	160

Taula 32. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció de la percepció de l'arribada dels efectes de la recuperació econòmica a la seva llar segons el nivell d'integració social. 2018	164
Taula 33. Estimació del percentatge i nombre (en milers) de persones i llars de la diòcesi de Barcelona i Catalunya afectades per situacions d'habitatge insegur i habitatge inadequat. 2018	171
Taula 34. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han acudit el darrer any a diferents serveis per cercar ajuda per titularitat del servei segons el nivell d'integració social. 2018	178
Taula 35. Distribució de la població entrevista de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons si troba a faltar o ha trobat a faltar algun tipus de suport o ajuda per fer front a la criança dels fills independentment de l'edat dels fills. 2018	189
Taula 36. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que pateix alguna minusvalidesa, malaltia crònica o problema severa de salut que li genera limitacions per a les activitats de la vida diària, segons el nivell d'integració social. 2018	191
Taula 37. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció dels tipus de suport o ajuda que troben a faltar les llars amb persones amb alguna limitació per fer les activitats quotidianes. 2018	193

Gràfics

Gràfic 0. Nivells d'exclusió social (moderada i severa) de la població a la diòcesi de Barcelona i a cada comunitat autònoma. 2018	17
Gràfic 1. Delimitacions territorials	29
Gràfic 2. Evolució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018	31
Gràfic 3. Evolució d'indicadors de creixement de la població de la província de Barcelona. 2007-2017	33
Gràfic 4. Piràmide de població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2017	33

Gràfic 5. Evolució de la proporció de la població de nacionalitat estrangera de la província de Barcelona, de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018.....	35
Gràfic 6. Distribució de la població major de 16 anys de la província de Barcelona i Catalunya segons el nivell d'estudis assolit. 2017	37
Gràfic 7. Creixement del PIB real a la ciutat de Barcelona, a Catalunya i a Espanya. 2011-2017 (taxa de variació anual del PIB a preus constants en percentatge)	38
Gràfic 8. Evolució del PIB per habitant a la ciutat de Barcelona i a Catalunya. 2007-2017.....	40
Gràfic 9. Evolució de la distribució del PIB a Catalunya i a Barcelona ciutat segons les branques d'activitat. 2010-2013-2017	41
Gràfic 10. Estructura de la despesa de les llars a la ciutat de Barcelona i a Catalunya. 2017	42
Gràfic 11. Evolució de la taxa d'activitat, ocupació i atur de la ciutat de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018	43
Gràfic 12. Evolució de la taxa d'atur i de la taxa d'atur de llarga durada de la ciutat de Barcelona i de Catalunya. 2007-2018	44
Gràfic 13. Evolució de la taxa d'atur de la ciutat de Barcelona i de Catalunya per diversos grups sociodemogràfics. 2007-2018	44
Gràfic 14. Evolució de la taxa d'atur de la província de Barcelona segons diversos tipus de mesuraments. 2008-2018	46
Gràfic 15. Evolució de la taxa de risc de pobresa relativa de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2008-2017	47
Gràfic 16. Taxa de privació material severa de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2017	48
Gràfic 17. Evolució de la taxa de baixa intensitat laboral de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2011-2017	50
Gràfic 18. Comparació de la taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) de la població de Catalunya i de la de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2017	50

Gràfic 19. Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) de la població de Catalunya per components. 2017	51
Gràfic 20. Evolució del coeficient de Gini de Catalunya i de l'àrea metropolitana de Barcelona. 2008-2017	53
Gràfic 21. Variació percentual de la renda mitjana equivalent de Catalunya i d'Espanya per grups de renda. 2008 i 2017	43
Gràfic 22. Nivells d'integració social de la població de la diòcesi de Barcelona, de la de Catalunya i de la d'Espanya. 2018	58
Gràfic 23. Nivells d'integració social de les llars i la població de la diòcesi de Barcelona. 2018	59
Gràfic 24. Evolució de la distribució segons la relació entre la pobresa relativa i l'exclusió social de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya. 2013-2018	63
Gràfic 25. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascun dels eixos d'exclusió social. 2018	64
Gràfic 26. Evolució del percentatge de població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascun dels eixos d'exclusió social. 2013-2018.	65
Gràfic 27. Evolució de la distribució percentual de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la presència de problemes d'exclusió social en diverses dimensions. 2013-2018	69
Gràfic 28. Evolució de la distribució percentual de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya en intervals de l'índex sintètic d'exclusió social (ISES)	70
Gràfic 29. Evolució de la presència de problemes d'exclusió social entre la població Catalunya i d'Espanya per cadascuna de les dimensions de l'exclusió social. Diferència en punts percentuals. 2018-2013	71
Gràfic 30. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons l'edat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	80

Gràfic 31. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el sexe de la persona sustentadora principal. 2018	82
Gràfic 32. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el nivell d'estudis de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	85
Gràfic 33. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la situació ocupacional de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	88
Gràfic 34. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la nacionalitat de la persona sustentadora principal de la llar. 2018	90
Gràfic 35. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la situació de pobresa monetària de la llar. 2018	93
Gràfic 36. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus d'ingressos de la llar. 2018	96
Gràfic 37. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la intensitat laboral de la llar. 2018	98
Gràfic 38. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la grandària i la composició de la llar. 2018	101
Gràfic 39. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la grandària de l'hàbitat. 2018	103
Gràfic 40. Incidència i distribució de l'exclusió social a les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus de barri. 2018	104
Gràfic 41. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya afectada per cadascuna de les dimensions de l'eix econòmic segons el nivell d'integració social. 2018	115
Gràfic 42. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'eix econòmic i les seves dimensions. 2013-2018	115

Gràfic 43. Taxa de persones treballadores* en situació de pobresa (per sota del 60% de la mediana) a la diòcesi de Barcelona i a Catalunya per nivell d'integració social. 2018	119
Gràfic 44. Percentatge de la població treballadora de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que es troba en exclusió social segons el tipus de jornada. 2018*	120
Gràfic 45. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya pel tipus d'ingressos de la llar. 2018	121
Gràfic 46. Percentatge de població en situació d'exclusió social de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus d'ingressos de la llar. 2018	123
Gràfic 47. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascuna de les dimensions de l'eix polític i de ciutadania segons el nivell d'integració social. 2018	129
Gràfic 48. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'eix polític i de ciutadania. 2013-2018	130
Gràfic 49. Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya pel grau de satisfacció amb el funcionament de la democràcia a Catalunya. 2018	133
Gràfic 50. Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per a cada nivell d'integració social per l'existència d'una participació civopolítica activa. 2018	134
Gràfic 51. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que per problemes econòmics s'han enfrontat a diferents situacions en l'àmbit de l'educació al llarg de l'últim any. 2018 ..	135
Gràfic 52. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que per problemes econòmics s'han enfrontat a diferents situacions en l'àmbit de l'habitatge al llarg de l'últim any. 2018	136
Gràfic 53. Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per cada nivell d'integració social per existència de dos endarreriments o més en el pagament de diferents rebuts al llarg del darrer any. 2018	138

Gràfic 54. Distribució de les llars de la diòcesi de Barcelona i Catalunya per a cada nivell d'integració social per règim de tinença de l'habitatge. 2018	139
Gràfic 55. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que, per problemes econòmics, s'han enfrontat a diferents situacions en l'àmbit de la sanitat al llarg del darrer any. 2018	140
Gràfic 56. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'exclusió social per la presència en la llar d'alguna persona amb discapacitat o dependència. 2018	141
Gràfic 57. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per cadascuna de les dimensions de l'eix social relacional segons el nivell d'integració social. 2018	146
Gràfic 58. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per l'eix social relacional i les seves dimensions. 2013-2018	147
Gràfic 59. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons l'ajuda que reben i/o ofereixen les llars. 2018	149
Gràfic 60. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que per problemes econòmics han perdut relacions socials habituals al llarg del darrer any. 2018	150
Gràfic 61. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el tipus de discriminació percebuda per la llar. 2018	151
Gràfic 62. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per percepció de l'evolució del seu nivell de vida en comparació amb fa 10 anys i amb fa 12 mesos. 2018	162
Gràfic 63. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona per percepció de l'evolució del seu nivell de vida en comparació amb fa 10 anys i amb fa 12 mesos segons el nivell d'integració social. 2018	163
Gràfic 64. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir diversos drets socials. 2018	165

Gràfic 65. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a fa 5 anys dels serveis públics d'ocupació. 2018	167
Gràfic 66. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a fa 5 anys dels serveis públics d'ocupació segons el nivell d'integració social. 2018	168
Gràfic 67. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir el dret a una ocupació. 2018	169
Gràfic 68. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya afectada per situacions d'habitatge insegur i habitatge inadequat segons el nivell d'integració social. 2018	170
Gràfic 69. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir el dret a un habitatge adequat. 2018	172
Gràfic 70. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han sol·licitat alguna vegada diverses ajudes i prestacions econòmiques. 2018	173
Gràfic 71. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona en llars que han sol·licitat alguna vegada diverses ajudes i prestacions econòmiques segons el nivell d'integració social. 2018	174
Gràfic 72. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que consideren que podrien haver de recórrer els propers 12 mesos a diverses ajudes i prestacions econòmiques segons el nivell d'integració social. 2018	175
Gràfic 73. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir uns ingressos mínims. 2018.....	176
Gràfic 74. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han acudit el darrer any a diferents serveis per cercar ajuda. 2018	177

Gràfic 75. Evolució del percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en llars que han acudit el darrer any a diferents serveis per cercar ajuda. 2018	179
Gràfic 76. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya per servei o entitat preferent a què acudirien en cas de necessitat econòmica. 2018	180
Gràfic 77. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a fa a fa 5 anys dels serveis socials. 2018	181
Gràfic 78. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona en funció de la valoració del funcionament actual i respecte a 5 anys dels serveis socials segons el nivell d'integració social. 2018	182
Gràfic 79. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el grau d'acord amb diverses afirmacions sobre les ajudes socials. 2018	183
Gràfic 80. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons el grau d'acord amb diverses afirmacions sobre les ajudes socials i el nivell d'integració social. 2018	184
Gràfic 81. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons l'opinió sobre diverses mesures relacionades amb la despesa social. 2018	185
Gràfic 82. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona segons l'opinió sobre diverses mesures relacionades amb la despesa social i el nivell d'integració social. 2018	186
Gràfic 83. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir serveis socials. 2018	187
Gràfic 84. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya que va començar a anar a escola abans de 4 anys, segons els grups d'edat i el nivell d'integració social. 2018	188
Gràfic 85. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir serveis i prestacions per a la criança dels fills. 2018 ..	190

Gràfic 86. Percentatge de la població de la diòcesi de Barcelona i de Catalunya amb limitació severa per fer les activitats de la vida diària en funció dels serveis de cura rebuts. 2018.....	192
---	-----

Gràfic 87. Distribució de la població de la diòcesi de Barcelona i Catalunya segons la percepció sobre l'abast del deure l'Administració pública de garantir serveis, prestacions i ajudes tècniques per a la dependència. 2018	194
--	-----

Diagrames

Diagrama 1. Característiques principals de la persona sustentadora principal de la llar en exclusió social a la diòcesi de Barcelona	105
---	-----

Diagrama 2. Característiques principals de les llars en exclusió social a la diòcesi de Barcelona	106
--	-----

